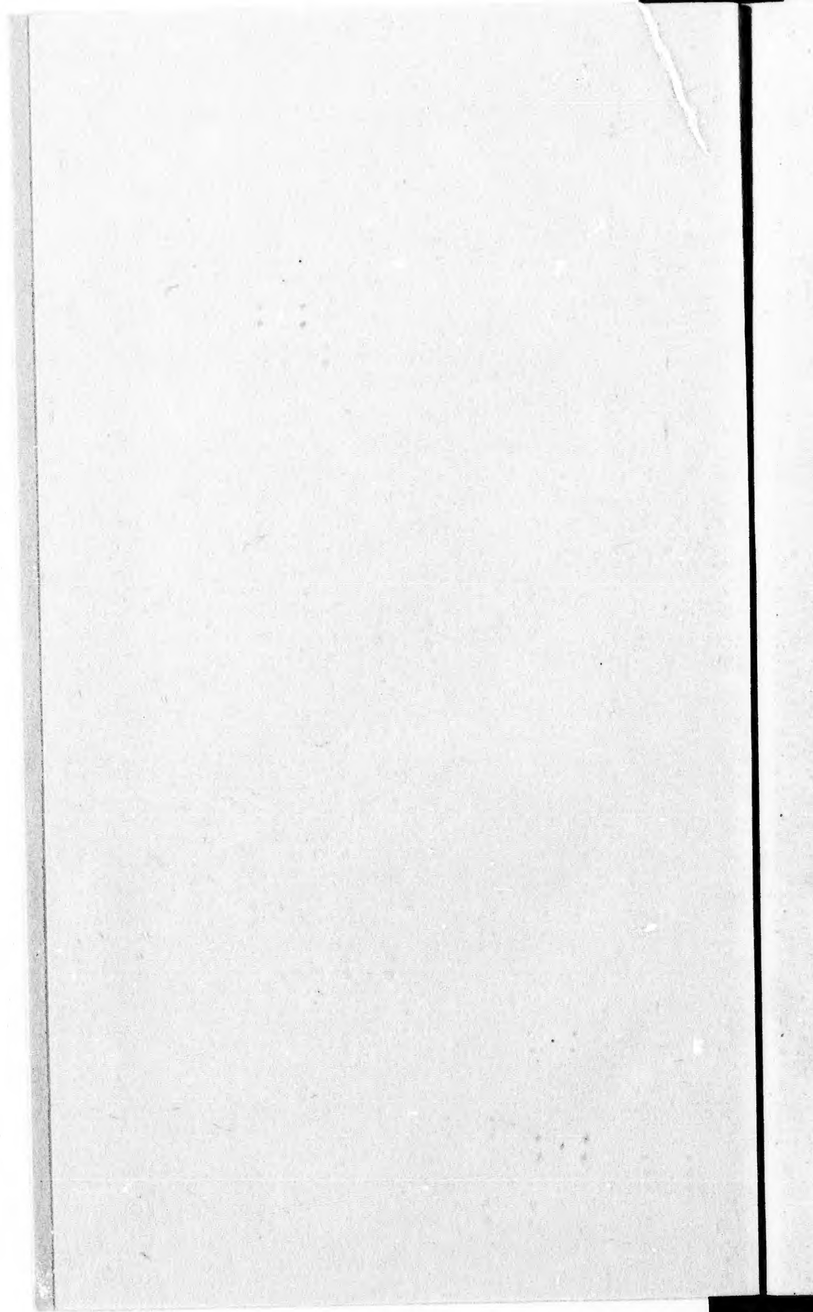

CARVER'S REIZE.

EERSTE DEEL.

REIZE
DOOR DE
BINNENLANDEN
VAN
NOORD-AMERIKA,
DOOR
JONATHAN CARVER, SCHILDKN.
KAPITEIN VAN EENE COMPAGNIE PROVINTIAALE
TROEPEN GEDUURENDE DEN OORLOG
MET FRANKRIJK.

Naar den derden Druk uit het Engelsch vertaald
DOOR
J. D. PASTEUR.

MET PLAATEN.

EERSTE DEEL.

CARVER.

TE LEYDEN,
BIJ A. EN J. HONKOOP, 1796.

NOORD AMERIKA

DOOR

VOORBERICHT

VAN DEN

VERTAALER.

De Reis, in de volgende bladen vervat, trok in het oorspronglijke de aandacht van het algemeen zoo zeer tot zig, dat 'er, in twee jaaren tijds, twee groote oplaagen van uitverkogt wierden en het noodzaaklijk wierd nog eenen derden druk van dezelve te maaken; deeze verscheen in het jaar 1781, vermeerderd met het Leven van den Schrijver, en naar dien druk is deeze Vertaaling gevolgd. Niet minder gunstig wierd het werk in andere landen ontvangen, daar men 'er terstond vertaalingen van vervaerdigden. Het is dan te verwonderen dat het bij ons, daar zoo veele werken van vrij minder waarde vertolkt worden, in zijne nieuwigheid in het geheel niet in aanmerking kwam. Niemand doch zal ontkennen dat dit werk van eenen zeer belangrijken en gewigtigen inhoud is, wijl het

berichten geeſt van landen, in welke zoo weinige Reizigers doordringen en van zeden en gewoonten van een volk, dat zoo zeer van de Europeaanen onderſcheiden is als de Negers, en welker godsdienst, zeden, gebruiken en taalen in Europa, zoo niet geheel vreemd, ten minſten weinig bekend zijn. Niet minder aangenaam is het in het leezen, naardien de Schrijver eene goede pen voer; en alles beknopt en belangrijk voorſtelt, terwijl hij verſcheiden voorvallen inlascht, die des Leezers nieuwsgierigheid gaande houden. Voor den Natuurkundigen zelven is het van enig gewigt, alzoo het verrijkt is met de beſchrijving van veele dieren en gewasſen, die in deeze landen voorkoomen. Ik was dan reeds enigen tijd bedagt om het werk in de Nederduitſche taal uittegeeven, doch wierd daarin door andere bezigheden enige jaaren verhinderd, zoo dat het wat laat na de oorſpronglijke uitgave verſchijnt: Indien dit gebeurde met éêne reis door landen, waarin de zeden van het volk zoo veranderlijk zijn als in Europa, waarin een tiental jaaren

eene geheele wending aan alles geeft, veel nieuws doet opkoomen en veel ouds in verval geraaken, zoo zoude men kunnen zeggen dat het geen tijd meer was zulk eene reisbeſchrijving het algemeen aantebieden, voor welk zij van geen belang meer konde zijn. Maar dat is hier het geval niet; de zeden en gewoonten, het karakter dier volkeren, welke niet met andere natieën vermengd worden en weinig of geene gemeenſchap met beſchaafde landen hebben, blijven altoos dezelfde, zijn nog heden zoo als zij over eeuwen waren, en zullen ook zoodanig blijven zoo lang de beſchaafde natieën zig niet onder hen uitbreiden, en hun hunne konſten, hunne weetenſchappen, hunne godsdienſten en hunne ondeugden leeren. Het is dan geenzints nog ontijdig de Nederduitſche Leezeren met die volkeren nader bekend te maaken, te meer wijl men met waarheid kan zeggen dat 'er zedert de uitgave van dit werk geen ander verſchenen is dat de zeden, gewoonten, regeering, godsdienst van de natuurlijke inwooneren van het vaste land van Noord-Amerika zoo naauwkeu-

rig en omstandig beschrijft en dat zig geen reisbeschrijver heeft opgedaan, die zoo diep landwaarts in geweest is en daar zoo lang met het volk verkeerd heeft als de Heer CARVER. *Ik zal dan ook geene verschooning vraagen voor deeze laate uitgave; ik zal alleenlijk nog zeggen dat ik het nodig en nuttig gevonden heb de Natuurlijke Historie der dieren met enige aantekeningen opteheldeaen en in enig opzigt te verbeteren; deeze arbeid kan den leezer niet dan aangenaam zijn en zal de waarde van het werk vermeerderen, dewijl het de Leezers, die in de Natuurlijke Historie onbedreven zijn, voor enige misslagen van den schrijver, die wel een goed krijgskundige, maar geen natuurkundige schijnt geweest te zijn, zal waarschuuwen.*

J. D. PASTEUR.

's Gravendeel
1 Sept. 1794.

HET

RTAALER.

dat zig geen reis-
die zoo diep land-
ar zoo lang met het
Heer CARVER. *Ik*
ng vraagen voor dee-
lleenlijk nog zeggen
gevonden heb de Na-
ren met enige aante-
n enig opzigt te ver-
, den leezer niet dan
waarde van het werk
de Leezers, die in de
reven zijn, voor enige
er, die wel een goed
natuurkundige schijnt
rschuuwen.

D. PASTEUR.

HET

HET

LEVEN

VAN

JONATHAN CARVER.

Elke geest heeft zijne bijzondere neiging, die reeds vroeg in denzelven heerscht en haaren invloed geduurende ons gantsche leven oefent. Daar kunnen, wel is waar, veele omstandigheden zijn, die derzelver voortgang verduisteren of stuiten; maar egter zal bij alle gewigtige gelegenheden deeze neiging van ons temperament weder boven koomen en het natuurlijk karakter en de genie van den mensch laaten blijken.

JONATHAN CARVER, de schrijver van het volgend werk, was kleinzoon van WILLEM JOSEPH CARVER van *Wigan* in *Lancashire*, die Kapitein in het leger was onder Koning WILLIAM en die met zoo veel glans in Ierland diende, dat het deezen Vorst behaagde hem met de Landvoogdij van *Connecticut* in *Nieuw-Engeland* te beloonen, dat de eerste benoeming tot dien post door de Kroon schijnt geweest te zijn.

 On-

Onze schrijver was in het jaar 1732 geboren te *Stillwater*, in de provintie van *Connecticut*, die zedert berugt geworden is door de overgave van het leger onder Generaal BURGOYNE; zijn vader, die te dier plaatse woonde en een vrederechter was, kwam te sterven toen hij eerst vijftien jaaren bereikt had. Hij had de beginzelen van eene zoo goede opvoeding ontvangen als in die nabuurschap mogelijk was en, tot het beoefenen der geneeskunde bestemd zijnde, wierd hij, kort na zijns vaders dood, bij eenen Geneesheer te *Elisabethtown* in die zelfde provintie besteld. Eene kostwinning, die niet alleen eene regelmaatige en sterke studie, maar ook eene aanhoudende standvastigheid vereischt, was niet geschikt voor dien geest van stoute onderneeming en zwerving, die de heerschende neiging van onzen schrijver scheen te zijn; hij kogt dan, toen hij agttien jaaren oud was, een vaendel in het regiment van *Connecticut*, in welk hij, naar mij bericht is, zoo veel roem verwierf, dat men hem het bevel over eene compagnie opdroeg. Van deeze gebeurtenis heb ik egter geen het minst gewag gemaakt gevonden in zijne papieren, zoo min als van enig ander gewigtig voorval van zijn leven tot het jaar 1757, toen hij in het leger onder Generaal WEBB was en gelukkiglijk de vreeslijke slagting aan het Fort *William Henry* ontkwam,

kwam, waarin vijftien honderd braave troepen door de Indiaanen van het Fransch leger van den Generaal MONTCALM in koelen bloede vermoord wierden.

In het volgend jaar 1758 wierd 'er een battallion ligt voetvolk, onder bevel van Kolonel OLIVIER PARTRIDGE, in de provintie van *Masſachuſet-baai* opgerigt, op last van Gouverneur POWNALL, om in *Kanada* te vallen, waarin onze ſchrijver diende als tweede Luitenant van de Compagnie van Kapitein HAWK en in het jaar 1760 wierd hij bevorderd tot den rang van Kapitein eener Compagnie in het regiment voetvolk van Kolonel WHETCOMB, geduurende het beſtier van Gouverneur HUTCHINSON. Onder het beſtier van Gouverneur BARNARD, in het jaar 1762, voerde Kapitein CARVER het bevel over eene compagnie voetvolk in het regiment van Kolonel SALTONSTALL.

Het is mij niet gelukt enige voorvallen van des ſchrijvers leven geduurende zijnen krijgsdienst optezamelen; doch uit de geſchreven aanbeveelingen, die ik in handen heb, van perſoonen van hoogen rang, onder welke hij gediend heeft, blijkt dat hij zig met veel eer gekweten heeft en zeer tot genoegen van zijne Opper-bevelhebbers. Deeze getuigenisſen zijn niet enkel bepaald tot zijn gedrag in den dienst; zij beſchrijven hem

alle, als uit eenen mond, als eenen man van godsvrugt, en van een goed zedenlijk gedrag. En daar heerscht ook in het verhaal van zijne reizen baarblijklijk een ijver en eerbied voor de pligten van den godsdienst, die de feiten, welke hij opgeeft, eene geloofwaerdigheid bijzetten, waaraan men anders nog enigzints zoude kunnen twijfelen. Zoo de schrijvers, die landen bezogt hebben, welke hunnen tijdgenooten nog onbekend waren, altoos waren bezield geweest door eenen heiligen eerbied voor de waarheid en zedenlijke rechtschapenheid, zou de geschiedenis over het algemeen met juiste en overtuigende verhaalen beschreven, en niet in twijfelingen en duisterheid omwikkeld zijn.

Deeze onschendbaare braafheid en onwankelbaare moed vertoonden zig bij alle gewigtige gelegenheden; en zij waren ook indedaad wezenlijk nodig om hem door de gevaarlijkste onderneemingen te brengen met eene standvastigheid, die meer de uitwerking van waare dapperheid is dan van vermetele stoutheid of wilde verbeelding.

Men zou kunnen vraagen waarom Kapitein CARVER, met zoo veele gunstige vereischten tot bevordering en geluk, van ouderen afkomstig, die in achting waren wegens hunne waerdigheid in den krijgs- en burgerstand zoo wel als om hunne bezittingen, met moed, schranderheid en

eenen

eenen geest van onderneeming, die men zelden in eenen zelfden perſoon vereenigd vindt, begaafd, wiens gedrag zoo uitmuntend was, zoo wel in het zedenlijke als in zijnen ſtand als krijgsman, nooit verder gekoomen zij dan tot het bevel eener Compagnie.

Het is eene waarheid die door de geſchiedenis bevestigd wordt, dat de waare dapperheid de egte dogter van eenen nederigen geest is. Dat wij door arbeid en nijverheid verkrijgen, zullen wij hoog ſchatten; het is eene ſoort van nieuwe ſchepping van ons eigen maakzel en de overtuiging hiervan boezemt eerzugt in en zelfs eene voorbaarige drift om zig te onderſcheiden; en dat eene partijdige verbeelding ons voor ons zelven doet vergrooten, vergrooten wij natuurlijk ook voor anderen; men verkrijgt dus trapswijze aanzien, en raapt belooningen, die gelijk ſtaan met onze verdienſten, zoo zij die al niet overtreffen: maar die van natuur dapper is is van natuur zedig; dat ons aangeboren is vertoont zig niet voor onzen geest als iets dat ons eigen is; het teelt geenen hoogmoed, noch het wekt geene eerzugt en dus worden groote begaafdheden, die zouden hebben kunnen worden aangekweekt en tot het gewigtigst voordeel aangewend, dikwerf verwaarloosd en zijn voor de maatſchappij verloren. De uitmuntende begaafdheden, welke Kapi-

tein CARVER van natuur bezat of verder verkregen had, scheenen niet alleen bij hem in geene aanmerking te koomen, maar waren zelfs verzeld van een mistrouwen, dat in sommige omstandigheden indedaad zonderling was; hiervan zal de leezer overtuigd zijn als men hem bericht dat Kapitein CARVER met drie lastbrieven in zijn zak van gebrek gestorven is.

In het jaar na dat zijne commissie onder Kolonel SALTONSTALL getekend was, wierd de vrede van *Versailles* gesloten, namelijk in het jaar 1763, wanneer onze schrijver, zijnen pligt in den krijg voor het vaderland volbragt hebbende, van het leger scheidde; maar zijne natuurlijke drift tot onderneemingen en het najaagen van nieuwigheden lieten hem niet toe een leven van nutloos gemak te leiden; hij begon te denken (om zijne eigen woorden te gebruiken) hoe hij, zijn land geduurende den oorlog enigen dienst gedaan hebbende, hetzelve nog van dienst zoude kunnen zijn en, zoo veel in zijn vermogen was, zou kunnen medewerken om die groote aanwinning van grond, door Groot-Brittannië in Noord-Amerika gedaan, voordeelig voor hetzelve te doen zijn en hier begint hij zijne eigen gevallen te beschrijven en vervolgt zijn verhaal in de volgende geschiedenis van zijne reizen tot zijne wederkomst in Engeland in het jaar 1769.

Schoon

Schoon ik niet in ſtaat geweest ben veele voorvallen van het leven van deezen ſchranderen reiziger optezamelen, wekte egter de eerbied voor zijne gedagtenis en een gevoel van de dienſten, welke hij de natie in het algemeen bewezen heeft, een verlangen in mij op om enige weinige trekken van zijn karakter bijeentebrengen en waarſchijnlijk zal men, in het vervolg van tijd, wanneer de ongelukkige ſtrijd tusſchen dit Rijk en de Amerikaanſche volkplantingen een einde heeft, belangrijker bijzonderheden dan ik heb kunnen vinden uit dat waereld-deel kunnen opzamelen, dat hij met zoo veel nuttigen arbeid beſchreven heeft.

Deeze dorheid van ſtoffe wordt egter enigermaate vergoed door de gewigtige berichten, welke hij in de volgende bladzijden heeft medegedeeld, welke niet alleen hem zelven betreffen, maar ook een gedeelte van het groot vast land van Amerika, dat tot nog toe bijna geheel onbekend was aan de bewooneren van Europa, en zelfs aan die geenen, die in de bebouwde deelen van hetzelfde vast land woonden.

In zijne beſchrijvingen van deeze uitgeſtrekte landen ſchijnt hij alle gelegenheden omhelsd te hebben om de voordeelen aantewijzen, welke men, met opzigt tot den koophandel, zoude kunnen trekken uit eene juiste kennis van dezelve

en

en van de huishouding der verschillende Stammen, die dezelve bewoonen. In zijne schilderachtige schets van het land van het meir *Pepin*, is zijne verbeelding, hoe zeer ook opgewekt door de uitgestrektheid, de nieuwheid en grootschheid van het voorwerp, niet zoo verre vervoerd, dat zij de naauwkeurigste oplettendheid op de ligging, hoedanig die tot nationaale voordeelen en tot den koophandel geschikt is, zoude stooren.

Hij gaf de mogelijkheid op om, in het midden eener nieuwe en rijke schepping, dit meir en deszelfs zoo onderscheiden ommestreeken tot het middenpunt eens onmeetlijken handels te maaken met een volk, welks naamen en Stammen naauwlijks bekend waren bij het handeldrijvend gedeelte van het Britsche Rijk aan deeze en geene zijde van den Oceaan, doch welks geneigdheid en handelingen geschikt scheenen om dit belangrijk nationaal voordeel te bevorderen en te verzeekeren.

Het meir, dat omtrent twintig mijlen lang en zes breed is, en door welk de *Missisippi* haaren loop heeft, is omtrent twee duizend mijlen van den mond van die rivier en de golf van *Mexico*, en even zoo verre westwaarts van *Quebec*, *Boston* en *Nieuw-York*; het ligt tusschen de twee en veertig en drie en veertig graaden Noorder

Breed-

Breedte. De vlakten rondom hetzelve zijn uitgestrekt en bekwaam om terstond bebouwd te worden: de Eland, het Hert, en andere viervoetige dieren, onder welke de Bever, de Otter, de Poel-Otter, de Marter, het Sabeldier, de Muskus-rot en de grootste Buffels uit Amerika zijn de bewooners van deeze streeken, terwijl verscheiden soorten van wild gevogelte het meir bezoeken, welks water met grooten overvloed van visch voorzien is; de welden zijn grasrijk, en de Suiker-ahorn groeit 'er in het wild, van welks sap de Indiaanen eene groote hoeveelheid suiker maaken, die tot gesting gebragt kan worden en brandewijn levert; de druiven-trossen hangen in zulke bossen, dat men 'er zoo veel brandewijn van zou kunnen stooken, als men wilde; de rijst, een graan, tot veele nuttige einden in het leven geschikt, is 'er ook in grooten overvloed.

Het getal jaagende Indiaanen, die het meir *Pepin* bezoeken, is niet minder dan twee duizend, van welke elk omtrent honderd ponden gewigts aan bever-vellen te vermangelen brengt, die, tot den laagsten prijs op de markt van London, vijf schellingen het pond kost; dus zal een handel aan deeze plaats jaarlijks de waarde van twee honderd duizend kroonen aan pelterijen, behalven huiden, beloopen. Maar daar is reden om te denken dat, als hier eene algemeene markt is aan-

aangelegd, die met eenen genoegzaamen voorraad van goederen en ſterke dranken voorzien is, 'er nog veel meerder handelaars naar toe zouden vloeijen.

De Franſchen hadden, wel is waar, eenen handel aan dit meir, voor de Engelſchen het land veroverd hadden; maar zij ondernamen nooit den voordeeligen tak van ſterke dranken op de plaats zelve te ſtooken, ſchoon zij die hier twee duizend mijlen op eene bezwaarlijke wijze te land naar toe voerden en 'er nog aanmerklijk voordeel mede deeden.

Men kan in eenen zedenlijken, zoo niet in eenen ſtaatkundigen zin twijfelen of zulk een handel, waardoor de middelen van dronkenſchap gemaklijker te verkrijgen gemaakt worden, door de Regeering wel moest aangemoedigd worden. Kapitein CARVER berekende egter dat men twee duizend *gallons* brandewijn op de plaats zoude kunnen maaken zoo goedkoop als in de West-Indieën, en dat de kooplieden, door het vermijden van de vervoer-kosten van drie duizend mijlen, nog twintig ten honderd zouden ſpaaren, behalven de rechten en verſchillende toevallige onkosten; en, alzoo, volgens eene maatige berekening, elke *gallon* brandewijn aldaar zoo veel zal opleveren als tien ponden op de markt van Londen, zoo moet het bij de uitkomst een zeer voordeeli-

lige tak van koophandel worden, als hij met de vereischte voorzigtigheid en overleg gedreven wordt.

De groote overvloed van eetbaare noodwendigheden des levens zal een goedkoopen, gemaklijken en gezonden voorraad leveren, en de goedheid van den grond, die met zeer weinig arbeids te bebouwen is, zal de eetwaaren nog gemaklijker te verkrijgen maaken en alles met elkander zal eene handelplaats vormen, die tot hier toe haare wedergade niet gehad heeft. (*a*)

Door een lang verblijf in de nabuurſchap van het meir *Pepin*, onder de *Naudowesſies* en *Chipéways* Indiaanen, verkreeg hij kundigheid van hunne taal en gemeenzaame kennis aan veele van hunne opperhoofden, dat, gevoegd bij zijn moedig en oordeelkundig gedrag in zig als bemiddelaar te ſtellen tusſchen deeze twee natieën, hem hunne vriendſchap en gunst won, en als een blijk van hunne dankbaarheid voor zijne gelukkige tusſchenkomst, deeden hem de *Naudowesſies* eene plegtige gift van eene ſtreek lands, liggende aan de Noord-zijde van het meir *Pepin*. Het oorſprong-

(*a*) De Amerikaanſche Staaten verzuimen deezen voordeeligen handel ook niet, terwijl de volkplantingen zig meer en meer binnen lands uitbreiden. VERT.

ſpronglijke, behoorlijk door twee Opperhoofden getekend, heb ik in bezit, en, alzoo een Indiaanſche gift-brief voor veele leezeren eene merkwaerdigheid zal zijn, zal ik hier een afſchrift van denzelven mededeelen.

„ Aan JONATHAN CARVER, een Opperhoofd onder den zeer magtigen en grooten „ George III, Koning van de Engelſche en andere natieën, wiens moedige krijgslieden hunnen roem tot onze ooren verbreid hebben, „ welke ons nog duidlijker is verhaald door „ onzen goeden broeder den voornoemden JONATHAN, die wij met blijdſchap zien dat onder ons gekoomen is en die ons goed nieuws „ van zijn land medebrengt. Wij, Opperhoofden der *Naudowesſies*, die onze zegels hier „ onder gezet hebben, ſchenken, geeven en vergunnen, mits deezen voor ons en onze erven „ voor eeuwig, tot vergelding van de veele geſchenken en andere goede dienſten, door „ den voornoemden JONATHAN aan ons en onze „ bondgenooten gedaan, aan hem, den voornoemden JONATHAN, en aan zijne erfgenaamen „ en recht verkrijgende voor eeuwig, het gantſche eener zekere ſtreek lands, begrensd als „ volgt: namelijk, van den waterval van *St. Anthony* langs den Oostlijken oever van de *Misſisſippi*, ten naasten bij Zuid-Oost, tot het

„ Zuid-

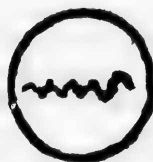
loor twee Opperhoof-
zic, en, alzoo een In-
veele leezeren eene
zal ik hier een affchrift

ARVER, een Opper-
magtigen en grooten
n de Engelfche en an-
edige krijgslieden hun-
oren verbreid hebben,
jker is verhaald door
den voornoemden JO-
blijdfchap zien dat on-
n die ons goed nieuws
gt. Wij, Opperhoof-
, die onze zegels hier
henken, geeven en ver-
or ons en onze erven
lding van de veele ge-
goede dienften, door
THAN aan ons en onze
aan hem, den voor-
n aan zijne erfgenaamen
voor eeuwig, het gant-
k lands, begrensd als
en waterval van *St. An-*
ken oever van de *Mis-*
ij Zuid-Oost, tot het
,, Zuid-

,, Zuid-eind van het meir *Pepin*, daar de *Chi-*
,, *peway-rivier* in de *Misfisfippi* valt en van daar
,, Oostwaarts vijf dagen reizens, tot twintig En-
,, gelfche mijlen daags gerekend, en van daar
,, Noordwaarts zes dagreizen, tot twintig En-
,, gelfche mijlen daags en van daar weder tot den
,, waterval van *St. Anthony* op eene regte lijn.
,, Wij fchenken voor ons zelven, voor onze er-
,, ven en rechtverkrijgende voor eeuwig den
,, voornoemden JONATHAN, zijnen erven en
,, rechtverkrijgenden voor eeuwig alle de voor-
,, noemde landen, met alle de boomen, rotfen
,, en rivieren daarin, behoudende voor ons zel-
,, ven en voor onze erven alleen de vrijheid van
,, te jaagen en te visfchen op land dat niet be-
,, plant of verbeterd is door den voornoemden
,, JONATHAN, zijne erven en rechtverkrijgende,
,, waaraan wij onze bijzondere zegels gehecht
,, hebben in den grooten Kelder, den eerften
,, Meij 's jaars een duizend zeven honderd en ze-
,, ven en zestig.

,, Hawnopawjatin
zijn merk.

,, Otohtongoomlisheaw
zijn merk.

* * Kort

Kort na den bovengemelden tijd befloot onze fchrijver naar *Boston* te keeren, daar hij in het jaar 1768 aankwam, na eene afwezigheid van twee jaaren en vijf maanden, geduurende welken tijd hij omtrent zeven duizend Engelfche mijlen had afgereisd. Zijne dagverhaalen en kaarten in orde gebragt hebbende, ftak hij naar Engeland over, daar hij in het jaar 1769 aankwam. De redenen, welke hem noopten deeze reis te onderneemen, zijn door hem op het einde van zijne Reize omftandig opgegeeven, waar henen ik dan ook den Leezer wijze.

Daar zijn weinige voorwerpen, die een algemeener onderzoek ondergaan hebben dan de ontdekking van eenen Noord-Wester doortocht, om eene gemeenfchap te openen met den grooten Stillen Oceaan en de Oost-Indieën langs eenen korteren weg dan het omftevenen van de groote voorgebergten, de Kaap *de Goede Hoop* of Kaap *Hoorn*. Men heeft alle aanlokzelen van vergelding en nationaale voordeelen voorgefteld om tot deeze onderneeming aantemoedigen; maar alle pogingen zijn tot nog toe vrugtloos geweest, fchoon de bedrevenfte zee-lieden de zaak beproefd hebben. Onze fchrijver ftelde voor eene pooging te land te doen, over de Noord-Westlijke deelen van Noord-Amerika en maakte daadlijk eene kaart op van den weg, dien hij zig voor-

voorftelde te volgen om zijn ontwerp ter uitvoer te brengen, dat, hoe hersfenfchimmig het nu moge geacht worden, ten minften een bewijs oplevert van den onderneemenden geest van Kapitein CARVER, en dat hij waarfchijnlijk zoude ondernoomen hebben, zoo hij flegts enige aanmoediging ontvangen hadd', gelijk uit zijne Inleiding en het Aanhangzel agter dit werk kan gezien worden.

Toen hij in Engeland kwam, verfcheen hij met geloofsbrieven in alle opzigten gunftig voor zijn karakter; veele derzelve zijn thans in mijn bezit; maar die, welke hem van den meeften dienst beloofde te zullen zijn, was hem gegeeven door Generaal GAGE en, ingevolge van een verzoekfchrift, den Koning aangeboden, en aan de Lords Commisfarisfen van koophandel en plantagieën verwezen, had onze reiziger de grootfte hoop opgevat dat zijn arbeid ten minften zoo zou beloond worden, dat men hem de gelden zoude goed doen, welke hij tot dienst van het land befteed had, volgens het verhaal, dat hij zelf in zijne Inleiding gegeeven heeft.

In een groot, vrij en wijd uitgeftrekt rijk, daar elke beweeging van eene menigte verfchillende raderen afhangt, moeten de mindere en ondergefchikte beweegingen door de grootere gedreven worden en gevolglijk zullen de benedenfte werktuigen van den ftaat zoo verre afgelegen

zijn, dat zij niet merkbaar zijn in het groote werktuig. Of de te leurstellingen van Kapitein CARVER hieruit voortkwamen dan of de regeering zijne diensten niet zoo hoog waardeerde als het denkbeeld dat hij 'er zig van gemaakt had, is niet zoo gemaklijk te verzeekeren als dat hij niet alleen meende verwaarloosd, maar zelfs onrechtvaerdig behandeld te zijn.

Zijn geest zou zig met weêrzin tot de rol van een verzoeker vernederd hebben. Mannen van uitmuntende begaafdheden zijn onderhevig om naijverig te zijn van de minste verwaarloozing, welke zij geneigd zijn te beschouwen als eene belediging in hun ongeluk. Eene gevoelige ziel als de zijne, zijner waerdigheid en zijne uitmuntende verdiensten bewust, zal niet in staat geweest zijn zig te voegen naar die aanhoudende aanzoeken en vleijerij, die somtijds vereischt worden om een vriendlijken blik en gunsten van degeene, die in magt gesteld zijn; te erlangen; anders zou men natuurlijker wijze denken dat zijne uitgestrekte kennis van Amerika en van de gewoonten en taalen der Indiaanen in de binnenste deelen van dat groot vast land, toen het toneel van eenen onnatuurlijken en bloedigen oorlog, hem moesten aanbevoolen hebben als een allernuttigst werktuig in de handen der Regeering.

Bij de voordeelen egter van eene grondige kennis

nis van de Indiaanſche zaaken voegde hij eene onſchendbaare getrouwheid aan den Koning en eene ſtandvastige verknogtheid aan zijne Amerikaanſche landgenooten en dus moest het beginzel van volgens de opgave van zijn geweten te handelen even gelijk op hem werken omtrent beiden de oorloogende partijen. Hij had meer dan eens zijn leven gewaagd in den dienst van zijnen Koning, tegens wiens regeering hij even zoo ongaerne zijn zwaerd wilde trekken als tegens zijne over-zeeſche broederen; hij wierd dan misſchien voor geene gewigtige aanwinning gehouden bij de regeerende magten alhier en zijn verzoek wierd naauwlijks gehoord onder het geſchreeuw van volks-beroering.

Schrandere lieden, ſchoon door eigen lijden ter neder gedrukt, kunnen in een bezig handeldrijvend land, altoos enig middel van beſtaan vinden; maar in eenen huislijken ſtaat, daar veele van de nijverheid van eenen moeten leeven, wordt de moeijelijkheid van onderhoud te verkrijgen niet alleen treffender gemaakt voor een gevoelig hart, maar zij wordt ook grootlijks vermeerderd. Kapitein CARVER, na zijne bezittingen uitgeput te hebben, had nog een huisgezin te onderhouden, zonder te weeten langs welken weg zijne bekwaamheden aantewenden om het te helpen. Hartzeer veroorzaakt zwakheid van lighaam, die

nog vergroot wordt door armoede en gebrek aan de gemeene noodwendigheden des levens. Zijne gesteldheid, die natuurlijk sterk was, wierd trapswijze zwakker en zwakker; maar zijne liefde voor zijn huisgezin moedigde zijnen geest aan tot poogingen, die de kragten van zijn lighaam te boven gingen, hetgeen hem in staat stelde den winter van het jaar 1779 door te koomen, met als klerk in een loterij-comptoir te dienen, maar de levenskragten, schoon ondersteund door deezen toevalligen onderstand, verminderden met zeekere, schoon onmerkbaare trappen, tot 'er eindelijk eene rotkoorts kwam en eene langduurige loop, door gebrek veroorzaakt, een einde maakte van het leven van eenen man, die, na zijn land ten kosten van zijn goed en zijne gezondheid, en op gevaar van zijn leven, veele gewigtige diensten gedaan te hebben, in de eerste stad der waereld van gebrek vergong.

In gestalte was Kapitein CARVER wat boven de middelmaatige en van een gespierd gestel; zijne wezenstrekken drukten eene standvastigheid van geest en stoutheid van besluit uit en hij behield tot zijne uiterste oogenblikken eene frisse kleur.

In den omgang was hij gezellig en spraakzaam daar hij gemeenzaam verkeerde; maar zijne groote bloheid en zedigheid hielden hem, over het algemeen, ingetogen in gezelschap. In zijne gemeen-

meenzaame brieven had hij eene vloeiende en aangenaame fchrijfwijze en enige zijner dichtftukken, die men mij heeft medegedeeld, draagen blijken van zijne levendige verbeelding en van de welluidendheid zijner verzen.

De eenigfte egte uitgegeeven werken, die mij onder het oog gekoomen zijn, zijn dit werk en eene *Verhandeling over het kweeken van de Tabaks-plant* in het jaar 1779 (*a*). Het eerfte zal voor zigzelf fpreeken, en het denkbeeld, dat men 'er in het algemeen van voedde, is ten vollen gebleken door het fpoedig vertier van twee zwaare uitgaven in den tijd van twee jaaren.

Onze fchrijver overleed den 31 Januarij 1780 in den ouderdom van agt en veertig jaaren en ligt op het kerkhof van *Holywell-Mount* begraaven.

(*a*) Van deeze Verhandeling heb ik eene vertaaling geleverd, die ik aan den toen pas ontluikenden Oeconomifchen tak heb opgedraagen; zij is uitgegeeven te Leyden bij *Hendrik Hoogenftraaten* in het jaar 1780 en voert ten tijtel: *Verhandeling over het kweeken van de Tabaks-plant en de manier om dezelve te bereiden in de Noordlijke lugtftreeken*, door JONATHAN CARVER.

VERTAALER.

INHOUD

VAN HET

EERSTE DEEL.

IN-

OUD

ET

DEEL.

IN-

INHOUD

VAN HET

TWEEDE DEEL.

VIJF-

INLEIDING.

Zoo dra de oorlog met Frankrijk een einde genoomen had, en de vrede door het Tractaat van *Versailles* in het jaar 1763 bevestigd was, begon ik te denken hoe ik, mijn vaderland, geduurende den oorlog, enigen dienst gedaan hebbende, hetzelve nog nuttig zoude kunnen zijn, en op wat wijze ik, zoo veel in mijn vermogen was, zoude kunnen toebrengen om die wijduitgeſtrekte aanwinning van grond, door Groot-Brittannie in Noord-Amerika verkregen, voor hetzelve voordeelig te maaken. Het ſcheen mij toe onvermijdlijk noodzaaklijk te zijn dat de Regeering in de eerſte plaats bekend wierde met den waaren ſtaat van de landen, in welker bezit zij nu gekoomen was. Hiertoe nam ik voor, om een bewijs van mijnen ijver te geeven, de onbekendſte deelen derzelve te bezoeken, en geene moeite of kosten te ſpaaren om eene kennis te verkrijgen, welke beloofde van zoo veel nut te zullen zijn voor mijne landgenooten. Ik wist wel dat mijn ontwerp veele hinderpaalen zou ontmoeten wegens gebrek aan goede kaarten en aftekeningen van kusten: want de Franſchen hadden, terwijl zij

 nog

nog in het bezit van Noord-Amerika waren; allerleie listen aangewend om alle andere volkeren, en bijzonderlijk de Engelſchen, onkundig te houden van hetgeen de inwendige geſteldheid betrof, en, om dit oogmerk des te zeekerer uittevoeren, hadden zij onnaauwkeurige kaarten, en valſche berichten uitgegeeven, waarin zij de verſchillende Indiaanſche volkeren met bijnaamen benoemden, welke zij hun gegeeven hadden, en niet met die, welke zij wezenlijk voeren. Of nu het oogmerk der Franſchen hiermede ware, voortekoomen dat deeze volkeren zouden ontdekt en met dezelve handel gedreven worden, of wel hunne redenen te bedekken, wanneer zij met elkanderen in tegenswoordigheid der Indiaanen van hunne zaaken ſpraken, zal ik niet beſlisſen; doch welke ook de beweegreden van hun gedrag geweest zij, het ſtrekte om te misleiden.

Een bewijs dat de Engelſchen door deeze berichten grootlijks bedrogen zijn geweest, en dat hunne kundigheid met betrekking tot *Canada* in het gemeen zeer bepaald was, is dat, voor de verovering van *Crown-Point* in het jaar 1759, hetzelve voor eene onwinbaare ſterkte gehouden wierd, maar niet zoo haast was het genoomen of wij waren overtuigd dat het zijne grootſte veiligheid aan valſche berichten, door de bezitters uit-

uitgeſtrooid, had te danken gehad, en dat het met enige weinige vierponders plat geſchoten zou hebben kunnen worden; ja zelfs de ligging, die als zoo voordeelig was afgeſchilderd, was haare voordeelen aan dezelfde bron van dwaaling alleen verſchuldigd, gelijk wij toen bevonden. Men kan egter niet ontkennen dat 'er enige kaarten van deeze landen met enigen ſchijn van naauwkeurigheid door de Franſchen zijn aan het licht gebragt, maar deeze zijn zoo beknopt en op zulk eene kleine ſchaal getekend dat zij bijna onverklaarbaar zijn. De oorſprong van de rivier *Misſisſippi* is, gelijk ik volgens mijne eigen ondervinding kan getuigen, zeer verkeerd geplaatst; want toen ik dien onderzogt, en de ligging met de Franſche kaarten vergeleken had, vond ik dezelve zeer kwalijk voorgeſteld, en ik ben overtuigd dat zij die ſlegts uit de ruuwe ſchetſen der Indiaanen ontleend hadden.

Bij hunne ontruiming van *Canada* zelfs volgden zij nog hun ontwerp om ons te bedriegen; zij lieten geene voetſtappen agter, waardoor hunne overwinnaars enige meerdere kennis zouden hebben kunnen verkrijgen; want, ſchoon zij wel bekend waren met alle de meiren, bijzonderlijk met het opper-meir, waarop zij altoos een zwaar ſchip hadden, zijn egter hunne kaarten van dezelve

zeer onnaauwkeurig. Ik ontdekte eene menigte dwaalingen in de beſchrijvingen, welke zij geeven van deszelfs eilanden en baaien, geduurende eene vaart van elf honderd Engelſche mijlen, die ik in canoos langs deszelfs kusten gedaan heb. Zij droegen ook, bij de overgave, zorg de plaatſen, welke zij bezeten hadden, in denzelfden onbebouwden ſtaat te verlaaten, waarin zij die gevonden hadden, terwijl zij tegelijk ook hunne geheele ſcheepsmagt vernielden. Ik heb zelf een gedeelte van den romp van een zeer groot ſchip, tot op het water afgebrand, aan den mond van de Straat *St. Maria* in het meir zien liggen.

Deeze zwaarigheden waren egter niet in ſtaat mij van de onderneeming te doen afzien, en ik maakte toebereidzelen tot mijn vertrek. Ik had voornamelijk in het oog, na dat ik kennis zou verkregen hebben van de zeden, gewoonten, taalen, grond, en natuurlijke voortbrengzelen van de volkeren en landen agter de *Misſisſippi* gelegen, de breedte te onderzoeken van dat wijduitgebreid vast land, dat zig van den Atlantiſchen tot den Stillen Oceaan uitſtrekt, en wel in zijn breedst gedeelte tusſchen den drie en veertigſten en zes en veertigſten graad Noorder Breedte. Ware ik in ſtaat geweest zulks ter uitvoer te brengen, dan was mijn voorneemen de regeering voorteſtellen om eene

eene post aanteleggen in eene van deeze ſtreeken omtrent de Straat van *Annian*, die, het eerst door FRANCIS DRAKE ontdekt zijnde, gevolglijk den Engelſchen toebehooren. Ik ben overtuigd dat zulks de ontdekking van een Noord Westlijken doortocht of eene gemeenſchap tusſchen *Hudſonsbaai* en den Stillen Oceaan grootlijks zoû kunnen bevorderen, eene zaak, die zoo zeer te wenſchen was en waarnaar men zoo dikwerf, doch te vergeefsch, gezogt heeft. Behalven dit gewigtig einde zoude eene vastigheid op dat uiterst gedeelte van *Amerikà* veel voordeel kunnen aanbrengen, en de kosten, welke aan derzelver aanleg zouden moeten beſteed worden, rijklijk vergoeden; want zulks zoude niet alleen nieuwe bronnen van koophandel openen, en veele nuttige ontdekkingen bevorderlijk zijn, maar het zoude ook eenen doortocht verleenen om tijdingen naar *China* en de Engelſche volkplantingen in de Oost-Indieën overtebrengen in korter tijd dan eene langduurige reis om de Kaap de *Goede Hoop* of door de Straat van *Magellaan* toelaat.

Hoe verre de voordeelen, uit zulk eene onderneeming ſpruitende, zig kunnen uitſtrekken, kan alleen door den gunſtigen zaamenloop van toekoomende gebeurtenisſen bepaald worden; maar dat het plan, dat ik de eer gehad heb het eerst te ont-

ontwerpen en te onderneemen, den eenen of anderen tijd eens zal ter uitvoer gebragt worden, hieraan twijfel ik geenen oogenblik. De ongelukkige geschillen, die thans tusschen *Groot Brittannien* en *Amerika* plaats hebben, zullen waarschijnlijk nog wel enige jaaren doen verloopen, alvoorens het wederom ondernoomen worde, doch wanneer zulks ook geschiedt, en de zaak wordt op de regte wijze aangevangen, zullen zij, die zoo gelukkig zijn van die te volbrengen, daaruit, behalven de nationaale voordeelen, die 'er noodwendig uit zullen voortvloeijen, meer voordeel behaalen dan zij ooit zouden hebben durven wenschen. En, terwijl hun geest door den goeden uitslag hunner poogingen verblijd is, zullen zij misschien wel enigen lof en zegenwenschingen ten besten hebben voor hem, die hun het eerst den weg gewezen heeft. Dit, schoon slegts eene flaauwe vergelding voor al mijn zwoegen, zal ik egter met vermaak ontvangen.

Aan welke magt of welk gezag deeze nieuwe waereld onderworpen zal worden, als zij eens uit haaren onbebouwden staat verrezen is, kan de tijd alleen ontdekken. Maar naardien de zetel van Gebiedvoering van onheuglijke tijden trapswijze Westwaards is voortgegaan, is 'er geen twijfel of 'er zullen, in enig toekomstig tijdperk, mag-

n, den eenen of an-
oer gebragt worden,
ogenblik. De onge-
s tusfchen *Groot Brit-*
hebben, zullen waar-
aren doen verloopen,
ondernoomen worde,
gefchiedt, en de zaak
gevangen, zullen zij,
n die te volbrengen,
naale voordeelen, die
n voortvloeijen, meer
ooit zouden hebben
rwijl hun geest door
poogingen verblijd is,
igen lof en zegenwen-
n voor hem, die hun
heeft. Dit, fchoon
ng voor al mijn zwoe-
aak ontvangen.
lk gezag deeze nieuwe
worden, als zij eens
aat verrezen is, kan de
Maar naardien de zetel
nheuglijke tijden traps-
gegaan, is 'er geen twij-
g toekomftig tijdperk,
mag-

magtige Koningrijken uit deeze wildernisfen oprijzen, en ftatige paleizen en plegtige tempels met vergulde fpitfen, die tot de wolken reiken, de plaats der Indiaanfche hutten inneemen, welker eenigfte verfierfelen in de barbaarfche zegetekenen van hunne verflagen vijanden beftaan.

Naardien enige der bovenftaande uitdrukkingen den Leezer reeds onderrigt hebben dat het ontwerp, dat ik gemaakt had, om tot aan de Stille Zee doortedringen, niet flaagde, is het nodig daar bij te voegen dat zulks niet uit deszelfs onuitvoerlijkheid (want hoe verder ik ging hoe meer ik overtuigd was dat het zeekerlijk kon ter uitvoer gebragt worden) voortkwam, maar uit onvoorziene teleurftellingen. Ik trok egter zoo verre voorwaarts dat ik in ftaat was ontdekkingen te doen, die van dienst kunnen zijn, als iemand anders zulks weder onderneemt, en die een goede grondflag kunnen worden, waarop de een of ander, die beter flaagen zal, kan bouwen. Deeze zal ik thans in de volgende bladeren den Leezer voor oogen leggen, in de volle verzeekering dat het grootst gedeelte derzelve nimmer door iemand te vooren, die over de binnenfte volkeren der Indiaanen gehandeld heeft, zijn aan het licht gebragt, voornamelijk het bericht, dat ik geeve, van de *Naudowesfies*, en de ligging van de bronnen der

 vier

vier groote rivieren, die haaren oorſprong neemen binnen enige weinige mijlen van elkanderen omtrent in het middenpunt van dit groot vast land; namelijk de rivier *Bourbon*, die zig in *Hudſons baai* ontlast, de wateren van *St. Laurence*, de *Miſſiſſippi*, en de rivier *Oregon* of de *West-rivier*, die bij de Straat *Annian* in den Stillen Oceaan valt.

De beletſelen, die mij noopten terug te keeren alvoorens ik mijne oogmerken ter uitvoer gebragt had, waren deeze. Bij mijne aankomst te *Michillimackinac*, de afgelegenſte Engelſche vastigheid, in de maand September des jaars 1766, verzogt ik den Heer ROGERS, die toen het bevel in dezelve voerde, om mij te voorzien van eenen gevoeglijke voorraad van goederen, tot geſchenken voor de Indiaanen, die de landen, welke ik meende doortetrekken, bewoonden. Dit deed hij ſlegts gedeeltelijk, maar beloofde mij dat hij mij van het nodige voorzien zoude, als ik den waterval van *St. Anthony* zou bereikt hebben. Naderhand hoorde ik dat de bevelhebber zijne belofte volbragt had door last te geeven dat mij die goederen zouden geleverd worden, doch de geene, welken hij zulks had toevertrouwd, in plaats van zijne bevelen te gehoorzaamen, hadden daar anders over beſchikt.

In

In mijne verwagting dus van dien kant te leur gesteld vond ik het nodig om naar *la Prairie, Le Chien* wedertekeeren; want het was onmogelijk verder op te trekken zonder geschenken, om mij een gunstig onthaal te winnen. Ik bragt dit ter uitvoer in het begin des jaars 1767, en mijn voortgang Westwaarts dus gestuit vindende, besloot ik mijnen tocht Noordwaarts te rigten. Ik ging hier toe over met inzigt om eene gemeenschap te ontdekken van den oorsprong van de *Missisippi* in het groote-meir (*Lake Superior*) ten einde bij de groote overdragt aan de Noord-west kant van dat meir de handelaars te ontmoeten, die gewoonlijk in dit jaargetijde van *Michillimackinac* koomen. Van deeze meende ik goederen te koopen, en dan mijne reis van daar te vervolgen langs de meiren *de Pluye*, *Dubois*, en *Ounipique* naar de bronnen van de West-rivier, die, gelijk ik boven gezegd heb, zig in de Straat van *Annian* ontlast, en daar het eind van mijne voorgenoomen reis moest wezen.

Ik volbragt het eerst gedeelte van mijn voorneemen, en bereikte het Groote-meir ter gelegenen tijd, maar ongelukkig berigtten mij de handelaars, die ik daar vond, dat zij geene goederen missen konden; naardien die, welke zij bij zig hadden, naauwlijks genoeg waren om hun in deeze

afgelegen ſtreeken te gerijven. Dus voor de tweede maal teleur geſteld vond ik mij verpligt weder naar de plaats te keeren, van waar ik mijnen tocht begonnen had, hetgeen ik ook deed na enige maanden op de Noordlijke en Oostlijke oevers van het Opper-meir doorgebragt, en de baaien en rivieren, die zig in deeze groote waterplas ontlasten, onderzogt te hebben.

Alzoo men misſchien verwagt dat ik het algemeen de redenen zal voorleggen dat deeze ontdekkingen, van zoo veel belang voor ieder, die enige gemeenſchap met Amerika heeft, niet eerder zijn aan het licht gebragt, niettegenſtaande zij reeds meer dan tien jaaren geleden gedaan zijn, zal ik die op eene eenvoudige en opregte wijs der waereld mededeelen, zonder enige klagten te uiten wegens de ſlegte behandeling, welke ik ondergaan heb.

Bij mijne aankomst in Engeland leverde ik aan Zijne Majesteit en den Raad een verzoekſchrift in, waarbij ik verzogt dat mij de ſommen, welke ik in dienst der regeering beſteed had, mogten worden goed gedaan. Deeze zaak wierd in handen van de Heeren Commisſarisſen van den handel en de plantagieën geſteld. Deeze Heeren oordeelden, uit den inhoud van hetzelve, de onderrigtingen, welke ik geeven kon, van zoo veel ge-

gewigt voor de natie, dat zij mij gelastten voor den Raad te verschijnen. Ik gehoorzaamde aan dit bevel en onderging een langduurig onderzoek, zoo ik geloof, zeer naar genoegen van alle de aanwezende Heeren. Toen het geëindigd was, verzogt ik te mogen weeten wat ik met mijne papieren doen zoude; de eerste Lord antwoordde zonder zig te bedenken dat ik die kon uitgeeven wanneer mij zulks goed dagt. In gevolge van dit verlof verkogt ik dezelve aan eenen boekhandelaar; doch toen zij bijna voor de pers gereed waren, kwam 'er een bevel van den Raad, waarbij mij gelast wierd zonder uitstel alle mijne kaarten en dagregisters met alle de papieren, die betrekking hadden tot de ontdekkingen, die ik gedaan had, in het plantage-comptoir te brengen. Om aan dit bevel te voldoen was ik genoodzaakt dezelve tot eenen zeer hoogen prijs van den boekverkooper weder intekoopen en die overtegeeven. Ik tragtte dit nieuw uitschot bij de rekening gevoegd te krijgen, welke ik reeds ingeleverd had; dan dit verzoek wierdt mij afgeslaagen, niettegenstaande ik, in het verkoopen van mijne papieren, overeenkomstig het verlof gehandeld had, hetwelk ik van den Raad van Koophandel had verkreegen. Dit verlies, dat eene zeer aanmerklijke som bedroeg, was ik genoodzaakt de draagen, en

mij

mij te vreden te houden met eene ſchadevergoeding van mijne overige onkosten.

In deeze mijne omſtandigheden is mijne eenigſte verwagting op de gunst van eene edelmoedige natie gevestigd, aan dewelke ik nu mijne plans, dagregisters, en waarneemingen, van welke ik gelukkig een afſchrift gehouden heb, toen ik de eerſte aantekeningen in het Comptoir overleverde, zal mededeelen. En ik doe zulks des te gereeder, wijl ik hoore dat men niet weet waar zij gelegd zijn, en 'er geene waarſchijnlijkheid is dat zij immer aan het licht zullen gebragt worden. Zij zullen dengeenen, die belang hebben in de aangelegenheden van de binnenſte deelen van Noord-Amerika, wegens de aangrenzing van hunne bezittingen, of hunnen Koophandel, van zeer veel nut wezen, en het geld, waarvoor zij gekogt worden, volkoomen vergoeden. Hun, die uit eene prijzenswaerdige nieuwsgierigheid wenſchen bekend te zijn met de zeden en gewoonten van alle de bewooners van deezen aardbol, zullen de berichten, welke hier gegeeven worden van de verſchillende volkeren, die zoo groot eene oppervlakte van denzelven bewoonen, een land bijna tot heden toe onbezogt, een wijd veld van verlustiging openen en hunne nieuwsgierigſte verwagting voldoen. Ik vleie mij dan, dat zij door het alge-

algemeen even gunſtig zullen ontvangen worden als beſchrijvingen van eilanden, die geen ander vermaak verſchaffen, dan hetgeen hunne nieuwigheid doet geboren worden, en als ontdekkingen, die dit land zeer luttel voordeels ſchijnen te belooven, ſchoon zij op onnoemlijke kosten koomen te ſtaan.

Om het volgend werk zoo beknopt en aangenaam te maaken als mogelijk is, zal ik mijnen Leezeren eerst verſlag doen van den weg, dien ik gereisd ben over dat onmeetlijk vast land (waarin zij mij zullen kunnen volgen als zij de kaart aan het hoofd van mijn dagregister geplaatst, raadpleegen) en terwijl ik voortgaa, het getal der inwooners, de ligging der rivieren en meiren, en de voortbrengzelen des lands beſchrijven. Daarna zal ik in onderſcheiden Hoofdſtukken handelen van de zeden, gewoonten en taalen der Indiaanen, en, om het volledig te maaken een woordenlijst van de onder hen gebruiklijkſte woorden laaten volgen.

Doch het is vooral nodig dat ik de toegeevendheid van het geleerd gedeelte mijner Leezeren in de doorbladering mijns werks verzoeke, naardien het het voortbrengzel is van iemand, die, wegens andere bezigheden, niet gewoon is geweest zig op boekoefeningen toeteleggen. Hij verzoekt hen

hen derhalven het met geen al te naauwkeurig oog te onderzoeken, bijzonderlijk daar hij hun verzeekert dat hij zijne aandacht meer bezig heeft gehouden om eene juiste befchrijving te geeven van een land, dat in een toekomftig tijdperk, eene onuitputbaare bron van rijkdommen belooft te zijn voor het volk, dat zoo gelukkig zal zijn van het te bezitten, dan om in een goeden ftijl te fchrijven, en zorgvuldiger geweest is om verftaanbaar en beknopt dan vloeijende en fierlijk van taal te zijn.

REIS

I N G;

en al te naauwkeurig nderlijk daar hij hun aandacht meer bezig juiste beschrijving te t in een toekomstig e bron van rijkdom- het volk, dat zoo te bezitten, dan om ijven, en zorgvuldi- nbaar en beknopt dan aal te zijn.

REIS

HET MEIR DU BOIS
NAUDOWESSIES UIT DE VLAKTEN
LAND DER NAUDOWESSIES
OTTIGAUMIES
WEST BAAI
LANDEN
Meir Pepin
Wester Lengte van Londen

Wester Lengte van Londen
93
91
89
87
85
Engelsche Mylen van 69½ in een Graad
Koning's Eiland
WEST BAAI
HET
GROOT MEIR
Ponchartrain Eil.
Rond Eil.
Stone Cross
3. Genusters
LANDEN DER CHIPEWAIJS
Vermilioen R.
Stad der Menomonies
Fort la Bay
Fransch dorp
SAUKIES
LAND
OTTIGAUMIES
LAND
WINNEBAGOES
LAND
Winnebago Meir
Hoofd Stad der Saukies
Boven Stad der Winnebagoes
Boven Stad der Ottigaumies
Lood mynen
MEIR MICHIGAN
LAND DER OTTOWAS
LAND DER CHIPEWAIJS
Fort St. Joseph
der Poutowattomies
KAART
van Capitein Carvers
Reize in de binnenlanden van
NOORD-AMERICA.
in 1766 en 1767.
E. van Baarsel sculp.

B

NO

Ik ve
Boston
Michil
ren *Hu*
gelfche
de uit
Weste
zijn o
vangen
begeer

Mij
gedeel
terfte

REIS

IN DE

BINNENLANDEN

VAN

NOORD-AMERIKA.

Ik vertrok in de maand Junij des jaars 1766 van *Boston* en ging over *Albanie* en *Niagara* naar *Michillimackinac*, eene ſterkte, tusſchen de meiren *Huron* en *Michigan*, en dertien honderd Engelſche mijlen van *Boston* gelegen. Deeze plaats, de uiterſte van onze factorijen naar het Noord-Westen zijnde, kwam mij voor de geſchiktſte te zijn om van daar mijne voorgenoomen reis aantevangen en om eensklaps de ſtreeken, welke ik begeerde te onderzoeken, intetrekken.

Mijne leezeren omtrent de beſchrijving van die gedeelten van Noord-Amerika, die, aan de agterſte wooningen grenzende, reeds menigmaalen be-

beschreven zijn, naar de reeds uitgegeeven werken wijzende, zal ik mij alleen bepaalen tot eene beschrijving van de dieper binnenwaarts gelegen deelen, die, zelden bezogt zijnde, gevolglijk ook weinig bekend zijn. Dit doende zal ik nimmer de paalen der waarheid te buiten gaan, of mijne toevlugt neemen tot die nuttelooze en buitenspoorige vergrootingen, van welke de reizigers maar al te dikwerf gebruik maaken om de nieuwsgierigheid van het algemeen optewekken, ten einde hunne eigen aangelegenheid te doen rijzen. Ik zal ook geene waarneemingen opgeeven dan die ik zelf gedaan heb, of voor welker echtheid ik, wegens de geloofwaerdigheid van degeene, die mij dezelve verhaald hebben, kan instaan.

Michillimackinac, van waar ik mijne reizen aanvong, is eene sterkte, bestaande uit een sterk staketzel en wordt doorgaans door eene bezetting van honderd mannen verdedigd. Zij bevat omtrent dertig huizen, van welke een den Gouverneur en een ander den Commissaris toebehoort. Daar woonen ook verscheiden kooplieden binnen derzelver verschansingen, welke die plaats wel gelegen achten om met de nabuurige volkeren te handelen. *Michillimackinac* betekent in de taal der *Chipeway* Indiaanen eene schildpad; en men onderstelt dat de plaats haaren naam hebbe ontvangen van een ei-

eiland, omtrent zes of zeven mijlen naar het Noord-Oosten, in het gezigt van de Sterkte, liggende, dat de gedaante van dit dier heeft.

Geduurende den Indiaanſchen oorlog, welke kort op de verovering van *Canada* in het jaar 1763 volgde, en die gevoerd wierd door een leger van verbonden volkeren, beſtaande uit de *Hurons*, *Miamies*, *Chipeways*, *Ottowaws*, *Pontowattimies*, *Misſisſauges*, en enige andere Stammen, onder de aanvoering van PONTIAC, eenen beroemden Indiaanſchen oorlogsman, die altijd in de belangen der Franſchen geweest was, wierd deeze Sterkte op de volgende wijze bij verraſsching ingenoomen. De Indiaanen, hun ontwerp beraamd hebbende, kwamen nabij de plaats, en begonnen met den bal te ſpeelen, eene tijdkorting onder hen zeer in gebruik, en ons kaatſen niet ongelijk. In het driftigst van het ſpel, bij 't welk enige der Engelſche officieren, geen bedrog vermoedende, ſtonden te kijken, ſloegen zij den bal, als bij geval, over het ſtaketzel; dit herhaalden zij twee of driemaalen, om hen des te zeekerer te bedriegen, tot dat zij, eindelijk, door dit middel allen agterdogt van de ſchildwagt aan de zuidlijke poort weggenoomen hadden, wanneer eensklaps eene bende hem voorbij ſtoof, en, de overige terſtond volgende, namen zij bezit van de Sterkte zonder enigen tegenſtand te ontmoeten.

Hunnen toeleg dus uitgevoerd hebbende hadden de Indiaanen de menschlievendheid het leven van het grootst gedeelte der bezetting en der kooplieden te ſpaaren, maar zij namen hen alle gevangen en voerden hen weg. Enigen tijd daarna bragten zij hen egter naar *Montreal*, daar zij tot een goeden prijs gelost wierden. Ook wierd de Sterkte den Engelſchen wederom afgeſtaan bij den vrede, die in het volgend jaar door den bevelhebber van *Detroit* met PONTIAC geſlooten wierdt.

Na hier de nodige ſchikkingen tot het voortzetten mijner reize gemaakt, en een' geloofsbrief van den Heer ROGERS den Gouverneur, voor enige Engelſche en Canadaſche kooplieden, die op de rivier *Misſisſippi* gingen handelen, ontvangen te hebben, met belofte van verſche toevoer van goederen, als ik den waterval van *St. Anthony* zou bereikt hebben, verliet ik de Sterkte op den derden September in gezelſchap van deeze handelaars. Wij waren overeengekoomen dat zij mij de goederen, die ik nodig had voor geſchenken aan de Indiaanſche Opperhoofden, zoo lang ik bij hen bleef, volgens het bevel des Gouverneurs, zouden leveren; maar, als ik aan het uiterſte van hunne reis gekoomen was, moest ik andere gidſen vinden en alsdan moest ik vertrouwen op de goederen, van welke de Gouverneur beloofd had mij te zullen voorzien.

Wij

Wij toogen dan te zaamen op weg en kwamen op den agttienden aan Fort *La Bay*. Deeze Sterkte is gelegen aan het Zuidlijk eind van eene baai in het Meir *Michigan*, door de Franſchen de baai *des Puants* geheten, doch die, zedert de Engelſchen in bezit van alle de vastigheden op dit gedeelte van het vaste land gekoomen zijn, door hen de *Groene-baai* (*Green bay*) genoemd wordt. De reden deezer benaaming is in derzelver vertooning te vinden; want als men *Michillimackinac* in de lente verlaat, wanneer de boomen aldaar nog niet zijn begonnen uittebotten, vindt men egter het land om *La Bay*, niettegenſtaande de overtocht niet langer dan veertien dagen geduurd heeft, met het ſchoonſte groen bedekt, en de groeijing zoo verre gevorderd als of het in den zomer ware.

Deeze Sterkte is ook ſlegts van een ſtaketzel omringd, en, ſterk vervallen zijnde, zou zij naauwlijks tegens klein geweer verdedigd kunnen worden. Zij wierd door de Franſchen opgeworpen tot beſcherming van hunnen handel, korten tijd voor dat zij gedwongen waren dezelve te verlaaten; en toen *Canada* en deszelfs onderhoorigheden den Engelſchen wierd overgeleverd, wierd zij terſtond bezet van eenen Officier en dertig mannen, welke kort na de verrasſching van *Michillimackinac* door de *Menomonies* krijgsgevan-

gene gemaakt wierden, en de Sterkte is zedert noch bezet, noch in goeden ſtaat gehouden geworden.

De baai is omtrent negentig mijlen (*a*) lang, maar verſchilt veel in haare breedte, zijnde op ſommige plaatſen ſlegts vijftien, op andere van twintig tot dertig mijlen breed. Zij ligt ten naasten bij in eene rigting van het Noord-Oosten naar het Zuid-Westen. Aan den ingang van dezelve uit het Meir is eene reeks eilanden, ſtrekkende van het Noorden naar het Zuiden, en de *Grand Traverſe* genaamd. Deeze ſtrekken omtrent dertig mijlen in de lengte en dienen om den overtocht der canoos te beveiligen, alzoo zij die bedekken voor de winden, die met geweld over het Meir koomen waaien. Aan de Zuid-Oost zijde is de naaste en beste overvaart.

De eilanden van *Grand Traverſe* zijn meest klein en rotsachtig. Veele der rotzen zijn van eene verbaazende grootte, en vertoonen zig als waren zij door de handen van konſtenaars gevormd. Op het grootst en best deezer eilanden ſtaat eene ſtad der *Ottowaws*, in welke ik een der aanzienlijkſte Opperhoofden deezer natie vond, die

(*a*) Hier en overal elders worden Engelſche mijlen bedoeld. VERT.

die mij met alle eerbewijzingen ontving, welke hij met mogelijkheid eenen vreemdeling kon aandoen. Doch wat mij op dien tijd zeer bijzonder voorkwam, en iedereen, die niet bekend is met de gewoonten der Indiaanen, vreemd moet ſchijnen, is het onthaal, dat ik ontvong, toen ik aanlandde. Zoo als onze canoos het ſtrand naderden en hetzelve op omtrent zestig ellen na bereikt hadden, begonnen de Indiaanen een vreugde-vuur, waarin zij hunne ſtukken met ſcherp losten, egter zorg draagende dezelve zoo te rigten, dat de kogels enige ellen hoog over onze hoofden vloogen; ondertusſchen liepen zij van den eenen boom of ſtomp tot den anderen, ſchreeuwende en zig gedraagende als of zij in het heetst van een gevegt waren. Ik was in het eerst grootlijks verzet en op het punt om mijn volk te beveelen hun vuur te beandwoorden, naardien ik meende dat zij vijandlijke oogmerken hadden; maar door enige van de kooplieden, die mij onderrigtten dat dit hunne gewoonlijke wijze was van de opperhoofden van andere natieën te ontvangen, uit den dut geholpen, beſchouwde ik de zaak in haar waar licht en was wel voldaan over de eer, die zij mij aandeeden.

Ik hield mij hier eenen nagt op. Onder de geſchenken, welke ik den Opperhoofden deed, waren enige ſterke dranken, met welke zij

zig vrolijk maakten, en zij vereenigden zig alle tot eenen dans, die het grootst gedeelte van den nagt aanhield. Des anderen daags 's morgens, toen ik vertrok, begeleidde mij het Opperhoofd naar het ftrand, en, zoo dra ik mij ingefcheept had, deed hij, met eene verftaanbaare ftem, en met groote plegtigheid, een vuurig gebed voor mij, waarin hij fmeekte „ dat de groote Geest „ mij met eene voorfpoedige reis wilde begunfti„ gen; dat hij mij eenen onbewolkten hemel en „ eene ftille zee bij dag wilde verleenen, dat ik „ bij nagt mogt nederliggen op een deken van „ bevervel, en eenen ongeftoorden flaap en aange„ naame droomen genieten, en dat ik ook geduu„ rige befcherming mogt vinden onder de groote „ vrede-pijp." Op deeze wijze gong hij voort zijne wenfchen uitteboezemen tot dat ik hem niet langer kon hooren.

Ik moet hier aanmerken dat, niettegenftaande de Europeaanen doorgaans ijslijke denkbeelden van de woestheid deezer wilden (gelijk zij genoemd worden) voeden, ik egter van alle de Stammen in de binnenlanden een zeer beleefd en gastvrij onthaal heb ontvangen, en ik ben overtuigd dat zij dit vriendlijk en onbeledigend gedrag jegens de vreemdelingen zullen blijven oefenen, zoo lang zij niet door het voorbeeld en de fterke dranken van hunne meer befchaafde nabuuren

zul-

reenigden zig alle
gedeelte van den
daags 's morgens,
ij het Opperhoofd
ik mij ingefcheept
taanbaare ftem, en
vuurig gebed voor
t de groote Geest
eis wilde begunfti-
ewolkten hemel en
verleenen, dat ik
op een deken van
den flaap en aange-
dat ik ook geduu-
n onder de groote
ijze gong hij voort
tot dat ik hem niet

t, niettegenftaande
lijke denkbeelden
en (gelijk zij ge-
egter van alle de
en zeer beleefd en
, en ik ben over-
nbeledigend gedrag
n blijven oefenen,
-beeld en de fterke
fchaafde nabuuren
zul-

zullen befmet wezen. Ik beken dat hunne ingewortelde haat en wreedheid jegens hunne vijanden het gunftig denkbeeld, dat ik van hun wenschte te houden, grootlijks vermindert; maar dit gebrek is erflijk, en de bevestiging van eene onheuglijke gewoonte verkregen hebbende, heeft het reeds te diepe wortelen in hunne zielen gefchoten om uitgeroeid te worden.

Ik at onder dat volk van een zeer ongemeen flag van brood. De Indiaanen over het algemeen gebruiken flegts weinig deezen voedzaamen leeftogt: terwijl hun graan in de melk is, gelijk zij het noemen, dat is, even voor dat het begint te rijpen, fnijden zij de korrels van de toppen der halmen af, en kneeden die tot deeg, hetgeen zij doen kunnen zonder daar enig vogt bij te gieten, door de melk, die 'er uit vloeit; als dit gedaan is, verdeelen zij het in koeken, en dezelve in bladeren van den Withoutboom windende, leggen zij die onder heeten asch, alwaar zij weldra gaar gebakken worden. En ik heb nooit in enig land fmaaklijker brood gegeeten.

Deeze plaats is flegts een klein dorp, beftaande uit omtrent vijf en twintig huizen en zestig of zeventig oorlogslieden. Ik vond daar niets anders aanmerkingswaerdigs.

Het land aan de Zuid-Oost zijde van de *Groenebaai* is niet al te goed, zijnde overdekt met een

 zwaar

zwaar gewas van Pijnboomen, Balzem-pijnboomen, Harstboomen en Denneboomen. Sommige hebben gezegd dat de gemeenschap tusschen het Meir *Michigan* en de *Groene-baai* niet te bevaaren is voor vaartuigen, die grooter zijn dan canoos of booten, wegens de ondiepten, die tusschen de eilanden in de *Grand Traverse* liggen; maar dezelve peilende vond ik diepte genoeg voor een vaartuig van zestig tonnen, en de breedte was naar evenredigheid.

Het land, dat aan den bodem deezer baai strekt, is zeer vrugtbaar, de grond over het algemeen plat, en het levert een aangenaam en veruitstrekkend gezigt.

Daar woonen enige weinige huisgezinnen in de Sterkte, die aan de West-zijde van de *Vossen-rivier* ligt, en regt over dezelve, aan de Oostzijde van derzelver mond woonen enige Fransche planters, die het land bebouwen en zeer genoeglijk schijnen te leeven.

De *Groene-baai* of *Baye des Puants* is eene dier plaatsen, aan welke de Franschen, gelijk ik in mijne Inleiding aanmerkte, bijnaamen gegeeven hebben. Zij draagt bij de bewooners haarer kusten den naam van *Menomonie-baai*, maar waarom de Franschen haar den naam van *Baye des Puants* of *Stinkers-baai* gegeeven hebben, weet ik niet. De reden, welke de Franschen van dit

dit hun doen geeven, is dat zulks niet gefchiedde met inzigt om vreemdelingen te misleiden, maar omdat zij op deeze wijze met elkanderen konden fpreeken omtrent de Indiaanen in derzelver tegenswoordigheid, zonder van hun verftaan te worden. Want zij, die de eerfte onder hen kwamen handel drijven, hadden opgemerkt dat, als zij met elkanderen over hen fpraken, en derzelver eigen naamen noemden, zij hen aanftonds begonnen te mistrouwen en dagten dat hunne bezoekers of kwaad van hun zeiden, of affpraken om hen te vermoorden. Om hier in te voorzien gaven zij hun andere naamen. Het eenigst kwaad gevolg van die ingevoerde gewoonte is dat Engelfche en Franfche Aardbefchrijvers in hunne kaarten van de binnenfte deelen van Amerika, hetzelfde volk met verfchillende naamen benoemen, en daardoor degeene, die dezelve moeten raadpleegen, misleiden.

Het Meir *Michigan*, van welk de *Groene-baai* een gedeelte uitmaakt, is aan het Noord-Oosten van het Meir *Huron* gefcheiden door de Straat van *Michillimackinac*, en ligt tusfchen twee en veertig en zes en veertig graaden breedte, en tusfchen vier en tagtig en zeven en tagtig graaden Westlijke lengte. Deszelfs grootfte lengte is twee honderd en tagtig, de breedte omtrent veertig, en deszelfs omtrek ten naasten bij zes honderd mijlen. Daar

is eene aanmerklijke reeks eilandjens, beginnende tegens over *Askins* Hoeve en zig omtrent dertig mijlen naar het Zuid-Westen in het meir uitstrekkende. Deeze worden de *Bever-eilanden* genoemd. Hunne ligging is zeer aangenaam, maar de grond dor. Zij leveren egter een fraai gezigt op.

Aan het Noord-Westlijk gedeelte van dit Meir verdeelt zig het water in twee baaien. Die naar het Noorden is de *Noquets-baai*, en de andere de reeds beschreven *Groene-baai*.

Het water van dit, zoo wel als van de andere groote Meiren, is helder en gezond, en heeft diepte genoeg voor groote schepen. De helft van het land dat naar het Oosten ligt, en zig tot het Meir *Huron* uitstrekt, behoort den *Ottowaws* Indiaanen. De lijn, die hun grondgebied van dat der *Chipeways* scheidt, loopt ten naastenbij van het Noorden naar het Zuiden, en strekt zig bijna van het Zuidlijk eind van dit Meir, over de hooge landen, tot *Michillimackinac* uit, door welks middenpunt zij doorgaat, zoodat, als deeze twee Stammen elkanderen bijgeval aan de Factorij ontmoeten, zij zig elk op zijn eigen grond nederslaan, enige weinige roeden van het staketsel.

Het land aan de Oostlijke en Westlijke zijde van dit Meir gelegen, bestaat uit een niet zeer goeden grond, uitgezonderd ter plaatse daar zig kleine

kleine beeken of rivieren in hetzelve ontlasten; op de oevers van deeze is hij buitengemeen vrugtbaar. Digt bij de boorden van het Meir groeit eene groote menigte Zand-kerſen, die niet minder aanmerkenswaerdig zijn wegens haare wijze van groeijen dan wegens haaren allerkeurigſten ſmaak. Zij waſen aan een kleinen heester, niet meer dan vier voeten hoog, welks takken zoo belaaden zijn, dat zij met geheele troſen op het zand liggen. Naardien zij alleen op het zand groeijen, welks hitte waarſchijnlijk medewerkt om haar tot die volkoomenheid te brengen, worden zij door de Franſchen *cerifes de ſable* of zand-kerſen genoemd. Haare grootte gaat die van een kleinen ſnaphaan-kogel niet te boven, maar zij worden boven alle andere gekeurd om in brandewijn te leggen. Daar groeijen rondom het Meir ook Aalbeziën, gelijk ook Zwarte-aalbeziën en overvloed van Jenever-bezieën, die eene groote menigte van de ſchoonſte bezieën draagen.

Daar groeit hier ook Sumack in grooten overvloed, welks blad, te *St. Michiel* geplukt, wanneer het rood wordt, bij de inlanders zeer geacht wordt. Zij mengen het onder hunne tobak en neemen omtrent van elk even veel, hetgeen aangenaam doet rooken. Bij dit Meir, gelijk bij alle groote Meiren, groeit eene ſoort van Wilg, door de Franſchen *bois rouge* d. i. Rood hout genaamd. Derzelver baſt, als

als hij maar een jaar wasdom heeft, is van eene schoone scharlaken kleur en vertoont zig zeer fraai, maar als hij ouder wordt, verandert hij in een mengzel van graauw en rood. De stammen van deezen heester groeijen veele bij elkanderen, en klimmen tot de hoogte van zes of agt voeten, terwijl de grootste niet meer dan een duim middellijns dikte hebben. De bast, van de staaken geschrapt, gedroogd en fijn gewreven, wordt door de Indiaanen ook onder hunne tobak gemengd en bij hen in de hoogste achting gehouden om des winters gerookt te worden. In den zomer gebruiken zij een kruid, dat bij de groote meiren op rotsachtige plaatsen groeit. Het wordt bij de Indiaanen *Segockimac* genaamd en kruipt als een wijngaard over den grond, zig somtijds agt of tien voeten verre uitstrekkende, en het draagt een blad omtrent van de grootte van eene zilveren (Engelsche) stuiver, bijna rond; het is van zelfstandigheid en kleur als de laurier en is, gelijk de boom, naar welken het gelijkt, altoos groen. Deeze bladeren, gedroogd en fijn gewreven, mengen zij ook onder hunne tobak, en rooken dezelve, gelijk ik gezegd heb, alleen des zomers. Met deeze drie elkanderen volgende kruiden zijn de pijpen der Indiaanen in alle jaargetijden wel voorzien, en, alzoo zij groote rookers zijn, zijn zij zeer bedagt om dezelve wel optezamelen en te bereiden.

Op den twintigsten September verliet ik de *Groene-baai* en trok de *Vossen-rivier* op, altoos in gezelschap van de handelaars en enige Indiaanen. Op den vijf en twintigsten kwam ik aan de groote stad van de *Winnebagoes*, gelegen op een klein eiland, juist daar men aan het Oostlijk eind in het Meir *Winnebago* koomt. Hier ontvong mij de Koningin, die, in plaats van een *Sachem*, over deeze Stam het bevel voerde, met groote beleefdheid, en behandelde mij met alle onderscheiding, geduurende de vier dagen, welke ik bij haar vertoefde.

Daags na mijne aankomst woonde ik eene raadsvergadering van de Opperhoofden bij, welken ik verlof verzogt om door hun land te trekken in mijnen weg naar verder afgelegen volken, om zaaken van gewigt. Dit wierd mij gereedlijk toegestaan en het verzoek als eene groote beleefdheid aangemerkt, die ik hunne Stam bewees. De Koningin zat in den raad, maar deed slegts enige vraagen, of gaf slegts enige weinig beduidende bevelen in zaaken van den Staat; want het is de vrouwen nooit geoorloofd in hunne raadsvergaderingen zitting te hebben, uitgezonderd wanneer zij met de opperste magt bekleed zijn, en dan is het haare gewoonte niet opzetlijke redenvoeringen te doen, gelijk de Opperhoofden. Zij was eene zeer oude vrouw, klein van gestalte, en door

haare

haare kleeding niet zeer onderfcheiden van verfcheiden jonge vrouwen, die haar verzelden. Deeze haare opwagteresfen fcheenen grootlijks verheugd, zoo dikwerf ik haare Koningin enige tekenen van eerbied bewees, bijzonderlijk als ik haar kuste, dat ik menigmaal deed om haare gunst te verwerven. Bij deeze gelegenheden deed de goede oude juffer haar best om eene jeugdige vrolijkheid aanteneemen, en toonde door haar glimlachen dat zij ook behagen fchepte in de beleefdheid, welke ik haar betoonde.

Den tijd, dien ik hier vertoefde, besteedde ik tot het doen van waarneemingen zoo goed mij mogelijk was, en tot het verzamelen van de best mogelijke berichten omtrent den oorfprong, de taal, en gewoonten van dit volk. Volgens dit onderzoek heb ik reden om te besluiten dat de *Winnebagoes* oorfpronglijk gezeten zijn geweest in enige der Provintieën tot *Nieuw-Mexico* behoorende, en dat zij, uit hun vaderland gedreven zijnde, of door binnenlandfche verdeeldheden, of door de uitbreiding der Spaanfche veroveringen, omtrent eene eeuw geleden naar deeze Noordlijker gewesten zijn geweken.

De redenen, welke ik heb, om deeze onderftelling aanteneemen, zijn, ten eerften hunne onveranderlijke aankleeving aan de *Naudowesfifche* Indiaanen, (die, zeggen zij, hun geduurende hun-

erſcheiden van ver-
die haar verzelden.
ſcheenen grootlijks
aare Koningin enige
, bijzonderlijk als ik
deed om haare gunst
legenheden deed de
t om eene jeugdige
n toonde door haar
gen ſchepte in de be-
oonde.
rtoefde, beſteedde ik
ingen zoo goed mij
erzamelen van de best
t den oorſprong, de
it volk. Volgens dit
m te beſluiten dat de
gezeten zijn geweest
t *Nieuw-Mexico* be-
hun vaderland gedre-
ndſche verdeeldheden,
paanſche veroveringen,
naar deeze Noordlij-

heb, om deeze onder-
ten eerſten hunne on-
aan de *Naudowesſiſche*
zij, hun geduurende
hun-

hunne verhuizing, de eerſte hulp bewezen hebben) en zulks niettegenſtaande hunne tegenswoordige verblijfſplaats meer dan zes honderd mijlen van dat volk afgelegen is. Ten tweeden, omdat hunne taal geheel verſchillend is van die van alle andere tot nu toe ontdekte Indiaanſche natieën; zij is eene ruuwe brabbeltaal, die veelal met de keel wordt uitgeſprooken, en welke geene hunner nabuuren wil onderneemen te leeren. Zij ſpreeken met de andere volkeren de Chipewayſche taal, die de heerſchende is onder alle de natieën, van de *Mohawks* van *Canada* tot die, welke de boorden van de *Misſisſippi* bewoonen, en van de *Hurons* en *Illinois* tot die bij *Hudſons-baai* gezeten zijn. Ten derden, wegens hunnen ingewortelden haat tegens de Spanjaarden. Sommige hunner vertelden mij dat zij verſcheiden tochten Zuid-Westwaarts gedaan hadden, die veele maanden hadden geduurd. Een der oudſte Opperhoofden in het bijzonder verhaalde mij dat hij, omtrent zes en veertig winters geleden, was opgetrokken aan het hoofd van vijftig oorlogsgasten, naar den kant van het Zuid-Westen, drie maanden lang, dat zij, op deezen tocht, eene vlakte overkruisſende, eene hoop volks te paerd ontdekten, die tot het zwarte volk behoorden, want zoo noemen zij de Spanjaarden; dat zij, zoo haast zij hen beſpeurd hadden, met omzigtigheid voortgingen,
en

en zig verbiergen tot de nagt gekoomen was; wanneer zij zoo nabij kwamen, dat zij het getal en den toeſtand hunner vijanden konden onderſcheiden: Bevindende dat zij niet in ſtaat waren hun, wegens hun grooter getal, bij dag het hoofd te bieden, wagteden zij tot dat zij zig te rust hadden begeeven, wanneer zij op hen aanvielen; en, na de meeſte gedood te hebben, tagtig paerden, met hetgeen zij witten ſteen noemden gelaaden, veroverden. Dit onderſtel ik zilver geweest te zijn, naardien hij mij zeide dat de paerden daarmede beſlaagen, en dat hunne toomen ook met hetzelve verſierd waren. Toen zij hunne wraak gekoeld hadden, voerden zij den buit weg; en zoo verre heen getrokken zijnde, dat zij zig buiten bereik der Spanjaarden, die hunne woede ontſnapt waren, bevonden, lieten zij den onnutten en zwaaren last, met welken de paerden belaaden waren, in de bosſchen, beſteegen die zelve, en keerden op deeze wijs naar hunne vrienden te rug. De bende, welke zij dus verſlaagen hadden, is, naar mijne gedagten, de Caravane geweest, die jaarlijks het zilver naar *Mexico* voert, dat de Sanjaarden in groote hoeveelheid vinden op de bergen, die bij de bronnen van de rivier *Coloredo* liggen; en de vlakte, in welke de aanval geſchiedde, was waarſchijnlijk eene dergeene, die zij moeten doortrekken op hunnen weg naar den oor-

oorfprong van de rivier *St. Fee*, of *Rio del Nord*, die ten Westen van de *Misfisfippi* in de Golf van *Mexico* ftort.

De *Winnebagoes* kunnen omtrent twee honderd oorlogsmannen op de been brengen. Hunne ftad bevat omtrent vijftig huizen, die fterk gebouwd zijn met paalwerk, en het eiland, waarop zij gelegen is, is omtrent vijftig akkers groot. Het ligt vijf en dertig mijlen, volgens den loop der rivier gerekend, van de *Groene-baai* af.

De rivier loopt omtrent vier of vijf mijlen lang van de baai af gerekend, met eenen zagten ftroom; verder op tot aan het Meir *Winnebago* is zij vol rotfen en zeer fnel. Op verfcheiden plaatfen waren wij genoodzaakt onze canoos op het land te haalen en dezelve een aanmerklijk eind wegs te draagen. Derzelver breedte is van de *Groene-baai* tot het Meir *Winnebago* gemeenlijk van zeventig tot honderd roeden: het land op derzelver boorden is zeer goed en dun bezet met witte Walnootenboomen, Eikenboomen en Hazelaars.

Het Meir *Winnebago* is omtrent vijftien mijlen lang van het Oosten naar het Westen, en zes mijlen breed. Aan deszelfs Zuid-Oostlijken hoek valt eene rivier in hetzelve, die haaren oorfprong neemt bij een der Noordlijke takken van de rivier *Illinois*. Deeze noemde ik de *Krokodillen-rivier*

wegens een gerugt, dat onder de Indiaanen loopt, dat men ergens in dezelve een dier gedood heeft, hetwelk volgens hunne beschrijving een krokodil of alligator moet wezen.

Het land, dat aan het Meir ligt, is zeer vrugtbaar, en heeft overvloed van Druiven, Pruimen, en andere vrugten, die in het wild groeijen. De *Winnebagoes* zaaien daar eene groote hoeveelheid Indiaansch koren, boonen, pompoenen, kalebasſen, en water-meloenen met enige tobak. Het Meir zelf heeft overvloed van visch, en in het najaar zijn 'er veele ganzen, eendvogels, en talingen. De laatste, die 'er in groote menigte koomen, zijn bijzonder goed en zeer vet, en ſmaaken veel beter dan die, welke nabij de zee gevonden worden, naardien zij zeer vet worden door te aazen op de wilde rijst, die in deeze ſtreeken zoo overvloedig groeit.

Enige aangenaame geſchenken aan de goede oude Koningin gedaan, en haaren zegen ontvangen hebbende, verliet ik de ſtad der *Winnebagoes* op den negen en twintigſten September, en kwam omtrent twaalf mijlen verder aan de plaats, daar de *Vosſen-rivier* in het Meir valt aan deszelfs Noordlijke zijde. Deze rivier voeren wij op, en bereikten op den zevenden October de groote overdraag-plaats, die haar van de *Ouisconſin-rivier* afſcheidt.

De *Vossen-rivier* is van de *Groene-baai* tot de overdraag-plaats omtrent honderd en tagtig mijlen lang. Van het Meir *Winnebago* tot de overdraag-plaats is de stroom zagt, en de diepte der rivier aanmerklijk, en desniettegenstaande kunnen de canoos op sommige plaatsen met moeite 'er door koomen, wegens de hindernissen, welke zij ontmoeten van de rijst-stengels, die zeer groot en dik zijn, en hier in grooten overvloed groeijen. Het omliggende land is zeer vrugtbaar, en allerbekwaamst om bebouwd te worden, uitgezonderd op sommige plaatsen digt aan de rivier, daar het wat te laag is. Het is nergens veel met hout bezet, en het kan egter genoeg opleveren om zoo veele 'er woonen kunnen te gerijven. Deeze rivier is de grootste vergaderplaats van allerlei wilde vogelen, welke ik in den loop van alle mijne reizen ontmoet heb; menigmaalen was de zon enige minuuten lang door dezelve verduisterd.

Omtrent veertig mijlen op deeze rivier, van de groote stad der *Winnebagoes* gerekend, staat eene kleinere stad, aan die natie toebehoorende.

In deeze streeken zijn veele Herten en Beeren, en men vangt 'er een groot getal Bevers en andere dieren, welker vagt gebruikt wordt, op de beeken, die zig in deeze rivier ontlasten.

De rivier, van welke ik hier spreek, is aan-

merklijk, omdat zij, omtrent tagtig jaaren geleden, de verblijfplaats was van de vereenigde benden der *Ottigaumies* en *Saukies*, welke de Franschen, volgens hunne gewoonte, de bijnaamen gegeeven hadden van *les Sacs* en *les Renards*, de *Zakken* en de *Vosfen*; de volgende gebeurtenis wierd mij van hun door eenen Indiaan verhaald.

Wanneer, omtrent zestig jaaren geleden, de Fransche Zendelingen en handelaars veele beledigingen van dit volk ontvangen hadden, trok eene bende Franschen en Indiaanen, onder het bevel van Kapitein MORAND, op, om hun ongelijk te wreeken. De Kapitein vertrok in den winter van de *Groene-baai*, wanneer zij geen vermoeden van een diergelijk bezoek hadden, en zijnen weg over de sneeuw vervolgende tot aan hunne dorpen, die omtrent vijftig mijlen de *Vossen-rivier* op lagen, overviel hij die bij verrasching. Onvoorziens aangevallen wordende, wierden zij gemakkelijk overrompeld, en dus voor het grootst gedeelte gedood of gevangen genoomen. Bij de terug tocht der Franschen naar de *Groene-baai*, hield een der Indiaansche Opperhoofden, die met hun in bondgenootschap waren, en die eene groote bende gevangene onder zijn opzigt had, stil om uit eene beek te drinken; zijne medgezellen vervolgden ondertusschen hunnen weg, hetwelk eene der vrouwen,

die

die zij gevangen genoomen hadden, ziende, vattede zij hem fchielijk, terwijl hij nederbukte om te drinken, met beiden haare handen, op eene allergevoeligste plaats en hield hem zoo lang vast tot dat hij op de plaats dood bleef. Naardien het Opperhoofd door de groote pijn, die hij leed, niet in ftaat was zijne vrienden te roepen, of op enige wijze zijnen nood te kennen te geeven, trokken zij voort, zonder te weeten wat 'er gebeurd ware, en de vrouw, de banden van haare medegevangenen, die in de agterhoede waren, losgefneden hebbende, ontfnapte met hun. Deeze heldin wierd daarna bij haare natie altoos voor hunne verlosser gehouden, en tot oppervoogdes verkoren met de vrijheid om dezelfde eer op haare nakoomelingen te doen overgaan, eene ongewoone onderfcheiding, en die alleen bij buitengewoone gelegenheden verleend word.

Omtrent twaalf mijlen voor dat ik de overdraagplaats bereikte, zag ik verfcheiden kleine bergen, die zig volkoomen tot aan dezelve uitftrekten. Deeze zouden, wel is waar, flegts als mollen-hoopen gerekend worden, als men die vergelijkt met die, welke agter tegens onze volkplantingen liggen, maar alzoo zij de eerste waren, die ik gezien had, zedert ik *Niagara* verliet, een tocht van bijna elf honderd mijlen, kon ik dezelve niet onaangeroerd voorbijgaan.

 De

De *Vosfen-rivier* is, ter plaatfe daar zij in het Meir *Winnebago* uitkoomt, omtrent vijftig roeden wijd, maar zij vermindert over het algemeen langzaamerhand in breedte naar de overdraag-plaats, daar zij niet meer dan vijf roeden breedte heeft, uitgezonderd op enige weinige plaatfen, daar zij zig tot kleine meirtjens verwijdt, die egter nog zeer diep zijn. Ik kan mij niets anders aanmerkingswaerdigs in deeze rivier herinneren dan dat zij vijf mijlen ver zig zoo kronkelt, dat zij in dezelve flegts een vierde van eene mijl vordert.

De overdraag-plaats tusfchen de *Vosfen* en *Ouisconfin-rivieren* is niet meer dan eene en drie vierde mijl breed, fchoon zij op fommige kaarten zoodanig getekend ftaat dat zij wel tien mijlen breed fchijnt. En ik moet hier aanmerken dat alle de kaarten van deeze ftreeken, die ik ooit gezien heb, zeer gebrekkig zijn. De rivieren worden over het algemeen afgetekend als in andere rigtingen loopende, dan zij waarlijk doen, en veele van derzelver takken, bijzonderlijk van de *Misfisfippi*, worden agtergelaaten. Ook worden de afftanden der plaatfen grootlijks mistekend. Of zulks door de Franfche Aardrijksbefchrijvers (want alle de Engelfche kaarten zijn uit de hunne overgenoomen) met opzet gedaan zij, dan wel uit een gebrek van eene

juiste

juiste kennis van het land kan ik niet zeggen; maar ik ben verzeekerd dat reizigers, die in die ſtreeken, welke ik bezogt heb, op dezelve vertrouwen, zig zeer verlegen zullen vinden. Naardien ik alle de landen, welke ik doorgetrokken ben, met de grootſte zorgvuldigheid, heb opgenoomen, zoo kan ik verzeekeren dat de kaart, die voor dit werk gevoegd is, met veel grooter juistheid dan 'er nog enige is, getekend is geworden.

Omtrent in de helft van den weg tusſchen de twee rivieren is een moeras, overgroeid met eene ſoort van lang gras, het overige is eene vlakte, waarop enige Eiken en Pijnboomen groeijen. Hier zag ik een groot getal Ratelſlangen. De Heer PINNISANCE, een Franſche handelaar, verhaalde mij een aanmerkenswaerdig geval omtrent een deezer kruipende dieren, waarvan hij zeide getuige geweest te zijn. Een Indiaan tot de *Menomonie*-natie behoorende, eene dier ſlangen gevangen hebbende, vond middel om haar te temmen, en behandelde haar als eene godheid, noemde haar zijn' grooten Vader, en droeg haar werwaarts hij ging in eene doos met zig. Dit had de Indiaan reeds enige zomers gedaan, toen de Heer PINNISANCE hem bijgeval aan deeze overdraag-plaats ontmoette, juist toen hij op eene winter-jagt vertrok. Op een zekeren

dag was de Fransche Heer verwonderd den Indiaan de doos, waarin zijn God was, op den grond te zien nederzetten, en dezelve openende hem te zien vrij laaten, terwijl hij hem ondertusschen zeide dat hij verzeekerd was dat hij zou wederkoomen omtrent den tijd dat hij zelf van zijnen tocht zoude wederkeeren, hetgeen in de volgende maand Mey wezen zou. Naardien zij toen eerst in October waren, zeide de Franschman tot den Indiaan, wiens eenvoudigheid hem verwonderde, dat hij dagt dat hij, als het Mey was, lang genoeg wagten zoude naar de aankomst van zijn' grooten Vader. De Indiaan had zulk een sterk vertrouwen op de gehoorzaamheid van zijn dier dat hij den Franschman aanbood eene weddingschap aantegaan om negen flesschen rum, dat het op den bepaalden tijd zou wederkoomen en in zijne doos kruipen. Dit wierd aangenoomen, en de tweede week in de volgende maand Mey bepaald om de weddingschap te beslissen. Op dien tijd ontmoeteden zij elkanderen daar weder, wanneer de Indiaan zijne doos ter neder zette en zijnen grooten Vader riep. De slang hoorde hem niet, en den tijd nu verstreken zijnde, erkende hij het verloren te hebben; Doch, zonder den moed te laaten zakken, bood hij aan het verlorene te verdubbelen, als zijn groote Vader niet binnen twee dagen aankwam.

Dit wierd ook aangenoomen; en, ziet, op den tweeden dag, omtrent een uur, kwam de flang en kroop van zelve in de doos, die voor haar gereed ftond. De Franfche Heer verzeekerde mij van de waarheid van deeze gebeurtenis, en volgens de berichten, welke ik menigmaalen gehoord heb van de leerzaamheid deezer dieren, zie ik geene reden om dezelve in twijfel te trekken (*a*).

Ik

(*a*) Enige Journaal-fchrijvers hebben de waarheid deezer gebeurtenis, gelijk ook eener andere, van welke hier na gefprooken zal worden, in twijfel getrokken en, (waarlijk wat te ligtvaerdig) belagchen: hierop merkt de Schrijver in de uitgaave, die ik volg, aan, (zonder de geloofwaerdigheid van zijn getuige te rekenen) dat, indien de leezers zoo wel met de fchranderheid en het ingefchapen inftinct van dit dier bekend waren als hij, zij even zoo zeer van de waarheid van het geval verzeekerd zouden wezen. Het is wel bekend, zegt hij, dat de flangen, die geduurende den zomer de toevallen, waaraan kruipende dieren zijn bloot gefteld, overleefd hebben, zig jaarlijks, zoo dra de winter nadert, naar de bosfchen begeeven, daar elke van haar (gelijk naauwkeurige waarneemers aangemerkt hebben) het hol in bezit neemt, dat zij het voorig jaar bewoond heeft. Zoodra het jaargetijde gunftig is, verlaaten zij, door de verkwikkende zonneftraalen verlevendigd, deeze verblijfplaatfen, en begeeven zig naar dezelfde plek gronds, hoe verre ook afgelegen, daar zij voorheen haar onderhoud,

en

Ik heb reeds aangemerkt dat de voornaamste tak van de *Vosfen-rivier* van het Zuid-Westen, en die van de *Ouisconsin-rivier* van het Noord-Oosten kwamen, en ook dat sommige der kleine takken van deeze twee rivieren, in hunne nederdaaling naar dezelve op weinig voeten afstands verwisselden, iets ten Zuiden van de overdraagplaats. Dat twee zulke rivieren haaren oorsprong zoo

en middelen om haar geslagt voortteplanten gevonden hebben. Wordt 'er dan een buitengewoone dwang van den geest vereischt om te gelooven dat één van deeze regelmaatig werkende schepzelen, door zijnen meester wel gehandeld zijnde, weder naar de doos zoude keeren, in welke het gewoonlijk zijn voedzel gevonden, en eene aangenaame schuilplaats ontmoet had, en wel omtrent dien tijd, welken de Indiaan, uit voorige ondervinding kon raaden? Zeekerlijk niet; en schrandere en opregte leezers zullen niet aan de waarheid van een zoo wel bevestigd geval twijfelen, omdat de omstandigheden buitengewoon voorkoomen in een land, daar het onderwerp derzelve naauwlijks bekend is.

Deeze verklaaring (voegt de Schrijver 'er bij) zal, hoop ik genoegzaam zijn om mijne leezeren te overtuigen dat ik hen niet heb zoeken te vermaaken (gelijk men veelal onderstelt dat reizigers doen) met onwaarschijnlijke vertellingen, of mij in hun oog te verheffen door in mijne gevallen het wonderbaarlijke te mengen.

zoo nabij elkanderen hebben, en, na in zulke verſchillende rigtingen gevloeid te hebben, zig op zulk een verbaazenden afſtand van elkanderen in de zee ontlasten, (want de eerste valt, na eerst door verſcheiden groote meiren gevloeid en meer dan twee duizend mijlen geſtroomd te hebben, in de Golf van *St. Laurence*, en de andere, na zig met de *Misſisſippi* vereenigd, en even zoo veele mijlen voortgevliet te hebben, ontlast zig in de Golf van *Mexico*) is een voorbeeld dat men niet ligt elders in het uitgeſtrekt vast land van *Noord-Amerika* ontmoeten zal. Ik had in het volgend jaar gelegenheid om dezelfde waarneeming te doen omtrent de nabijheid van verſcheiden oorſpronglijke takken van de rivier *St. Laurence* en de *Misſisſippi*, en breng dezelve nu bij als een bewijs, dat het gevoelen dier Aardrijksbeſchrijvers, die beweeren dat rivieren, die haaren oorſprong zoo nabij elkanderen hebben, uit dezelfde bronnen moeten voortſpruiten, niet juist is; want ik zag eene merklijk onderſcheiden afſcheiding in alle, ſchoon zij op ſommige plaatſen zoo nabij elkanderen kwamen, dat ik van de eene aan de andere kon ſtappen.

Op den agtſten October hadden wij onze canoos in de *Ouisconſin-rivier* overgebragt, die op deeze plaats meer dan honderd roeden breed is, en des anderen daags kwamen wij aan de groo-

groote ſtad der *Saukies*. Deeze is de grootſte en best bebouwde Indiaanſche ſtad, welke ik ooit gezien heb. Zij bevat omtrent negentig huizen, elk groot genoeg voor verſcheiden gezinnen. Zij zijn gebouwd van gezaagde planken, net aan elkanderen gevoegd, en zoo dik met boomſchors bedekt, dat zij voor de ſterkſte regen ondoordringbaar zijn. Voor de deuren zijn aangenaame luifels, waar onder de inwooners, als het weder zulks toelaat, hunne pijpen zitten te rooken. De ſtraaten zijn ruim en regelmaatig, zoo dat zij meer naar eene beſchaafde ſtad dan naar het verblijf van wilden gelijken. Het land rondom de ſtad is zeer goed. Op hunne akkers, die agter aan hunne huizen liggen, en die net verdeeld zijn, teelen zij eene groote menigte van Indiaansch koren, boonen, meloenen, enz. zoo dat deeze plaats bij de handelaars voor de beste marktplaats om zig van leeftogt te voorzien, die in den omtrek van agt honderd mijlen is, gehouden wordt.

De *Saukies* kunnen omtrent drie honderd oorlogsmannen op de been brengen, die gemeenlijk elken zomer doorbrengen met ſtroperijen te gaan doen in de landen der *Illinois* en *Pawnee*, van waar zij met een groot getal ſlaaven terug keeren. Doch deeze volkeren koomen dit dikwerf op hen verhaalen en dooden dan, op hunne beurt, veele der *Saukies*, hetgeen ik denk de re-

reden te zijn dat zij niet ſterker in bevolking toeneemen.

Terwijl ik hier vertoefde, ging ik enige bergen bezigtigen, die omtrent vijftien mijlen Zuidwaarts liggen, en waarin veel looderts gevonden wordt. Ik beklom eenen der hoogſte, en had toen een uitgeſtrekt gezigt over het land. Veele mijlen verre kon ik niets zien dan laager bergen, die zig op deezen afſtand als hooi-ſcherven vertoonden, zijnde met geene boomen bezet. Slegts enige valeijen waren met boschjens van Nootenboomen en kleine Eiken, bedekt. Lood is hier zoo overvloedig, dat ik groote hoopen van hetzelve in de ſtraaten van de ſtad der *Saukies* zag liggen, en het ſcheen mij toe zoo goed te zijn als dat uit andere landen gehaald wordt.

Den tienden October voeren wij de rivier af en des anderen daags bereikten wij de eerſte ſtad der *Ottigaumies*. Deeze ſtad bevatte omtrent vijftig huizen, maar wij vonden de meeste derzelve ledig, ter oorzaake van eene beſmetlijke ziekte, die kort te vooren onder hen gewoed had, en meer dan de helft der inwooneren had weggeſleept. Het grootſte gedeelte van hun, die overgeſchoten waren, waren naar de boſchen geweken om de beſmetting te ontgaan.

Op den vijftienden kwamen wij in die uitgeſtrekte

ſtrekte rivier, de *Misſisſippi.* De *Ouisconſin-rivier* vloeit van de overdraag-plaats tot daar zij in de *Misſisſippi* valt, met eenen gelijken, doch ſterken, ſtroom; derzelver water is zeer helder, en men onderſcheidt door hetzelve henen een ſchoonen zandgrond, met zeer weinige klippen. Daar liggen enige weinige eilanden in dezelve, welker grond goed ſcheen, doch wat ſterk bezet met hout. Het land langs de rivier ſcheen ook over het algemeen voortreflijk te zijn; maar op een' grooteren afſtand van dezelve is het zeer vol van heuvelen, waarin men zegt dat veele lood-mijnen gevonden worden.

Op omtrent vijf mijlen afſtands van de plaats daar de twee rivieren zig vereenigen zag ik de overblijfzelen van eene groote ſtad in eene zeer aangenaame ligging. Bij de nabuurige Indiaanen verneemende waarom zij dus verlaaten ware, onderrigtten zij mij dat, omtrent dertig jaaren geleden, de groote Geest verſchenen was op den top van eene hoop rotſen, op een kleinen afſtand van dezelve, naar het Westen gelegen, en dat hij hun gewaarſchuuwd had dat zij hunne wooningen zouden hebben te verlaaten, want dat het land, waarop zij gebouwd waren, hem toebehoorde, en dat hij het noodig had. Als een bewijs dat hij, die hun dat bevel gaf, waarlijk de groote Geest was, zeide hij hun verder dat op deeze zelfde rotſen, van welke

ENLANDEN

f. De *Ouisconsin*-
g-plaats tot daar zij
enen gelijken, doch
vater is zeer helder,
hetzelve henen een
eer weinige klippen.
eilanden in dezelve,
loch wat sterk bezet
de rivier scheen ook
k te zijn; maar op
zelve is het zeer vol
zegt dat veele lood-

nds van de plaats daar
n zag ik de overblijf-
eene zeer aangenaame
diaanen verneemende
are, onderrigtten zij
n geleden, de groote
n top van eene hoop
nd van dezelve, naar
dat hij hun gewaar-
e wooningen zouden
dat het land, waarop
toebehoorde, en dat
bewijs dat hij, die hun
oote Geest was, zeide
e zelfde rotsen, van
welke

welke hij hun nu toesprak, welke zij wisten dat kaal en dor waren, onmiddelijk gras zou uitspruiten. De Indiaanen gehoorzaamden en ontdekten kort daarna dat deeze wonderdaadige verandering wezenlijk stand gegrepen had. Zij toonden mij de plaats, doch het uitspruiten van het gras kwam mij geenzints bovennatuurlijk voor. Ik gis dat dit eene list van de Franschen of Spanjaarden geweest zij om enig inzigt van eigenbelang te bevorderen; maar op welke wijs zij hun oogmerk ter uitvoer bragten kan ik niet zeggen.

Dit volk bouwde, kort na hunne verhuizing, eene stad op den oever der *Missisippi* nabij den mond van de *Ouisconsin-rivier*, op eene plaats, door de Franschen *la prairie des Chiens*, dat is, de *Honden-weide* genaamd; de stad is groot en bevat omtrent drie honderd huisgezinnen; de huizen zijn wel gebouwd naar de Indiaansche wijze, en aangenaam gelegen op eenen zeer rijken grond, in welken zij alle levens-onderhoud in grooten overvloed teelen. Ik zag hier veele paerden van eene goede grootte en gestalte. Deeze stad is de groote markt plaats, daar alle de omliggende Stammen, en zelfs die, welke langs de afgelegenste takken van de *Missisippi* woonen, jaarlijks, omtrent het laatst van Mey, verzamelen, hunne bonte vellen medebrengende om die aan de handelaars te verkoopen. Doch het ge-

gebeurt niet altijd dat zij hier hunne verkoopplaats houden; dit wordt bepaald door eene algemeene raadsvergadering der Opperhoofden, die beraadſlaagen of het beter met hunne belangen ſtrooke hunne goederen te deeze plaats te verkoopen dan wel dezelve naar *Louiſiana* of *Michillimackinac* te voeren. Volgens de beſlisſing van deeze raadsvergadering trekken zij of verder, of begeeven zig elk weder naar zijn huis.

De *Misſisſippi* is bij den mond van de *Ouisconſin-rivier*, bij welken een berg van eene aanmerklijke hoogte ligt, omtrent eene halve mijl breed; maar bij de laatsgenoemde ſtad ſchijnt zij meer dan eene mijl breed, en is vol eilanden, welker grond buitengemeen rijk, en ſlegts dun met hout bezet is.

Wat verder naar het Westen, aan de overzijde, valt eene kleine rivier in de *Miſisſippi*, welke de Franſchen *la Rivière jaune*, de *Geele-rivier*, noemen. Hier namen de handelaars, die mij tot dus verre verzeld hadden, hun winter-verblijf. Toen kogt ik eene canoo, en voer met twee bedienden, van welke de een een Franſche Canadier en de ander een *Mohawk* van *Canada* waren, op den negentienden de rivier *Misſisſippi* op.

Omtrent tien dagen na dat ik van de handelaars geſcheiden was ging ik aan land, gelijk ik gemeenlijk elken avond deed, en, mijne tent opgezet hebben-

bende, gelastte ik mijnen bedienden, dat zij als het nagt wierd, zig te ſlaapen zouden leggen. Ik zette mij neder bij een licht, dat ik aangeſtooken hield, om de aantekeningen, welke ik den voorigen dag gemaakt had, overteſchrijven. Omtrent tien uuren, zoo als ik mijne aantekeningen had afgeſchreven, trad ik uit mijne tent, om te zien, welk weder het ware. Mijne oogen naar den oever der rivier wendende, meende ik bij het licht der ſterren, die helder ſcheenen, iets te zien, dat het voorkoomen had van eene kudde beesten, die op enigen afſtand van eene hoogte daalden; terwijl ik mij verwonderde wat zulks wezen mogte, ſprong een van hun eensklaps op en vertoonde mij de gedaante van een mensch. In eenen oogenblik waren zij alle overeind, en ik kon omtrent tien of twaalf hunner tellen, die naar mij toe kwamen. Ik ging terſtond weder in mijne tent en, mijn volk wekkende, beval ik hun hunne wapenen op te neemen en mij te volgen. Naardien mijne voornaamste vrees voor mijn canoo was, liep ik naar den water-kant en vond eene bende Indiaanen (want nu ontdekte ik dat zij zoodanige waren) gereed om dezelve te plonderen. Alvoorens ik onder hun bereik kwam, gelastte ik mijn volk niet te ſchieten, voor dat ik hun zulks zou beveelen, alzoo ik niet gaerne vijandlijkheden wilde beginnen, ten zij zulks vol-

ſtrekt noodzaaklijk ware. Ik trad dan ſtoutmoedig toe tot digt aan de punten van hunne ſpeeren, (zij hadden geene andere wapenen dan deeze) en vroeg hen, mijn hartsvanger, zwaaiende, met eene forſche ſtem, wat zij hebben moesten. Dit ontzette hen, en ziende dat zij naar oogenſchijn wel zouden ontvangen worden, wendden zij zig om en trokken ſchielijk af. Wij vervolgden hen tot een nabuurig bosch, welk zij in liepen, en wij vernamen hen niet weder. Wij hielden egter, uit vrees dat zij zouden wederkoomen, geduurende het overige van den nagt beurtelings de wagt. Des anderen daags waren mijne bedienden in groote verlegenheid en verzogten mij met allen ernst dat wij tog weder naar de handelaars zouden keeren, welke wij korteling geleden verlaaten hadden; Maar ik antwoordde hun dat, als zij niet voor oude wijven wilden gehouden wezen (een allerſchandelijkst ſcheldwoord onder de Indiaanen) zij mij volgen moesten, want dat ik vast beſloten had mijne voorgenoomen reis doortezetten, dat een Engelschman, die eens in eene onderneeming gewikkeld was, nimmer agteruit week. Hierop begaven zij zig in de canoo, en ik wandelde langs den kant om hen tegens alle verdere aanvallen te verdedigen. Ik hoorde naderhand dat de Indiaanen, die mij dus hadden gemeend te plonderen, eene van die zwer-

vende

vende benden waren, die, om verſchillende misdaaden uit de Stammen, waar onder zij behoorden, verjaagd zijnde, zig met elkanderen vereenigen, en, van den roof leevende, den reizigers, die deezen weg doortrekken, zeer hinderlijk zijn; ja zelfs ſpaaren zij de Indiaanen, van welken Stam zij ook zijn mogen, niet. De handelaars hadden mij te vooren gewaarſchuuwd dat ik tegens hen op mijne hoede moest wezen, en ik herhaal deeze waarſchuuwing aan allen, welker zaaken hen noopt om deeze ſtreeken door te trekken.

Op den eersten November kwam ik aan het Meir *Pepin*, dat eerder eene uitbreiding van de rivier *Misſisſippi* is, welke de Franſchen dus genaamd hebben, en 't welk omtrent twee honderd mijlen van de *Ouisconſin-rivier* ligt. De *Misſisſippi* vloeit beneden dit Meir met eenen zagten ſtroom, maar haare breedte is zeer verſchillende, zijnde op ſommige plaatſen meerder dan eene mijl, op andere niet meer dan een vierde van eene mijl breed. Deeze rivier heeft aan elke zijde, langs deezen geheelen weg, eene reeks bergen, die in ſommige ſtreeken nabij dezelve, in andere op eenen grooteren afſtand van haar af liggen. Het land tusſchen de bergen en op derzelver hellingen is in het algemeen met gras begroeid, met enige weinige boschjens van boomen tusſchen beiden, bij welke men menigmaalen groote driften van herten

 en

en elanden ziet graazen. Op verscheiden plaatsen vertoonden zig stapels rotsen, naar oude vervallen torens gelijkende; op andere verbaazende steilten; en, dat zeer aanmerklijk is, terwijl dit toneel zig aan de eene zijde vertoonde, was de tegensoverliggende zijde van denzelfden berg met het schoonst gras begroeid, dat zig trapswijze tot zijnen top uitstrekte. Van deezen opent zig voor het oog het schoonst en uitgestrektst gezigt dat men zig verbeelden kan. Groene vlakten, vrugtbaare weiden, ontallijke eilanden, en deeze alle overvloedig voorzien van verschillende boomen, die eene verbaazende menigte vrugten geeven, zonder zorg of kweeking, gelijk de Nootenboom, de Ahornboom die suiker geeft, Wijngaarden met schoone druiven belaaden, en Pruimenboomen, die onder hunnen last nedergebogen hangen, maar boven al de schoone rivier beneden zagtjens voortvlietende, en zig zoo verre uitstrekkende als het oog reiken kan, trekken beurtelings de aandacht en wekken de verwondering van den aanschouwer.

Het Meir is omtrent twintig mijlen lang en bijna zes breed; het is op sommige plaatsen zeer diep, en bevat overvloed van allerlei soort van visch. Ook wordt dit Meir, en de aangrenzende rivieren door eene groote menigte vogelen bezogt, als Ojevaars, Zwaanen, Ganzen, Rotganzen,

zen, en Eendvogels; en in de boschjens onthouden zig eene groote menigte Kalkoenen en Patrijzen. In de vlakten zijn de grootste Buffels van Amerika. Hier zag ik de overblijfzelen van eene Franſche Factorij, daar men zegt dat Kapitein ST. PIERRE, voor de verovering van *Canada*, zijn verblijf gehouden en eenen grooten handel met de *Naudoweſſies* gedreven heeft.

Omtrent zestig mijlen beneden dit Meir is een berg, welks ligging aanmerkingswaerdig is, want hij ſtaat op zigzelven, juist in het midden der rivier, en heeft het aanzien als ware hij van den oever in den ſtroom gegleden. Hij kan geen eiland genoemd worden, naardien hij van de oppervlakte van het water onmiddelijk tot eene aanmerklijke hoogte oprijst. Beiden de Indiaanen en de Franſchen noemen hem den *berg in de rivier*.

Op eenen zekeren dag aan den oever van de *Miſſiſſippi* aan land gegaan zijnde, enige mijlen beneden het Meir *Pepin*, wandelde ik, terwijl mijne bedienden mijn middagmaal toebereidden, uit, om het omliggend land te bezien. Ik was nog niet verre gegaan of ik kwam aan eene ſchoone, gelijke, open vlakte, in welke ik op enigen afſtand eene afzonderlijke hoogte beſpeurde, die het voorkomen van eene verſchanſing had. Bij eene nadere beſchouwing had ik nog meer re-

den om te denken dat zij wezenlijk veele eeuwen geleden daartoe aangelegd was. Niettegenſtaande zij nu met gras bedekt was, kon ik egter duidlijk onderſcheiden dat het voorheen eene borstweering geweest was van omtrent vier voeten hoogte, zig bijna eene mijl uitſtrekkende en groot genoeg om vijf duizend mannen te bedekken. Derzelver gedaante was rondachtig en de ſtrijkhoeken ſtrekten tot de rivier. Schoon zij door den tijd zeer veel van haare gedaante verloren had, kon men nog elken hoek beſpeuren, die zig zoo regelmaatig vertoonden, en met zoo veel krijgskunde waren aangelegd als of zij door VAUBAN zelven waren ontworpen geweest. De graft was niet te zien, maar, naauwkeuriger onderzoek doende, meende ik te kunnen beſpeuren dat er waarlijk eene geweest was. Ook ben ik uit derzelver ligging overtuigd dat zij tot dat einde moet aangelegd geweest zijn. Zij was tegens het land gerigt en wierd van agteren door de rivier gedekt, en daar was een aanmerklijk eind wegs geen hooge grond, van waar men haar beſtrijken kon; daar ſtonden ſlegts hier en daar enige weinige Eikenboomen omtrent. Op veele plaatſen waren kleine paden dwarsch over dezelve liggende, die getreden waren door de voeten van de elanden en herten, en de dikte van de laag aarde, die haar bedekte, ſtelde mij in ſtaat om

met

met zeekerheid over haare groote aloudheid te oordeelen. Ik onderzogt alle de hoeken en elk gedeelte derzelve met veel aandacht, en heb zedert mijzelven dikwijls befchuldigd, dat ik mijne tent niet op die plaats nedergeflaagen, en eenen naauwkeurigen platten grond van dezelve getekend hebbe. Om te toonen dat deeze befchrijving de vrugt niet is van eene verhitte verbeelding of de herfenfchimmige beuzeltaal van eenen zig bedriegenden reiziger, zal ik nog aanmerken dat ik bij mijne wederkomst daaromtrent navraag doende, vernam dat de Heer ST. PIERRE en verfcheiden handelaars op verfchillende tijden diergelijke vertooningen waargenoomen hebben, omtrent welke zij dezelfde gisfingen vormden, doch zonder die zoo naauwkeurig onderzogt te hebben als ik gedaan heb. Hoe een werk van deezen aart kan gevonden worden in een land, dat tot heden toe (volgens het algemeen aangenoomen gevoelen) alleen voor onkundige Indiaanen de zetel des oorlogs geweest is, welker geheele voorraad van krijgskundige kennis, tot over twee eeuwen, alleen beftond in het behandelen van den boog en welker eenigfte borstweering zelfs nu nog de ftruiken zijn, kan ik niet zeggen. Ik heb een zoo omftandig bericht van deeze buitengewoone vertooning gegeeven als mij mogelijk was, en laate het voor toekomende bezoekers

van deeze afgelegen oorden over om te ontdekken of zij een voortbrengzel van natuur of van konst zij. Veelligt zal de fchets, welke ik 'er hier van geeve, eene aanleiding wezen tot eene nadere nafpeuring van dezelve, die ons geheel andere denkbeelden zullen doen opvatten omtrent den ouden ftaat van rijken, welke wij thans denken dat van de vroegfte tijden af alleen de verblijfsplaatfen van Wilden geweest zijn.

De *Misfisfippi* is tot den ingang van de rivier *St. Croix*, dertig mijlen boven het Meir *Pepin*, met veele eilanden bezet, van welke fommige eene aanmerklijke lengte hebben. Op deeze groeijen ook veele Suiker-Ahornboomen, en rondom deeze, Wijngaarden met druiven belaaden, die tot aan derzelver toppen opkruipen. Boven het Meir ziet men weinige bergen en deeze zijn flegts klein. Nabij de rivier *St. Croix* woonen drie benden der *Nawdoweffie* Indiaanen, die de rivier-benden genoemd worden.

Deeze natie beftaat thans uit elf benden. Zij waren oorfpronglijk twaalf in getal; maar naardien de *Affinipoils* enige jaaren geleden opgeftaan zijn en zig van de andere afgezonderd hebben, blijven 'er flegts elf overig. Zij, welke ik hier ontmoette, worden de rivier-benden genaamd, omdat zij voornamelijk aan de oevers deezer rivier woonen; de andere agt worden gemeenlijk onderfchei-

ſcheiden door den naam van de *Nawdoweſſies* uit de vlakten, en bewoonen een land, dat meer Westwaarts ligt. De naamen der eerste zijn de *Nehogatawonahs*, de *Mawtawbauntowahs*, en de *Shahsweentowahs*, en zij beſtaan uit omtrent vier honderd oorlogs-mannen.

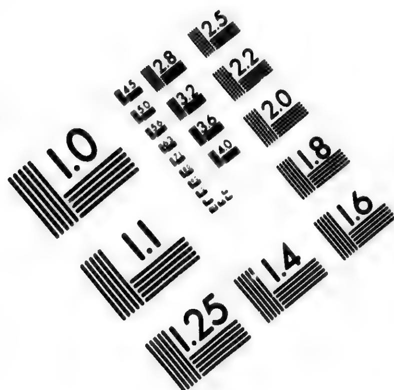
Kort voor dat ik aan deeze drie benden kwam, ontmoette ik eene partij van de *Mawtawbauntowahs*, beſtaande uit veertig oorlogs-mannen met hunne huisgezinnen. Bij deeze bleef ik een dag of twee, binnen welken tijd vijf of zes van hun, die op eenen tocht uit geweest waren, in grooten haast terug kwamen, en hunnen medgezellen berichtten dat eene groote bende der *Chipéways* oorlogs-mannen, *genoeg*, gelijk zij zig uitdrukten, *om hen alle optevreeten*, hen kort op de hielen volgden en op het punt waren om hunne kleine legerplaats aantetasten. De Opperhoofden ſpraken mij aan en verzogten dat ik mij aan hun hoofd zoude plaatſen en hen zou opleiden om hunnen vijanden te wederſtaan. Naardien ik een vreemdeling was, en mij niet gaerne de gramſchap van eene der twee natiën wilde op den hals haalen, wist ik niet wat te doen, en vond mijzelven nimmer in grootere verlegenheid. Hadde ik geweigerd de *Naudoweſſies* bijteſtaan, zoude ik hunne gramſchap op mij gewend hebben, of ware ik de *Chipéways* met vijandlijke inzigten tegens-

getrokken, zoude ik dat volk mij tot vijanden gemaakt hebben, en al ware ik ook al zoo gelukkig geweest op dien tijd hunne pijlen te ontkoomen, zou ik egter waarſchijnlijk bij enige volgende gelegenheid de geſtrengheid hunner wraakzugt hebben ondervonden. In dit uiterste koos ik een middenweg en verzogt de *Naudoweſſies* mij naar hen toe te laaten gaan, zeggende dat ik zou tragten hunne woede te bevredigen. Hier in ſtemden zij, egter met weerzin, toe, naardien zij zig overtuigd hielden, wegens de verbittering, die langen tijd tusſchen hen beſtaan had, dat mijne pogingen te vergeefsch zouden zijn.

Mijnen Franschman, die hunne taal kon ſpreeken, met mij neemende, ſpoedde ik mij naar de plaats, daar men onderſtelde dat de *Chipéways* zig bevonden. Ondertusſchen bleeven de *Nawdoweſſies* op enigen afſtand agter ons. Alzoo ik hen naderde met de vredes-pijp, kwam eene kleine partij hunner Opperhoofden van omtrent agt of tien, op eene vriendlijke wijze, naar mij toe, met welke ik, door middel van mijn tolk, een lang geſprek hield, waarvan het ſlot was, dat hunne toorn door mijne overredingen enigermaate verzagt zijnde, zij aannamen terug te keeren, zonder hunne woeste oogmerken ter uitvoer te brengen. Geduurende ons onderhoud kon ik beſpeuren, zoo als zij verſpreid lagen, dat de bende

olk mij tot vijanden
e ik ook al zoo ge-
l hunne pijlen te ont-
arschijnlijk bij enige
gestrengheid hunner
den. In dit uiterste
erzogt de *Naudowes-*
aten gaan, zeggende
voede te bevredigen.
met weerzin, toe,
den, wegens de ver-
chen hen bestaan had,
eesch zouden zijn.
hunne taal kon spree-
oedde ik mij naar de
e dat de *Chipéways*
en bleeven de *Naw-*
agter ons. Alzoo ik
s-pijp, kwam eene
hoofden van omtrent
lijke wijze, naar mij
niddel van mijn tolk,
aarvan het flot was,
overredingen eniger-
namen terug te kee-
oogmerken ter uitvoer
ns onderhoud kon ik
spreid lagen, dat de
bende

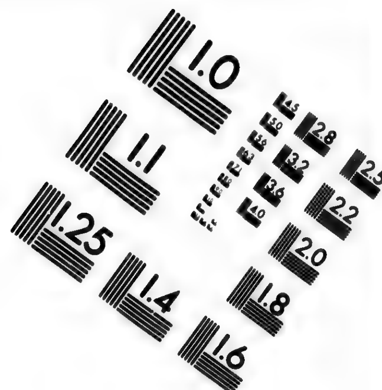
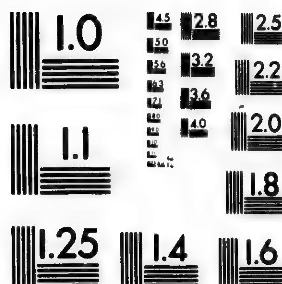
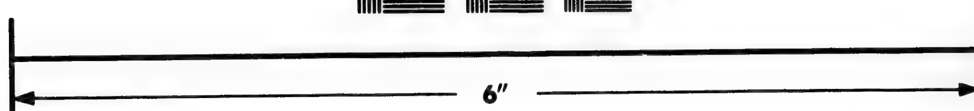
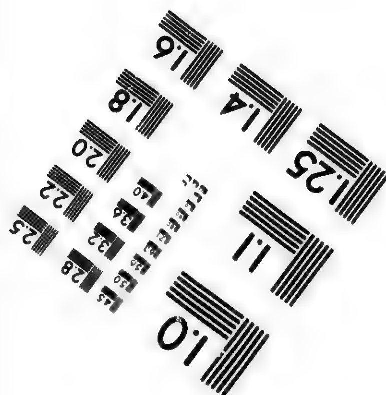
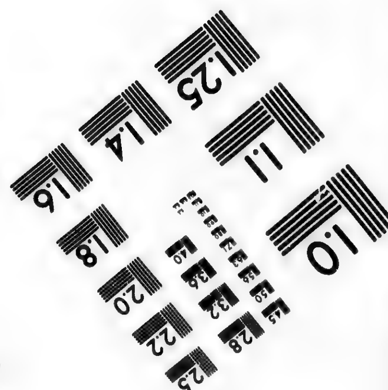

IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)

bende zeer talrijk was, en dat verscheiden hunner met snaphaanen gewapend waren.

Dus gelukkig in mijne onderneeming geslaagd zijnde, keerde ik zonder draalen naar de *Nawdowessies* terug, en verzogt hen aanstonds hunne legerplaats naar enig ander gedeelte van het land te verplaatsen, uit vrees dat hunne vijanden berouw mogten krijgen van de beloften, die zij hun gedaan hadden, en hun eerste voorneemen in het werk stellen. Zij volgden ook mijnen raad en begonnen onmiddelijk hunne tenten te strijken. Terwijl zij dit verrigteden overlaadden zij mij met dankbetuigingen, en toen ik hen in hunne canoos had zien gaan, vervolgde ik mijnen weg.

Ik was aan dit geval voornamelijk het vriendlijk onthaal, welk ik naderhand van de *Nawdowessies* in de vlakten ontmoette, en den eerbied en de eerbewijzingen, welke ik geduurende mijn verblijf onder hen ontvong, verschuldigd. En, toen ik, verscheiden maanden daarna, in het *Chipéways* dorp, bij de *Ottowáw-meiren* aankwam, bevond ik dat mijn roem die plaats eerder dan ik bereikt had. De Opperhoofden ontvongen mij met veel hartlijkheid, en de oudste onder hen bedankten mij dat ik hen bevredigd had. Zij verhaalden mij dat de oorlog tusschen hunne natie en de *Naudowessies* zonder tusschenpoozing meer dan veertig winters geduurd had,

had, dat zij reeds lang gewenscht hadden denzelven te eindigen, doch dat zulks gewoonlijk belet wierd door de jonge oorlogs-mannen van beiden de natieën, die hunne drift niet bedwingen konden, als zij elkanderen ontmoetten. Zij zeiden dat zij gelukkig zouden zijn, indien enig Opperhoofd van zulk eene vreedzaame gezindheid als ik, en die ook zoo veel moed en bedaardheid bezat, zig in het land tusſchen de twee volkeren wilde nederzetten; want door tusſchenkomst van zulk eenen zou eene bevrediging, naar welke zij aan hunnen kant opregtlijk verlangden, kunnen bewerkt worden. Naardien ik na dien tijd geenen der *Naudoweſſies*, ontmoette, had ik geene gelegenheid om zulk een goed werk te bevorderen.

Omtrent dertig mijlen beneden den waterval van *St. Anthony*, aan welken ik den tienden dag na dat ik het Meir *Pepin* verlaaten had, kwam, is een aanmerklijk hol van eene verbaazende diepte. De Indiaanen noemen het *Wakon-teebe*, dat is, de *Wooning van den Grooten Geest*. De ingang, die in hetzelve leidt, is omtrent tien voeten breed, en vijf voeten hoog. De boog van binnen is bijna vijftien voeten hoog, en omtrent dertig voeten breed. De grond van hetzelve beſtaat uit fraai helder zand. Omtrent twintig voeten van den ingang af begint een Meir,

Meir, welks water doorſchijnend is en zig tot eenen onnaſpeurlijken afſtand uitſtrekt; want de duisterheid van dit hol laat niet toe dat men poogingen doe om zulks te onderzoeken. Ik wierp een klein ſteentjen uit alle mijne magt naar binnen: Ik kon het in het water hooren vallen, en ſchoon het zoo klein was, gaf het een verbaazend en ijslijk geluid, dat door deeze duistere plaatſen weêrgalmde. Ik vond in dit hol veele Indiaanſche beeldſpraakige figuuren, die zeer oud ſcheenen, want de tijd had dezelve bijna met mosch overdekt, zoo dat ik die niet dan met moeite kon onderſcheiden. Zij waren op eene ruuwe wijze op de binnenzijde der muuren geſneden, die uit eenen ſteen beſtonden, zoo zagt dat hij gemakkelijk met een mes kon doorboord worden; deezen ſteen vindt men overal nabij de rivier *Misſisſippi*. Het hol is alleen toeganglijk door een engen ſteilen doorgang, welken men moet opklimmen, en die op den kant der rivier ligt.

Op eenen kleinen afſtand van dit ijslijk hol is de begraafplaats van verſcheiden benden der *Naudowesſie* Indiaanen. Schoon dit volk geen vast verblijf houdt, en in tenten woont, met welke zij ſlegts enige weinige maanden op de zelfde plaats verblijven, brengen zij egter altijd de beenderen hunner dooden naar deeze plaats, waartoe zij

zij de gelegenheid waarneemen, als de Opperhoofden verzamelen om raadsvergadering te houden en om alle openbaare zaaken voor den volgenden zomer te regelen.

Tien mijlen beneden den waterval van *St. Anthony* valt de rivier *St. Pierre*, bij de inwooneren de *Waddapawmenefotor* genaamd, van het Westen in de *Misfisfippi*. Vader HENNEPIN heeft van dezelve geen gewag gemaakt, fchoon zij eene fchoone breede rivier is: Dit ftilzwijgen denk ik dat veroorzaakt is door een klein eiland, dat juist aan haaren mond gelegen is, en waardoor het gezigt van dezelve onderfchept wordt. Ik zoude deeze rivier zelf niet ontdekt hebben, indien ik niet, naar haar zoekende, mijn gezigt hadde laaten weiden van de daar tegensoverliggende verheven landen, die tot eene groote hoogte oprijzen.

Omtrent over deeze rivier was ik genoodzaakt mijne canoo te verlaaten, ter oorzaake van het ijs, en over land te reizen naar den waterval van *St. Anthony*, dien ik den zeventienden November bereikte. De *Misfisfippi* is van de rivier *St. Pierre* tot deeze plaats wat fneller dan ik die tot hier toe bevonden had, en heeft geene aanmerklijke eilanden.

Voor dat ik mijne canoo verliet, onderhaalde ik eenen jongen Prins van de *Winnebago*-Indiaanen,

nen, die op een gezantſchap naar ſommige der benden van de *Naudoweſſies* uitgong. Hoorende dat mijn voorneemen was den waterval te gaan bezien, wilde hij mij verzellen, naardien zijne nieuwsgierigheid dikwerf was gaande gemaakt door de berichten, welke hij omtrent denzelven van ſommige zijner Opperhoofden gehoord had; hij liet dan zijn huisgezin op deeze plaats, (want de Indiaanen reizen nooit zonder hun huishouden) onder bewaaring van mijnen *Mohawk* bediende, en wij reisden te zaamen te land, alleen van mijn Franschman verzeld, naar deeze beroemde plaats.

Wij konden onderſcheidenlijk het geruisch van het water hooren, volkoomen vijftien mijlen voor dat wij aan den waterval kwamen, en ik was grootlijks verwonderd en verheugd, toen ik dit verbaazend werk der natuur naderde; maar ik kon niet lang mijn inwendig gevoel den teugel vieren, naardien mijne aandacht door het gedrag mijns reisgezels wierd afgetrokken.

De prins had niet zoo haast de plaats bereikt, van waar hij deezen verwonderlijken waterval overzien kon of hij begon met eene verſtaanbaare ſtem den Grooten Geest aanteſpreeken, zig verbeeldende dat deeze eene van de plaatſen was, waar hij zig onthoudt. Hij zeide hem dat hij eene lange reis gedaan had, om hem zijne hulde te koomen bewijzen en dat hij hem nu de beste offer-

offerhanden zou doen, die in zijn vermogen waren. Hij wierp dan eerst zijne pijp in den ſtroom, vervolgens zijne rol tobak, daarop de armringen, die hij aan zijne armen en vuisten droeg, hierna een verſierzel, dat om zijnen hals hing, van kraalen en ijzerdraaden gemaakt, en laatstlijk de ringen uit zijne ooren; om kort te gaan hij bood zijnen God alle deelen zijner kleeding aan, die van enige waarde waren; ondertusſchen ſloeg hij dikwijls met groote hevigheid op zijne borst, ſtrekte zijne armen uit, en ſcheen in eene groote ontroering te wezen.

Geduurende allen deezen tijd hield hij aan met zijne gebeden en beſloot dezelve met een vuurig gebed dat de Groote Geest ons altoos zijne beſcherming wilde verleenen op onze reizen, dat hij ons wilde geeven eene heldere zonneſchijn, een blaauwen hemel, en zuivere onberoerde wateren; en hij wilde de plaats niet verlaaten voor dat wij te zaamen uit mijne pijp gerookt hadden, ter eere van den grooten Geest.

Ik was zeer verwonderd op het zien van dit voorbeeld van verheven godsdienſtigheid in zulk eenen jongen Indiaan, en, in plaatſe van met de plegtigheden, van welke hij die verzeld deed gaan, den draak te ſteeken, gelijk ik zag dat mijn Roomsch - Katholijke knegt ſtilzwijgend deed, beſchouwde ik den prins met meerder eer-

eerbied om de opregte blijken, welke hij van zijne godsvrugt gegeeven had, en ik twijfel niet of zijne offerhanden en gebeden zijn den algemeenen Vader des menschdoms even aangenaam ge-weest, als waren zij met meerder pragt en in eene gewijde plaats verrigt geworden.

Indedaad het geheel gedrag van deezen jongen prins verwonderde en bekoorde mij te gelijk. Geduurende de weinige dagen, dat wij bij elkanderen waren, fcheen hij zijne aandacht geheel bezig te houden met mij allen bijftand te verleenen, die in zijn vermogen was, en zelfs gaf hij mij in dien zoo korten tijd ontelbaare blijken van de edelmoedigfte en belangloosfte vriendfchap, zoo dat ik bij onze wederkomst met den grootften weêrzin van hem fcheidde. Terwijl ik de konstlooze en egter aanvallige manieren van deezen onbefchaafden Wilden befchouwde, kon ik mij niet onthouden eene vergelijking te maaken tusfchen hem en enige meer verfijnde inwooneren van befchaafde landen, welke, moet ik bekennen, niet zeer ten voordeele van de laatste was.

De waterval van *St. Anthony* heeft zijnen naam gekregen van Vader LOUIS HENNEPIN, eenen Franfchen zendeling, die omtrent het jaar 1680 deeze ftreeken bereisde, en de eerste Europeëer was, welke de Indiaanen ooit gezien hadden. Deeze verbaazende masfa van water, dat

meer dan twee honderd en vijftig ellen breed is, maakt eenen allerfraaisten waterval; het valt omtrent dertig voeten lijnregt neder en de fnelle afvlieting, die zig beneden nog drie honderd ellen verder uitftrekt, maakt de hoogte nog aanmerklijk grooter, zoo dat hij, op eenen afftand gezien wordende, veel hooger fchijnt dan hij werklijk is. De voornoemde reiziger befchrijft denzelven als meer dan zestig voeten hoog; maar hij heeft eenen nog grooter misflag begaan in het berekenen van de hoogte van den waterval van *Niägara*, welke hij beweert dat zes honderd voeten hoog is, daar het, volgens laatere waarneemingen, die naauwkeurig gedaan zijn, wel bekend is dat hij niet hooger is dan honderd veertig voeten. Maar de goede Vader had, vrees ik, maar al te dikwijls geenen anderen grond voor zijne berichten dan hooren zeggen, of, op zijn best, eene oppervlakkige befchouwing.

In het midden van den waterval ligt een klein eiland, omtrent veertig voeten breed, en wat meer in de lengte hebbende, waarop enige weinige ruuwe Balzem-pijnboomen, en Harstboomen groeijen, en omtrent half weg tusfchen dit eiland en den Oostlijken oever is eene rots, die op den uitersten rand des watervals ligt in eenen fchuinfchen ftand, die omtrent vijf of zes voeten breed en dertig of veertig lang fchijnt te zijn. Dee-

en vijftig ellen breed is,
en waterval; het valt om-
regt neder en de fnelle af-
en nog drie honderd ellen
de hoogte nog aanmerk-
hij, op eenen afftand ge-
ooger fchijnt dan hij werk-
nde reiziger befchrijft den-
stig voeten hoog; maar hij
oter misflag begaan in het
ogte van den waterval van
beweert dat zes honderd
het, volgens laatere waar-
awketurig gedaan zijn, wel
hooger is dan honderd veer-
le goede Vader had, vrees
wijls geenen anderen grond
dan hooren zeggen, of, op
erwlakkige befchouwing.
n den waterval ligt een klein
ertig voeten breed, en wat
hebbende, waarop enige wei-
-pijnboomen, en Harstboo-
omtrent half weg tusfchen dit
tlijken oever is eene rots, die
nd des watervals ligt in eenen
die omtrent vijf of zes voeten
f veertig lang fchijnt te zijn.
Dee-

Breedte 30 Gr.

Waterval van St. Anthony in
2400 Engelsche Mijlen van de

Pl. 3

Waterval van St. Anthony in de Rivier Misfisfippi omtrent 2400 Engelsche Mijlen van daar zij in de Golf van Mexico valt.

Breedte omtrent 600 V.t

I
w
b
va

is
ge
lin
be
di
ge
de
va
lo
ge
we
ha
van
me
de
dat
ver
ne
trap
dee
lijk
pen
one

Deeze waterval verſchilt veel van alle andere, welke ik gezien heb, alzoo men denzelven kort bij kan naderen zonder enige hindernis te vinden van berg of ſteilte.

Het land rondom denzelven is allerfraaist. Het is geene onafgebrooken vlakte, daar het oog geene rust vindt, maar beſtaat uit veele zagte hellingen, die in den zomer met het ſchoonst groen bedekt en met kleine boschjens doormengd zijn, die eene aangenaame verſcheidenheid voor het gezigt opleveren. Over het geheel, als men den waterval 'er onder neemt, die op den afſtand van vier mijlen kan gezien worden, kan 'er, geloof ik, geen aangenaamer en ſchilderachtiger gezigt in het geheelal gevonden worden. Ik zou wel gewenscht hebben dat ik het zoo getroffen hadde dat ik dit heerlijk gezigt op den regten tijd van het jaar hadde mogen genieten, als de boomen en de heuveltjens in het vrolijkst gewaad van de natuur gekleed waren, hetgeen het vermaak, dat ik genoot, grootlijks zou hebben moeten vermeerderen; doch toen zelfs ging het mijne grootste verwagting te boven. Ik heb getragt den leezer zulk een juist denkbeeld van deeze betoverende plaats te geeven als mij mogelijk was; maar alle beſchrijvingen, zoo van de pen als het penſeel, moeten bij het oorſpronglijke oneindig te kort koomen.

Op eenen kleinen afſtand beneden den waterval ligt een eilandjen, omtrent anderhalven akker groot, waarop eene groote menigte Eikenboomen ſtaan, van welke alle takken, die ſlegts in ſtaat waren het gewigt te draagen, met arendsnesten bezet waren. De reden dat deeze ſoort van vogelen op deeze plaats in zulk eene menigte te zaamen ſchoolen, is dat zij hier veilig zijn voor de aanvallen van menſchen en dieren, naardien hunne verblijfſplaats verdedigd wordt door den ſnellen afloop van water, welken de Indiaanen nooit onderneemen overtetrekken. Eene andere reden is dat zij geſtadig toevoer van voedzel vinden voor zig en hunne jongen aan de dieren en visſchen, die door den waterval verpletterd worden en op den aangrenzenden oever worden aangeſpoeld.

Mijne nieuwsgierigheid voldaan hebbende zoo verre 's menſchen oog voldaan kan worden, trok ik voort, nog van mijnen jongen vriend verzeld, tot dat ik de rivier *St. Franciskus*, bijna zestig mijlen boven den waterval, bereikt had. Aan deeze rivier gaf Vader HENNEPIN den naam van *St. Franciskus*, en dit was het uiterſte zijner, zoo wel als mijner, reize naar het Noord-Westen. Naardien het jaargetijde zoo verre verloopen, en het weder zeer koud was, kon ik zoo veele waarneemingen omtrent deeze ſtree-

ken

ken niet doen als ik anders wel gedaan zou hebben.

Het is egter misschien nodig aantemerken dat ik op den kleinen tocht, welken ik omtrent den waterval deed, na veertien mijlen langs de *Missisippi* gereisd te hebben, aan eene rivier kwam, bijna vijf roeden breed, die uit het Noord-Oosten vloeide, en *Rum-rivier* genoemd wierd; en dat ik op den twintigsten November nog aan eene andere kwam, de *Ganzen-rivier* genoemd, die omtrent drie roeden breed was. Op den een en twintigsten kwam ik aan de rivier *St. Franciskus*, die omtrent zeven en eene halve roeden breed was. Hier wordt de *Missisippi* zelve eng, zijnde niet meer dan ruim twee en twintig roeden breed van den eenen oever tot den anderen, en zij schijnt hoofdzaaklijk te bestaan uit kleine takken. Het ijs belette mij de diepte van eene deezer rivieren te peilen.

Het land is op sommige plaatsen heuvelachtig, doch zonder groote bergen, en de grond is tamelijk goed. Ik zag hier verscheiden Herten en Rendieren, enige Elanden, en overvloed van Bevers, Otters, en andere dieren, die goede pelterijen leveren. Een weinig hooger op, naar het Noord-Oosten, is eene menigte kleine meiren, genaamd de *Duizend Meiren*, en de streeken daar omtrent, schoon zij zelden bezogt worden, zijn de beste binnen veele mijlen voor de jagt,

 naar-

naardien de jager nooit wederkeert zonder boven zijne verwagting belaaden te zijn.

De *Misſisſippi* is nooit hooger dan de rivier *St. Franciscus* onderzogt geworden, en tot hier toe alleen door Vader HENNEPIN en mij, zoo dat wij alle de narichten, welke wij omtrent de Noordlijker deelen geeven kunnen, alleen aan de Indiaanen verſchuldigd zijn. Alzoo deeze rivier voor ſchepen van enige aanmerklijke grootte niet veel verder bevaarbaar is dan van de zee tot de takken van de *Ohio*, en dat zelfs nog met groote moeijelijkheid, ter oorzaake van de ſnelheid van den ſtroom en de kronkelingen der rivier, moeten de volkplantingen, welke men langs de binnenſte takken van dezelve zoude aanleggen, onbetwistbaar veilig zijn tegens alle aanvallen van eene zeemagt. Maar de volkplantelingen zullen tegelijk het voordeel hebben van hunne voortbrengzelen met groote gemaklijkheid naar de zee-havens te kunnen brengen, naardien de ſtroom der rivier van haaren oorſprong af tot daar zij in de golf van *Mexico* valt zeer gunſtig is om zulks in kleine vaartuigen te verrigten. Dit zou ook met den tijd nog gemaklijker kunnen gemaakt worden door kanaalen of korter affnijdingen, terwijl 'er eene gemeenſchap te water zou kunnen geopend worden met *Nieuw-York*, *Canada* enz. door middel van de meiren. De

vork

vork of tak van de *Ohio* is omtrent negen honderd mijlen van den mond van de *Misſisſippi*, als men den loop der rivier volgt, en de *Meſſörie* honderd mijlen boven denzelven. Van de laatste tot de *Illinois-rivier* zijn omtrent twintig mijlen, en van deeze tot de *Ouisconſin*, van welke ik een bericht gegeeven heb, nog omtrent agt honderd mijlen.

Op den vijf en twintigſten keerde ik weder naar mijne canoo, welke ik aan den mond van de rivier *St. Pierre* gelaaten had, en hier ſcheidde ik met weêrzin van mijnen jongen vriend, den prins der *Winnebagoes*. Naardien deeze rivier vrij van ijs was wegens haare Zuidlijke ligging wierd ik door niets in mijnen doortocht verhinderd. Op den agt en twintigſten omtrent veertig mijlen gevorderd zijnde, kwam ik aan eenen kleinen tak, die uit het Noorden in dezelve viel, aan, welken ik, alzoo hij geen naam had waardoor ik hem onderſcheiden kon, mijnen eigen gaf, en de Leezer zal denzelven in de kaart van mijne reizen met den naam van *Carvers-rivier* getekend vinden. Omtrent veertig mijlen hooger kwam ik aan de takken van de *Groene-* en *Rood-marmer-rivieren*, die zig op eenen kleinen afſtand voor dat zij in de rivier *St. Pierre* vallen, vereenigen.

De rivier *St. Pierre* is aan haare vereeniging

met de *Misfisfippi* omtrent vijf en twintig roeden breed, en behoudt ten naasten bij deeze breedte langs allen den weg, dien ik haar bezeilde. Zij heeft eene groote diepte, en ftroomt op fommige plaatfen zeer fnel. Omtrent vijftig mijlen van haaren mond zijn enige fnel afvallende ftroomen, en veel hooger zijn 'er nog eene menigte andere.

Ik voer deeze rivier omtrent honderd mijlen op tot het land der *Naudowesfies* van de vlakten, dat een weinig boven de vork ligt, welke de *Groene* en *Rood marmer-rivieren*, van welke ik zoo even gefprooken heb, maaken, alwaar een Zuidlijke tak de *Mesforie-rivier* nabij koomt. Volgens de narichten, welke ik van de Indiaanen ontving, heb ik reden om te gelooven dat de rivier *St. Pierre* en de *Mesforie*, fchoon zij twaalf honderd mijlen van elkanderen in de *Misfisfippi* vallen, hunnen oorfprong in de nabuurfchap van elkanderen hebben, en wel binnen de ruimte van eene mijl. De Noordlijke tak van de rivier *St. Pierre* heeft zijnen oorfprong van een getal meiren bij de blinkende bergen; en het is ook van enige deezer dat een hoofdtak van de rivier *Bourbon*, die in *Hudfons-baai* loopt, zijnen oorfprong neemt.

Uit de narichten, welke ik opdeed bij de *Naudowesfie*-Indiaanen, onder welke ik den zevenden December kwam, en welker taal ik gedurende

rende een verblijf van vijf maanden volmaakt meester werd, gelijk ook uit de berichten, welke ik naderhand verkreeg van de *Aſſinipoils*, die dezelfde taal ſpreeken, zijnde eene afgevallen bende van de *Naudoweſſies*, en van de *Killiſti-noes*, nabuuren van de *Aſſinipoils*, die de *Chipéwayſche* taal ſpreeken, en bij den oorſprong van de rivier *Bourbon* woonen; uit de berichten van deeze volkeren, zeg ik, bij mijne eigen waarneemingen gevoegd, heb ik geleerd dat de vier voornaamſte rivieren op het vaste land van *Noord-Amerika*, namelijk de *St. Laurence*, de *Miſſiſſippi*, de rivier *Bourbon* en de *Oregon* of de *West-rivier*, (gelijk ik in mijne inleiding reeds te kennen gaf) haaren oorſprong in dezelfde ſtreeken hebben. De wateren van de drie eerste zijn niet verder dan dertig mijlen van elkanderen, maar de laatste is egter wat Westlijker.

Dit bewijst dat deeze ſtreeken de hoogſte landen in *Noord-Amerika* zijn, en het is een voorbeeld, dat zijne wedergaê niet heeft in de drie andere waerelddeelen, dat vier rivieren van die grootte haaren oorſprong bij elkanderen hebben, en elke van haar, na eenen verſchillende loop gehad te hebben, haare wateren in verſchillenden oceaanen, op den afſtand van tweeduizend mijlen van haaren oorſprong ontlast; want in haaren loop van deeze plaats af naar de baai van *St. Lau-*

rens Oostwaarts, naar de baai van *Mexico* Zuidwaarts, naar *Hudſons* baai Noordwaarts, en naar de baai van de Straat van *Annian* Westwaarts, doorloopt elke van haar meer dan twee duizend mijlen.

Ik zal mijnen Leezeren hier de aanmerkingen mededeelen, die mij voor den geest kwamen, toen ik deeze belangrijke onderrigting gekregen en door ontallijke navraagingen mij van derzelver waarheid verzeekerd had, dat is, voor zoo verre het mogelijk was tot zeekerheid daarvan te koomen, zonder het in perſoon onderzogt te hebben.

Het is wel bekend dat de Volkplantingen, bijzonderlijk die van *Nieuw-Engeland* en *Canada* omtrent den tijd dat haar winter begint grootlijks aangedaan worden door eenen Noord-Westen-wind, die verſcheiden maanden aanhoudt, en die de koude daar veel geſtrenger maakt dan in de binnenſte deelen van *Amerika*. Dit kan ik volgens mijne eigen ondervinding verzeekeren, naardien ik den winter, welken ik Westwaarts van de *Misſisſippi* doorbragt, verre van geſtreng bevond te zijn, en den Noord-Westen-wind, over deeze ſtreeken waaiende, merklijk zagter dan ik denzelven dikwerf nader bij de kust bevonden heb. En dat zulks niet veroorzaakt wierd door de wisſelvalligheid der jaargetijden, maar dat het jaarlijks het ge-

geval was, besluit ik en uit de geringe hoeveelheid sneeuw, die toen viel, en daaruit dat de sneeuw-schoenen bij deeze Indiaanen in het geheel in geen gebruik waren, zonder welke geene der Oostlijker natiëen met mogelijkheid geduurende den winter kan reizen.

Naardien de Natuurkundigen waarneemen dat de lugt in veele opzigten het water gelijkt, bijzonderlijk daarin, dat zij dikwijls in een zaamgedrongen lighaam voortvloeit, en men algemeen heeft waargenoomen dat zij langs den stroom van groote vloeden, en zelden dwarsch over dezelve heenvloeit, zoude het dan niet kunnen zijn dat de winden, die omtrent het eind van het jaar hevig beginnen te waaien in de baai van *Mexico* hunnen loop over het vast land namen in dezelfde rigting als de *Missisippi*, tot dat zij, de Noorden winden ontmoetende, (die uit eene diergelijke oorzaak de rivier *Bourbon* uit de *Hudsons* baai opwaaien) over de groote meiren den stroom van de rivier *St. Laurens* afgedreven worden, en, dus vereenigd, die verwoestingen aanregten, en die gestrenge winters veroorzaaken, welke men in de voorgemelde landen ondervindt? Zij worden geduurende hunnen tocht over de meiren uitgezet en doen gevolglijk eene grooter streek lands aan dan zij anderzints doen zouden.

Vol-

Volgens mijne geringe kennis in de Natuurkundige wijsbegeerte ſchijnt dit niet onwaarſchijnlijk, maar of het overeenkomſtig de wetten zij, welke de Natuurkundigen vastgeſteld hebben om reden te geeven van de werkingen van dat element, weet ik niet. Doch misſchien zal de beſchrijving, welke ik hier gegeeven heb van de ligging van deeze groote verzamelingen van water, en van haare nabijheid aan elkanderen met mijne eigen onbekookte onderſtellingen van haare uitwerkingen op de winden, in bekwaamer handen een middel worden om tot veele nuttige ontdekkingen opteleiden.

Op den zevenden December kwam ik (gelijk ik hier boven gezegd heb) aan het uiterst eind van mijne reizen Westwaarts, daar ik eene groote bende *Naudoweſſie* Indiaanen ontmoetede, bij welke ik zeven maanden verbleef. Deeze maakten een gedeelte uit van de agt benden der *Naudowesſies* uit de vlakten, en worden genaamd de *Wawpeentowahs*, de *Tintons*, de *Asrahcootans*, de *Mawhaws* en de *Schians*. De drie andere benden, welker naamen zijn de *Schianeſe*, de *Chongousceton*, en de *Waddapawjeſtin* woonen hooger op, Westwaarts van de rivier *St. Pierre*, op vlakten, die, volgens hunne berichten, onbegrensd zijn, en waarſchijnlijk eindigen aan de kust van den ſtillen Oceaan. De *Naudowesſie* natie beſtaat, als zij

zij geheel bij elkanderen is, uit meer dan twee duizend oorlogsmannen. De *Affinipoils*, die van hun zijn afgevallen, zijn omtrent drie honderd in getal, en leeven, met de *Killiftinoes* vereenigd, in eenen geduurigen ftaat van vijandfchap met de andere elf benden.

Terwijl ik de rivier *St. Pierre* opvoer en bijna de plaats bereikt had, daar dit volk gelegerd was, zag ik twee of drie canoos den ftroom afzakken, doch niet zoo haast hadden de Indiaanen, die 'er in waren, ons ontdekt of zij roeiden naar land, en, met overijling op den oever fpringende, lieten zij hunne canoos voor ftroom afdrijven. Weinige minuuten daarna befpeurde ik nog enige andere, die, zoo haast zij in ons gezigt kwamen, met even grooten haast het voorbeeld van hunne landslieden volgden.

Nu meende ik dat het nodig was dat ik met voorzigtigheid voorttrok en hield het daarom aan de overzijde der rivier; ik vervolgde egter nog mijnen weg, overtuigd dat de vredes-pijp, die aan de voorfteven van mijne canoo was vastgemaakt, en de Engelfche vlag, die van de agterfteven woei, mij veiligheid verfchaffen zouden. Eene halve mijl verder geroeid zijnde en een hoek omvaarende, ontdekte ik een groot getal tenten, en meer dan duizend Indiaanen, op eenen kleinen afftand van den oever. Mij nu bijna

bijna vlak over hen bevindende, beval ik mijn volk regt over te roeijen, naardien ik door deezen stap de Indiaanen begeerde te doen zien dat ik enig vertrouwen in hen stelde.

Zoo dra ik het land bereikt had, reikten twee van de Opperhoofden mij de hand toe, en geleidden mij midden onder de verwonderde menigte, van welke de meeste nooit te vooren eenen blanken gezien hadden, naar eene tent. Hier traden wij in, en begonnen, volgens eene gewoonte, die algemeen onder alle de Indiaansche natieën in zwang is, de vredes-pijp te rooken; wij hadden daar niet lang gezeten of het gedrang wierd zoo groot om en op de tent, dat wij in gevaar waren van door derzelver instorting verpletterd te worden; waarom wij wederom naar de vlakte keerden, daar de nieuwsgierigheid van het gemeen volk voldaan wierd, zoo dat hunne verwondering ophield, en zij behandelden mij naderhand altoos met grooten eerbied.

De Opperhoofden ontvingen mij met de grootste vriendlijkheid en gastvrijheid, hetgeen mij noopte, naardien het jaargetijde zoo verre verlopen was, geduurende den winter mijn verblijf onder hen te neemen. Om mij dit verblijf zoo aangenaam te maaken als mogelijk was, tragtede ik eerst hunne taal te leeren. Hierin slaagde ik in korten tijd zoodanig, dat ik mij volkoomen kon doen

indende, beval ik mijn
, naardien ik door dee-
geerde te doen zien dat
n ſtelde.
ereikt had, reikten twee
j de hand toe, en ge-
er de verwonderde me-
ste nooit te vooren eenen
naar eene tent. Hier
nnen, volgens eene ge-
onder alle de Indiaanſche
vredes-pijp te rooken;
g gezeten of het gedrang
op de tent, dat wij in
derzelver inſtorting ver-
arom wij wederom naar
de nieuwsgierigheid van
n wierd, zoo dat hunne
en zij behandelden mij
ooten eerbied.
vingen mij met de groot-
astvrijheid, hetgeen mij
jaargetijde zoo verre ver-
den winter mijn verblijf
Om mij dit verblijf zoo
ls mogelijk was, tragtede
leeren. Hierin ſlaagde ik
dat ik mij volkoomen kon
doen

doen verſtaan, naardien ik te vooren enige oppervlakkige kennis van de taal dier Indiaanen, die agter de uiterſte plantagieën woonen, verkregen had, en, in gevolge hiervan, bekwam ik alle gerieflijkheden, welke hunne levenswijs verſchaffen kon. Het ontbrak mij ook niet aan vermaaken, die mij zulk eenen langen tijd vrolijk konden doen doorbrengen. Dikwijls ging ik met hun op de jagt; op andere tijden beſchouwde ik met vermaak hunne uitſpanningen en tijdkortingen, die ik in het vervolg beſchrijven zal. Somtijds zat ik bij de Opperhoofden en onderhield hen, terwijl wij de vriendſchaps-pijp rookten, in vergelding van de berichten, die zij mij gaven van hunne oorlogen en tochten, met een verhaal van mijne eigen gevallen en met eene beſchrijving van alle de veldſlagen tusſchen de Engelſchen en Franſchen in *Amerika* geleverd, van welke ik veele perſoonlijk had bijgewoond. Zij luisterden altijd met veel aandacht naar mijne verhaalen en deeden veele gepaste vraagen betreffende de wijze van oorlog te voeren die in Europa gebruiklijk is.

Ik hield deeze zaamenſpraaken met hun hoofdzaaklijk om enig bericht van hun te ontvangen betreklijk het hoofd oogmerk, dat ik altijd in het oog had, namelijk om kennis te verkrijgen van de ligging en de voortbrengzelen en van hun

ei-

eigen land, en van de landen, welke Westwaarts van hun eigen liggen. En ik wierd in mijn voorneemen niet te leur gesteld, want ik outving van hun veele nuttige narichten. Zij trokken ook plans voor mij van alle de landen, die hun bekend waren; maar geene groote gedagten van hunne aardrijkskundige kennis hebbende, stelde ik geen groot vertrouwen in dezelve, en acht het daarom onnodig die mijnen Leezeren medetedeelen. Die, welke mij naderhand door andere berichten of door mijne eigen waarneemingen bevestigd wierden maaken een gedeelte van de kaart uit, die voor dit werk geplaatst is. Zij tekenen met een stuk houtskool van den haard op de binnenzijde van den bast van den berkenboom, die zoo glad is als papier en tot hetzelfde einde kan dienen, schoon hij wat geelachtig is. Hunne schetsen zijn op eene ruuwe wijze opgemaakt, maar zij schijnen zulk een juist denkbeeld van een land te geeven, schoon het plan zoo naauwkeurig niet is, als tekenaars van meer ondervinding doen kunnen.

Ik verliet de wooningen van deeze gastvrije Indiaanen in het laatst van de maand April des jaars 1767; maar scheidde egter niet van hun voor enige dagen daarna, alzoo ik op mijne reis door bijna drie honderd van hun, waaronder veele Opperhoofden waren, tot den mond van de

en, welke Westwaarts
ik wierd in mijn voor-
, want ik outving van
en. Zij trokken ook
e landen, die hun be-
groote gedagten van
nnis hebbende, ftelde
n dezelve, en acht het
en Leezeren medete-
naderhand door andere
eigen waarneemingen
een gedeelte van de
k geplaatst is. Zij te-
kool van den haard op
bast van den berken-
papier en tot hetzelfde
hij wat geelachtig is.
ene ruuwe wijze opge-
ulk een juist denkbeeld
fchoon het plan zoo
ekenaars van meer on-

en van deeze gastvrije
n de maand April des
de egter niet van hun
alzoo ik op mijne reis
van hun, waaronder
n, tot den mond van
de

de rivier *St. Pierre* verzeld wierd. In dit jaargetijde gaan deeze benden jaarlijks naar het groote hol, van welk ik boven gefprooken heb, om eene groote raadsvergadering met alle de andere benden te houden, waarin zij regelen wat zij in den volgenden zomer doen zullen. Zij voeren tegelijk hunne dooden met zig, in buffels-vellen gewonden, om die te begraaven. Behalven degeene, die mij verzelden, waren 'er andere voorafgegaan, en de overige moesten nog volgen.

Nimmer reisde ik met zulk een vrolijk en vergenoegd gezelfchap. Maar hunne vrolijkheid wierd eensklaps voor eenen tijd afgebrooken door een hevigen ftorm, die ons in onzen overtocht overviel. Wij waren even aan land gegaan en maakten ons gereed om onze tenten voor den nagt opterigten, wanneer eene dikke wolk de lugt bezette, waaruit de vreeslijkfte donder, blikzem en regen kwamen, die ik ooit bijgewoond heb.

De Indiaanen waren zeer verfchrikt en liepen zig onder de befchuttingen plaatfen, welke zij vinden konden; want daar waren nog flegts enige weinige tenten opgezet: Voor het gevaar dugtende, dat mij dreigen konde, als ik mij nabij iets bevond, dat tot een geleider konde dienen, alzoo de wolk zulk eene ongemeene hoeveelheid elektrieke vloeiftof bevatte, nam ik mijne plaats

zoo verre van enige befchutting als mij mogelijk was, liever verkiezende aan alle de woede van den ftorm blootgefteld te zijn dan eenen doodlijken flag te ontvangen. Hierover waren de Indiaanen zeer verwonderd en maakten 'er gevolgtrekkingen uit op, die het denkbeeld, dat zij reeds van mijne ftoutmoedigheid opgevat hadden, niet verminderden. Ik moet egter bekennen dat ik nooit in mijn leven meer aangedaan geweest ben, want bijna niets kon dit verfchrikkend toneel overtreffen. De donderflagen waren zoo luid dat zij de aarde deeden daveren, en de blikzem fchoot in vuurige ftraalen langs den grond, zoo dat de Indiaanfche Opperhoofden zelve, fchoon hun moed in den ftrijd gemeenlijk onbezweken is, zig niet onthouden konden voor deeze ijslijke losbarfting te beeven. Zoo dra de ftorm voorbij was, fchoolden zij rondom mij en zeiden mij dat dit een bewijs was van den toorn der kwaade geesten, welke zij vreesden grootlijks beledigd te hebben.

Toen wij aan het groot hol kwamen, en de Indiaanen de overblijfzelen van hunne overleden vrienden in de begraaf-plaats, die naast hetzelve is, hadden bijgezet, hielden zij hunne groote raadsvergadering, waarin ik toegelaaten wierd, terwijl ik tegelijk de eer had van als een Opperhoofd van hunne benden aangenoomen of ingehuldigd

digd te worden. Bij deeze gelegenheid deed ik de volgende redenvoering, welke ik hierin voeg om mijnen Leezeren een staaltjen te geeven van de taal en de wijze, waarop men de Indiaanen moet aanspreeken om hunne aandacht te wekken en de uitdrukkingen van den spreeker met hunne denkbeelden overeenstemmende te maaken. Zij wierd door mij uitgesprooken op den eersten Mey van het jaar 1767.

„ Mijne broeders, Opperhoofden van de tal- „ rijke en magtige *Naudowessies!* Ik verheug „ mij dat ik door mijn lang verblijf onder U thans „ tot U het woord kan voeren (alhoewel op eene „ gebrekkige wijs) in Uwe eigen taal, gelijk „ een Uwer eigen kinderen. Ik verheug mij ook „ dat ik gelegenheid gehad hebbe om U zoo dik- „ wijls te spreeken van de glorie en magt van „ den grooten Koning, die over de Engelsche „ en andere natieën regeert, die van een zeer „ oud geslagt van Vorsten afstamt, zoo oud als „ de aarde en de wateren, wiens voeten op twee „ groote eilanden rusten, grooter dan enige, „ die gij ooit gezien hebt, midden in de grootste „ wateren der waereld, wiens hoofd tot de zon „ reikt, en wiens armen de geheele aarde om- „ vatten; wiens oorlogsmannen in getal gelijk „ zijn aan de boomen in de valeijen, aan de rijst- „ halmen in gintsche moerassen, of de bladeren

„ van het gras in gintfche vlakten, die honder-
„ den van canoos in eigendom heeft van zulk
„ eene verbaazende grootte, dat alle de wateren in
„ Uw land niet toereikende zouden zijn voor eene
„ om in te drijven, die alle kanonnen hebben,
„ niet klein gelijk die, welke gij hier voor U
„ ziet, maar van zulk eene grootte, dat honderd
„ van Uwe fterkste jonge lieden bezwaarlijk in
„ ftaat zouden zijn een te draagen; en even ver-
„ baazende is hunne uitwerking tegens de vijan-
„ den van den grooten Koning, als hij in een
„ ftrijd ingewikkeld is; uwe taal ontbreekt woor-
„ den om den fchrik uittedrukken, dien zij ver-
„ fpreiden. Gij herinnert U nog wel, wanneer
„ wij laatst te *Wadawpawmenefoter* gelegerd
„ waren, de zwarte wolken, den wind, het
„ vuur, het vreeslijk gedruis, de ijslijke flagen
„ en het daveren van den grond, dat U bevreesd
„ maakte, en U reden gaf om te denken dat
„ Uwe Goden op U vertoornd waren; even zoo-
„ danig is het oorlogstuig van de Engelfchen,
„ wanneer zij den ftrijd van hunnen grooten Ko-
„ ning ftrijden.

„ Verfcheiden Opperhoofden Uwer benden heb-
„ ben mij in voorleden tijden, toen ik bij U in Uwe
„ tenten woonde, dikwijls gezegd dat zij zeer
„ wenschten onder de kinderen en bondgenooten
„ van den grooten Koning, mijnen meester,
„ ge-

„ geteld te worden. Gij herinnert U hoe dikwerf gij mij verzogt hebt, wanneer ik weder naar mijn eigen land gaa, den grooten Koning kennis te geeven van Uwe goede geneigdheid jegens hem en zijne onderdaanen, en dat gij wenschtet dat 'er handelaars van de Engelschen tot U mogten koomen. Thans op het punt zijnde van affcheid van U te neemen en naar mijn land te keeren, verre na de opkoomende zon, verzoek ik nogmaals mij te zeggen of gij nog in dezelfde voorneemens blijft als toen ik laatstleden winter tot U in de vergadering fprak, en naardien 'er nu verfcheiden van Uwe Opperhoofden hier aanwezig zijn, die van de groote vlakten, naar de ondergaande zon gelegen, gekoomen zijn, met welke ik nooit te vooren in eene vergadering gefprooken heb, verzoek ik U mij te laaten weeten of gij alle begerig zijt om U als kinderen te erkennen van mijnen grooten meester den Koning van de Engelfche en andere natiëen, naardien ik de eerste gelegenheid zal waarneemen om hem te onderrigten van Uwe begeerte en goede oogmerken. Ik waarfchuuw U geen geloof te flaan aan flegte gerugten, want daar vliegen booze vogels rond onder de nabuurige volkeren, die U kwaade zaaken zouden kunnen inluisteren tegens de Engelfchen, ftrijdig met hetgeen ik

„ U gezegd heb; gij moet hen niet gelooven, „ want ik heb U de waarheid gezegd.

„ En wat de Opperhoofden belangt die tot „ naar *Michillimackinac* voorttrekken, ik zal „ zorgen hun eenen regten weg, effen water en „ een onbewolkten hemel te doen hebben, op- „ dat zij daar mogen gaan, en de vredes-pijp „ rooken en veilig mogen rusten op bever-vel- „ len, onder de schaduw van den grooten boom „ des vredes. Vaarwel! "

Op deeze aanspraak ontving ik het volgend antwoord uit den mond van het voornaamst Opperhoofd.

„ Goede Broeder! Ik gaa thans tot U spree- „ ken uit de monden van deeze mijne broeders, „ Opperhoofden van de agt benden van de mag- „ tige natie der *Naudowessies*. Wij gelooven „ aan en zijn wel overtuigd van de waarheid van „ alles dat gij ons verhaald hebt omtrent Uwe „ groote natie, en den grooten Koning onzen „ grootsten Vader, voor wien wij deeze bever- „ deken spreiden, opdat zijne vaderlijke bescher- „ ming altijd onder ons, zijne kinderen, veilig „ en wel zij: Uwe vlag en Uwe wapenen stem- „ men overeen met de berichten, welke gij ons „ omtrent Uwe groote natie gegeeven hebt. Wij „ verzoeken dat, als gij naar huis keert, gij „ den grooten Koning zeggen zult, hoe zeer „ de

oet hen niet gelooven,
rheid gezegd.
hoofden belangt die tot
voorttrekken, ik zal
ten weg, effen water en
el te doen hebben, op-
aan, en de vredes-pijp
gen rusten op bever-vel-
v van den grooten boom
. "

ontving ik het volgend
van het voornaamst Op-

k gaa thans tot U ſpree-
n deeze mijne broeders,
agt benden van de mag-
oweſſies. Wij gelooven
igd van de waarheid van
aald hebt omtrent Uwe
grooten Koning onzen
r wien wij deeze bever-
zijne vaderlijke beſcher-
, zijne kinderen, veilig
g en Uwe wapenen ſtem-
berichten, welke gij ons
atie gegeeven hebt. Wij
gij naar huis keert, gij
zeggen zult, hoe zeer
„ de

„ de *Naudoweſſies* wenſchen onder zijne goede „ kinderen gerekend te worden. Gij moogt ons „ gelooven, als wij U zeggen dat wij het oor „ niet zullen leenen aan iemand, die ons kwaad „ zou durven ſpreeken van onzen grooten Va- „ der, den Koning van de Engelſche en andere „ natieën.

„ Wij bedanken U voor hetgeen Gij voor ons „ gedaan hebt door vrede te maaken tusſchen de „ *Naudowesſies* en de *Chipéways*, en wij hoo- „ pen dat gij, als gij weder tot ons koomt, dit „ goed werk zult volbrengen, en de benevelen- „ de wolken geheel verdrijvende, den blaauwen „ hemel des vredes zult openen en de bloedige „ bijl diep onder de wortelen van den grooten „ boom des vredes zult doen begraaven.

„ Wij verzoeken U, U te herinneren dat Gij „ onzen grooten Vader voorſtelt, hoe zeer wij „ verlangen dat 'er handelaars mogen gezonden „ worden om onder ons te verblijven, met zulke „ dingen als wij nodig hebben, opdat de harten „ van onze jonge lieden, onze wijven en kinde- „ ren blijde mogen gemaakt worden. En dat „ de vrede onder ons ſtand houde zoo lang de „ zon, de maan, de aarde en de wateren duuren „ zullen. Vaarwel. "

Ik achtede het noodzaaklijk de Indiaanen te waarſchuuwen dat zij geen geloof moesten geeven

 aan

aan kwaade gerugten, welke van de nabuurige natieën tot hen mogten koomen, ten nadeele der Engelſchen, naardien ik op verſcheiden plaatſen, door welke ik doortrok, gehoord had dat de Franſchen nog zendelingen gebruikten om de volkeren, die in vriendſchap met de Engelſchen waren, van hunne belangen te vervreemden; en ik heb zelf verſcheiden gordels van *Wampum* gezien, die tot dat einde aan enige van de Stammen, waaronder ik mij bevond, geſchonken waren. Bij het overleveren van elke deezer gordels was 'er eene redenvoering gedaan, waarin men de Indiaanen wijs gemaakt had dat de Engelſchen, die ſlegts een gering volk waren, dat land geſtoolen hadden van hunnen grooten Vader, den Koning van Frankrijk, terwijl hij ſliep; maar dat hij weldra weder ontwaaken zoude en hen weder onder zijne beſcherming zoude neemen. Ik bevond dat deeze van *Canada* gezonden waren door perſoonen, die zig hielden als of zij de regeering, onder welke zij leefden, wel toegedaan waren.

Terwijl ik met deeze vriendlijke Indiaanen aan den mond van de rivier *St. Pierre* vertoefde, tragtede ik bericht te erlangen of 'er enige goederen naar den waterval van *St. Anthony* tot mijn gebruik gezonden waren, volgens de belofte, welke ik van den Gouverneur ontvangen had, toen ik *Mi-*

chil-

chillimackinac verliet. Doch van enige Indiaanen, die op hunne terugkomst uit die ſtreeken voorbij kwamen, verneemende dat deeze afſpraak niet was naargekomen, was ik genoodzaakt alle gedagten te laaten vaaren van langs deezen weg verder Noord-Westwaarts optetrekken, gelijk mijn eerst ontwerp geweest was. Ik keerde dan naar *la Prairie des Chiens* terug, daar ik zoo veele goederen van de handelaars, welke ik het jaar te vooren daar gelaaten had, overnam als zij misſen konden.

Naardien deeze egter niet toereikende waren om mij in ſtaat te ſtellen van mijn eerst ontwerp op nieuw te volgen, beſloot ik te tragten eenen weg te vinden door het land der *Chipéways* naar het groot meir, in hoop van aan de groote overvoer-plaats, aan de Noord-zijde van hetzelve, de handelaars te zullen ontmoeten, die jaarlijks van *Michillimackinac* naar het Noord-Westen trekken, niet twijfelende of ik zou van hun goederen genoeg kunnen krijgen tot mijn oogmerk, en door deeze Noordlijker ſtreeken tot aan de Straat van *Annian* doordringen.

Ik keerde ook des te gereeder naar *la Prairie des Chiens* terug, omdat ik dus doende mijne belofte te beter vervullen kon, welke ik aan de bende der *Naudoweſſies* gedaan had, en waarvan ik gewag maakte in het einde mijner aanſpraak.

Geduurende mijn verblijf onder dat volk had ik, hen geheel in het belang der Engelschen willende overhaalen, enige der Opperhoofden geraaden zig naar *Michillimackinac* te begeeven, daar zij gelegenheid zouden vinden om te handelen, en de berichten, welke ik hun omtrent mijne landslieden gegeeven had, te hooren bevestigen. Ik had hen met een voorzien van eene aanbeveeling aan den Gouverneur en hun alle de onderrigtingen gegeeven, die zij tot die reis nodig hadden.

Ingevolge hiervan kwamen een der voornaamste Opperhoofden en vijfentwintig van eenen laageren rang overeen om den volgenden zomer daar henen te gaan. Zij namen hiertoe de gelegenheid waar dat zij met de overige hunner bende de groote vergadering aan den mond van de rivier *St. Pierre* kwamen bijwoonen. Doch verpligt zijnde, wegens de teleurstelling, van welke ik daar eerst tijding ontving, de rivier *Missisippi* zoo verre aftezakken, kon ik hen van daar gemaklijker op den weg helpen.

Naardien de middenste deelen deezer rivier veel door de *Chipéways* bezogt worden, met welke de *Naudowessies* in geduurigen oorlog zijn, rekenden zij het voorzigtiger, alzoo zij maar eene kleine bende uitmaakten, den nagt te baat te neemen dan met mij over dag te reizen; de groote ver-

vergadering was dus niet zoo haast gescheiden of ik nam een vriendlijk afscheid van dit volk, van hetwelk ik ontelbaare beleefdheden ontvangen had, en vervolgde andermaal mijne reis.

Ik bereikte dien zelfden nagt de Oostlijke zijde van het meir *Pepin*, daar ik, gelijk gewoonlijk, aan den wal ging en mij legerde. Den volgenden morgen, enige mijlen verder voortgetrokken zijnde, zag ik op enigen afstand voor mij rook opgaan, hetgeen een teken was dat 'er Indiaanen daar omtrent waren, en kort daarna ontdekte ik tien of twaalf tenten niet verre van den oever der rivier. Naardien ik bedugt was dat deeze eene bende van diezelfde roovers ware, welke ik voorheen ontmoet had, wist ik niet welken weg ik neemen zoude. Mijne bedienden raadden mij dat ik zou tragten hen aan de overzijde der rivier voorbij te vaaren; maar, alzoo ik tot hier toe bevonden had dat de beste weg om vriendlijk bij de Indiaanen ontvangen te worden was, hen stoutmoedig onder de oogen te treeden, zonder enig blijk van vrees te toonen, wilde ik geenzints in hun voorstel bewilligen, maar roeide regt over naar hun toe, en landde in het midden van hun, want nu stond het grootst gedeelte hunner op den oever der rivier.

De eerste, welke ik aansprak, waren *Chipéways*, die bij de *Ottowaw-meiren* woonden, die mij

mij met veel hartlijkheid ontvingen en mij in teken van vriendſchap bij de hand ſchuddeden. Op eenen kleinen afſtand agter deeze ſtondt een Opperhoofd, zeer lang en welgemaakt van geſtalte, maar van zulk een woest uitzigt, dat de onverzaagdſte man hem niet zou kunnen aanzien zonder enige vrees te gevoelen. Hij ſcheen boven eenen middelbaaren ouderdom te wezen, en uit de wijze, waarop hij geſchilderd en geprikt was, kon ik zien dat hij van hoogen rang was. Ik naderde hem egter op eene beleefde wijs, en verwagtte hetzelfde onthaal van hem te ontvangen als van de andere; maar, tot mijne groote verwondering, hield hij zijne hand terug en, mij fier aanziende zeide hij in de *Chipéwayſche* taal: *Cawin nishishin ſaganosh:* dat is, „ de Engelſchen zijn niet goed." Naardien hij zijn tomahawk in de hand had, verwagtte ik dat deeze korte aanſpraak zou gevolgd worden door een ſlag; om hem hierin voortekoomen trok ik een piſtool uit mijnen gordel, en hetzelve op eene onachtzaame wijs in de hand houdende ging ik digt voorbij hem henen, om hem te doen zien dat ik niet bevreesd voor hem was.

Ik hoorde kort daarna van de andere Indiaanen dat hij een Opperhoofd was, bij de Franſchen *le grand Sautor* of *het groot Chipéwaysch Opperhoofd* genaamd, want zij noemen de Opperhoofden

den *Sautors*. Zij verhaalden mij ook dat hij altijd een ſtandvastig vriend van dat volk geweest was, en toen zij *Michillimackinac* aan de Engelſchen hadden overgegeeven, bij hunne ontruiming van *Canada*, hadt deeze groote *Sautor* gezwooren dat hij altijd de openbaare vijand van deszelfs nieuwe bezitters zou blijven, alzoo de grond, waarop de Sterkte gebouwd is, hem toebehoorde.

Bevindende dat hij dus gezind was droeg ik zorg altijd op mijne hoede te wezen, zoo lang ik daar vertoefde; maar opdat hij niet denken zoude dat ik door zijn gezigt verdreven ware, nam ik dien nagt aldaar mijn verblijf en zette mijne tent op enigen afſtand van de Indiaanen op; ik had mij niet zoo dra te rusten gelegd of ik wierd door mijnen Franſchen knegt opgewekt. Door het hooren van Indiaansch ſpeeltuig ontrust geworden zijnde was hij buiten de tent gegaan, daar hij eene bende jonge Wilden, op eene bijzondere wijze danſende naar ons toe zag koomen, elk eene toorts, aan het eind van een langen ſtok vastgemaakt, in de hand draagende. Maar ik zal het omſtandiger verhaal van deeze zonderlinge vermaaklijkheid, die mij tegelijk verwonderde en verlegen maakte, uitſtellen tot dat ik over de Indiaanſche danſen handele.

Den volgenden morgen vervorderde ik mijne reis,

reis, en bereikte voor den avond *la Prairie des Chiens*, op welke plaats de bende *Naudowesſies* mij weldra onderhaalde. Niet lang daarna kwam aldaar ook de Groote *Sautor* aan, en voor dat de *Naudowesſies* die plaats verlieten om hunne reis naar *Michillimackinac* te vervolgen, vond hij middel, om, met overleg van enige Franſche handelaars van *Louiſiana*, omtrent tien van de *Naudowesſie* opperhoofden van mij aftetrekken, welke hij overhaalde om naar die ſtreeken te gaan.

De overige gingen, volgens mijne onderrigting, naar het Engelsch Fort, van waar ik naderhand hoorde dat zij naar hun land gekeerd zijn, zonder enig ongeval te ontmoeten, en zeer in hunnen ſchik over het onthaal dat zij ontvangen hadden, terwijl niet meer dan de helft van hun, die Zuidwaarts getrokken waren, door het verſchil deezer Zuidlijke lugtſtreek met de hunne, in het leven bleef en hun land bereikte. En zedert dat ik in Engeland gekoomen ben heb ik gehoord dat de Groote *Sautor*, zig meer en meer bij de Engelſchen gehaat gemaakt hebbende door zijne ingewortelde verbittering tegens hen, eindelijk door eenen handelaar, wien ik de voorgaande gebeurtenis verhaald had, in zijne tent, terwijl hij te *Michillimackinac* gelegerd was, doorſtooken is.

Ik moest reeds aangemerkt hebben dat, welke In-

Indiaanen zig ook bij geval in *la Prairie des Chiens* de groote marktplaats, naar welke alle, die de omliggende ſtreeken bewoonen, toevloeijen, mogen ontmoeten, zij, ſchoon de natieën, tot welke zij behooren, met elkanderen in oorlog zijn, egter verpligt zijn zig van alle vijandelijkheden te onthouden, en alle daaden van vijandſchap, geduurende den tijd dat zij daar vertoeven, natelaaten. Deeze wet is langen tijd onder hen vastgeſteld geweest tot hun wederzijdsch voordeel, alzoo, zonder die, geen handel zou kunnen gedreven worden. Hetzelfde wordt ook in acht genoomen aan den Rooden-berg, (hieragter beſchreven) van waar zij de ſteenen haalen, van welke zij hunne pijpen maaken; naardien ieder der nabuurige Stammen die nodig hebben tot hun gebruik, is een diergelijk verbod aldaar noodzaaklijk, en van eene algemeene nuttigheid.

De rivier *St. Pierre*, die door de landen der *Naudowesſies* loopt, vloeit door eene alleraangenaamſte landſtreek, in welke alle de behoeften van het leven in overvloed in het wild groeijen, en, met een weinig bebouwens, zou men haar zelfs de voortbrengzelen, die tot veraangenaaming van het leven dienen, kunnen doen leveren. Hier groeit groote overvloed van wilde Rijst, en overal is het vol van boomen, welker takken onder den last hunner vrugten neêrgebogen hangen,

gen, als Pruimen, Druiven, en Appelen. De weiden ſtaan vol Hop en veele ſoorten van andere gewasſen, terwijl de grond voorzien is van nuttige wortelen, Angelica, Lavendel, en Aardakers, zoo groot als hoender-eieren. Op een kleinen afſtand van de rivier zijn kleine hoogten, van welke men uitzigten heeft, die niet overtroffen kunnen worden zelfs door de ſchoonſte van die, welke ik reeds beſchreven heb; tusſchen deeze vindt men vermaaklijke boschjens, en zulke verbaazende menigten Suiker-boomen, dat zij ſuiker genoeg zouden kunnen leveren om zoo veele inwooners, als 'er zijn konden, te gerieven.

Een weinig van den mond deezer rivier af, aan de Noordzijde van dezelve is een berg, van welken een gedeelte, dat naar de *Misſisſippi* ligt, geheel uit witten ſteen beſtaat, van dezelfde zagte zelfſtandigheid als ik hier boven beſchreven heb, want zoodanig is ook al de ſteen in dit land. Maar, dat aanmerklijk is, deszelfs kleur is zoo wit als versch gevallen ſneeuw. Het buitenst gedeelte van denzelven was door den wind en het weder tot hopen zand gekruimeld, van welk eene fraaie *compoſitie* zou kunnen gemaakt worden; ik ben zelfs van gevoelen dat de ſteen zelf, als hij wel behandeld wierd, met den tijd harder zou worden, en eene zeer fraaie uitwerking in het bouwen zou hebben.

Digt

Digt bij den tak, die de *Marmer-rivier* genoemd wordt, is een berg, uit welken de Indiaanen eene foort van rooden fteen haalen, waaruit zij de koppen van hunne pijpen houwen. In fommige deezer ftreeken vindt men eene zwarte harde klei, of liever fteen, waarvan de *Naudowesfies* hun huisgereedfchap maaken. Ook heeft dit land overvloed van eene melk-witte klei, waarvan men porcelein zoude kunnen maaken, dat in deugd het Oost-Indisch zou evenaaren, gelijk ook van blaauwe klei, die den Indiaanen dient om te fchilderen; met deeze laatfte, die zij dan met den rooden fteen, tot poeder gemaakt, vermengen, befchilderen zij zig met verfchillende kleuren. Zij, die de blaauwe klei, van welke ik hier fpreek, krijgen kunnen, befchilderen zig veel daarmede, bijzonderlijk als zij hunne fpelen en tijdkortingen ftaan te beginnen. Zij wordt bij hen ook voor een teken van vrede aangezien, naardien zij in kleur naar een blaauwen hemel gelijkt, die bij hen een zinnebeeld van denzelven is en in hunne aanfpraaken gebruikt wordt als eene zinnebeeldige uitdrukking om den vreede te betekenen. Als zij willen toonen dat hunne geneigdheid jegens andere natieën vredelievend is, verfieren zij zigzelve en hunne gordels veel met dezelve.

Mijne zaaken aan de *prairie des Chiens* ver-

rigt hebbende, voer ik wederom de rivier *Misſiſſippi* op tot de plaats, alwaar de *Chipéway*-rivier in dezelve valt, een weinig beneden het meir *Pepin*. Hier eenen Indiaan tot lootsman aangenoomen hebbende belastte ik hem naar de *Ottawaw*-Meiren te ſtuuren, die bij den oorſprong deezer rivier liggen. Dit deed hij, en ik kwam in het begin van Julij aan dezelve.

De *Chipéway*-rivier is aan haare vereeniging met de *Misſiſſippi* omtrent twintig roeden breed, maar wordt veel wijder hoe verder men die opvaart. Omtrent dertig mijlen hooger verdeelt zij zig in twee takken en ik nam mijnen weg langs dien, die Oostwaarts loopt.

Het land langs de rivier, omtrent zestig mijlen ver, is zeer effen, en aan derzelver oever liggen ſchoone weiden, waarin talrijker kudden van Buffels en Elanden liepen weiden dan ik ergens elders op mijne reizen had waargenoomen. De landſtreek tusſchen de twee takken deezer rivier word genaamd de heirbaan of oorlogsweg tusſchen de *Chipéways* en *Naudowesſie* Indiaanen.

Het land bij de waterval, die in de kaart als het uiterſte van de reizen der handelaars getekend is, is bijna zonder enig grof hout, en boven dien zeer oneffen en hobbelig, en digt bewasſen met Pijnboomen, Beukenboomen, Suikerboomen, en Berkenboomen. Hier deed zig een alleraanmerklijkst

lijkst en verbaazend gezigt voor' mijn oog op. In een bosch, aan de Oostlijke zijde der rivier, dat omtrent drie vierde van eene mijl lang was, en breeder dan mijn oog bereiken kon, zag ik dat alle de boomen, van welke veele meer dan zes voeten omtreks hadden, vlak op den grond lagen, en geheel ontworteld waren. Dit ſcheen veroorzaakt te wezen door eenen zwaaren orkaan, die, enige jaaren geleden, uit het Westen gewaaid had, maar hoe lang zulks geleden ware kon ik niet te weeten koomen, alzoo ik in dien omtrek geene bewooners vond, van welke ik onderrigting kon verkrijgen. Het land aan de Westlijke zijde der rivier, minder met hout bezet zijnde, was grootendeels van deeze verwoesting vrij gebleven, alzoo 'er ſlegts enige boomen waren omverre gewaaid.

Digt bij den oorſprong deezer rivier is eene ſtad der *Chipéways*, van welke zij haaren naam ontvangt. Zij is aan wederzijde der rivier gebouwd (die te deeze plaats niet zeer breed is) en ligt aan den oever van een meirtjen. Deeze ſtad beſtaat uit omtrent veertig huizen, en kan meer dan honderd ſtrijdbaare mannen uitzenden, waar onder veele ſchoone onverzaagde jonge lieden waren. De huizen zijn op de Indiaanſche wijze gebouwd met nette beplantingen agter dezelve, maar de bewooners over het algemen ſchee-

nen mij toe het morsigste volk te zijn, onder welk ik ooit geweest was. Ik zag dat de vrouwen en kinderen eene gewoonte hadden, die, schoon enigermaate gemeen onder alle de Indiaansche natieën, in onze denkbeelden van den walglijksten en onkieschsten aart is, die, namelijk, van op malkanderens hoofden te zoeken en de gevangene prooi opteëeten.

Ik verliet deeze stad in de maand Julij, en, eene menigte meirtjens en overdraag-plaatsen, die tusschen beiden kwamen, overgekruisd hebbende, kwam ik aan eenen voornaamen tak van de rivier *St. Croix*. Deezen tak voer ik af tot aan eene vaneenscheiding en voer toen wederom eenen anderen op tot aan zijnen oorsprong. Aan beiden deeze rivieren ontdekte ik verscheiden mijnen maagde-koper, dat zoo zuiver was als men het ergens vindt.

Hier kwam ik aan een klein beekjen, 't welk mijn gids meende dat misschien wat verder op door stroomen zou vervangen worden, die het eindelijk bevaarbaar zouden maaken. In het eerst was 'er zoo weinig water dat mijne canoo 'er niet in kon vlotten; doch enige oude bever-dammen, die door de jagers doorgebrooken waren, toegedamd hebbende, kon ik enige mijlen voortvaaren tot dat door het bijkoomen van enige weinige beekjens deeze hulp niet langer noodzaaklijk was.

In

In korten tijd groeide het water tot eene zeer ſnelle rivier aan, welke wij afvoeren, tot dat zij in het groote meir viel. Deeze rivier noemde ik naar eenen heer, die mij had willen verzellen van de ſtad der *Ottagaumies* tot de overvoer-plaats aan het groote meir, *Goddarts-rivier*.

Westwaarts van deeze is nog eene andere kleine rivier, die zig insgelijks in het meir ontlast. Deeze noemde ik *Aardbezieën-rivier* (*Strawberry-river*) wegens de groote menigte Aardbezieën van eene goede grootte en lekkeren ſmaak, die op derzelver oevers groeiden.

Het land tusſchen de *Ottawaw-meiren* en het *Groote-meir* is over het algemeen zeer ongelijk, en digt met bosſchen bezet. De grond is op ſommige plaatſen vrij goed, op andere ſlegts middelmaatig. Aan den oorſprong van de rivieren *St. Croix* en *Chipéway* zijn zeer ſchoone Steuren. De geheele wildernis tusſchen de *Misſisſippi* en het *Groote-meir* wordt bij de Indiaanen *het musquiten land* genaamd, volgens mijn gevoelen met veel recht, want naardien het toen in den tijd derzelve was, heb ik nooit in mijn leven zoo veele van deeze inſekten gezien of gevoeld.

In het laatst van Julij kwam ik, na de *Westbaai* langs de kusten omgevaaren te zijn, aan de groote overdraag-plaats, die aan den Noord-Westlijken oever van het Groote-meir ligt. Hier draa-

draagen zij, die op den Noord-Westlijken handel uitgaan, naar de Meiren *de Pluye*, *Dubois* enz. hunne canoos en goederen omtrent negen mijlen over, tot dat zij aan veele kleine meirtjes koomen, welker water van fommige in het *Groot-meir*, van andere in de rivier *Bourbon* afloopt. Het *Groote-meir* is van de *West-baai* tot deeze plaats met rotfen omzet, uitgezonderd aan het Zuid-Westlijk gedeelte van de baai, daar ik dezelve eerst invoer; daar was het vrij gelijk.

Aan de groote overvoer-plaats is eene kleine baai, voor welker ingang een eiland ligt, dat het akelig en onbepaald gezigt over het meir, dat zig anders vertoond zou hebben, onderfchept, en de baai ftil en aangenaam maakt. Hier ontmoette ik eene groote bende van de *Killiftinoe* en *Asfinipoil* Indiaanen met hunne Koningen en huisgezinnen. Zij waren hier naar toe getrokken om de handelaars van *Michillimackinac* te ontmoeten, die deezen weg naar het Noord-Westen volgen. Het was van hun dat ik het volgend bericht ontving van de meiren, die ten Noord-Westen van het *Groote-meir* gelegen zijn.

Het meir *Bourbon*, het Noordlijkfte van alle die tot nog toe ontdekt zijn, ontving zijnen naam van enige Franfche handelaars, die, enige jaaren geleden, eene bende Indiaanen naar *Hudfons-baai* verzelden, en wierd door hen dus genoemd ter

eere

eere van de Koninglijke familie van Frankrijk. Het bestaat uit de wateren der rivier *Bourbon*, die, gelijk ik boven heb aangemerkt, verre Zuidwaarts, niet verre van den Noodlijken oorsprong van de *Missisippi*, ontspringt.

Dit meir is omtrent tagtig mijlen lang van het Noorden naar het Zuiden, en is bijna rond. Het heeft geene zeer groote eilanden. Het land aan den Oost-kant is zeer goed, en aan den Zuid-West-kant zijn enige bergen: In veele andere streeken om hetzelve zijn onvrugtbaare vlakten, poelen, en moerassen. Het ligt tusschen de twee en vijftigste en vier en vijftigste graaden Noorder breedte en bijna ten Zuid-Westen van *Hudsons baai*. Naardien door deszelfs Noordlijke ligging het weder daar zeer koud is, vindt men slegts enige weinige dieren in het land, dat aan hetzelve grenst. Zij gaven mij maar een tamelijk goed bericht van de dieren, vogelen, en visschen. Daar zijn egter enige Buffels, die klein en omtrent het laatst van den zomer vet en goed zijn, met enige weinige Elanden en Rendieren (*a*); dit gebrek wordt egter weder vergoed door de pel-

(*a*) *Moose* en *Carribboo deer*, van welke hier agter de beschrijving volgt. VERT.

pelterijen van allerhande soort, welke men in grooten overvloed rondom het meir vindt. Het grof hout, dat hier groeit, bestaat voornamelijk in Ceders, Harstboomen en enige Suikerboomen.

Het meir *Winnepeek*, of, gelijk de Fransche schrijven, *Lac Ouinipique*, dat het naast bij het voorig ligt, wordt door dezelfde wateren gevormd. Het strekt zig omtrent twee honderd mijlen in de lengte van het Noorden naar het Zuiden uit, deszelfs breedte is nooit naauwkeurig onderzogt geworden, maar wordt ondersteld omtrent honderd mijlen in zijn breedst gedeelte te zijn. Dit meir is zeer vol met eilanden, deeze zijn egter niet groot; daar ontlasten zig veele aanmerklijke rivieren in hetzelve, die tot nog toe geene onderscheiden naamen ontvangen hebben. De wateren zijn met visch voorzien, men vindt 'er Forellen en Steuren, gelijk ook andere kleiner visschen, deeze meiren bijzonder eigen.

Het land, aan het Zuid-Westlijk gedeelte gelegen, is zeer goed, bijzonderlijk aan den mond van eenen grooten tak van de rivier *Bourbon*, die van het Zuid-Westen koomt vloeijen. Aan deeze rivier is eene factorij, door de Franschen gebouwd, en *Fort la Reine* of *Koninginne schans* genaamd, daar de handelaars van *Michillimackinac* zig naar toe begeeven om met de *Assinipoils* en *Killistinoes* te handelen. Naar deeze plaats koo-

foort, welke men in
het meir vindt. Het
, bestaat voornamelijk
n enige Suikerboomen.
of, gelijk de Fransche
, dat het naast bij het
dezelfde wateren ge-
omtrent twee honderd
Noorden raar het Zui-
nooit naauwkeurig on-
wordt onderfteld om-
zijn breedst gedeelte te
ol met eilanden, deeze
aar ontlasten zig veele
hetzelve, die tot nog
naamen ontvangen heb-
et visch voorzien, men
uren, gelijk ook andere
eiren bijzonder eigen.
d - Westlijk gedeelte ge-
zonderlijk aan den mond
van de rivier *Bourbon*,
n koomt vloeijen. Aan
orij, door de Franschen
ine of *Koninginne schans*
laars van *Michillimacki-*
en om met de *Assinipoils*
elen. Naar deeze plaats
koo-

koomen ook de *Mahahs*, die een land bewoonen, twee honderd en vijftig mijlen naar het Zuid - Westen gelegen, om met hun te handelen, en brengen eene groote hoeveelheid Indiaansch koren om te verruilen voor messen, *tomahawks*, en andere waaren. Men denkt dat dit volk aan enige der takken van de West - rivier woont.

Aan de Noord - Oostlijke zijde van het meir *Winnepeek* liggen enige bergen, en aan de Oostlijke zijde veele dorre vlakten. De Suikerboom groeit hier in groote menigte, en daar wordt ook een groote overvloed van Rijst geoogst, hetgeen bewijst dat het graan in deeze Noordlijke lugtstreeken zoo wel als in warmer groeijen zou. Buffels, Elanden en Rendieren zijn in deeze streeken talrijk. De Buffels van dit land verschillen alleen in grootte van die, welke meer naar het Zuiden gevonden worden, zijnde de eerste veel kleiner, even gelijk de zwarte runderen van de Noordlijke deelen van Groot Brittannien van de Engelsche ossen verschillen.

Op de wateren, die in dit meir vallen, bekoomen de nabuurige natieën groote menigte van uitneemende pelterijen. Enige van deeze brengen zij naar de factorijen en vastigheden, die aan de Maatschappij van de *Hudsons - baai* behooren en boven den mond van de rivier *Bourbon* gelegen zijn; maar dit doen zij met weêrzin om verschei-

 den

den redenen; want enige der *Assinipoils* en *Killistinoes*, die gewoonlijk met de dienaaren der Maatschappij handelden, zeiden mij dat, als zij verzeekerd konden zijn van altoos van goederen voorzien te zullen worden over *Michillimackinac*, zij nergens elders zouden gaan handelen. Zij toonden mij enig linnen en andere goederen, welke zij aan de *Hudsons-baai* gekogt hadden, waarover zij zeer onvoldaan waren, naardien zij meenden grootlijks in de koop bedrogen te zijn.

Indien hunne berichten waarachtig waren, kon ik mij niet onthouden hun gelijk te geeven; doch deeze te onvredenheid koomt waarschijnlijk grootendeels door de listige streeken van de Canadasche handelaars; want naardien de Franschen, toen zij *Michillimackinac* in bezit hadden, eene grondige kennis verkreegen hadden van den handel der Noord-Westlijke landen, wierden zij om die reden, na de overgave van *Canada*, door de Engelsche handelaars aldaar gebruikt in het aanleggen van deezen handel, van welken deeze in het geheel geene kennis hadden. Eene der listen, welke zij gebruikten om deeze Indiaanen van hunne verkleefdheid aan de Maatschappij van *Hudsons-baai* aftetrekken, en hun een goed denkbeeld te geeven van hunne makelaars, was dat zij bij alle gelegenheden de goederen der Maatschappij verachteden, en de voordeelen opvijzelden, welke

welke zij genieten zouden, als zij hunnen handel geheel met de Canadasche kooplieden dreeven. Hierin slaagden zij maar al te wel, en hieruit sproot ongetwijfeld gedeeltelijk het ongenoegen, dat mij de *Assinipoils* en *Killistinoes* lieten blijken. Maar daar was nog eene andere reden die het versterkte, namelijk, de langheid van de reis naar de factorijen van de *Hudsons-baai*, die zij mij zeiden dat hen drie maanden geduurende het heetst van den zomer kostede om heen en weder te reizen, en wegens de kleinheid van hunne canoos konden zij niet meer dan een derde der bevers, welke zij doodden, medeneemen, zoo dat het niet te verwonderen is dat deeze Indiaanen wenschen dat 'er handelaars onder hen koomen woonen. Het is zeeker dat de streeken, die zij bewoonen, binnen de grenspaalen van het grondgebied der *Hudsons-baai* zijn, maar de Maatschappij moet in de noodzaaklijkheid koomen om voor een inbreuk van deezen aart de oogen te sluiten, naardien de Indiaanen ongetwijfeld de handelaars, als zij onder hen gezeten waren, zouden beschermen. Daarenboven geeven de paspoorten, welke men aan de handelaars, die van *Michillimackinac* vertrekken, verleent, hun vrijheid om in het Noord-Westen omtrent het *Grootmeir* te gaan handelen, waardoor verstaan wordt *Fort la Reine*, het Meir *Winnepeek* of enige andere ge-

gedeelten van de wateren der rivier *Bourbon*, welken de *Couriers de Bois* of de handelaars het best tot hunne verblijfplaatſen kunnen maaken.

Lac du Bois, gelijk het gewoonlijk door de Franſchen in hunne kaarten genoemd wordt, of in het Engelsch *the Lake of the Wood*, het *Boschmeir*, is zoo genaamd wegens de menigvuldigheid van het hout, dat op deszelfs oevers groeit, gelijk Eiken, Pijnboomen, Denneboomen, Harstboomen enz. Dit meir ligt nog hooger aan eenen tak van de rivier *Bourbon*, en bijna Oostwaarts van het Zuidlijk eind van het meir *Winnepeek*. Het is op ſommige plaatſen zeer diep. Zijne lengte van het Oosten naar het Westen is omtrent zeventig, en zijne grootſte breedte omtrent veertig mijlen. Het heeft ſlegts weinige eilanden en deeze zijn niet groot. De visſchen, vogelen, en viervoetige dieren, die aan hetzelve gevonden worden, verſchillen ſlegts weinig van die der twee andere meiren. Enige weinige *Killiſtinoe* Indiaanen zijn op de oevers van hetzelve gelegerd om te visſchen en te jaagen.

Dit meir ligt in de gemeenſchap tusſchen het *Groot-meir* en de meiren *Winnepeek* en *Bourbon*. Deszelfs wateren worden voor niet zoo zuiver gehouden als die der andere meiren, hebbende hetzelve op veele plaatſen eenen modderigen grond.

Lac

Lac la Pluye, bij de Franſchen dus genoemd, *Regen-meir*, heeft, naar men zegt, deezen naam verkregen van de eerſte reizigers, die hetzelve overtrokken, en ongemeen veel regen hadden, of, gelijk ſommige willen, van een mist, als regen, veroorzaakt door eenen loodregt nederſtortenden waterval, die zig in eene rivier ontlast, welke naar het Zuid-Weſten ligt.

Dit meir ſchijnt door eene engte in het midden in twee deelen verdeeld te zijn: het Westlijk gedeelte wordt *het groote Regenachtig-meir*, het Oostlijk, als zijnde de kleinſte verdeeling, *het klein Regenachtig-meir* genoemd. Het ligt enige mijlen verder Oostwaarts, aan denzelfden tak van de rivier *Bourbon*, dan het laatstgemeld meir. Het is over het algemeen zeer ondiep. Het is in zijn breedst gedeelte niet meer dan twintig mijlen wijd; deszelfs lengte, van beiden te zaamen gerekend, is omtrent drie honderd mijlen. In het Westlijk gedeelte is het water zeer helder en goed, en men vangt 'er enige uitneemenden visch. Op het eind van het jaar trekken hier veele vogels te zaamen. Men vindt 'er Elanden in grooten overvloed, gelijk ook Rendieren; het vel van de laatſte overtreft voor broeken en handſchoenen verre alle ander leder uit Noord-Amerika. Het land aan de oevers van dit meir acht men op ſommige plaatſen zeer goed te zijn,

maar

maar wat al te digt met hout bedekt. Hier woont eene aanmerklijke groote bende van de *Chipéway* Indiaanen.

Ten Oosten van dit meir liggen verfcheiden kleinere, die zig in eene reeks tot aan de groote overdraag-plaats uitftrekken, en van daar in het *Groot-meir*. Tusfchen deeze kleine meiren zijn verfcheiden overvoer-plaatfen, die den handel naar het Noord-Westen moeijelijk te volbrengen en uitermaate lastig maaken, naardien men twee jaaren nodig heeft om eene reis van *Michillimackinac* naar deeze ftreeken te doen.

Het *Rood meir* (*red Lake*) is een bij vergelijking klein meir aan den oorfprong van een tak van de rivier *Bourbon*, die bij fommige de *Roode-rivier* genaamd wordt.

Deszelfs gedaante is bijna rond en het heeft omtrent zestig mijlen in den omtrek. Aan eene zijde van hetzelve is een vrij groot eiland, waarbij een klein riviertjen in het meir valt. Het ligt bijna Zuid-Oostlijk van het meir *Winnepeek* en het meir *du Bois* af. De omliggende ftreeken zijn zeer weinig bekend en worden zeer zelden bezogt, zelfs door de Wilden.

Niet verre van dit meir, een weinig naar het Zuid-Westen, is nog een meir, *Witte-beeren-meir* (*White bear lake*) genaamd, dat omtrent even groot is als het laatstgemelde. De wateren, die

die dit meir vormen, zijn de Noordlijkfte van alle die de *Misfisfippi* voorzien, en kunnen met voeglijkheid haare verstafgelegen bron genaamd worden. Het wordt door twee of drie kleine riviertjens of liever groote beeken gevoed.

Enige mijlen van dat meir, naar het Zuid-Oosten, is eene groote menigte kleine meirtjens, waarvan geen een meer dan tien mijlen omtreks heeft, die de *Duizend Meiren* genoemd worden. In het daar omtrent liggend land rekent men de beste jagt naar pelterijen te zijn van het geheel vast land, naardien de Indiaanen, die hier jaagen, zelden naar huis keeren of hunne canoos zijn tot zinkens toe gelaaden.

Naardien ik zoo even aanmerkte dat dit meir de uiterfte Noordlijke bron is van de *Misfisfippi*, zal ik hier verder aantekenen dat deeze rivier, alvorens de golf van *Mexico* te bereiken, door alle haare kronkelingen niet minder dan drie duizend mijlen voortftroomt, of in eene regte lijn van het Noorden naar het Zuiden omtrent twintig graaden, die ten naasten bij veertien honderd Engelfche mijlen uitmaaken.

Deeze Indiaanen berichteden mij dat Noord-Westwaarts van het meir *Winnepeek* nog een ander ligt, welks omtrek dien van alle de andere, van welke zij mij gefprooken hadden, te boven ging.

ging. Zij befchrijven het als veel grooter dan het *Groot-meir.* Maar naardien het zoo verre Noord-Westwaarts fchijnt te liggen, zou ik vermoeden dat het geen meir zij, maar liever de archipel, die de gemeenfchap tusfchen *Hudfons-baai* en de Noordlijke deelen van den ftillen Oceaan uitmaakt.

Daar zijn ontallijke kleine meirtjens in de Westlijker gedeelten van de Westlijke hoofdtakken van de *Misfisfippi*, gelijk ook tusfchen deeze en het meir *Winnepeek*, maar geen van deeze is groot genoeg om te onderftellen dat hij het meir of de wateren, door de Indiaanen bedoeld, wezen zoude.

Zij onderrigteden mij ook dat fommige der Noordlijke takken van de *Mesforie* rivier en de Zuidlijke takken van de rivier *St. Pierre* gemeenfchap met elkanderen hebben op eene mijl na, over welke zij hunne canoos draagen. En, volgens hetgeen ik van hun verneemen kon, is deeze de weg, welken zij neemen, wanneer hunne oorlogs-benden uittochten doen tegens de *Pawnees* en *Pawnawnees*, volkeren, die enige takken van de rivier *Mesforie* bewoonen. Men zegt dat, in het land, dit volk toebehoorende, dikwijls *mandragoras* gevonden worden, eene foort van wortel naar menfchen van bei-

beiden de kunnen gelijkende, en dat deeze volmaakter zijn dan die aan den Nyl, in Neder-Ethiopie ontdekt worden. (*a*)

Verder verhaalden mij de Indiaanen dat'er een weinig Noord-Westwaarts van den oorsprong der *Messorie* en *St. Pierre* eene natie was, wat kleiner en blanker dan de nabuurige Stammen, die den grond bebouwt, en (voor zoo verre ik uit hunne uitdrukkingen kon opmaaken) de konsten enigermaate oefent. Bij dit bericht voegden zij nog dat sommige der natieën, die de streeken ten Westen van de blinkende bergen bewoonen, zoo veel goud onder zig hebben, dat zij hun gemeenst gereedschap van dat metaal maaken. Deeze bergen, welke ik hier agter omstandiger beschrijven zal, scheiden de wateren, die in de Zuid-zee vallen, van die, welke in den Atlantischen Oceaan stroomen.

Het Volk, dat bij deeze bergen woont, wordt ondersteld een der verschillende Stammen geweest te zijn, die den Koningen van *Mexico* cijnsbaar waren, en die uit hun geboorte-land vlugteden om

(*a*) Het is genoegzaam bekend dat men deeze gelijkenis grootendeels aan het bedrog van Kwakzalvers verschuldigd is. Zie VALMONT DE BOMARE *i. Mandragora*. VERTAALER.

om in die ftreeken eene fchuilplaats te zoeken, omtrent den tijd van de verovering van *Mexico* door de Spanjaarden, meer dan twee eeuwen geleden.

Als eene bevestiging van deeze onderftelling, merkt men aan dat zij de binnenste deelen tot hun verblijf gekozen hebben, wijl zij nog in het denkbeeld zijn dat de zee-kusten zedert altijd onveilig zijn gemaakt door monsters, die vuur braaken en donder en blikzem uitwerpen, uit welkers ingewanden mannen voortkwamen, die, met onzigtbaare werktuigen, of door kragt van toverij, de onfchuldige Indiaanen op eenen verbaazenden afftand doodden. Voor de zoodanige vlugtten hunne voor-vaders (volgens eene overlevering onder hen, die nog onverzwakt blijft) naar de afgezonderde ftreeken, die zij thans bewoonen; want naardien zij bevonden dat de drijvende monfters, die hen dus verfchrikt hadden, het land niet naderen konden, en dat zij, die uit hunne ingewanden waren voortgekoomen, het'er niet op toeleiden om tochten tot eenen aanmerklijken afstand van hun te doen, namen zij het besluit om zig naar het een of ander land te begeeven, dat verre van de zee-kust lag, alwaar zij alleen veilig konden zijn voor zulke helfche vijanden. Zy braken dan met hunne huisgezinnen op, en, na eenen langen optocht, zettegen zij zig bij deze bergen neder, daar zij eene vol-

komen veilige plaats meenden gevonden te hebben.

De *Winnebagoes*, die aan de *Vossen-rivier* woonen, (van welke ik reeds gesprooken heb) worden ook gezegd eene zwervende bende van de Mexicaansche landen te zijn. Maar zij kunnen slegts een onvolkoomen verslag van hunne oorspronglijke verblijfplaats geeven. Zij zeggen dat zy eertijds verre uit het Westen gekoomen zijn, en, door den oorlog verdreven zijnde, eene schuilplaats onder de *Naudowessies* zijn koomen zoeken; maar, alzoo zij geheel onbedreven zijn in de konsten en de waarde van het goud niet kennen, moet men eerder onderstellen dat zij uit hunne oude verblijfplaatsen verdreven zijn door de bovengemelde verhuizende benden, toen zij naar hunne tegenswoordige woonplaats trokken.

Deeze onderstellingen vereisschen egter nadere bevestiging; want de kleinere Sammen van Indiaanen zijn zulke verschillende veranderingen onderhevig in hunne verblijfplaatsen, door de oorlogen, in welke zij geduurig gewikkeld zijn, dat het blijna onmogelijk is eene halve eeuw daar na de oorspronglijke gelegenheid van enige haarer met zeekerheid aan te duiden.

De keten bergen, van welke de blinkende bergen een gedeelte uitmaaken, beginnen in *Mexico*, en agter, of Oostwaarts van *California* voortloopende, scheiden zij de wateren van een van die

die talrijke rivieren, die of in de Golf van *Mexico*, of in de Golf van *California* ſtorten. Van daar hunnen loop nog Noordwaards vervolgende tuſſchen de bronnen van de *Mis/is/ippi* en de rivieren, die in de Zuid-zee loopen, ſchijnen zij te eindigen op omtrent zeven en veertig of agt en veertig graaden Noorder Breedte, daar veele rivieren ontſtaan, die zig of in de Zuid-zee, of in *Hudſons-baai*, of in de wateren, die de gemeenſchap tuſſchen deeze twee zeeën uitmaaken, ontlasten.

Van deeze bergen worden die, welke Weſtwaarts van de rivier *St. Pierre* liggen, de *blinkende bergen* genaamd, naar een oneindig getal krijstallen, van eene verwonderlijke grootte, met welke zij als overdekt zijn, en die, als de zon op dezelve ſchijnt, zoodanig ſchitteren, dat men het op eenen zeer grooten afstand zien kan.

Men rekent dat deeze reeks bergen meer dan drie duizend mijlen lengte heeft, zonder enige aanmerklijke tuſſchenruimten, hetgeen, naar mijne gedagten, alles van dien aart in de andere waereld-deelen overtreft. Waarſchijnlijk zal men in volgende eeuwen ondervinden dat zij meer ſchatten in hunne ingewanden verborgen houden, dan die van *Indoſtan* en *Malabaar*, of dan de Goud kuſt van *Guinea* voortbrengt, ja zelfs zonder ik de Peruviaanſche mijnen hiervan niet uit. Ten Weſten van

van deeze bergen, als zij door toekomstige *Columbussen* of *Raleighs* bezogt worden, zal men misschien andere meiren, rivieren en landen vinden, overvloedig voorzien van alle de benodigdheden en aangenaamheden van het leven, en daar toekoomende geslachten eene schuilplaats zullen kunnen vinden, hetzij zij uit hun land verdreven zijn door de verwoestingen van onwettige dwinglanden, of door godsdienst-vervolging, hetzij zij hetzelve met weêrzin verlaaten om de nadeelen van eene al te veel aangroeijende bevolking te herstellen; hetzij zij, zeg ik, door deeze beweegredenen genoopt, of door de hoop op voordeelen van den koophandel aangelokt worden, daar is weinig twijfel aan, of hunne verwagting zal volkoomen voldaan worden in deeze rijke en onuitputtelijke luchtstreeken.

Maar om tot de *Assinipoils* en *Killistinoes* weder te keeren, welke ik aan de groote overvoerplaats gelaaten heb, en van welke ik het voorgaand bericht omtrent de meiren, die ten Noord-Westen van deeze plaats liggen, ontving.

Naardien de handelaars, naar welke wij wagteden, dit jaar laater kwamen dan gewoonlijk, en wij een aanmerklijk getal manschappen uitmaakten, want wij waren meer dan drie honderd sterk, was de voorraad van mondbehoeften, die zij medegebragt

gebragt hadden, bijna verteerd, en wij wagtedeu met ongeduld naar hunne aankomst.

Op een dag dat wij alle ons verlangen naar deeze wenfchelijke gebeurtenis te kennen gaven, en van eene hoogte ftonden uittezien, op hoop van hen op het meir in het gezigt te krijgen, zeide ons de Opperpriefter, tot de bende der *Killiftinoes* behoorende, dat hij zou tragten een onderhoud met den Grooten Geest te verkrijgen, en van hem te weeten te koomen, wanneer de handelaars aankoomen zouden. Ik floeg weinig acht op dit zeggen, naardien ik vooronderftelde dat zulks op het een of ander gochel-fpel zou uitkoomen, even bedekt genoeg om de onkundige Indiaanen te bedriegen. Maar alzoo de Koning van dien Sam mij zeide dat de Priefter zulks voornamelijk ondernam om mijne ongerustheid te verdrijven, en om mij te gelijk te overtuigen, hoe veel hij bij den Grooten Geeft vermogt, meende ik mijne gisfingen omtrent zijn oogmerk te moeten opfchorten.

De volgende avond wierd tot dit geestlijk onderhoud bepaald. Toen alles naar eifch in gereedheid was, kwam de Koning tot mij, en geleidde mij naar eene ruime tent, welker boven doek opgeflagen was, zoo dat degeene, die buiten ftonden, zien konden wat in dezelve omging. Wij vonden

den de tent omringd van een groot getal Indiaanen, maar wij wierden gereedlijk toegelaaten, en zetteden onszelve op vellen neder, die tot dat einde op den grond uitgeſpreid waren.

Ik merkte op dat in het middenpunt eene plaats was van eene langwerpig ronde gedaante, gemaakt van ſtokken, die in den grond geſtooken waren, met tusſchenruimten tusſchen beiden, zoo dat zy eene ſoort van koffer of kiſt vormden, zoo groot dat een man 'er in liggen kon. Deeze ſtokken waren van eene middelmaatige grootte, en zoo verre van elkanderen geplaatst, dat al wat binnen dezelve lag, genoegzaam kon onderſcheiden worden. De tent was volkoomen verlicht door een groot getal toortſen van ſplinters van pijn- of berken-boomen, welke de Indiaanen in hunne handen hielden.

In weinig minuten trad de Prieſter binnen, wanneer'er een verbaazend groot elands vel aan mijne voeten op den grond geſpreid wierd; hij leide zig daar op neder, na zig van alle zijne klederen ontdaan te hebben, behalven het geen hij vast om zijn middel droeg. Thans op zijnen rug liggende, vatte hij eerst de eene zijde van het vel, en vouwde die over zig henen, toen de andere; alleen zijn hoofd onbedekt laatende. Dit was niet zoo haast gedaan of twee der jonge lieden, die daar bij ſtonden, namen omtrent veertig ellen ſterk koord, ook

ook van eene elands huid gemaakt, en wonden het vast om zijn lighaam, zoo dat hy volkoomen in het vel gebakerd was. Toen hy dus omwonden was als eene Egijptifche mummie, nam een hem bij de voeten, en een ander bij het hoofd op en ligteden hem over de paalen in het afschutfel. Nu kon ik hem zoo duidelijk zien als te vooren, en ik droeg zorg dat ik mijn gezigt geenen oogenblik van het voorwerp, dat ik voor mij had, afwendde, op dat ik de kunstgreep gemaklijker zou kunnen ontdekken, want ik twijfelde niet of het zou op iets diergelijks uitkoomen.

De Priefter had niet langer dan enige feconden zoo gelegen, of hy begon te prevelen. Dit bleef hij enigen tijd lang doen, en fprak toen bij trappen hoe langer hoe luider, tot hij eindlijk duidlijk zijne woorden begon uittebrengen; hetgeen hij zeide, was in zulk eene gemengde brabbeltaal van de *Chipéway*, *Ottowaw*, en *Killistinoe* taalen, dat ik'er flegts zeer weinig van verftaan kon. Eenen aanmerklijken tijd op deezen toon voortgegaan zijnde, verhief hij eindlijk zijne ftem tot haare uiterste kragt, dan raaskallende, dan biddende, tot hij zigzelven in zulk eene ontroering gebragt had, dat hem het fchuim op den mond ftond.

Bijna drie kwartier uurs op die plaats gelegen, en zijn luidrugtig gefchreeuw met onbezwelken kragt voortgezet hebbende, fcheen hij geheel afgemat

emaakt, en wonden het
dat hy volkoomen in
en hy dus omwonden
ummie, nam een hem
r bij het hoofd op en
in het afſchutſel. Nu
ien als te vooren, en ik
geenen oogenblik van
mij had, afwendde, op
lijker zou kunnen ont-
niet of het zou op iets

ger dan enige ſeconden
te prevelen. Dit bleef
n ſprak toen bij trappen
ij eindlijk duidlijk zijne
en; hetgeen hij zeide,
gde brabbeltaal van de
Killistinos taalen, dat
verſtaan kon. Eenen
ezen toon voortgegaan
k zijne ſtem tot haare
ende, dan biddende, tot
ene ontroering gebragt
op den mond ſtond.
s op die plaats gelegen,
eeuw met onbezweken
de, ſcheen hij geheel af-
gemat

gemat te zijn en bleef ſpraakloos liggen. Maar eenen oogenblik daarna ſprong hij op de been, niettegenſtaande het, toen hij 'er in gelegd wierd, onmogelijk ſcheen dat hij handen of voeten beweegen konde, en zijn dekzel zoo ſchielijk afwerpende als of de banden, met welke het gebonden geweest was, afzonderlijk afgebrand waren, begon hij de omſtanders, met eene vaste en verſtaanbaare ſtem dus aantesſpreeken: „ Mijne broeders, de Groote Geeſt heeft zig verwaerdigd „ eene zaamenſpraak te houden met zijnen knegt „ op mijne dringende bede. Hij heeft mij, wel „ is waar, niet gezegd, wanneer de perſoonen, „ die wij verwagten, hier zijn zullen, maar morgen, zoo dra de zon haar hoogst toppunt in „ den hemel bereikt zal hebben; zal'er eene canoo aankoomen, en het volk, dat'er in is, zal „ ons zeggen wanneer de handelaars koomen zullen. " Dit gezegd hebbende ſtapte hij uit het afschutzel, en, zijne klederen aangetrokken hebbende, zond hij de vergadering weg. Ik moet bekennen dat ik grootlijks verwonderd was over hetgeen ik gezien had, maar ziende dat aller oogen in de vergadering op mij gevestigd waren, om te ontdekken wat ik'er van dagt, zoo verbierg ik zorgvuldig 't geen ik gevoelde.

Des anderendaags ſcheen de zon helder, en reeds lang voor den middag waren alle de Indiaanen op

de hoogte, van waar men het meir kon overzien, verzameld. De oude Koning kwam naar mij toe, en vroeg mij of ik genoeg vertrouwen hadde in hetgeen de Priester voorzegd had, om bij zijn volk op den heuvel te gaan en de vervulling af te wagten? Ik zeide dat ik niet wist wat ik van de voorzegging denken moest, maar dat ik hem gaerne verzellen wilde. Hierop traden wij te zaamen naar de plaats, daar de andere verzameld waren. Aller oogen waren wederom beurteilngs op mij en op het meir gevestigd, wanneer'er, juist op den tijd dat de zon het toppunt bereikt had, overeenkomstig hetgeen de Priester voorspeld had, eene canoo een uithoek, omtrent drie mijlen af gelegen, kwam rondvaaren. Niet zoo haast kreegen de Indiaanen haar in het oog, of zy hieven een algemeen gejuich aan, en scheenen door hun gelaat zig te verheugen over het vermogen, dat hun Priester zoo baarblijklijk bij den Grooten Geest had.

In minder dan een uur bereikte de canoo den oever, wanneer ik den Koning en de Opperhoofden verzelde om degeene, die aan boord waren, te ontvangen. Toen zij aan land gestapt waren, traden wij alle naar 's Konings tent, daar wij volgens hunne onveranderlijke gewoonte begonnen te rooken; en zulks, ondanks onze onverduldigheid om te weeten welke tijding zij bragten, zonder

der enige vraagen te doen; want de Indiaanen zijn het omzigtigste volk van de waereld.

Na enige nietsbeduidende woorden, vroeg de Koning hen egter of zij iets van de handelaars vernoomen hadden? Zij antwoordden dat zij enige dagen te vooren van hun gescheiden waren, en dat zij zig voorstelden twee dagen na deezen dag hier te zullen zijn. Zij kwamen ook op dien tijd, tot ons groot genoegen, maar voornaamelijk tot dat der Indiaanen, die door deeze gebeurtenis het gewigt en van hunnen Priester en van hunne Natie in het oog van eenen vreemdeling grootlijks vermeerderd zagen.

Ik erken dat deeze historie tekenen van groote ligtgeloovigheid in dengeenen, die haar verhaalt, schijnt aanteduiden; doch niemand kan minder met die zwakheid behebt zijn dan ik. Ik beken dat de omstandigheden van eenen zeer bijzonderen aart zijn; doch egter, naardien ik kan instaan dat zij noch vergroot, noch verkeerd voorgesteld zijn, naardien ik zelf een koel en bedaard aanschouwer van die alle geweest ben, achtte ik het noodzaaklijk dezelve medetedeelen. En zulks doe ik zonder dat ik het oordeel mijner Leezeren wil misleiden, of enige bijgeloovige indrukzelen op hunnen geest wil maaken; maar ik laat het aan hun over om 'er zulke gevolgtrekkingen uit optemaaken als hun zal goeddunken. (*a*)

Ik

Ik heb reeds aangemerkt dat de *Assinipoils*, van welke ik hier een deel ontmoette, eene afgevallen bende van de *Naudowessies* zijn, die, ter oorzaake van enige wezenlijke of ingebeelde redenen van klaagen, want de Indiaanen zijn in het algemeen zeer verkleefd aan hunne vrijheid, zig van hunne lands-

(*a*) Men heeft de waarheid van dit verhaal, even als dat van de ratelslang hier boven in twijfel getrokken, waar tegens de Schrijver op nieuw bevestigt dat het omstandigheden zijn, waarvan hij getuige geweest is; „ doch of de voorzegging, "zegt hij, "de gevolgtrekking „ van voorige waarneemingen, uit welke de schrandere „ Priester verwagtte dat zekere gevolgen zouden voortvloeijen, en de vervulling enkel toevallig ware, dan „ of hij waarlijk met bovennatuurlijke vermogens begaafd „ ware, laat ik aan het oordeel mijner Lezeren over."— Zonder tot het laatste onze toevlugt te neemen, zou het, dunkt mij, redenlijker zijn te onderstellen dat of de vervulling der voorzegging enkel toevallig zij geweest, of dat de Priester door enig middel reeds tijding gehad hadde van de toekoomende aankomst van die canoo, en de voorzegging als eene kunstgreep gebruikt heeft om zijn aanzien en het vertrouwen bij zijn volk te vergrooten. De geschiedenissen en ondervinding leeren maar al te veel dat Priesters, in alle tijden, by alle natieën, diergelijke kunstgreepen, en, helaas! meestentijds met eenen al te goeden uitslag, gebezigd hebben om hunnen invloed te vermeerderen. VERTAALER.

landslieden afgeſcheiden en hunne vrijheid gezogt hadden ten kosten van hun gemak; want het land, dat zij thans bewoonen, omtrent de oevers van het meir *Winnepeek*, veel Noordlijker liggende, is op verre na zoo vrugtbaar of aangenaam niet als dat, 't welk zij verlaaten hebben. Zy hebben nog de zeden en de taal van hunne voorgaande landslieden behouden.

De *Killiſtinoes*, thans de nabuuren en bondgenooten van de *Asſinipoils*, want zij woonen ook by het zelfde meir, en aan de wateren van de rivier *Bourbon*, ſchijnen oorſpronglijk eene Stam van de *Chipéways* geweest te zijn, naardien zij hunne taal ſpreeken, ſchoon met eenen verſchillenden tongval. Hunne Natie beſtaat uit omtrent drie of vier honderd ſtrijdbaare mannen, en zij ſchijnen een gehard en dapper volk te zijn. Ik heb reeds een bericht van hun land gegeeven daar ik van het meir *Winnepeek* gehandeld heb. Naardien zij binnen de grenzen van *Hudſons-baai* woonen, koomen zij gewoonlijk handelen aen de Faktorijen, die die Maatſchappij toebehooren, maar om de boven opgegeeven redenen gaan zij dikwijls naar de plaats, daar het geval wilde dat ik hen ontmoette, om de handelaars van *Michillimackinac* te koomen vinden.

De verlegenheid, waar in ik mij bevonden had

we-

wegens het uitblijven van de handelaars, wierd niet veel verligt door hunne aankomst. Ik vond mij wederom in mijne verwagting teleur gesteld, want ik kon de goederen, die ik nodig had, van geenen van hun bekoomen. Ik was dan genoodzaakt van mijne ontwerpen af te zien, en wederom naar de plaats te keeren, van waar ik mijne uitgestrekte tocht begonnen had. Ik nam dan mijn afscheid van den ouden Koning der *Killistinoes*, gelijk ook van de Opperhoofden van beiden de benden, en begaf mij op weg. Deeze Vorst was boven de zestig jaaren oud, lang en tenger van gestalte, maar hij hield zig zeer regt. Hij was beleefd en vriendlijk van aart en behandelde mij, gelijk alle de Opperhoofden deeden, met veel beleefdheid.

Ik merkte op dat dit volk nog eene gewoonte onderhield, die algemeen schijnt geweest te zijn voor dat iemand van hun met de zeden der Europeaanen bekend wierd, die, namelijk van den vreemdelingen het gezelschap hunner vrouwen aante bieden; en dit wordt niet alleen door het gemeen volk, maar door de Opperhoofden zelve gedaan, die zulks voor het grootst bewijs van beleefdheid rekenen, welk zij eenen vreemdeling geeven kunnen.

In het begin van October kwam ik, na de Noordlijke en Oostlijke kusten van het *Groot Meir* rondom langs gevaaren te zijn, aan *Cadots Fort*, dat aan

aan den waterval van *Ste. Maria* grenst en aan den Zuid Westlijken hoek van hetzelve gelegen is.

Het *Groote-meir* (*Lake Superior*) voorheen het *Opper-meir* (*the Upper Lake*) genoemd na zijne Noordlijke ligging, wordt nu zoodaanig geheten, om dat het alle de meiren op dat uitgestrekt vastland in grootte overtreft. Het zou met recht de *Caspische Zee van Amerika* kunnen genaamd worden, en wordt voor de grootste verzameling van versch water op den aardbodem gehouden. Deszelfs omtrek is, volgens de Fransche kaarten, omtrent vijftien honderd mijlen; maar ik geloof dat, als men het langs de kusten rondvoer, en alle de baaien in haare grootste diepte medenekende, het meer dan zestien honderd mijlen in den omtrek zou hebben.

Na het zelve eerst uit *Goddarts-rivier* in de *Westbaai* ingevaaren te zijn, voer ik ten naasten bij twaalf honderd mijlen langs de kusten van deszelfs Noordlijke en Oostlijke oevers, en nam waar dat het grootst gedeelte van deeze uitgestrekte landstreeken door rotsen en ongelijke gronden begrensd wordt. Het water scheen in het algemeen op eenen rotsachtigen bodem te staan. Als het stil weder was en de zon helder scheen, kon ik in mijne canoo zittende daar het meer dan zes vademen diep was, duidlijk groote steenhoopen van verschillende gedaanten op den bodem onderscheiden, van welke

welke sommige zig vertoonden als of zij gezaagd waren. Het water was op dien tijd zoo zuiver en doorschijnend als de lucht, en het scheen als ware mijne canoo in die vloeistof opgehangen. Het was onmogelijk met aandacht door deeze heldere doorschijnende middenstof naar de rotsen, die beneden waren, te zien, zonder dat, eer weinig minuuten verloopen waren, het hoofd draaide, en de oogen buiten staat waren dit verblindend schouwspel aantezien.

Ik ontdekte bij geval nog eene andere buitengewoone eigenschap aan de wateren van dit meir. Schoon het in de maand Julij was dat ik over het zelve voer, en de oppervlakte van het water door de warmte van de drukkende lucht geenen geringen graad van warmte had aangenoomen, was egter het water, dat ik van de diepte van een vadem, door middel van een beker, dien ik liet zinken, ophaalde, zoo bovenmaatig koud, dat het in den mond de zelfde uitwerking deed als ijs.

De legging van dit meir is verschillend geplaatst, doch volgens de nauwkeurigste waarneemingen, welke ik doen kon, ligt het tusschen de zes en veertig en vijftig graaden Noorder Breedte, en tusschen vier en tagtig en drie en negentig graaden Westlijke Lengte van de middellijn van Londen.

Daar zijn verscheiden eilanden in dit meir, waar onder twee, die zeer groot zijn, en, als het land

op

op dezelve goed is om bebouwd te worden, schijnt 'er genoeg te zijn om op elk eene aanmerklijke volkplanting aanteleggen, voornamelijk op *Konings eiland* (*Isle Royal*) dat niet minder dan honderd mijlen lang kan zijn, en op veele plaatsen veertig mijlen breed. Maar daar is thans geen middel om de juiste lengte of breedte van een derzelve op te geeven. Zelfs de Franschen, die altijd een klein schooner-schip op dat meir hielden, toen zij in het bezit van *Canada* waren, door middel van welk zij deeze ontdekking zouden hebben kunnen doen, hebben slegts eene oppervlakkige kennis van de buitenste deelen van deeze eilanden verkregen; zij hebben ten minsten, voor zoo ver ik hebbe kunnen nagaan, geen verslag van de binnenste deelen derzelve aan het licht gegeeven.

Even min kan ik uit de samenspraaken, welke ik met de nabuurige Indiaanen hield, ontdekken dat zij immer enige volkplantingen op dezelve aangelegd, of zelfs in hunne jagt-partijen op dezelve geland waren; volgens hetgeen ik uit hunne gesprekken kon opmaaken, denken zij dat deeze eilanden van het begin dat zij kennis van dezelve kreegen, de verblijfplaats van den Grooten Geest geweest zijn, en zij verhaalen veele belagchelijke geschiedenissen van betoveringen en toverstreeken, welke degeene ondervonden hebben, die zig door

ftorm genoodzaakt vonden op dezelve eene fchuilplaats te zoeken.

Een der *Chipéways* Opperhoofden verhaalde mij dat enige van hun volk, eens op het eiland *Mauropas* gedreven zijnde, dat naar het Noord-Oostlijk gedeelte van het meir ligt, op hetzelve eene groote hoeveelheid zwaar geel blinkend zand gevonden hadden, dat, volgens hunne befchrijving, ftofgoud moet geweest zijn. Getroffen zijnde door de fchoonheid van hetzelve, tragteden zij in den morgenftond, wanneer zij weder in hunne canoo te fcheep gingen, iets van hetzelve medeteneemen; maar een Geest van eene verbaazende grootte, volgens hun zeggen zestig voeten hoog, trad hen in het water na, en beval hun hetgeen zij weggenoomen hadden wedertegeeven. Verfchrikt over zijne reusachtige geftalte en ziende dat hij hen bijna onderhaald had, gaven zij gretig hunnen blinkenden fchat wederom, waar op hij hen zonder verdere moeijelijkheid liet vertrekken. Zedert dien tijd zal geen Indiaan, die ooit daar van gehoord heeft, zig nabij deeze fpookende kust waagen. Zij verhaalden mij, behalven deeze, nog veele andere vertellingen van deeze eilanden, die even belagchelijk waren.

De kust aan de Noordlijke en Oostlijke deelen van het *Groote-meir* is zeer bergachtig en dor. Naardien het in den winter aldaar zeer koud is, en de

op dezelve eene fchuil-

Opperhoofden verhaalde
volk, eens op het eiland
de, dat naar het Noord-
t meir ligt, op hetzelve
zwaar geel blinkend zand
volgens hunne befchrij-
geweest zijn. Getroffen
eid van hetzelve, tragte-
nd, wanneer zij weder in
gingen, iets van hetzelve
en Geest van eene verbaa-
hun zeggen zestig voeten
ater na, en beval hun het-
hadden wedertegeeven.
usachtige geftalte en zien-
erhaald had, gaven zij gre-
fchat wederom, waar op
moeijelijkheid liet vertrek-
zal geen Indiaan, die ooit
, zig nabij deeze fpooken-
verhaalden mij, behalven
e vertellingen van deeze ei-
chelijk waren.
ordlijke en Ooftlijke deelen
is zeer bergachtig en dor.
inter aldaar zeer koud is, en
de

de zon in den zomer weinig kragts heeft, is de groeijing 'er zeer agterlijk, en gevolglijk vindt men ook weinig vrugten op deszelfs kuften. Zy brengen egter enige weinige foorten in grooten overvloed voort. Op de bergen naby het meir groeijen Boschbezieën van eene ongemeene grootte en aangenaame fmaak in groote hoeveelheid, gelijk ook zwarte en roode Aalbezieën op dezelfde v elige wijze.

Maar eene vrugt, die alle de andere overtreft, is eene Bezië, in wijze van groeijen een frambois gelijkende, maar van eene ligter roode kleur en veel grooter; haare fmaak is veel lekkerer, dan van de vrugt, met welke ik haar vergeleeken heb, fchoon die in Europa zoo zeer geacht is: zij groeit op een heefter van den aart van den wijngaart, met bladeren, die naar die van den wijngaart gelijken: en ik ben verzeekerd dat, als zij in eene warmer en zagter luchtftreek verplant was, zij eene allerzeldzaamfte en allerlekkerfte vrugt zou zijn.

In dit meir ontlasten zig twee groote rivieren, eene aan de Noord- en eene aan de Noord-Oost zijde; de eene is de *Nipegon-rivier* genaamd, of, gelijk de Franfchen het uitfpreeken, de *Allanipegon*, die naar eene bende der *Chipéways* leidt, welke een meir van denzelfden naam bewoont, en de andere heet de *Michipicooton-rivier*, welker bron naar *James-baai* ligt, van waar flegts eene korte overdraag-plaats is naar eene andere

 ri-

rivier, die zig in die baai ontlast bij eene Sterkte, de Maatschappij toebehoorende. Het was langs deezen weg dat eene partij Franschen van *Michillimackinac* in de vastigheden van deeze Maatschappy vielen onder de regeering van Koninginne *Anna*. Derzelver Sterkten ingenoomen en geslegt hebbende, bragten zij het geschut, dat zij 'er in vonden, naar het Fort, waaruit zij getrokken waren; het waren kleine metaalen stukjens, die 'er nog heden ten dage zijn, en door de gewoonlijke wisselvalligheid van de fortuin tot hunne voorige meesters zijn wedergekeerd.

Niet verre van de *Nipegon* is eene kleine rivier, die, even voor dat zij in het meir valt, eenen loodregten waterval maakt van den top van een berg van meer dan zes honderd voeten hoogte. Naardien hij zeer smal is, vertoont hij zig van verre als een witten band in de lucht opgehangen.

Om de Oostlijke oevers van dit meir woonen enige weinige Indiaanen, welke men onderstelt de overgeblevene van de *Algonkins* te zijn, die weleer dit land bezaten, doch die door de *Iroquoisen* van *Canada* bijna uitgeroeid zijn. Het *Groote-meir* ontvangt bijna veertig rivieren, van welke enige vrij groot zijn. Aan de Zuid-zijde is eene aanmerklijke kaap of punt, omtrent zestig mijlen in lengte, *Chegomegan*-punt genaamd. Zij zou met evenveel recht een schier-eiland kunnen genoemd wor-

worden, alzoo het aan de Oost-zijde bijna van het vaste land gescheiden is door eene smalle baai, die zig van het Oosten naar het Westen uitstrekt. De canoos moeten slegts een korten weg overgedraagen worden over deeze land-engte, daar zij, de kaap omvaarende, nog meer dan honderd mijlen af te leggen hebben.

Omtrent op dien afstand van de zoo even beschreven kaap valt eene aanmerklijke rivier in het meir, welker oorsprong uit eene groote verzameling van kleine beekjens bestaat. Deeze rivier is aanmerklijk wegens den grooten overvloed van maagdekoper, die op en nabij haare oevers gevonden wordt, welk metaal men ook op verscheiden andere plaatsen op deeze kust vindt. Ik nam waar dat veele der kleine eilanden, voornamelijk die van de Oostlijke oevers, met Koper-erts bedekt waren. Zij vertoonde zig als beddingen van koperrood, waar van verscheiden tonnen in eene kleine ruimte lagen.

Eene maatschappy van gelukzoekers uit Engeland begon, kort na de verovering van *Canada*, van dit metaal te vervoeren, doch de onlusten in *Amerika* hebben hen genoodzaakt hun ontwerp te laaten vaaren. Het zou in het toekoomende tot een zeer voordeeligen handel kunnen gemaakt worden, naardien het metaal, dat op de plaats zelve niets kost, en met weinig kosten aan boord kan

gebragt worden, in booten of canoos over den waterval van *Ste. Maria* naar *St. Josephs-eiland* zou kunnen gevoerd worden, dat in het diepst van de ſtraat bij den ingang in het meir *Huron* ligt, alwaar het in grooter ſchepen zou kunnen gelaaden, en met dezelve over dat meir naar den waterval van *Niagara* geſcheept worden; daar zou het over land over de overvoer-plaats moeten gevoerd worden, en dan zou men het, zonder veel meer hindernis te ontmoeten, naar *Quebec* kunnen brengen. De weinige kosten en gemaklijkheid, waarmede men zoo veel als men wilde zou kunnen bekoomen, zou de lengte van den weg vergoeden, welken men het vervoeren moet, alvoorens het de zee-kust bereikt, en zou de eigenaars in ſtaat ſtellen het naar vreemde markten te zenden tot een zoo goeden prijs als het uit andere landen uitgevoerd kan worden.

Het *Groot-meir* heeft overvloed van viſch; de voornaamste zijn de Forel en de Steur, die bijna in alle jaargetijden in de grootſte menigte kan gevangen worden. De Forellen weegen over het algemeen omtrent twaalf ponden; maar daar worden 'er ſomtijds gevangen, die meer dan vijftig ponden weegen. Behalven deeze vangt men 'er ook de menigte van eene ſoort van witte visch, die in maakzel naar een elft gelijkt, maar wat dikker, en niet zoo vol graaten is; zij weegen elk omtrent

vier

vier ponden, en zijn uitneemend lekker. De beste wijze om deezen visch te vangen, is met een net; maar de forel kan te alle tijden met den hoek gevangen worden. Daar zijn hier ook veele ſoorten van kleiner viſch in grooten overvloed, die gemaklijk kunnen gevangen worden; onder deeze is eene ſoort, die naar haring gelijkt, en welke men gemeenlijk gebruikt als een lokaas voor de forellen. Men vindt ook in dit meir en in het meir *Michigan* zeer kleine krabbetjens, niet grooter dan een Engelſch halve kroon-ſtuk.

Het meir wordt zoo zeer door ſtormen beroerd als de Atlantiſche Oceaan. De golven loopen even hoog en zijn even gevaarlijk voor de ſchepen. Het ontlast zijn water aan den Zuid-Oostlijken hoek door de Straat van *Ste. Maria.* Aan het opper eind van deeze ſtraat ſtaat eene Sterkte, die haaren naam van dezelve ontvangt, en in welke een zeker Heer *Cadot*, een Franſch Canadier, het bevel voert, dien, eigenaar van den grond zijnde, nog toegelaaten wordt denzelven in bezit te houden. Bij dit Fort is een zeer ſterk afhellende ſtroom, waar tegens de canoos wel niet kunnen opkoomen, doch egter kunnen zij, als zij door voorzigtige lootslieden beſtuurd worden, zonder gevaar naar beneden vaaren.

Schoon het *Groote-meir*, gelijk ik hier voor heb aangemerkt, bijna veertig rivieren ontvangt,

waar onder verfcheiden aanmerklijke zijn, blijkt het egter dat geen tiende gedeelte van de wateren, welke door deeze rivieren in hetzelve aangevoerd worden, door deeze opening ontlast worden. Waar zulk een overvloed van water blijft (en het moet op de eene of andere wijs uit hetzelve geraaken, want zonder dat zou de omtrek van het meir geduuriglijk vergrooten) weet ik niet. Dat het zig niet door een beneden-ftroom, die geduurig tegens dien van de oppervlakte inloopt, ontlast, gelijk de Middellandfche zee onderfteld wordt te doen, is zeeker; want de ftroom, die over de rots valt, is niet dieper dan vijf of zes voeten, en de geheele ftroom loopt door de ftraat in het nabuurig meir; het is ook niet waarfchijnlijk dat zoo groot eene hoeveelheid door uitwaasfeming kan opgeheven worden; bij gevolg moet het eenen uittocht vinden door fommige onderaardfche, diepe, onpeilbaare en nooit te onderzoeken holligheden.

De waterval van *Ste. Maria* valt niet loodregt neder gelijk die van *Niagara* en *St. Anthony*, maar beftaat uit eenen fnel afvallenden ftroom, die omtrent drie vierde van eene mijl lang is, over welken de canoos, als zij wel beftierd worden, kunnen heenen vaaren.

Aan den voet van deezen waterval heeft de natuur eene zeer gemaklijke plaats gevormd om visch

te

te vangen, die aldaar in ontzagchelijke menigte gevonden wordt. Als men op de klippen ſtaat, die langs dezelve liggen, kan men in de maanden September en October met werpnetten de voorgemelde witte viſch vangen; in dat jaargetijde ſchoolen zij met verſcheiden andere ſoorten van visſchen aan deeze plaats in zulke ontzagchelijke troepen te zaamen, dat men 'er genoeg kan vangen om, als zij wel bewaard worden, het geheel jaar door duizenden van inwooneren mede te ſpijzen.

De Straat van *Ste. Maria* is omtrent veertig mijlen lang, in eene Zuid-Oostlijke ſtrekking, maar is op de eene plaats veel breeder dan op de andere. De ſtroom tusſchen den waterval en het meir *Huron* is niet zoo ſnel als men wel verwagten zou; ook belet hij de ſcheepvaart van gelaaden ſchepen niet, tot zoo hoog als het eiland *St. Joſeph.*

De reizigers hebben opgemerkt dat de ingang uit deeze ſtraat in het *Groot-meir* een van de aangenaamſte gezigten in de wereld oplevert. De plaats van waar het op zijn voordeeligst beſchouwd kan worden, is juist aan de opening van het meir, van waar men ter ſlinker zijde veele fraaie eilandjens ziet, die zig een aanmerklijk eind wegs voor U uitſtrekken, en aan de regter hand eene aangenaame reeks van kleine uithoeken van het land, die een weinig in het water uitſteeken en met de eilanden

medewerken om deeze vermaaklijke kom (gelijk men haar zou kunnen noemen) ſtil en veilig te maaken voor de verwoestingen der ſtormwinden, waardoor het nabuurig meir menigwerf beroerd wordt.

Het meir *Huron*, waarin men nu uit de Straat *Ste. Maria* koomt, is het naast aan het *Groot-meir* in uitgeſtrektheid. Het ligt tusſchen de twee en veertig en zes en veertig graaden Noorder-breedte, en tusſchen de negen en zeventig en vijf en tagtig graaden Westlijke-lengte. Deszelfs gedaante is ten naaſten bij driehoekig, en de omtrek bedraagt omtrent een duizend mijlen.

Aan de Noord-zijde van hetzelve ligt een eiland, dat deswegens aanmerklijk is dat het ten naaſten bij honderd mijlen lang, en niet meer dan agt mijlen breed is. Dit eiland is bekend bij den naam van *Manataulin*, die eene *plaats van geesten* betekent, en wordt bij de Indiaanen voor heilig gehouden, gelijk die in het *Groot-meir*, van welke ik reeds geſprooken heb.

Omtrent het midden van de Zuid-Westlijke zijde van dit meir is de *Saganaum-baai*. De kaapen, die deeze baai van het meir afſcheiden, zijn omtrent agttien mijlen van elkanderen gelegen; omtrent het midden van de tusſchen beiden liggende ruimte liggen twee eilanden, die grootlijks helpen om den overtocht van canoos en kleine vaartuigen gemak-

gemaklijk te maaken, door hun beſchutting te verleenen, naardien het, zonder deze bedekking, niet voorzigtig gedaan zou zijn zig over zulk eene uitgeſtrekte zee te waagen, en het rond vaaren van de baai langs de kusten, zou de reis lang en verdrietig maaken. Deeze baai is omtrent tagtig mijlen lang en, over het algemeen, omtrent agttien of twintig mijlen breed.

Omtrent ten halven weg tusſchen *Saganaum-baai* en den Noord-Westlijken hoek van het meir is nog eene andere, die *Donder-baai* (*Thunder-bay*) genoemd word. De Indiaanen, die van onheugchelijke tijden deeze ſtreeken bezogt hebben, en alle Europeaanſche reizigers, die door dezelve getrokken zijn, hebben eenpaarig ingeſtemd om haar met dien naam te benoemen wegens den geduurigen donder, welken zij hier altijd hebben waargenoomen. De baai is omtrent negen mijlen breed en even zoo lang, en, terwijl ik dezelve overvoer, waarmede ik bijna vier en twintig uuren bezig was, donderde en weerlichtte het geduurende het grootst gedeelte van dien tijd op eene zeer ſterke wijze.

Ik kon geene zigtbaare reden hier van ontdekken, en het land is over het algemeen niet veel aan donder onderhevig; de omliggende bergen waren niet van eene aanmerklijke hoogte, en de uitwendige deelen derzelve ſcheenen met geene zwa-

zwavelachtige zelfstandigheden bedekt te zijn. Maar naardien dit verschijnsel eene natuurlijke oorzaak moet hebben, gis ik dat de bijgelegen bergen of eene ongemeene hoeveelheid zwaavel stoffen in zig bevatten, of enige metaalen of mineraalen in zig hebben, die geschikt zijn om de elektrieke deeltjens, die alle uuren door de overtrekkende wolken over dezelve gevoerd worden, grootlijks aantetrekken. Maar de oplossing van deeze en andere Natuurkundige aanmerkingen, die hier en daar in deeze bladeren voorkoomen, laat ik voor kundiger mannen ter verklaaring over.

De visschen in het meir *Huron* zijn veelal dezelfde soorten als die in het *Groot-meir*. Een gedeelte van het land aan zijne oevers is zeer vrugtbaar, en goed om te bebouwen, maar in andere streeken is het zandig en dor. Het voorgebergte, dat dit meir van het meir *Michegan* scheidt, bestaat uit eene wijde vlakte van meer dan honderd mijlen lengte, maar van verschillende breedte, zijnde van tien tot vijftien mijlen breed. Deeze streek is, gelijk ik te vooren reeds heb aangemerkt, in twee bijna gelijke deelen verdeeld tusschen de *Ottowaw* en *Chipéway* Indiaanen. Aan den Noord-Oostlijken hoek heeft dit meir eene gemeenschap met het meir *Michegan* door de Straat van *Michillimackinac*, die alreeds beschreven is.

Ik zoude haast eene zeer buitengewoone omstan-

ſtandigheid betreffende deeze ſtraat vergeeten hebben. Volgens de waarneemingen, door de Franſchen gedaan, terwijl zij in bezit van de Sterkte waren, heeft men, ſchoon 'er in deeze wateren geen dagelijkſe eb of vloed gezien wordt, egter, door naauwkeurig acht 'er op te ſlaan, eene geregelde verandering in dezelve ontdekt. Men heeft waargenoomen dat het trapswijze, doch bijna onmerkbaar, oprees tot dat het de hoogte van omtrent drie voeten bereikt had. Dit geſchiedde in zeven en een half jaar, en in het zelfde tijdsverloop daalden het even langzaam, tot dat het op zijne voorige hoogte gekoomen was, zoo dat het in vijftien jaaren deeze onverklaarbaare omwenteling volbragt had. Ten tijde dat ik mij daar bevond, kon de waarheid van deeze waarneemingen mij door de Engelſchen niet bevestigd worden, alzoo zij toen ſlegts enige weinige jaaren in het bezit van de Sterkte geweest waren, maar zij ſtemden alle overeen dat'er enige verandering in de grenzen van de ſtraat te zien was. Alle deeze meiren worden zoodanig door de winden aangedaan, dat zij ſomtijds den ſchijn van een getijde vertoonen volgens de ſtreek, waar uit zij dan waaien; doch dit is ſlechts voor een tijd en voor een gedeelte.

Daar woont een groot getal *Chipéway* Indiaanen rondom dit meir verſpreid, bijzonderlijk nabij *Saga-*

ganaum-baal. Men vind op deszelfs oevers eene verbaazende menigte Zand-kerſen, en in het omliggende land ten naasten bij dezelfde vrugten als in den omtrek van de andere meiren.

Van den waterval van *Ste. Maria* trok ik op mijn gemak terug naar *Michillimackinac*, daar ik in het begin van November des jaars 1767 aankwam, na dat ik veertien maanden aan deezen uitgeſtrekten tocht doorgebragt, omtrent vier duizend mijlen bereisd, en twaalf Indiaanſche natiën, ten Westen en Noorden van deeze plaats gezeten, bezogt had. Naardien de winter kort na mijne aankomst inviel, was ik verpligt mij aldaar optehouden tot Junij daaraanvolgende, zijnde de ſcheepvaart over het meir *Huron* voor dien tijd niet open voor groote ſchepen, ter oorzaake van het ijs. Hier aangenaam gezelſchap vindende, bragt ik deeze maanden zeer vermaaklijk door en zonder dat mij de tijd lang viel.

Eene mijner voornaamſte tijdkortingen was het viſſchen naar forellen. Schoon de ſtraat met ijs bezet was, vonden wij middel om gaten in het zelve te maaken, waar door wij ſterke lijnen van vijftien ellen lengte, met drie of vier angels 'er aan, met aas van den kleinen viſch, hier boven beſchreven, lieten hangen, en dus vongen wy dikwijls twee te gelijk elke van veertig ponden; maar de gewoone grootte is van tien tot twintig ponden.

den. Het is een allerſmaaklijkst eeten. Om dezelve te bewaaren geduurende de drie maanden dat de winter gewoonlijk duurt, hangt men hen op in de lucht, en in eenen nagt zullen zij zoo ſterk bevriezen, dat zij zoo goed zullen blijven als of zij ingezouten waren.

Ik heb in de kaart van mijne reizen alleen den omtrek aangeſtipt, welken ik ben rondgereisd van toen ik *Michillimackinac* verliet, tot dat ik die Sterkte wederom bereikte. De landen, die nader bij de volkplantingen liggen, zijn zoo dikwerf en zoo omſtandig beſchreven dat het nutloos zou zijn een verder verſlag van dezelve te geeven. Ik zal derhalven mijnen Leezer in het overige van mijn dagverhaal, gelijk ik van het begin af voorneemens was, ſlegts eene beſchrijving geeven van de andere groote meiren van *Canada*, van welke ik veele overgevaaren ben, en tegelijk enige weinige aanmerklijke voorvallen verhaalen, die, zoo ik vertrouw, niet ongepast of verveelende zullen gevonden worden.

In de maand Junij des jaars 1768 verliet ik *Michillimackinac*, en keerde met het ſchooner-ſchip *de Gladwyn*, een vaartuig van omtrent tagtig tonnen, over het meir *Huron* naar het meir *St. Claire*, daar wij het ſchip lieten, en in booten naar de ſtraat voeren. Dit meir heeft omtrent negentig mijlen in den omtrek, en ontvangt door de rivier *Hu-*

Huron, die uit den Zuidlijken hoek van het meir *Huron* ſtroomt, de wateren van de drie groote meiren, het *Groot-meir*, het meir *Michegan*, en het meir *Huron*. Deszelfs gedaante is enigzints rond, en het is op ſommige plaatſen diep genoeg om door groote ſchepen bevaaren te worden, maar omtrent het midden is eene zandplaat, die de gelaaden ſchepen belet daar over te vaaren. Die geene, welke alleen geballast zijn, kunnen water genoeg vinden om het meir geheel over te ſteeken; de laading van die, welke bevragt zijn, moet 'er uit genoomen, in booten over de plaat gevoerd, en vervolgens weder ingelaaden worden.

De rivier, die van het meir *St. Claire* naar het meir *Erie* (of liever de ſtraat, want zoo zou zij volgens haaren naam geheten kunnen worden) is *Detroit* genaamd, dat in het franſch *de Straat* betekent. Zij loopt bijna Zuidlijk, heeft eenen zagten ſtroom en genoegzaame diepte voor ſchepen van eene aanmerklijke grootte. De ſtad *Detroit* is gelegen op den Westlijken oever van deeze rivier omtrent negen mijlen beneden het meir *St. Claire*.

Bijna regt over op den Oostlijken oever ligt het dorp van de aloude *Hurons*, eenen Stam van Indiaanen, welke door zoo veele Schrijvers beſchreven zijn, dat ik, mijn ontwerp volgende van allen plaatſen en volkeren, die weinig be-

kend,

kend, of voorvallen, die bij andere onaangeroerd zijn gebleven, te beſchrijven, alhier niets van hun zal ter neder ſtellen. Een Zendeling van de orde der Karthuizer monnikken houdt, met verlof van den Biſſchop van *Canada*, onder hen zijn verblijf.

De oevers van de rivier *Detroit*, en boven en beneden deeze ſteden, zijn bezet met woningen, die zig verder dan twintig mijlen uitſtrekken; zijnde het land uitneemend vrugtbaar, en geſchikt tot het teelen van tarw, Indiaansch koren, haver en boonen. Daar zijn ook veele ſchoone weilanden; doch naardien de inwooners, die meest Franſchen zijn, welke zig onder de Engelſche regeering begeeven hebben na de verovering van deeze ſtreeken door Generaal AMHERST, zig meer op den Indiaanſchen handel dan op den landbouw toeleggen, worden de landen maar ſlegt beteeld.

In de ſtad *Detroit* telt men meer dan honderd huizen. De ſtraaten hebben iets regelmaatigs, en men ziet 'er eene reeks zeer gemaklijke en fraaie barakken, met eene ruime parade-plaats aan het Zuid-einde. Aan de West-zijde ligt 's Konings tuin, den Gouverneur toebehoorende, die zeer wel aangelegd is en wel onderhouden wordt. De verſchanſingen van de ſtad beſtaan uit een ſterk ſtaketzel, van ronde paalen gemaakt

maakt, die vast in den grond zijn geslaagen. Deeze worden door enige kleine bolwerken bestreken, waarop enige weinige niet al te beste kanonnen van eene geringe grootte geplaatst zijn, die even genoeg zijn om dezelve tegens de Indiaanen, of eenen vijand, van geen geschut voorzien, te verdedigen.

De bezetting bestaat in vredestijd uit twee honderd mannen, onder het bevel van eenen Hoogen Officier, die het ampt van Opper-magistraatspersoon, onder den Gouverneur van *Canada*, waarneemt. De Heer TURNBULL, Kapitein van het zestigst regiment, of van de Koninglijke Amerikaanen, voerde het bevel, toen ik mij daar bevond. Deeze Heer wierd met regt, zoo wel bij de inwooners als de handelaars, wegens zijn goed gedrag, geächt en geëerd, en ik schat mij gelukkig eene gelegenheid gevonden te hebben om hem in het openbaar mijne erkentenis te betuigen voor de beleefdheid, welke ik geduurende mijn verblijf aldaar van hem ontvangen heb.

In het Jaar 1762, in de maand Julij, regende het op deeze stad en de omliggende streeken een zwavelachtig water van de kleur en dikte van inkt; een gedeelte daarvan in flesschen verzameld, en gebruikt zijnde om te schrijven was volmaakt leesbaar op het papier en beändwoordde aan alle vereischten van dat nuttig vogt. Kort daarop braken

ken de Indiaanſche oorlogen, waarvan ik reeds geſprooken heb, in deeze ſtreeken uit. Ik meen niet te zeggen dat dit geval een voorteken daarvan ware, niettegenſtaande het wel bekend is dat 'er ontelbaare wel bewezen voorbeelden van buitengewoone verſchijnzelen, buitengewoone gebeurtenisſen voorgaande, in bijna alle eeuwen door geloofwaerdige Hiſtorieſchrijvers zijn te boek geſlaagen; ik verhaal de omſtandigheden ſlegts als een feit, van hetwelk ik door veele perſoonen van ontwijfelbaare vroomheid onderrigt ben, en laat mijne leezeren, gelijk ik tot hier toe gedaan heb, hunne eigen gevolgtrekkingen daaruit afleiden (*a*).

Pon-

(*a*) Daar zijn veele voorbeelden voor handen, dat het op ſommige plaatſen water geregend heeft, dat eene vreemde kleur had, omdat het met vreemde lighaamen was bezwangerd; wanneer de regen in druppels nedervalt, ſleept zij de vreemde lighaamen, die in de lucht zijn opgeheven en daarin zweevende blijven, welke zij ontmoet, mede, waar door dan de regendruppen ſomtijds eene vreemde kleur aanneemen. Het is dus menigmaal gebeurd dat de regen bezet was met geel ſtofmeel van bloeizems van verſchillende gewasſen, wanneer het gemeen dagt dat 'er zwavel-regen gevallen was. In het jaar 1761 viel 'er te *Bordeaux*, met eenen Zuid-Oostenwind zoodanige eene geele regen, welke men bevond

 ver-

PONTIAC, onder wiens bevel de bende ſtond, die het Fort *Michillimackinac* verraschte, gelijk in het begin van dit dagverhaal gezegd is, was een onderneemend Opperhoofd of Oorlogsbevelhebber van de *Miames*. Geduurende den laatſten oorlog tusſchen de Engelſchen en Franſchen was hij ſtandvastig op de zijde der laatſte geweest, en behield nog zijne verbitterde vijandſchap tegens de eerſte, zelfs na dat de vrede tusſchen deeze twee natieën geſloten was. Ongenegen zijnde de plunderingen, welke hij zoo langen tijd bedreven had, te ſtaaken, verzamelde hij een leger

veroorzaakt te zijn door de ſtofmeeltjens van de bloemen der pijnboomen, die in groote menigte ten Zuiden van *Bordeaux* gevonden wierden, en die door een zwaaren dwarlwind waren opgeheven. Men heeft meermaalen roode regen zien vallen, die hij onkundigen voor bloed-regen wierd aangezien, doch welke men bevonden heeft veroorzaakt te worden door kleine infekten van die kleur, die in menigte in den dampkring vloogen en met den regen nedervielen. Ik twijfel niet of de zwarte regen zal ook aan vreemde lighaamen toetefchrijven zijn geweest, hetgeen men misſchien zou ontdekt hebben, als men dezelve nader onderzogt hadd'. Het is niet mogelijk enige gisſingen daar omtrent voorteſtellen, die ſteek houden, naardien de Schrijver de waarneeming te oppervlakkig opgeeft; zou men egter niet

NLANDEN

el de bende ſtond,
verraschte, gelijk
al gezegd is, was
of Oorlogsbevel-
arende den laatſten
en Franſchen was
aatſte geweest, en
vijandſchap tegens
de tuſſchen deeze
Ongenegen zijnde
oo langen tijd be-
amelde hij een le-
ger

ltjens van de bloemen
nigte ten Zuiden van
ie door een zwaaren
en heeft meermaalen
zij onkundigen voor
h welke men bevon-
door kleire inſekten
n den dampkring vloo-
. Ik twijfel niet of
mde lighaamen toete-
en misſchien zou ont-
nader onderzogt hadd'.
n daar omtrent voor-
rdien de Schrijver de
eeft ; zou men egter
niet

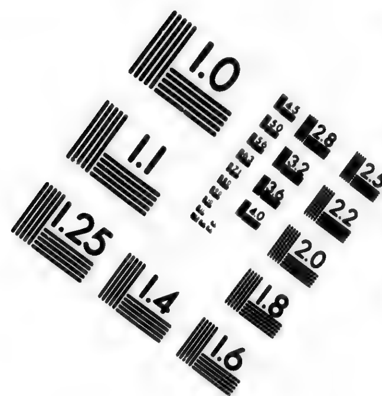
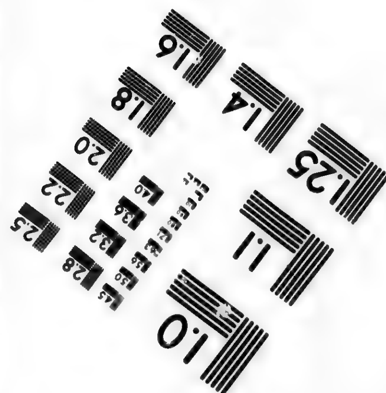
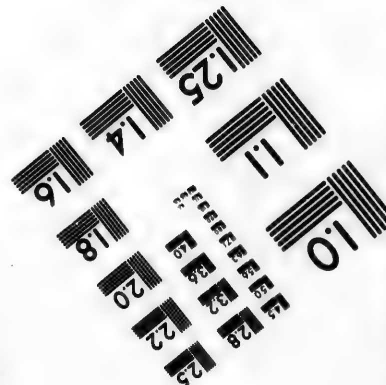

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

1.0 1.1 1.25 1.4 1.6 1.8 2.0 2.2 2.5 2.8 3.2 3.6 4.0 4.5 5.0 5.6

6"

Photographic Sciences Corporation

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

V

ger v
bestaa
en die
begav
aantev
vastig
een or
ke zij
verras

Ho
Fort
den le

niet ku
zeer ve
te voor
grond g
hebben
van ter
daarop
om we
schieder
gevolgt
eene ve
dwaalin
teplante
uiten is
LER.

ger van Indiaanen, uit de verschillende natieën bestaande, welke ik hier boven heb opgenoemd, en die zig met elkanderen in een bontgenootschap begaven, met oogmerk om den oorlog weder aantevangen. In plaatse egter van de Engelsche vastigheden openlijk aantetasten, maakte hij een ontwerp om de Sterkten aan de grenzen, welke zij kort geleden in bezit gekregen hadden, bij verrassching in te neemen.

Hoe wel de bende, welke hij afzond om het Fort *Michillimackinac* inteneemen, slaagde, is den leezer reeds bewust. *Detroit*, eene plaats van

niet kunnen vermoeden dat de kopermijnstof, die niet zeer verre van daar, volgens hetgeen de Schrijver kort te vooren verhaald heeft, op de oppervlakte van den grond gevonden wordt, daaraan zou kunnen toegebragt hebben? Voor het overige is hetgeen de Schrijver hier van ter zijde aanroert als of zulks eene voorspelling van daarop gevolgde oorlogen zoude zijn, te ongerijmd om wederlegd te worden. Het is waar dat de geschiedenissen menigwerf door diergelijke belagchelijke gevolgtrekkingen ontluisterd zijn, maar moet men in eene verlichter eeuw gelegenheid geeven om diergelijke dwaalingen bij minkundige en ligtgeloovige leezers voortteplanten? Eene twijfeling omtrent zulk een gevolg te uiten is reeds redenlooze bijgeloovigheid. VERTAALER.

van meer belang en veel beter bezet, in zijne handen te krijgen vereischte meer onverzaagdheid en eenen listigeren aanſlag; waarom hij het beſtier deezer zaak zelf op zig nam en met het voornaamst gedeelte zijner troepen nabij die plaats trok. Hij wierd egter belet zijnen aanſlag uittevoeren door eene naar aanzien beuzelachtige en onvoorziene omſtandigheid. Van zoodanige hangt dikwerf het noodlot van magtige rijken en ſtaaten af!

De ſtad *Detroit* was, toen PONTIAC zijn ontwerp ſmeedde, bezet door omtrent drie honderd mannen onder het bevel van den Majoor GLADWYN, eenen braaven Officier. Alzoo op dien tijd alle ſchijn van oorlog verdweenen was, en de Indiaanen op eenen vreedzaamen voet ſcheenen te zijn, naderde PONTIAC de Sterkte zonder enige vermoedens in den geest van den Gouverneur of de inwooners te verwekken. Hij ſloeg zig op eenen kleinen afſtand van hetzelve neder, en liet den bevelhebber weeten dat hij was gekoomen om te handelen, en dat hij, begerig zijnde de keten des vredes tusſchen de Engelſchen en zijne natie opteluisteren, verzogt dat hij en zijne Opperhoofden mogten toegelaaten worden om eene raadsvergadering met hem te houden. De Gouverneur nog geen agterdogt hebbende, en geenen den minſten twijfel ſlaande aan de opregt-

regtheid der Indiaanen, ſtond het verzoek van hunnen Opperbevelhebber toe, en bepaalde den volgenden morgen om hen te ontvangen.

Den avond van dienzelfden dag, bragt eene Indiaanſche vrouw, welke Majoor GLADWYN had te werk geſteld om hem een paar Indiaanſche ſchoenen uit fraai elands-leder te maaken, dezelve t'huis. De Majoor was zoo wel over dezelve voldaan, dat hij, voorneemens zijnde die aan eenen vriend ten geſchenk te geeven, haar gelastte het overſchot weder mede te neemen, en 'er andere voor hemzelven van te maaken. Toen beval hij zijnen bediende haar te betaalen voor die, welke zij reeds afgemaakt had, en zond haar weg. De vrouw ging naar de ſtraat-deur, doch niet verder; zij bleef daar omſtreeks omzwerven als of zij de zaak, om welke zij gekoomen was, niet afgedaan hadde. Eindlijk ſloeg een knegt acht op haar, en vroeg haar waarom zij daar vertoefde; dan zij gaf hem geen andwoord.

Korten tijd daarna zag de Gouverneur haar zelf, en vroeg zijnen knegt wat haar dus ophield. Geen voldoenend antwoord kunnende verkrijgen liet hij de vrouw binnen roepen. Toen zij voor hem gebragt was, wilde hij van haar weeten welke de reden ware die haar dus deed vertoeven, waarom zij zig niet naar huis begaf voor de poorten geſloten wierden om het werk, dat hij

haar besteld had, op den behoorlijken tijd aftemaaken. Zij zeide hem, na zig lang bedagt te hebben, dat, naardien hij altijd veel goedheid voor haar gehad had, zij niet gaerne het overschot van het leder medenam, omdat hij zoo veel prijs op hetzelve stelde, en dat zij evenwel van zig niet had kunnen verkrijgen het hem te zeggen. Toen vroeg hij haar waarom zij thans onwilliger was om zulks te doen dan toen zij het voorig paar gemaakt had. Met meer en meer weêrzin andwoordde zij dat zij nooit in staat zou zijn dezelve terug te brengen.

Zijne nieuwsgierigheid thans opgewekt zijnde drong hij haar hem het geheim te openbaaren, dat in haar hart worstelde om lugt te krijgen. Eindlijk op belofte dat het verslag, dat zij geeven zou, niet tot haar nadeel zou strekken en dat zij, als het nuttig bevonden wierd, daarvoor beloond zou worden, onderrigtte zij hem dat PONTIAC en zijne bevelhebbers voorneemens waren in de raadsvergadering, die den volgenden dag met de Indiaanen stond gehouden te worden, hem te vermoorden, en, na de bezetting en de inwooners afgemaakt te hebben, de stad te plonderen. Dat tot dat einde alle de bevelhebbers, die in de Raad-kamer moesten koomen, hunne snaphaanen kort afgesneden hadden zoo dat zij dezelve onder hunne kleedjens verbergen konden, waar-

waarmede zij op een teken, dat hun opperbevelhebber bij het overleveren van den gordel geeven moest, alle zouden oprijzen en oogenbliklijk op hem en zijn gevolg ſchieten. Dit verrigt hebbende moesten zij onmiddelijk de ſtad inrukken, daar zij zouden onderſteund worden door een groot getal hunner oorlogsmannen, die, terwijl de raad vergaderd was, in dezelve koomen moeſten, onder voorwendzel van te handelen, doch bedektelijk op dezelfde wijze gewapend. Dus van deeze vrouw alle nodige omſtandigheden met betrekking tot deezen aanſlag vernoomen hebbende, gelijk ook door welken weg zij dezelve te weeten gekoomen was, zond hij haar henen met aanbeveeling van het geheim te bewaaren, en eene belofte van aan zijnen kant hetgeen, waartoe hij zig verbonden had, ſtiptelijk te zullen naarkoomen.

Deeze tijding maakte den Gouverneur zeer ongerust, en hij pleegde onmiddelijk den Officier, die het naast aan hem in rang was, over dezelve raad. Doch deeze heer, de onderrigting als eene vertelling beſchouwende, uitgevonden om enige listige oogmerken te bevorderen, raadde hem geen acht op dezelve te ſlaan. Deeze raad vond egter gelukkiglijk bij hem geen ingang. Het kwam hem voorzigtigst voor die voor waarachtig te houden tot dat hij overtuigd ware dat

 zij

zij valsch was, en daarom nam hij, zonder zijne vermoedens aan iemand anders te kennen te geeven, alle nodige voorzorgen, welke de tijd hem toeliet in het werk de ſtellen. Hij wandelde den gantſchen nagt de Sterkte rond, en zag zelf na of elke ſchildwagt op haare post, en of alle wapenen van verdediging in goede orde waren.

Toen hij over de wallen gong, naar den kant van de Indiaanſche legerplaats, hoorde hij dat zij in volle vreugd waren, en, weinig denkende dat hun aanſlag ontdekt was, zig waarſchijnlijk in voorraad vermaakten met de hoop van eenen goeden uitſlag. Zoo dra de morgenſtond aanbrak, liet hij de gantſche bezetting onder de wapenen koomen, en toen zijne vrees aan enige van de voornaamſte Officieren te kennen geevende, gaf hij hun zoodanige onderrigtingen als hij nodig oordeelde. Te zelfden tijd zond hij bij alle de kooplieden rond, hun laatende weeten dat, alzoo men verwagtte dat 'er dien dag een groot aantal Indiaanen in de ſtad zouden koomen, die misſchien in den zin zouden hebben om te plonderen, hij hen verzogt dat zij hunne wapenen zouden gereed houden en alle poogingen van dien aart te keer gaan.

Omtrent tien uuren kwam PONTIAC met zijne bevelhebbers, en zij wierden naar de Raadkamer geleid, daar de Gouverneur en zijne voornaam-

naamſte Officieren, elk met pistoolen in den gordel, hunne aankomst afwagteden. Terwijl de Indiaanen voorttrokken, konden zij niet nalaaten optemerken dat een grooter getal ſoldaaten dan gewoonlijk op de parade-plaats geſchaard ſtond of voorttrok. Zij waren niet zoo haast binnen getreden, en op de huiden, voor hun gereed gemaakt, gezeten, of PONTIAC vroeg den Gouverneur, bij welke gelegenheid zijne jonge lieden, meenende de ſoldaaten, dus onder de wapenen waren en door de ſtraaten trokken. Hij ontving tot antwoord dat zulks alleen geſchiedde om hen hunne wapenoefeningen te doen onderhouden.

Nu begon de Indiaanſche Opperbevelhebber zijne aanſpraak, die de ſterkſte betuigingen van vriendſchap en toegenegenheid jegens de Engelſchen bevatte; en toen hij aan de overgaave van den gordel van *wampum* kwam, die, op eene zekere wijze gedaan wordende, volgens de onderrigting van de vrouw, zijnen bevelhebberen tot een teken moest dienen om te ſchieten, trokken de Gouverneur en alle zijne bijhebbende Officieren hunne degens half uit de ſchede, en op hetzelfde tijdſtip maakten de ſoldaaten een geklater met hun geweer voor de deur, die met opzet open gelaaten was. PONTIAC, ſchoon een alleronverzaagdst mensch, verbleekte terſtond en beef-

beeſde, en, in plaats van den gordel op de afgeſprooken wijze overteleveren, gaf hij dien op de gewoone wijze over. Zijne bevelhebbers, die onverduldig naar het teken gewagt hadden, zagen elkanderen met verbaasdheid aan, maar hielden zig ſtil, de uitkomst afwagtende.

De Gouverneur deed op zijne beurt eene redenvoering, maar, in plaats van den grooten oorlogs-man te bedanken voor de betuigingen van vriendſchap, welke hij zoo even geüit had, ſchold hij hem voor eenen verraader. Hij zeide hem dat de Engelſchen, die alles wisten, verzeekerd waren van zijne verraaderij en ſchelmſche oogmerken, en als een bewijs dat zijne geheimſte gedagten en voorneemens hem niet onbekend waren, trad hij naar den Indiaanſchen bevelhebber, die naast bij hem zat, en zijn kleed ter zijde trekkende, ontdekte hij den verkortten ſnaphaan. Dit bragt de Indiaanen geheel van hun ſtuk en deed hunnen aanſlag misſen.

Toen ging hij voort met hun te zeggen dat, vermits hij, toen zij om gehoor verzogten, zijn woord gegeeven had dat hunne perſoonen veilig zouden zijn, hij onſchendbaar zijne belofte zou houden, ſchoon zij zulks zoo weinig verdienden. Hij raadde hun egter zig, hoe eer hoe beter, uit het Fort wegtepakken, wilden zij geen gevaar loopen dat zijne jonge lieden, hun verraaderlijk oog-

oogmerk te weeten koomende, hen alle aan ſtukken hakten. PONTIAC tragtede de beſchuldiging tegen te ſpreeken en verſchooningen voor zijn argwaan verwekkend gedrag bijtebrengen, maar de Gouverneur, overtuigd van de valschheid van zijne betuigingen, wilde naar dezelve niet luiſteren. De Indiaanen verlieten onmiddelijk de Sterkte, maar, in plaats van erkentelijk te zijn over het edelmoedig gedrag des Gouverneurs, ligteden zij het masker af en begonnen des anderen daags de Sterkte regelmaatig aantetasten.

De Majoor GLADWYN heeft veele berisping ondergaan over deeze kwalijk begrepen zagtmoedigheid; want hadde hij enige weinige van de voornaamſte bevelhebberen gevangen gehouden, terwijl hij hen in zijne magt had, zou hij waarſchijnlijk in ſtaat geweest zijn om de geheele zaamenzweering een einde te doen neemen, en een oorlog voorgekoomen hebben. Doch hij heeft deezen misſlag vergoed door de wakkere verdediging, welke hij meer dan een jaar heeft uitgehouden onder eene menigte van ongunstige omſtandigheden.

Geduurende dien tijd vielen 'er enige zeer hardnekkige ſchermutſelingen voor tusſchen de belegeraars en de bezetting, onder welke de volgende de voornaamſte en bloedigſte was. Kapitein DELZEL, een dapper Officier, haalde den Gouverneur over

om

om hem het bevel te geeven over omtrent twee honderd mannen, en hem toetelaaten 's vijands legerplaats aantetasten. Verlof hiertoe verkregen hebbende, trok hij voor den dageraat de ftad uit; maar PONTIAC, van enige zijner fnel loopende oorlogsgasten, welke altijd bezig waren de beweegingen van de bezetting te befpieden, bij tijds kennis van hun oogmerk gekregen hebbende, verzamelde de uitgelezendfte zijner benden bijeen, en trok hen op enigen afftand van zijne legerplaats te gemoet bij eene plaats, zedert *bloedige brug* (*bloody-bridge*) genaamd. Naardien de Indiaanen veel meer in getal waren dan de bende van Kapitein DELZEL, wierd hij welhaast overmand, en terug gedreven. Thans ten naasten bij omfingeld zijnde, deed hij eene wakkere pooging om den brug, die hij even overgetrokken was, te herwinnen, over welken hij alleen eenen aftocht vinden kon; maar in deeze onderneeming verloor hij zijn leven, en veele van zijn volk fneuvelden met hem. De Majoor ROGERS, die hem in het bevel opvolgde, door den Lieutenant BREHAM geholpen, vond egter middel om het verftrooid overfchot van hun klein leger 'er af te brengen, en geleidde het in de Sterkte terug.

Zoo aanmerklijk afbreuk geleden hebbende, kon de Majoor de ftad naauwlijks blijven verdedigen, en niettegenftaande dat hield hij het uit tegens de

de Indiaanen tot hij ontzet kreeg, naardien zij na dien tijd de plaats zelden aantasteden, en flegts voortgingen dezelve te blokkeeren.

Omtrent deezen tijd kwam het fchooner-fchip *de Gladwyn* (hetzelfde, in hetwelk ik den overtocht van *Michillimackinac* naar *Detroit* gedaan heb, en dat ik hoor dat zedert met al het volk gebleven is op het meir *Erie* door de koppigheid van den Kapitein, welken men niet kon overhaalen om genoegzaam ballast inteneemen) aan de ftad met eene verfterking en benodigdheden. Doch eer dit vaartuig de plaats zijner beftemming bereiken kon, wierd het allerfterkst aangetast door eene afgezonden bende van het leger van PONTIAC. De Indiaanen omfingelden het in hunne canoos en maakten eene groote flagting onder het volk. Eindelijk de Kapitein met een aanmerklijk getal zijner manfchappen gefneuveld zijnde, en de Wilden aan alle zijden langs het fchip opklimmende, beval de Lieutenant (de Heer JACOBS, die het naderhand gevoerd heeft en met hetzelve gebleven is) vast befloten hebbende dat de behoeften niet in 's vijands handen zouden vallen, en geene andere uitkomst ziende, den kanonnier de kruidkamer aantefteeken en het fchip in de lucht te doen fpringen. Dit bevel was op het punt van ter uitvoer gebragt te worden, wanneer een Opperhoofd der *Hurons*, die

de

de Engelſche taal verſtond, zijnen vrienden het voorneemen van den bevelhebber aankondigde; op het ontvangen van dit bericht vlugtden de Indiaanen met de grootſte overhaasting van het ſchip, en begaven zig zoo verre van hetzelve als mogelijk was, terwijl de bevelhebber terſtond zijn voordeel deed met hunne verbijstering en zonder enige verdere hindernis aan de ſtad kwam.

Deeze tijdige toevoer gaf de bezetting nieuwen moed en PONTIAC nu overtuigd zijnde, dat het niet in zijne magt zou zijn de plaats tot overgaave te dwingen, ſloeg een verdrag voor. De Gouverneur, die even zeer wenschte van zulke lastige vijanden ontſlaagen te zijn, die de gemeenſchap van de handelaars met de nabuurige natieën beletteden, luisterde naar zijne voorſlagen, en voordeelige voorwaarden bedongen hebbende, maakte hij vrede. Kort daarna ſcheidden de Indiaanen van elkanderen en keerden naar hunne verſchillende provintieën, en zedert hebben zij niet goedgevonden den vrede, ten minſten op eene aanmerklijke wijze, in deeze ſtreeken te koomen ſtooren.

PONTIAC ſcheen van dien tijd af aan alle vijandſchap tegens de Engelſchen afgelegd te hebben en wierd in ſchijn hun ieverige vriend. Om deeze nieuwe verkleefdheid te beloonen, en derzelver voortduuring te verzeekeren, verleende hem

hem de regeering een fraai jaargeld. Maar zijn rustlooze en woelzieke geest liet niet toe dat hij deeze vergunning dankbaar erkennen zou, en zijn gedrag begon eindlijk vermoeden te verwekken, zoo dat, toen hij, in het jaar 1767, in het land der *Illinois* eene vergadering bijwoonde, een getrouwe Indiaan, die, of daartoe door eenen der Engelsche Gouverneurs gelast was, of door genegenheid voor de Engelsche natie bezield wierd, hem als een spion verzelde, en door de aanspraak, welke PONTIAC in de vergadering deed, verzeekerd zijnde dat hij nog zijne voorige vooroordeelen tegens degeene, welke hij nu vriendschap betoonde, behouden had, hem, zoo dra hij gedaan had met spreeken, zijn mes in het hart stak en hem op de plaats doodde. Maar om van deezen uitstap wedertekeeren.

Het meir *Erie* ontvangt het water, waarmede het voorzien is, uit de drie groote meiren, door de Straat, die aan zijnen Noord-Westlijken hoek ligt. Dit meir ligt tusschen een en veertig en drie en veertig graaden Noorder Breedte, en tusschen de agt en zeventig en drie en tagtig graaden Wester Lengte. Het is bij de drie honderd mijlen lang van het Oosten naar het Westen, en omtrent veertig mijlen in zijn breedst gedeelte: en aan deszelfs Noord-zijde ligt een aanmerklijke

lange smalle uithoek, die verscheiden mijlen Zuid-Oostwaarts in het meir uitsteekt.

Aan het West-einde van hetzelve zijn verscheiden eilanden, die zoo besmet zijn met ratel-slangen, dat het zeer gevaarlijk is op dezelve te landen. Het is onmogelijk dat enige plaats een grooter getal van alle soorten deezer kruipende dieren konne voortbrengen dan deeze, voornamelijk van de Water-slang. Het meir is bij de oevers der eilanden bedekt met de groote Water-lelij, welker bladeren zoo dik op de oppervlakte van het water liggen dat zij hetzelve veele akkers ver bedekken, en op elk der zelve lagen, toen ik het meir overvoer, bundels van Water-slangen in de zon te bakeren, die duizenden bedroegen.

De aanmerklijkste der verschillende soorten, waarmede dit meir bezet is, is de Schuiffelende Slang, die van de kleine gespikkelde soort, en omtrent agttien duimen lang is. Als haar iets nadert, legt zij zig in eenen oogenblik plat neder en haare vlekken, die van verschillende kleuren zijn, worden zigtbaar helderer van woede; zij blaast te zelfden tijd met groote kragt uit haaren mond een fijnen wind, welke men zegt dat van eene walglijke reuk is, en als die onverhoeds door den reiziger ingeademd wordt, vervalt hij onfeil-

baar

baar in eene kwijning, die binnen weinig maanden doodlijk moet worden, naardien 'er tot nog toe geen geneesmiddel ontdekt is dat deszelfs pestachtigen invloed kan stuiten.

De steenen en keijen aan den oever van dit meir zijn meestendeels in een meerderen of minderen graad getint met vlekken, die in kleur naar koper gelijken, maar van eenen zwavelachtigen aart zijn. Daar worden ook op het zand van deszelfs banken en onder het water kleine stukjens van dezelfde soort van erts, omtrent van de grootte van hazelnooten, gevonden.

De scheepvaart op dit meir wordt voor gevaarlijker gehouden dan op een van de andere meiren; ter oorzaake van veele hooge gronden, die aan deszelfs oevers liggen en veele mijlen ver in eene lijnregte rigting in het water vooruitsteeken; zoo dat, als 'er schielijk een storm ontstaat, de canoos en booten dikwerf vergaan, omdat 'er voor dezelve geene schuilplaats te vinden is.

Dit meir ontlast zijn water aan het Noord-West-einde in de rivier *Niagara*, die van het Zuiden naar het Noorden loopt en omtrent zes en dertig mijlen lengte heeft, waaruit het in het meir *Ontario* valt. Aan den ingang van die rivier, op haaren Westlijken oever, ligt het Fort *Niagara*, en omtrent agttien mijlen verder die

aanmerklijke waterval, die voor een van de zonderlingste voortbrengzelen der natuur, die tot nog toe bekend zijn, gehouden wordt.

Naardien deeze waterval door zoo veele reizigers bezogt, en zoo menigmaalen beschreven is (*a*), zal ik alhier geene omstandige beschrijving van denzelven geeven, maar slegts aanmerken dat het water, waardoor hij onderhouden wordt, na bijna twee duizend mijlen naar het Noord-Westen zijnen oorsprong genoomen te hebben en het *Groote-meir*, het meir *Michegan*, het meir *Huron* en het meir *Erie* doorgeloopen te zijn, langs welken weg het geduuriglijk toevoer gekregen heeft, eindelijk van een verbaazenden afgrond van honderd en veertig voeten loodregt nederstort, en in eenen sterken afstortenden stroom, die zig beneden tot den afstand van agt of negen mijlen uitstrekt, nog bijna zoo veel nedervalt; kort hierna ontlast zig die rivier in het meir *Ontario*.

Het gedruis van deezen waterval kan op eenen verbaazenden afstand gehoord worden. Ik kon hetzelve in eenen stillen morgenstond meer dan twin-

(*a*) Men vindt deezen berugten waterval beschreven en afgebeeld in de *Nieuwe Vaderlandsche Letteroefeningen IV Deel. Mengelw.* bladz. 20. VERTAALER.

twintig mijlen ver duidlijk onderfcheiden. Andere hebben gezegd dat op bijzonderen tijden, en als de wind dient, het geluid van denzelven zig vijf en veertig Engelfche mijlen uitftrekt.

Het land rondom den waterval is zeer heuvelachtig en ongelijk, maar het grootst gedeelte langs de rivier *Niagara* is zeer goed, voornamelijk voor gras en weilanden.

Het Fort *Niagara* ftaat ten naastenbij aan het West-eind van het meir *Ontario* en aan het Oostlijk gedeelte van de Straat van *Niagara.* Het wierd in het jaar 1759 den Franfchen ontnoomen door de krijgsbenden onder bevel van den Heer WILLIAM JOHNSON, en wordt thans door eene aanmerklijke bezetting verdedigd.

Het volgend is het meir *Ontario*, het kleinst van de vijf groote meiren van *Canada.* Het ligt tusfchen de drie- en vijf en veertig graaden Breedte, en tusfchen zes- en negen en zeventig graaden Westlijke Lengte. Het is ten naastenbij eirond van gedaante, en deszelfs grootfte lengte ftrekt zig van het Noord-Oosten naar het Zuid-Westen, en het heeft omtrent zes honderd mijlen omtreks. Aan het Zuid-Oostlijk gedeelte ontvangt het de wateren van de *Oswego*-rivier, en het ontlast zig aan het Noord-Oosten in de rivier *Cataraqui.* Niet verre van deszelfs mond

 ftondt

ſtondt voorheen Fort *Frontenac*, dat geduurende den laatſten oorlog in het jaar 1758 van de Franſchen genoomen is, door een klein leger provintiaale troepen onder bevel van den Kolonel BRADSTREET.

Aan den ingang van de rivier *Oswego* ſtaat eene Sterkte van denzelfden naam, die thans ſlegts door eene kleine bende volks bezet is. Deeze Sterkte wierd in het jaar 1756 door de Franſchen ingenoomen, wanneer een groot gedeelte der bezetting, die uit de gewezen regimenten van SHIRLEY en PEPPERIL beſtondt, in koelen bloede door de Wilden vermoord wierd (*a*).

In het meir *Ontario* worden veele ſoorten van viſchen gevangen, onder welke de Oswego-braaſem van eenen uitneemenden ſmaak en weegende omtrent drie of vier ponden. Daar is ook nog eene ſoort, Kattenkop genaamd, die over het algemeen zeer groot zijn, naardien ſommige agt of tien ponden weegen, en zij worden voor een

(*a*) Van deeze gruwelijke gebeurtenis, geeft de Schrijver hier agter een omſtandig verhaal in het negende Hoofdſtuk, daar zij egter een jaar laater, namelijk in het jaar 1757, geſteld wordt.

VERTAALER.

een uitgelezen ſchotel eeten gehouden, als zij wel toebereid zijn.

Aan de Noord-Westlijke deelen van dit meir en ten Zuid-Oosten van het meir *Huron* is een Stam Indiaanen, de *Misſiſauges* genaamd, welker ſtad *Toronto* genaamd wordt, naar het meir, waaraan zij ligt, maar zij zijn niet zeer talrijk. Het land omtrent het meir *Ontario*, bijzonderlijk de Noordlijker en Oostlijker deelen, beſtaat uit goed land, en zou met den tijd tot zeer bloeijende plantagieën kunnen aangelegd worden.

Het meir *Oniada* bij den oorſprong van de rivier *Oswego* gelegen, ontvangt zijn water uit de *Wood-kreek*, die haaren oorſprong neemt niet verre van de *Mohawks-rivier*. Deeze twee liggen zoo nabij elkander dat men aan het Fort *Stanwix*, omtrent twaalf mijlen van den mond van het eerſte meir, door ſluizen eene vereeniging gemaakt heeft. Dit meir is omtrent dertig mijlen lang en ſtrekt van het Oosten naar het Westen, en ten naasten bij vijftien breed. Het land rondom hetzelve behoort den *Oniada* Indiaanen.

Het meir *Champlain*, het naast in grootte aan het meir *Ontario*, en dat ten naasten bij Oostlijk van hetzelve ligt, is omtrent tagtig mijlen lang, ſtrekt van het Zuiden naar het Noorden, en is

aan zijn wijdst gedeelte veertien mijlen breed. Het is wel van visch voorzien, en het land, dat om alle deszelfs oevers, of aan zijne rivieren ligt, is zeer goed.

Het meir *George*, voorheen bij de Franschen *le Lac du St. Sacrement*, (*St. Sacraments-meir*) geheten, ligt ten Zuid Westen van het laatstgenoemde meir en is omtrent vijf en dertig mijlen lang van het Noord-Oosten naar het Zuid-Westen, maar heeft geene groote breedte. Het land rondom hetzelve is zeer bergachtig, maar in de valeijen is de grond tamelijk goed.

Toen deeze twee meiren eerst ontdekt wierden, waren zij bij geenen anderen naam bekend dan dien van de *Iroquois-meiren*, en ik geloof dat zij in de eerste kaarten, die van deeze streeken gemaakt zijn, dus aangetekend staan. Ook zijn de Indiaanen, die toen de *Iroquois* genoemd wierden, zedert bekend geworden bij den naam van de *vijf Mohawksche natieën* en de *Mohawks* van *Canada*. In den laatsten oorlog streeden de eerste, die uit de *Onondagoes*, *Oniadas*, *Senecas*, de *Tuscarories*, en de *Iroondocks* bestaan, aan de zijde der Engelschen; de laatste, die de *Cohnawaghans* genaamd worden, en de Indiaanen van *St. Franciscus* voegden zig bij de Franschen.

In

In het jaar 1629 wierd eene groote streek lands, die tusschen de twee laatstgenoemde meiren, en het meir *Ontario* ligt, door de Plymouth Maatschappij, onder een patent, dat zij van Koning JAKOBUS I ontvangen had, verleend aan den Heer FERDINANDO GORGES en aan Kapitein JOHN MASON, het hoofd van dat geslacht, dat naderhand van andere van denzelfden naam onderscheiden wierd door dien van de MASONS *van Connecticut*. Het land, in deeze vergunning aangeduid, wordt gezegd te beginnen tien mijlen van den oorsprong der rivieren, die van het Oosten en Zuiden in het meir *George* en in het meir *Champlain* vloeijen, en daarvandaan in eene regte lijn Westwaarts loopende, strekt het zig uit tot in het midden van het meir *Ontario*; van daar, door de rivier *Cataraqui*, of de rivier der *Iroquois* begrensd wordende, neemt het zijnen loop door *Montreal*, tot aan het Fort *Sorrell*, dat aan de vereeniging van deeze rivier met de rivier *Richelieu* ligt, en van die plaats wordt het omgeeven door de laatstgemelde rivier, tot het naar de twee meiren terug keert.

Deeze ontzagchelijke uitgestrektheid lands wierd den voorgemelden Heeren verleend, onder den naam van de *provintie van Laconia*, onder bepaalde voorwaarden, en zekere straffen; doch in

gevalle van verzuim in het vervullen van enig gedeelte derzelve wierd deeze nooit uitgeſtrekt tot verbeurte, maar men kon hun ſlegts eene geldboete opleggen.

Om de geduurige oorlogen, welken deeze ſtreeken onderworpen geweest zijn, wegens haare ligging tusſchen de wooningen der Engelſchen, Franſchen en Indiaanen, hebben de waare eigenaars deeze giftbrief ongebruikt laaten liggen, en desniettegenſtaande zijn 'er zedert den laatsten oorlog verſcheiden ſteden gebouwd op de oevers van het meir *Champlain*, en zijn 'er giftbrieven verleend aan verſcheiden perſoonen door den Gouverneur van *Nieuw-York* van gedeelten van deeze landen, die nu aan die provintie zijn gehecht geworden.

Daar is een groot getal meiren ten Noorden van *Canada*, tusſchen *Labrador*, het *Grootmeir*, en *Hudſons-baai*, doch deeze zijn bij vergelijking klein. Naardien zij buiten den weg liggen, dien ik gevolgd ben, zal ik ſlegts een oppervlakkig bericht van dezelve geeven. De Westlijkſte van dezelve zijn de meiren *Nipiſing* en *Tamiscaming*. Het eerſte ligt aan den oorſprong van de *Franſche-rivier* en vloeit in het meir *Huron*; het ander aan de *Ottowaw-rivier*, die zig in de *rivier Cataraqui*, te *Montreal* ontlast.

last. Deeze meiren zijn elk omtrent honderd mijlen in den omtrek.

Het volgend is het meir *Mistasſin* aan den oorſprong van *Ruperts-rivier*, die in de *James-baai* valt. Dit meir is zoo onregelmaatig door de groote uitſteekende punten lands, door welke het aan alle zijden doorſneden wordt, dat het moeijelijk is deszelfs gedaante te beſchrijven, of deszelfs grootte met juistheid te bepaalen. Het ſchijnt egter over het geheel meer dan twee honderd mijlen in den omtrek te hebben.

Het meir *St. John*, dat omtrent tagtig mijlen in de rondte heeft, en van eene ronde gedaante is, ligt aan de *Saguenay-rivier* regt Noordwaarts van *Quebec*, en valt in de rivier *St. Laurens* wat Noord-Oostwaarts van die ſtad. Het meir *Manikouagone* ligt bij den oorſprong der *Zwarte-rivier*, die zig in de rivier *St. Laurens* Oostwaarts van de laatstgenoemde rivier, bij de kust van *Labrador* ontlast, en omtrent zestig mijlen in den omtrek heeft. Het meir *Pertibi*, het meir *Wincktagan*, het meir *Etchelaugon*, en het meir *Papenouagane* en een groot getal andere kleine meirtjens liggen aan den oorſprong van de *Bustard-rivier* ten Noorden van de rivier *St. Laurens*. Daar worden nog veele andere,

dere, welke het onnodig is hier optenoemen, tusſchen de meiren *Huron* en *Ontario* gevonden.

Alle, die ik hier heb opgenoemd, een getal van meer dan twintig uitmaakende, zijn binnen de grenzen van *Canada*, en uit dit bericht zou afgeleid kunnen worden dat de Noordlijke deelen van *Noord-Amerika* door deeze talrijke binnenlandſche zeeën meer water bevatten dan enig ander gedeelte van den aardbol.

In de maand October van het jaar 1768 kwam ik te *Boston* aan, van waar ik op deezen tocht twee jaaren en vijf maanden afwezig was geweest, geduurende welken tijd ik bijna zeven duizend mijlen bereisd had. Van daar vertrok ik, zoo dra ik mijn dagregister en mijne kaarten behoorlijk in het net gebragt had, naar Engeland om van de ontdekkingen, die ik gedaan had, verſlag te doen, en dezelve nuttig te doen zijn voor het Rijk. Doch de voortzetting van mijne ontwerpen ter bereiking van die voordeelen is tot heden toe belet geworden door de ongelukkige verdeeldheid, welke tusſchen Groot-Brittannien en de Volkplantingen door hunne onderlinge vijanden is aangeſtookt. Wordt de vrede eens weder herſteld, dan twijfele ik niet of de landen, welke ik beſchreven heb, zullen eene over-

vloe-

vloediger bron van rijkdommen voor deeze natie opleveren dan haare Oost- of West-Indifche Volkplantingen; en ik zal mij niet alleen verhoogmoedigen, maar ook opregt verheugen het middel geweest te zijn om haar zulk eene voordeelige aanwinning aantewijzen.

Ik kan het bericht van mijne uitgeftrekte reizen niet befluiten zonder mijne erkentenis uittedrukken jegens dat weldaadig Opperwezen, dat mij zigtbaarlijk behoed heeft in de gevaaren, die zulk eenen langen tocht onder woeste en onbefchaafde Wilden onvermijdlijk verzeld hebben.

Men befchuldige mij ook niet van hoogmoed of vooringenoomenheid, als ik verklaar dat de beweegredenen, in de Inleiding tot dit werk opgegeeven, de eenigfte niet waren, die mij noopten om deeze moeijelijke taak te onderneemen. Mijne oogmerken waren niet geheel bepaald tot de voordeelen, die 'er of voor mij zelven, of voor de burger-maatfchappij, tot welke ik behoor, uit konden voortvloeijen; maar daar waren edeler beginzelen, die voornamelijk medewerkten om mij voorttedrijven.

De onbefchaafde ftaat, zoo met opzigt tot burgerlijke als godsdienftige verbeteringen, in welken zoo veele mijner mede-fchepzelen nog blij-

blijven verkeeren, wekte in mijnen boezem eene onweêrſtaanbaare begeerte om de bijna onbekende landen, welke zij bewoonen, te gaan onderzoeken, en om, als een voorbereidende ſtap tot beſchaafder zeden en menschlievender gevoelens, kundigheid te verkrijgen van hunne taal, gewoonten, en beginzelen.

Ik beken dat het gering voordeel, dat al te veele Indiaanſche natieën tot hiertoe van hunne verkeering met die zig Christenen noemen ontvangen hebben, niet zeer ſtrekte om mijne liefdaadige oogmerken aantemoedigen; doch daar egter veele, ſchoon niet alle, enig voordeel zouden kunnen ontvangen van de invoering der Europeaanſche beſchaafdheid en godsdienst, als zij niet ſlegts alleen de dwaalingen en gebreken overnamen, die uit de verdorvenheid en verkeerdheid van deszelfs belijders ongelukkig daarmede verzeld gaan, beſloot ik in mijn oogmerk te volharden.

Ik kon mij nimmer vleijen dat ik in ſtaat zoude wezen dit groot oogmerk alleen ter uitvoer te brengen; doch ik was egter begeerig om, zoo veel in mijn vermogen was, daaraan toetebrengen. Wilde iedereen dit in alle openbaare onderneemingen doen, en met ijver zijn bijzonder

aan-

ijnen boezem eene
e bijna onbekende
, te gaan onder-
ereidende ftap tot
vender gevoelens,
hunne taal, ge-

ordeel, dat al te
hiertoe van hun-
Christenen noemen
ftrekte om mijne
moedigen; doch
lle, enig voordeel
de invoering der
en godsdienst, als
ingen en gebreken
enheid en verkeerd-
gelukkig daarmede
ijn oogmerk te vol-

dat ik in ftaat zoude
leen ter uitvoer te
begeerig om, zoo
daaraan toetebren-
alle openbaare on-
ijver zijn bijzonder
aan-

aandeel leveren, welke verbaazende werken zou men niet al ter uitvoer brengen!

Het is eene waarheid dat de Indiaanen niet zonder enig gevoel van godsdienst zijn, en wel zoo eenen, die bewijst dat zij den grooten Schepper eeren met eenen graad van zuiverheid, onbekend bij volkeren, die grooter gelegenheid hebben om verbeterd te worden; maar hunne godsdienftige beginzelen zijn verre van zoo onbevlekt te zijn als een geleerd Schrijver die heeft opgegeeven, of van onvermengd te zijn met gevoelens en plegtigheden, die hunne uitneemendheid in dit ftuk grootlijks verminderen, zoo dat, indien de leerftellingen van het waar en levendig Christendom onder hen konden ingevoerd worden, zoo zuiver en onbefmet als het van de lippen van den Godlijken Infteller vloeide, het zeekerlijk ftrekken zou om dien bijgeloovigen en afgodifchen nevel, door welken de redenlijkheid van hunne godsdienftige ftellingen verduisterd wordt, optehelderen. Deszelfs zagte en liefdaadige voorfchriften zouden ook toebrengen om hunne onverzoenlijkheid te bevredigen en hunne wilde zeden te befchaaven, eene allerwenschlijkfte gebeurtenis! en gelukkig zal ik mij achten, als dit werk een middel zal worden om het

pad

pad aantewijzen, langs welk hun heilzaame onderrigtingen kunnen toegebragt worden, en slegts de bekeering, van enige weinige, het gevolg zal wezen.

EINDE VAN DE REIZE.

VAN

VAN DEN

OORSPRONG, DE ZEDEN, GEWOONTEN, GODSDIENST EN TAALEN DER INDIAANEN VAN NOORD-AMERIKA.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van den oorſprong der Noord-Amerikaanſche Indiaanen.

De vraag, door welke middelen Amerika zijne eerſte bewooners ontvangen hebbe, is zedert den tijd van deszelfs ontdekking door de Europeaanen, het onderwerp van ontallijke naſpeuringen geweest. Zoo ik onderneemen wilde de verſchillende gevoelens en redeneeringen van onderſcheiden ſchrijveren, die de pen ter verdediging van hunne gisſingen opgevat hebben, te verzamelen, de optelling zou de paalen, welke ik

mijzelven heb voorgeſchreven, verre te buiten gaan en mij noodzaaken minder omſtandig te zijn omtrent zaaken van grooter aangelegenheid.

Uit de duisterheid, waarmede dit geſchil beneveld is, doordien alle natieën der Indiaanen op dit uitgeſtrekt vast land geheel het gebruik van letteren misſen, en de mondelinge overlevering op eenen afſtand van zoo veele eeuwen zeer onzeeker is, vrees ik dat wij, zelfs na de naauwkeurigſte naſpooringen, niet in ſtaat zullen zijn zulks met enigen grond van zeekerheid te bepaalen. En deeze vrees zal nog verſterkt worden, als men in aanmerking neemt dat het verſchil in de taal, die onder de meeste Indiaanen blijkt onderſcheiden te zijn, ſtrekt om te bewijzen dat deeze bevolking niet uit een bijzonder land is voortgeſproten, maar uit verſcheiden nabuurige landen en in verſchillende tijdperken geſchied is.

De meeste hiſtorieſchrijvers of reizigers, die van de oorſpronglijke bewooners van Amerika gehandeld hebben, koomen in hunne gevoelens omtrent hen niet overeen. Men onderſtelt dat veele der Ouden geweeten hebben niet alleen dat dit gedeelte van den Aardbol beſtond, maar zelfs dat het bewoond was. PLATO heeft in zijn *Timæus* beweerd dat agter het eiland, dat hij *Atlantis* noemt, en dat, volgens zijne beſchrijving,

, verre te buiten
inder omſtandig te
ter aangelegenheid.
ede dit geſchil be-
n der Indiaanen op
el het gebruik van
delinge overlevering
le eeuwen zeer on-
zelfs na de naauw-
in ſtaat zullen zijn
n zeekerheid te be-
nog verſterkt wor-
eemt dat het verſchil
eeste Indiaanen blijkt
kt om te bewijzen
een bijzonder land
t verſcheiden nabuu-
ende tijdperken ge-

ers of reizigers, die
vooners van Amerika
in hunne gevoelens
Men onderſtelt dat
hebben niet alleen dat
ol beſtond, maar zelfs
LATO heeft in zijn
r het eiland, dat hij
volgens zijne beſchrij-
ving,

ving, in den Westlijken Oceaan gelegen was, eene groote menigte andere eilanden lagen, en agter deeze een wijduitgeſtrekt vast land.

OVIEDO, een beroemd Spaansch ſchrijver van eenen veel laateren tijd, heeft geene zwarigheid gemaakt te verzeekeren dat de *Antilles* de berugte *Hesperides* zijn, van welke de dichters zoo dikwerf melding maaken, die eindlijk wedergegeeven zijn aan de Koningen van Spanje, de afſtammelingen van Koning HESPERUS, die meer dan drie duizend jaaren geleden, geleefd heeft, en naar welken deeze eilanden hunnen naam ontvangen hebben.

Twee andere Spanjaarden, de een Vader GREGORIO GARCIA, een Dominikaaner, de ander Vader JOSEPH D'ACOSTA, een Jeſuit, hebben ook over den oorſprong der Amerikaanen geſchreven.

De eerste, die als Zendeling naar *Mexico* en *Peru* was geweest, tragt uit de overleveringen der Mexicaanen, Peruviaanen en andere, welke hij op de plaatſen zelve had opgedaan, en uit de verſcheidenheid van aart, gewoonten, taalen, en godsdienst, welke men in de verſchillende ſtreeken van de nieuwe waereld waarneemen kan, te bewijzen dat meer dan eene natie aan derzelver bevolking toegebragt heeft.

De tweede, Vader D'ACOSTA, weêrſpreekt in

in zijn onderzoek van de middelen, door welke de eerste Indiaanen van Amerika eenen weg naar dat vast land kunnen gevonden hebben, de gevolgtrekkingen van hun, die onderſteld hebben dat zij ter zee op hetzelve gekoomen zijn, omdat geen oud ſchrijver melding gemaakt heeft van het kompas, en beſluit dat het moet bevolkt zijn of door het Noorden van Aſia en Europa, dat aan elkanderen koomt, of door die landen, die Zuidwaarts van de *Straat van Magellaan* liggen. Ook wederlegt hij degeene, die beweerd hebben dat het door de Hebreeërs bevolkt is geworden.

JOHANNES DE LAËT, een Vlaamsch ſchrijver, heeft de gevoelens van deeze Spaanſche Vaders weêrſprooken, gelijk ook van veele andere, die over hetzelfde onderwerp geſchreven hebben. De ſtelling, welke deeze zoekt te bewijzen, is dat Amerika zeekerlijk bevolkt is door de Scythen of Tartaaren, en dat de verhuizing van dit volk kort na de verſtrooijing van NOACHS kleinkinderen voorviel. Hij onderneemt te doen zien dat de Noordlijkſte Amerikaanen meer gelijken niet alleen in de trekken van hun gelaat, maar zelf in hunne geſteldheid en levenswijs, naar de Scythen, Tartaaren, en Samoieden, dan naar enige andere volkeren. Tot wederlegging van GROTIUS, die beweerd heeft dat enige Noorwegenaars naar *Amerika* zijn overgeſtooken over

Groen-

niddelen, door welke
nerika eenen weg naar
nden hebben, de ge-
die onderfteld hebben
gekoomen zijn, om-
ding gemaakt heeft van
t het moet bevolkt zijn
Afia en Europa, dat
door die landen, die
van Magellaan liggen.
, die beweerd hebben
bevolkt is geworden.
, een Vlaamsch fchrij-
n deeze Spaanfche Va-
ook van veele andere,
erp gefchreven hebben.
zoekt te bewijzen, is
evolkt is door de Scy-
t de verhuizing van dit
ng van NOACHS klein-
nderneemt te doen zien
rikaanen meer gelijken
van hun gelaat, maar
en levenswijs, naar de
Samoieden, dan naar
Tot wederlegging van
heeft dat enige Noor-
zijn overgeftooken over
Groen-

Groenland en over een wijduitgeftrekt vast land, zegt hij dat het wel bekend is dat *Groenland* niet ontdekt is geworden voor in het jaar 964, en GOMERA en HERRERA berichten ons dat de *Chichimeques* aan het meir van *Mexico* woonden in het jaar 721. Hij voegt 'er bij dat deeze Wilden, volgens de eenftemmige overlevering der Mexicaanen, die hen uit het bezit van hun land joegen, uit het land gekoomen zijn, dat zedert *Nieuw-Mexico* genoemd is, en van den omtrek van *California*; bijgevolg moet *Noord-Amerika* bewoond geweest zijn, veele jaaren voor dat het enige bewooners uit *Noorwegen* over *Groenland* kon bekoomen.

Het is, merkt hij aan, niet minder zeeker dat de wezenlijke Mexicaanen hun rijk gegrondvest hebben in het jaar 902, na de *Chichimeques*, de *Otomias*, en andere barbaarfche volkeren, die het land om het meir van *Mexico* in bezit genoomen hadden, en van welke elk eene bijzonder eigene taal fprak, te onder gebragt te hebben. De waare Mexicaanen onderftelt men ook gekoomen te zijn uit enige der landen, die bij *California* liggen, en dat zij hunne reis voor het grootfte gedeelte te land volvoerd hebben; bijgevolg konden zij niet uit *Noorwegen* koomen.

DE LAËT voegt 'er verder nog bij dat, fchoon fommige der bewooneren van *Noord-Amerika*

 door

door het Noord-Westen in dit land kunnen gekoomen zijn, het egter, naardien PLINIUS en enige andere schrijvers verhaalen dat op veele der eilanden langs de West-kust van *Afrika*, bijzonderlijk op de *Canarische* eilanden, enige oude gebouwen gevonden zijn, grootlijks waarschijnlijk is, omdat zij thans verlaaten zijn, dat de bewooners naar *Amerika* zijn overgestooken, zijnde de overtocht noch langduurig noch moeijelijk. Deeze verhuizing moet, volgens de berekening deezer schrijveren, meer dan twee duizend jaaren geleden geschied zijn, op eenen tijd dat de Spanjaarden zeer door de Carthagers ontrust wierden; van welke zij de kundigheid in de zeevaart en scheepsbouw verkregen hebbende naar de *Antilles* kunnen overgestooken zijn langs de Westlijke eilanden, die juist ter halven weg op hunne reis gelegen waren.

Hij is ook van gedagte dat *Groot-Brittannien*, *Ierland*, en de *Orcadische eilanden* zeer gelegen waren om eene diergelijke gissing voet te geeven. Als een bewijs hiervan brengt hij de volgende plaats bij uit de geschiedenis van *Wales*, door Doct. DAVID POWEL in het jaar 1170 geschreven.

Deeze geschiedschrijver verhaalt dat MADOC, een der zoonen van Prins OWEN GWYNNITH, een afkeer gekregen hebbende van de burgerlijke

lijke oorlogen, die na den dood van zijnen vader tusſchen zijne broederen ontſtaan waren, verſcheiden ſchepen uitrustede, en dezelve van alles, wat tot eene lange reis vereischt wierd, voorzien hebbende, nieuwe landen westwaarts van Ierland ging opzoeken; daar ontdekte hij zeer vrugtbaare landſtreeken, maar die van inwooners ontbloot waren, waarop hij een gedeelte van zijn volk daar laatende, naar *Groot Brittannien* wederkeerde, daar hij nieuw volk wierf, dat hij naderhand naar zijne volkplanting overbragt.

Vervolgens keert de Vlaamſche ſchrijver terug naar de Scythen, tusſchen welke en de Amerikaanen hij eene vergelijking maakt. Hij merkt aan dat verſcheiden deezer natieën ten Noorden van de *Caspiſche* zee een zwervend leven leidden, dat, gelijk veele andere van hunne gewoonten, en hunne levenswijs, in veele omſtandigheden, met die der Indiaanen van *Amerika* overeenkwam. En ſchoon de gelijkenis niet volſtrekt juist is, verſchilden egter de verhuizers, zelfs voor dat zij hun eigen land verlieten, van elkanderen, en voerden niet denzelfden naam. Hunne verandering van verblijfplaats had invloed op het overige.

Hij zegt verder dat 'er eene diergelijke gelijkenis beſtaat tusſchen verſcheiden Amerikaanſche

natieën en de Samoieden, die, volgens de Russische berichten, aan de groote rivier *Oby* gezeten zijn. En het is natuurlijker, dus vervolgt hij, te onderstellen dat volkplantingen van deeze natieën naar *Amerika* de ijs-zee op hunne sleden zijn overgereden dan dat de Noorwegers dien geheelen weg, welken GROTIUS hun aangestipt heeft, zouden overgereisd wezen.

Deeze schrijver maakt nog veele andere aanmerkingen, die even redenlijk zijn en juist voorkoomen; maar hij mengt 'er enige andere onder, die niet zoo wel gegrond zijn.

EMANUEL DE MORAEZ, een Portugees, beweert in zijne geschiedenis van Brazilie, dat geheel *Amerika* is bevolkt geworden door de Carthagers en Israëliten. Als een bewijs van dit voorstel brengt hij de ontdekkingen bij, welke men weet dat de eerste gemaakt hebben op een grooten afland van de kust van *Afrika*. Toen de voortgang van deeze ontdekkingen door den Raad van *Carthago* gestuit wierd, vervielen zij, die zig toen in de nieuw ontdekte landen bevonden, van alle gemeenschap met hunne landslieden afgesneden zijnde, en verstooken zijnde van veele benodigdheden van het leven, in eenen staat van barbaarschheid. Wat de Israëliten belangt, denkt deeze schrijver dat 'er niets dan de besnijdenis ontbreeke om eene volmaakte ge-

gelijkenis tusschen hen en de Brazilianen te maaken.

VAN HOORN, een geleerde Hollander, heeft insgelijks over dit onderwerp zijne gissingen te boek geslaagen. Hij begint met te verklaaren dat hij het voor onmogelijk aanziet dat *Amerika* voor den zondvloed bevolkt kon wezen, als men den korten tusschentijd in aanmerking neemt, die tusschen de schepping der waereld, en die gedenkwaerdige gebeurtenis verliep. Vervolgens stelt hij als een beginzel vast dat, na den zondvloed, de menschen en andere op land leevende dieren, en ter zee en te land in dat land zijn doorgedrongen, sommige bijgeval, en sommige willens en weetens, dat de vogelen daar al vliegende zijn gekoomen dat zij in staat waren te doen, door op de klippen en eilanden, die in den Oceaan verspreid liggen, te rusten. Verder merkt hij aan dat de wilde dieren eenen vrijen overgang te land zullen hebben kunnen vinden; en dat, zoo wij daar geene paerden of rundvee vinden (waarbij hij de olyphanten, kameelen, rhinocerossen, en veelerleie andere dieren zou hebben kunnen voegen) sulks koomt omdat de natieën, die daar naar toegingen, of derzelver nuttigheid niet kenden, of geene gelegenheid hadden dezelve te onderhouden.

Na verscheiden volkeren, welke andere voor

de waarschijnlijke eerste bewooners van *Amerika* gehouden hebben, te hebben buitengesloten, waarvoor hij bondige redenen bijbrengt, onderstelt hij dat het door het Noorden is begonnen bevolkt te worden, en beweert dat de eerste volkplantingen zig over de land-engte van *Panama*, door de geheele uitgestrektheid van het vast land verspreid hebben.

Hij gelooft dat de eerste grondleggers van de Indische volkplantingen Scythen waren; dat de Phoeniciers en Karthagers zig naderhand over den Atlantischen Oceaan en de Chineezen over den stillen Oceaan in *Amerika* zijn koomen vestigen; en dat 'er van tijd tot tijd andere natieën langs een deezer wegen kunnen aangeland zijn, of wel door storm op de kusten geworpen wezen; naardien wij door de geheele uitgestrektheid van dat vast land, zoo in deszelfs Noordlijke als Zuidlijke deelen, ontwijfelbaare tekenen ontmoeten van eene vermenging van de Noordsche natieën met die, welke van andere plaatsen gekoomen zijn; en laatstlijk dat sommige Jooden en Christenen door diergelijke gebeurtenissen daar henen kunnen gevoerd zijn, maar dat zulks geschied moet zijn op eenen tijd dat de geheele nieuwe waereld reeds bevolkt was.

Hij erkent egter met dit alles dat het vraagstuk zeer moeijelijk optelossen is, voor eerst, zegt

zegt hij, door de onvolmaakte kennis, welke wij hebben van de ftreeken der waereld aan de Noord- en Zuid-poolen, en ten tweeden door de verwoesting, welke de Spanjaarden, de eerste ontdekkers van de nieuwe waereld, onder de oudfte gedenkftukken aangeregt hebben, getuige zij de groote dubbele weg tusfchen *Quito* en *Cuzco*, eene onderneeming zoo verbaazende dat de pragtigfte werken, door de Romeinen volbragt, bij dezelve in geene vergelijking koomen.

Hij onderftelt ook dat 'er nog eene andere verhuizing der Phoeniciers, behalven de eerstgemelde, plaats gehad hebbe, en deeze gefchiedde geduurende eene driejaarige reize door de Tyrifche vloot in dienst van Koning SALOMO. Hij beweert, op gezag van JOSEPHUS, dat de haven, in welke deeze infcheeping gefchiedde, in de Middellandfche zee gelegen was. De vloot, zegt hij, ging om olyphantstanden, en paauwen naar de West-kust van *Afrika*, daar *Tarfis* is, toen om goud naar *Ophir*, dat *Haiti*, of het eiland *Hispaniola* is; en in dit laatste gevoelen wordt hij gerugfteund door COLUMBUS, die, toen hij dat eiland ontdekte, de fornuizen meende te kunnen nafpooren, in welke het goud gezuiverd wierd.

Bij deeze verhuizingen, die voor het Christen tijdperk voorvielen, voegt hij nog veele andere in

in laateren tijd van verscheiden volkeren, maar ik zal deeze alle hier niet opnoemen. Ik moet ook kortheidshalven ontallijke schrijvers over dit onderwerp met stilzwijgen voorbijgaan, en zal mij alleen vergenoegen met de gevoelens van nog twee of drie andere optegeeven.

De eerste is PIERRE DE CHARLEVOIX, een Franschman, die in de beschrijving zijner reis naar *Noord-Amerika*, welke hij eerst in het jaar 1720 gedaan heeft, de gevoelens van eene menigte verschillende schrijvers over dit onderwerp heeft opgegeeven, waarbij hij zijne eigen gissingen gevoegd heeft, van welke men egter zeer bezwaarlijk een uittrekzel kan geeven, naardien zij zoo doorweeven zijn met de plaatsen, welke hij aangehaald heeft, dat 'er veel aandacht vereischt wordt om dezelve uit malkanderen te houden.

Hij schijnt toeteftemmen dat *Amerika* zijne eerste bewooneren van *Tartarye* en *Hyrcania* konne ontvangen hebben. Dit bevestigt hij door optemerken dat de leeuwen en tijgers, die in *Amerika* gevonden worden, uit deeze landen moeten gekoomen zijn (*a*), welker overgang een

(*a*) Daar worden geene eigenlijke leeuwen en tygers in Amerika gevonden. VERTAALER.

een bewijs oplevert dat de twee halfronden ten Noorden van *Asia* aan malkanderen gehecht zijn. Vervolgens versterkt hij dit bewijs door eene geschiedenis, welke hij zegt dikwerf door Vader GROLLON, een Franschen Jesuit, als eene ontwijfelbaare zaak te hebben hooren verhaalen.

Deeze Vader, enigen tijd als Zendeling in *Nieuw - Frankryk* gediend hebbende, ging met datzelfde oogmerk naar *China*. Op eenen zekeren dag in *Tartarye* reizende, ontmoette hij eene Huronsche vrouw, welke hij te vooren in *Kanada* gekend had. Hij vroeg haar door welk toeval zij in een land gekoomen was, dat zoo verre van haar vaderland gelegen was. Zij andwoordde dat zij, in den oorlog gevangen genoomen zijnde, van de eene natie tot de andere gebragt was, tot dat zij eindlijk gekoomen was ter plaatse daar zij zig toen bevond.

De Heer CHARLEVOIX voegt 'er vervolgens bij dat men hem verzeekerd heeft dat een ander Jesuit, bij zijne wederkomst uit *China*, door *Nantz* trekkende, eene diergelijke zaak van eene Spaansche vrouw van *Florida* verhaald had. Zij was ook door zekere Indiaanen gevangen genoomen, en aan andere van een verder afgelegen land overgegeeven, en door deeze wederom aan eene andere natie, tot dat zij dus van land tot land gegaan en door streeken getrokken zijnde, daar het

het zeer koud was, zig eindlijk in *Tartarye* bevonden had. Hier was zij met eenen Tartaar getrouwd, die de overweldigers naar *China* gevolgd was, daar zij toen gezeten was.

Hij vermindert egter de waarſchijnlijkheid deezer geſchiedenisſen door te erkennen dat zij, die het verst naar het Oosten van *Aſia* gezeild zijn, door de kust van *Jeſſo* of *Kamſchatka* te volgen, beweerd hebben dat zij het uiterst eind van dat vast land ontdekt hadden, en daaruit beſloten hebben dat 'er met geene mogelijkheid eene gemeenſchap over land zijn kon: Maar hij voegt 'er bij dat FRANS GUELLA, een Spanjaard, gezegd wordt beweerd te hebben dat deeze ſcheiding niet meer is dan eene ſtraat, omtrent honderd mijlen breed, en dat enige reizen door de Japaneezen zedert korten tijd ondernoomen, reden geeven om te denken dat deeze ſtraat ſlegts eene baai is, boven welke een overgang te land is.

Hij gaat voort met aantemerken dat, ſchoon 'er weinige wilde dieren in Noord-Amerika gevonden worden, uitgezonderd eene ſoort van tygers zonder vlakken, die in het land der Irokeezen gevonden wordt, 'er egter omtrent de keerkringen leeuwen en waare tygers zijn, die des niettegenſtaande van *Hyrcanie* en *Tartarye* kunnen gekoomen zijn; want naardien zij meer Zuidwaarts trekkende, luchtſtreeken vonden, die meer

meer overeenkomstig met hunnen aaart zijn, hebben zij met den tijd de Noordlijke streeken verlaaten.

Hij haalt SOLINUS en PLINIUS aan om te bewijzen dat de Scythische Antropophagi weleer eene groote uitgestrektheid lands ontvolkt hebben, tot het voorgebergte *Tabin* toe, gelijk ook eenen schrijver van laateren tijd MARCO PAULO, eenen Venetiaan, die ons, zegt hij, verhaalt dat 'er, ten Noord-Oosten van *China* en *Tartarye*, uitgestrekte onbewoonde landen zijn, die genoegzaam zijn om de gissingen omtrent de verhuizing van een groot getal Scythen naar Amerika te bevestigen.

Hij voegt hier nog bij dat wij bij de Ouden de naamen van enige deezer volkeren vinden. PLINIUS spreekt van de *Tabianen*; SOLINUS maakt gewag van de *Apulejers*, die tot nabuuren de *Masfageten* hadden, welke PLINIUS ons verzeekert dat zedert geheel verdweenen zijn. AMMIANUS MARCELLINUS zegt ons uitdruklijk dat de vrees voor de Antropophagen veele inwooneren van deeze landen noodzaakte elders eene schuilplaats te zoeken. Uit alle deeze getuigenissen besluit CHARLEVOIX dat 'er ten minsten reden is om te gissen dat meer dan eene natie in Amerika van eene Scythische of Tartaarsche afkomst zij.

Hij

Hij eindigt zijne aanmerkingen op de ſchrijvers, welke hij aangehaald heeft met de volgende redeneering: Het ſchijnt mij toe dat dit geſchil tot de twee volgende punten kan gebragt worden; 1. hoe de nieuwe waereld bevolkt mag geworden zijn; 2. door welk volk en door welke middelen zij bevolkt zij geworden.

Niets kan, volgens hem, gemaklijker beandwoord worden dan de eerſte vraag. Amerika kan bevolkt geworden zijn gelijk de drie andere waerelddeelen bevolkt zijn. Men heeft hiertegens, veele zwaarigheden geopperd, welke men voor onoplosbaar gehouden heeft, doch die verre zijn van zulks te wezen. De bewooners van beiden de halfronden zijn voorzeeker afſtammelingen van denzelfden vader; de algemeene vader van het menschlijk geſlacht ontving een uitdruklijk bevel van God om de geheele waereld te bevolken, en volgens dat bevel is zij bevolkt geworden.

Om dit te weeg te brengen was het nodig alle zwaarigheden te boven te koomen, die in den weg ſtonden, en deeze zijn dan ook overwonnen. Waren deeze moeijelijkheden grooter met opzigt tot het bevolken van de uiteinden van Aſia, Afrika en Europa, of om menſchen op de eilanden overtebrengen, die op eenen aanmerklijken afſtand van deeze landen liggen, dan om in

In Amerika overtegaan? voorzeeker niet. De ſcheepvaart, die in de laatste drie of vier eeuwen tot zulk eene groote volmaaktheid gebragt is, is misſchien nog verder geweest in die oude tijden dan huiden ten dage. Wie kan denken dat Noach en zijne onmiddelijke afſtammelingen minder van die konst verſtonden dan wij? Dat de bouwer en ſtuurman van het grootste ſchip dat immer gemaakt is, een ſchip, dat gebouwd was om eenen onbegrensden Oceaan overtevaaren, en dat zoo veele banken en klippen te mijden had, van die konst onkundig zoude geweest zijn, of haar niet geleerd zoude hebben aan diegeenen van zijne afſtammelingen, die hem overleefden, en door wier middel hij het bevel van God moest ter uitvoer brengen; wie kan denken, zeg ik, dat hij hun de konst niet zoude medegedeeld hebben van eenen Oceaan te bevaaren, die niet alleen ſtiller en bedaarder, maar boven dien binnen zijne oude grenspaalen beperkt was?

Als men dit toegeeft, hoe gemaklijk is het dan om, behalven, den overtocht te land, van welken wij reeds geſprooken hebben, van de kust van Afrika naar *Brazilie*, van de *Kanariſche* naar de *Westerſche* eilanden en van daar naar de *Antilles* overteſteeken? Van de Britſche eilanden of de Kust van Frankryk naar *Newfoundland* is de overtocht noch lang, noch moeielijk;

lijk; hetzelfde mag ik zeggen van dien van China naar Japan, of de Phillippynſche eilanden naar de Marianes eilanden, en van daar naar Mexico.

Daar zijn eilanden, die op eenen aanmerklijken afſtand van het vaste land van Aſia liggen, waarop wij niet verwonderd geweest zijn inwooneren te vinden, waarom zouden wij ons dan verwonderen menſchen in Amerika te vinden? Ook kan men niet denken dat de kleinzoonen van Noach, toen zij verpligt waren van elkanderen te ſcheiden en zig, overeenkomſtig Gods bevel, over de gantſche aarde te verſpreiden, het volſtrekt onmogelijk zouden gevonden hebben om bijna de helft van dezelve te bevolken.

Ik heb omſlagtiger geweest in mijne uittrekzels uit deezen ſchrijver dan ik eerst voorneemens was, omdat zijne redenen bondig en veele zijner aanmerkingen juist ſchijnen. Hiervan moet ik egter de verhaalen van de Huronſche en Floridaſche vrouwen uitzonderen, welke ik, naar mij voorkoomt, wel voor fabelachtig mag verklaaren. Ik zal ſlegts, om mijnen leezeren een beknopter denkbeeld van de verhandeling van CHARLEVOIX te geeven, aanſtippen, hoedanig hij wil dat men te werk zal gaan om agter de waarheid te koomen, welke wij zoeken.

De eenigſte wijze, waarop dit geſchieden kan, zegt

zegt hij, is door de taalen der Amerikaanen met die der verſchillende natieën, van welke wij onderſtellen kunnen dat zij door verhuizing afkomſtig zijn, te vergelijken. Als wij de eerſte vergelijken met die woorden, welke als oorſpronglijke woorden beſchouwd worden, zal zulks ons misſchien tot de eene of andere gelukkige ontdekking brengen; en deeze wijze van tot den oorſprong van natieën opteklimmen, die verre de minſte aan twijfelachtigheden onderworpen is, is niet zoo moeielijk als men zig verbeelden zoude. Wij hebben reizigers en zendelingen gehad, en hebben 'er nog, die alle de taalen geleerd hebben, welke in alle de gewesten der nieuwe waereld geſprooken worden; het zou ſlegts nodig zijn eene verzameling van hunne ſpraakkonſten en woordenboeken te maaken, en die met de doode en leevende taalen van de oude waereld te vergelijken, die voor oorſpronglijk doorgaan, en dan zou men de gelijkheid gemaklijk kunnen opſpeuren. Zelfs de verſchillende tongvallen behouden, ondanks de veranderingen, die zij ondergaan hebben, nog genoeg van de moeder-taal om hierin aanmerklijk licht te verſchaffen.

Indien men de zeden, gewoonten, godsdienst en overleveringen van de Amerikaanen wilde onderzoeken, om door dat middel derzelver oor-

ſprong te ontdekken, zou men zig, denkt hij, bedriegen. Een onderzoek van dien aart is, merkt hij aan, ſlegts geſchikt om een valsch licht te geeven, dat ons eerder zal verblinden, en ons van den regten weg brengen, dan ons met zeekerheid tot het voorgeſteld doel geleiden.

De oude overleveringen worden uit het geheugen uitgewischt van hun, welke die hulpmiddelen niet hebben, of zedert eeuwen gemist hebben, die vereischt worden om dezelve in gedagtenis te bewaaren. En in deezen toeſtand is volkoomen het halve deel van de waereld. Nieuwe gebeurteniſſen en nieuwe omſtandigheden doen nieuwe overleveringen ontſtaan, die de voorige uitwiſſchen en zelve op haare beurt uitgewischt worden. Als 'er eene of twee eeuwen verloopen zijn, blijven 'er geene ſpooren meer over van de eerste overleveringen en dus worden wij in eenen ſtaat van onzeekerheid ingewikkeld.

Hij beſluit, onder veele andere, met de volgende aanmerkingen. Onvoorziene toevallen, orkaanen en ſchipbreuken hebben zeekerlijk medegewerkt om alle bewoonbaare deelen der aarde te bevolken; en moeten wij ons dan verwonderen, als wij zekere gelijkeniſſen in perſoonen en zeden zien tuſſchen natieën, die verst van elkanderen afgelegen zijn, daar wij zulke groote verſchillen vinden tuſſchen die, welke

aan

aan elkanderen grenzen? Naardien ons historiſche gedenkſtukken ontbreeken, is 'er niets, ik herhaal het, dan eene kennis van de oorſpronglijke taalen die in ſtaat is om over deeze wolken van ondoordringbaare duisternis enig licht te verſpreiden.

Door zulk een onderzoek zouden wij ten minſten te weeten, koomen welke, onder dat ontzagchelijk getal verſchillende natieën, die Amerika bewoonen en zoo veel in taal van de andere verſchillen, woorden gebruiken, die geheel verſchillende zijn van die der Oude Waereld en welke bij gevolg gerekend moeten worden in de vroegſte tijden naar Amerika overgegaan te zijn, en welke diegeene zijn, die, door de overeenkomst van hunne taalen met die, welke thans in de drie andere waereld-deelen in gebruik zijn, reden geeven om te denken dat haare verhuizing van laateren tijd is en dat zij moet toegeſchreven worden aan ſchipbreuken of aan toevalligheden gelijk die, van welke in den loop deezer verhandeling is gewag gemaakt.

Ik zal hier ſlegts het gevoelen van nog eenen ſchrijver bijbrengen, eer ik mijne eigen gedagten over dit onderwerp voordraag en dat is van J. ADAIR, Schildkn. die veertig jaaren onder de Indiaanen gewoond en derzelver historie in het jaar 1772 uitgegeeven heeft. Deeze ſchrijver heeft

in zijne geleerde en ſyſthematiſche hiſtorie der natieën, welke de Westlijke deelen der Zuidlijkſte Amerikaanſche volkplantingen bewoonen, zonder aarſelen beweerd dat de oorſpronglijke bewooners van Amerika van de Iſraëliten afſtammen, of van toen zij eene zee-mogendheid uitmaakten, of kort na hunne algemeene gevangenis.

Deeze afſtamming tragt hij te bewijzen uit hunne godsdienſtige plegtigheden, uit hunne burgerlijke en krijgs-gewoonten, uit hunne huwelijks- en begravenis-plegtigheden, uit hunne zeden, taalen, overleveringen en uit eene menigte andere bijzonderheden. Hij is hiervan zoo ſterk overtuigd, dat hij zig verbeeldt in elke eene volkoomen en onbetwistbaare overeenkomst te vinden. Ik zal mij niet ophouden hem in alle dezelve te volgen, en zal daarom ſlegts enige weinige uittrekzels geeven om te toonen op welken grond hij zijne onderſtellingen bouwt, en in hoe verre hij hieromtrent geloof mag verdienen.

Hij begint met aantemerken dat, ſchoon ſommige geſteld hebben dat de Amerikaanen van de Chineezen afſtammen, egter noch hun godsdienst, wetten, noch gewoonten in het minst naar die der Chineezen gelijken, hetgeen genoegzaam bewijst dat zij van deezen Stam niet zijn. Daarenboven, naardien onze beste ſchepen nu bijna

een

een half jaar werk hebben om naar *China* te zeilen (hier herinnert zig onze ſchrijver niet dat dit van eene hooge Noorder-Breedte is door de linie en dan weder terug verre ten Noorden van dezelve en niet regtſtreeks dwarsch over den Stillen Oceaan, ſlegts honderd en elf graaden verre,) of van *China* naar *Europa*, is het zeer onwaarſchijnlijk dat zij zulke gevaarlijke ontdekkingen zouden onderneemen met hunne onderſtelde kleine vaartuigen, tegens ſnelle ſtroomen en in ongezonde pasſaat-winden.

Hij merkt wijders aan dat dit nog te onwaarſchijnlijker is omdat 'er reden is om te denken dat deeze natie het gebruik van den zeilſteen niet kende om haare koers te beſtieren. *China*, zegt hij, is omtrent agt duizend mijlen van het vaste land van Amerika afgelegen, dat twee maalen zoo verre is als over den Atlantiſchen Oceaan, en 'er is geen oude ſchrijver die van hunne kennis in de zee-vaart of zelfs van enige neiging tot dezelve ſpreekt, behalven van kleine reizen langs de kusten. Ook waaien de winden met weinig verandering van het Oosten naar het Westen binnen de Noorder en Zuider Breedten van dertig graaden en daar omtrent, en dus konden deeze winden hen niet naar de Amerikaanſche kusten drijven, alzoo zij regt in eene ſtrijdige rigting met die koerts liggen.

Men kon ook, volgens de redeneering van deezen ſchrijver, niet naar Amerika zeilen uit het Noorden over *Tartarye* of oud *Scythie*; deeze landen konden, volgens hunne ligging, nooit eene zee-mogendheid geweest zijn, of nooit worden; en het is volſtrekt ondoenlijk, zegt hij, uit dat gedeelte van de waereld ter zee naar Amerika te gaan. Daarenboven zijn de overgebleven ſpooren van hunne godsdienſtige plegtigheden en burgerlijke en krijgs-gewoonten geheel het tegengeſtelde van dezelfde ſpooren bij de oude Scythen. Zelfs in de gemaatigde Noordlijke luchtſtreeken is niet de minſte voetſtap te zien van enig oud ſtatig gebouw of van enige ſterk bevolkte volkplantingen, gelijk men zegt dat nog overig zijn in de minder gezonde ſtreeken van *Peru* en *Mexico*. En verſcheiden der Indiſche natieën verzeekeren ons dat zij de *Misſisſippi* overvoeren, alvorens zij hunne tegenswoordige Noordlijke volkplantingen vormden, het welk, met de voorige bewijzen vergeleken, naar zijne gevolgtrekking, genoeg is om het zwak gevoelen dat de natuurlijke inboorlingen van Amerika van de Tartaaren of oude Scythen zouden afſtammen, geheel omverre te werpen.

De redenen, welke de Heer ADAIR geeft voor de onderſtelling dat de Amerikaanen van de Jooden afſtammen, zijn de volgende.

1. Om-

1. Omdat zij in Stammen verdeeld zijn en Hoofden over zig hebben, gelijk de Iſraëliten hadden.

2. Omdat, gelijk de Hebreeuwſche natie door een geſtreng ſtand houdend godlijk gebod, bevoolen was, te Jeruſalem, Jehovah, den waarachtigen leevenden God te dienen, de Indiaanen ook zoo doen, hem noemende *Yohewah.* De oude Heidenen dienden, voegt hij 'er bij, gelijk bekend is, eene menigte Goden; maar de Indiaanen bewijzen hunnen godsdienſtigen eerbied aan den grooten, weldaadigen, opperſten, heiligen Geest des Vuurs, die, gelijk zij denken, boven de wolken woont en ook op aarde bij onbevlekte menſchen. Zij bidden geene beelden aan, noch dooden, noch de hemel-lichten, noch kwaade geesten, noch enig geſchapen wezen hoegenaamd.

3. Omdat de Indiaanen, volgens de theocratie of de gods-regeering van Iſraël, de godheid voor het onmiddelijk hoofd van hunnen ſtaat houden.

4. Omdat, gelijk de Jooden aan de beſtiering van Engelen geloofden, de Indiaanen ook gelooven dat de hooge hemelſtreeken door goede geesten bewoond worden.

5. Omdat de Indiaanſche taal en tongvallen dezelfde eigenſchap en aart van de Hebreeuwſche ſchijnen te hebben, zijnde hunne woorden en ſpreuken kragtig, beknopt, verheven, wellui-

dende en ſtout en dikwijls en in letters en in betekenis gelijk aan de Hebreeuwſche taal.

6. Omdat zij den tijd op de wijze der Hebreeuwen rekenen.

7. Omdat zij, overeenkomſtig met of naar de wijze van de Jooden, hunne propheeten, hoogepriesters en andere godsdienſtige orden hebben.

8. Omdat hunne feesten, vasten en godsdienſtige plegtigheden eene groote overeenkomst hebben met die der Hebreeuwen.

9. Omdat de Indiaanen, alvorens ten oorlog te trekken, veele voorbereidende plegtigheden van reiniging en vasten hebben, gelijk van de Iſraëliten beſchreven ſtaat.

10. Omdat de Indiaanen dezelfde ſmaak voor verſierzelen, en dezelfde ſoort van verſierzelen hebben als de Hebreeuwen hadden.

Deeze en meer andere bewijzen van gelijken aart brengt de Heer ADAIR bij, om zijn begunſtigd ſtelzel te onderſchraagen; doch ik zou denken, dat, zoo de Indiaanen indedaad van de Hebreeuwen afkomſtig zijn, onder hunne godsdienſtige plegtigheden, op welke hij zijne onderſtelling voornamelijk ſchijnt te bouwen, de voornaamſte, die der beſnijdenis namelijk, nooit in onbruik zoude geraakt en het geheugen zelf 'er van uitgewischt zijn.

Zoo veele en zoo onderſcheiden zijn de gevoe-

voelens dergeene, welke tot hier toe over dit onderwerp gefchreven hebben! Ik zal egter niet tragten die overeentebrengen, of het gebrekkige van dezelve aantetoonen, maar voortgaan met mijn eigen gevoelen omtrent den oorfprong der Amerikaanen voortedraagen, dat gegrond is op gevolgtrekkingen uit de redenlijkfte bewijzen van de fchrijvers, welke ik aangehaald heb, getrokken en uit mijne eigen waarneemingen; derzelver juistheid zal ik aan het oordeel van mijne leezeren onderwerpen.

Om mijne gisfingen omtrent dit ftuk te beter te doen volgen is het nodig eerst den afftand tusfchen *Amerika*, en die deelen der bewoonbaare waereld, welke 'er naast bij liggen, te onderzoeken.

Het vast land van *Amerika* fchijnt, voor zoo verre wij kunnen oordeelen uit alle de nafpeuringen, die omtrent de poolen gedaan zijn, geheel van de andere deelen der waereld afgefcheiden te zijn. Het gedeelte van *Europa* dat 'er het naast bij koomt, is de kust van *Groenland*, liggende op omtrent zeventig graaden Noorder Breedte, en dat zig uitftrekt tot nog geene twaalf graaden van de kust van *Labrador*, die op den Noord-Oostlijken rand van dit vast land gelegen is. De kust van *Guinea* is het naast bij liggend gedeelte van *Afrika*, dat omtrent agttien hon-

honderd en zestig Engelsche mijlen Noord-Oost van *Brazilie* ligt. De Oostlijkste kust van *Asia*, die zig tot de zee van *Korea* ten Noorden van *China* uitstrekt, steekt Noord-Oostwaarts uit door Oostlijk *Tartarye* en *Kamschatka* naar *Siberie*, op omtrent zestig graaden Noorder Breedte, naar welke de Westlijke kusten van *Amerika*, van *California* tot de Straat van *Annian*, zig bijna Noord-Westlijk uitstrekken, en op omtrent zes en veertig graaden van dezelfde Breedte liggen.'

Of het vaste land van *Amerika* nog verder Noordwaarts strekke dan deeze Straaten, en aan het Oostlijk gedeelte van Asia vast zij, gelijk beweerd is door sommige van de schrijvers, die ik aangehaald heb, dan of de landen, die tusschen beiden ontdekt zijn, slegts een archipel van eilanden zijn, die zig naar het tegen overliggend vast land uitstrekken, is nog met geene zeekerheid bepaald (*a*). Naar-

(*a*) Thans is men, zedert de ontdekkingen van den Heer COOK, zeeker dat *Asia* en *Amerika* niet aan elkanderen vast zijn, maar gescheiden zijn door eene zee, waarin eene reeks eilanden ligt, die niet verre van elkanderen gelegen zijn, waarom de overgang van de kust van *Asia* naar *Amerika* door kleine vaartuigen gemaklijk langs dien weg heeft kunnen geschieden. VERTAALER.

Naardien het egter zeeker is dat 'er veele aanmerklijke eilanden tusschen de uit-einden van Asia en Amerika liggen, namelijk, *Japan*, *Yeso* of *Jedso*, *Gamas-land*, *Behrings-eiland*, en verscheiden andere door TSCHIRIKOW ontdekt, en naardien 'er, buiten deeze, van de vijftig graaden Noorder Breedte af een groep eilanden is, die zig tot *Siberie* uitstrekken, is het uit derzelver nabijheid aan *Amerika* waarschijnlijk dat dat waereld-deel zijne eerste bewooneren van deeze ontvangen hebbe.

Dit besluit is het redenlijkst dat ik in staat ben te trekken, in onderstelling dat 'er, zedert de natuurlijke inwooneren zig op dit vast land nedergezet hebben, geene buitengewoone of schielijke verandering in de ligging of oppervlakte van hetzelve heeft plaats gehad door overstroomingen, aardbeevingen of de eene of andere omwenteling van den aardbol, die ons onbekend zijn.

Mij schijnt het ten hoogsten onwaarschijnlijk toe dat het van verschillende kanten bevolkt zoude zijn over den Oceaan, gelijk andere beweerd hebben. De kleinheid der schepen, van welke men in deeze oude tijden gebruik maakte en het ontbeeren van het kompas, laaten ons niet toe te onderstellen dat enig zeevaarend volk het uit vrije keuze gewaagd zoude hebben den grondloozen Oceaan overtesteeken om afgelegen landen

den optezoeken. Ware dit egter ondernoomen geweest, of was *Amerika* eerst toevallig bevolkt geworden door schepen, met menschen van beiden kunnen, die door sterke Oostlijke winden over den Atlantischen Oceaan gedreven waren, dan moesten deeze volkplantelingen enige spooren overgehouden hebben van de taal van het land, uit hetwelk zij verhuisd waren, en dit zou zedert deszelfs ontdekking door de Europeaanen reeds uitgevonden zijn geweest. Het koomt ook zeer zonderling voor dat 'er verscheiden zulke toevallige verhuizingen, gelijk die door sommige ondersteld worden, zouden hebben plaats gehad (*a*).

Over

(*a*) Deeze gevolgtrekkingen van den Schrijver koomen mij voor geenzints beslissende te zijn; en ik acht het niet onwaarschijnlijk dat 'er, het zij door storm, het zij opzetlijk (hoe gewaagd dan de onderneeming ook zonder kompas ware) menschen van het Noord-Westen van Europa naar *Amerika* zijn overgestooken. Indien het eiland *Atlantis*, gelijk men ondersteit, in den Oceaan buiten de Straat van *Gibraltar* gelegen, en zig verre in dien Oceaan uitgestrekt heeft; is het mede niet onwaarschijnlijk dat van daar menschen naar *Amerika* langs de tusschenliggende eilanden zijn overgestooken; dit tijdperk is te lang voorleden dan dat men van deeze verhuizing nog

Over het geheel, ben ik, na de scherpste naspeuringen en de rijpste overdenkingen, van gedagten dat *Amerika* zijne eerste bewooneren uit het Noord-Oosten ontvangen heeft, langs den zoo even genoemden grooten archipel, en uit dit gedeelte alleen. Maar dit kan op verschillende tijden en uit verschillende gedeelten geschied zijn; uit *Tartarye*, *China*, *Japan*, of *Kamschatka*, welker inwooneren naar elkanderen gelijken in kleur, in trekken en in gestalte, en die, voor dat sommige deezer volkeren kennis van konsten en weetenschappen gekregen hebben, misschien ook overeenkomst met malkanderen gehad hebben in zeden, gewoonten, godsdienst en taalen.

Het eenigst verschil tusschen de Chineesche natie en de Tartaaren bestaat in den beschaafden staat van deeze en den onbeschaafden toestand van de andere. De eerste is een handeldrijvend volk geworden en woont in huizen, die tot regelmaatige steden en vlekken gebouwd zijn; de laatste woonen meest onder tenten en zwerven in verschillende horden rond, zonder eene vaste verblijf-

nog spooren in *Amerika* zoude hebben kunnen vinden, daar zelfs onze historiesche bescheiden omtrent dat eiland zoo gering zijn. VERTAALER.

blijfplaats te hebben. Ook kunnen de lange en bloedige oorlogen, waarin deeze twee natieën zijn ingewikkeld geweest, hunne erflijke gelijkenis niet uitroeijen. Het tegenswoordig geslacht des Chineeschen Keizers is van Tartaarsche afkomst; en zoo zij niet begreepen dat 'er een ander recht ware dan dat van verovering, zou een zoo talrijk volk naauwlijks stil blijven onder de regeering van vreemdelingen.

Het is zeer baarblijklijk dat sommige van de zeden en gewoonten der Amerikaansche Indiaanen naar die der Tartaaren gelijken; en ik twijfel niet of het zal, op den eenen of andere toekoomenden tijd, die zelfs niet verre af is, tot zeekerheid gebragt worden dat, geduurende enige der oorlogen tusschen de Tartaaren en Chineezen, een gedeelte der bewooneren van de Noordlijke gewesten uit hun geboorte-land verjaagd, op enige der voornoemde eilanden de vlugt namen, en van daar naar Amerika doordrongen. Elke natie kon ondertusschen op onderscheiden tijden overwinnende zijn en de overwonnen beurtelings voor hunne overwinnaars vlugten; en van daar zou de gelijkenis van de Indiaanen naar al dat volk ontstaan kunnen zijn, gelijk ook die haat, welke tusschen zoo veele hunner Stammen plaats heeft.

Het koomt mij voor dat 'er eene duidlijke gelij-

lijkenis tusfchen de Indiaanen en Chineezen zigtbaar is in die bijzondere gewoonte van het hair te fcheeren, of uit te plukken en flegts een klein bosjen op de kruin van het hoofd overtelaaten. Deeze gewoonte zegt men dat bevoolen is door de Tartaarfche Keizers bij hunne komst tot den troon van China, en het is bij gevolg een verder bewijs dat deeze gewoonte bij de Tartaaren in gebruik was, aan welken, zoo wel als aan de Chineezen, de Amerikaanen haar kunnen verfchuldigd zijn.

Daar zijn ook veele woorden en bij de Chineezen en bij de Indiaanen in gebruik, die naar elkanderen gelijken, niet alleen in klank, maar zelfs in betekenis. De Chineezen noemen eenen flaaf *Shungo* en de *Naudowesfie*-Indiaanen, welker taal minst verbasterd is, omdat zij minst met de Europeaanen gemeenfchap houden, noemen eenen hond *Shungush*. De eerste noemen eene foort van hunne thee *Shoufong*; de laatste noemen hunne tabak *Shoufasfau*. Veele andere woorden, die de Indiaanen gebruiken, vervatten de lettergreepen *che*, *chau* en *chu* naar den tongval der Chineezen.

Daar zou waarfchijnlijk eene diergelijke overeenkomst tusfchen de taal der Tartaaren en die der oorfpronglijke Amerikaanen gevonden worden, zoo wij zoo wel met dezelve bekend waren

als wij, door de gemeenfchap, welke de koophandel geeft, met die der Chineezen bekend zijn.

In deeze gisfingen word ik bevestigd door de berichten over *Kamfchatka*, enige jaaren geleden, op last van de Keizerin van Rusland, in het licht gegeeven, welker fchrijver zegt dat de zee, die dat Schier-eiland van Amerika fcheidt, vol eilanden is en dat de afftand tusfchen *Tfchukotskoi-Nofs*, een voorgebergte aan het Oostlijk eind van dat land, en de kust van Amerika niet grooter is dan derdehalven graad van eenen grooten cirkel. Hij zegt verder dat 'er de grootste reden is om te denken dat Afia en Amerika weleer aan deeze plaats aan elkanderen vast waren, naardien de kusten van beiden de waerelddeelen tot kaapen en baaien fchijnen afgebrooken te zijn, die met elkanderen overeenkoomen, te meer omdat de bewooners van beiden, in deeze gedeelten, in perfoon, kledij, gewoonten en wijze van zig te voeden naar elkanderen gelijken. Hunne taal fchijnt, zegt hij, wel is waar, niet dezelfde te zijn; maar het is ook waar dat de inwooners van elke ftreek in *Kamfchatka* eene taal fpreeken, even zoo zeer van elkanderen verfchillende als van die, welke op de kust aan de overzijde gefprooken wordt. Deeze aanmerkingen, bij welke hij nog voegt dat de booten van de

de bewooners der beiden kusten even eens van maakzel zijn, en dat de inboorlingen van dit gedeelte van *Amerika* in het geheel geene wijn en tabak kennen, hetgeen hij als een bewijs aanziet dat zij tot nog toe geene gemeenschap met de inboorlingen van *Europa* gehad hebben, behelzen, zegt hij, weinig minder dan een volkoomen betoog dat Amerika uit dit gedeelte van Asia bevolkt is geworden.

De grenzen van dit mijn werk laaten mij niet toe langer op dit onderwerp stil te staan, of meer bewijzen optetellen om mijne stelling te ondersteunen. Ik ben egter zoo volkoomen overtuigd van derzelver zeekerheid, en ik ben zoo verlangende geweest om alle getuigenissen te bekoomen, welke kunnen aangevoerd worden om haar nog sterker waarschijnlijkheid bijtezetten, dat ik eens een gezelschap van Heeren, die veel werk van zulke naspeuringen maakten en welken ik mijne gedagten omtrent dit stuk had medegedeeld, de aanbieding deed dat ik, zoo zij mij van het nodige verzorgen wilden, eene reis onderneemen zoude door de Noord-Oostlijke deelen van *Europa* en *Asia* naar de binnenlanden van *Amerika* en van daar naar *Engeland*, terwijl ik, op mijne reis, alle waarneemingen zoude doen zoo omtrent de taal als de zeden van de volkeren, met welke ik verkeeren zoude, die zouden kunnen

ftrekken om de ftelling, die ik hier opgegeeven heb, opteheldeten, en de nieuwsgierigheid der geleerde en onderzoeklievende te voldoen; dan naardien men oordeelde dat zulk eene onderneeming eerder door de natie dan door bijzondere perfoonen behoorde bekostigd te worden, wierd zij niet ter uitvoer gebragt.

Het ftrekt mij tot groot genoegen zedert ik de voorgemelde befluiten heb opgemaakt te bevinden dat zij ftrooken met het gevoelen van dien grooten en geleerden hiftoriefchrijver Doctor ROBERTSON, en, fchoon ik met hem inftemme dat het onderzoek, uit zijnen aart, zoo duister en ingewikkeld is, dat de gisfingen, welke ik gemaakt heb, flegts als gisfingen en niet als onbetwistbaare gevolgtrekkingen befchouwd kunnen worden, hebben zij egter eenen grooteren graad van waarfchijnlijkheid dan de onderftellingen van hun, die beweeren dat dit vast land van eenen anderen kant is bevolkt geworden.

Eene van des Heeren ROBERTSONS aanhaalingen uit de Dagverhaalen van BEHRING en TSCHIRIKOW, die, omtrent het jaar 1741, van *Kamfchatka* zeilden om de Nieuwe Waereld optezoeken, fchijnt mijne ftelling veel kragt bijtezetten: „ Deeze bevelhebbers, hunnen tocht „ Oostwaarts voortgezet hebbende, ontdekten „ land, dat hun toefcheen een gedeelte van het „ vaste

„ vaste land van Amerika te zijn en, volgens
„ hunne waarneemingen, ſchijnt het weinige
„ graaden van de Noord-West kust van *Cali-*
„ *fornia* te liggen. Daar hadden zij enigen
„ omgang met de inwooneren, die hun toe-
„ ſcheenen naar de Noord-Amerikaanen te ge-
„ lijken; zij booden den Rusſen de *Calumet*, of
„ Vrede-pijp aan, die een zinnebeeld van vriend-
„ ſchap is, 't welk bij het volk van Noord-
„ Amerika algemeen in gebruik is en eene wille-
„ keurig aangenoomen gewoonte, die hun bij-
„ zonder eigen is."

Deeze onvergelijklijke ſchrijver redeneert ook zelf tot ſtaaving van zijne ſtelling, met veel oordeel en op eene bijna voldingende wijze. Hij zegt: „ Wij mogen in dit onderzoek als een
„ zeeker beginzel vastſtellen dat Amerika niet
„ bevolkt is door eene natie van de Oude Wae-
„ reld, die groote vorderingen in beſchaaving
„ gemaakt had. De bewooners van de Nieuwe
„ Waereld waren in eenen zoo ruuwen ſtaat van
„ maatſchappij, dat zij zelfs niet bekend waren
„ met de konſten, die de eerste proeven van
„ menschlijke ſchranderheid zijn in haare eerste
„ ſchreden tot verbetering. Zelfs de beſchaafd-
„ ſte natieën van *Amerika* kenden veele van die
„ eenvoudige uitvindingen niet, die in andere
„ deelen van de waereld bijna gelijktijdig met de

„ maatfchappij ontftonden en in de vroegfte tijd- „ perken van het burgerlijk leven bekend wa- „ ren. Hieruit blijkt klaar dat de Stammen, die „ eerst naar Amerika verhuisden, van natieën „ afftamden, die niet minder barbaarsch moeten „ geweest zijn dan hunne nakoomlingfchap ten „ tijde toen zij eerst door de Europeaanen ont- „ dekt wierden. Zoo het gebruik van ijzer im- „ mer aan de Wilden van Amerika, of aan hunne „ voorouderen bekend geweest ware; zoo zij „ ooit eene ploeg, een weefgetouw, of eene „ fmidfe gebruikt hadden, zoude de nuttigheid „ van deeze uitvindingen dezelve voorzeeker in „ ftand hebben doen blijven, en het is onmoge- „ lijk dat zij verworpen of vergeeten zouden ge- „ worden zijn. ”

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van de perfoonen, kleeding, tenten en het huisraad der Indiaanen.

Van de eerfte vestiging der Franfchen in *Canada* tot de verovering van dat gewest door de Engelfchen in het jaar 1760, hebben verfcheidene dier na-

natie, die in de binnen-landen van Noord-Amerika gereisd hadden, hetzij om met de Indiaanen te handelen, hetzij om te tragten hen te bekeeren, berichten van hunne zeden, gewoonten enz. in het licht gegeeven. De voornaamste zijn Vader LOD. HENNEPIN, CHARLEVOIX en de Baron LA HONTAN. De eerste gaf, veele jaaren geleden, enige zeer oordeelkundige aanmerkingen uit, dat hij te beter in staat was te doen, door den bijstand, welken hij ontleende uit de kaarten en dagverhaalen van den ongelukkigen Heer DE LA SALLE, die op zijne reis door enige reisgenooten vermoord wierd. Het dagregister van dien Heer viel Vader HENNEPIN in handen en stelde hem in staat om verscheiden belangrijke bijzonderheden omtrent de Indiaanen in het licht te geeven. Maar hij had, in veele opzigten, op verre na die kennis nog niet bereikt, welke hij zou hebben kunnen verkrijgen door zijn lang verblijf onder hen. Ook was hij, (gelijk reeds aangemerkt is) niet altijd naauwkeurig in zijne berekeningen, of juist in de berichten, welke hij ons heeft medegedeeld.

De berichten, door de twee andere uitgegeeven, bijzonderlijk die van CHARLEVOIX, zijn zeer gebrekkig in het aardrijkskundig gedeelte en veele der verhaalen, die de Baron doet, zijn enkel bedrog.

Verfcheiden Jefuiten, die voorheen in deeze gewesten reisden, hebben ook over dit onderwerp gefchreven; dan, naardien weinige, of geene van hunne werken vertaald zijn geworden, kunnen weinige leezers hun voordeel 'er mede doen, en waarlijk, al ware zulks gefchied, zouden zij 'er weinig nut uit getrokken hebben, naardien zij hunne aanmerkingen hoofdzaaklijk bepaald hebben tot de godsdienftige leerftellingen der Wilden en de maatregelen, welke men nam om hen te bekeeren.

Zedert de verovering van *Canada* hebben enige van onzen landaart, die onder de Indiaanen verkeerd, en hunne taal geleerd hebben, hunne waarneemingen gemeen gemaakt; dan, naardien hunne reizen zig niet uitgeftrekt hebben tot de binnenlanden, over welke ik handel, maar enkel gedaan zijn onder de natieën, die aan onze volkplantingen grenzen, konden zij geene kennis krijgen van de egte onbezwalkte zeden en gewoonten der Indiaanen.]

De Zuidlijke Stammen en die, welke aanhoudend gemeenfchap met de Franfchen en Engelfchen gehouden hebben, kunnen hunne zeden of gewoonten niet in haare oorfpronglijke zuiverheid bewaard hebben. Zij konden niet nalaaten met de taal van degeene, met welke zij verkeerden, ook te gelijk hunne gebreken aanteneemen en

en de menigvuldige dronkenſchap, waarin zij zig ſtortteden door de ſchadelijke dranken, door de Europeaanen onder hen ingevoerd, hebben de geheele verandering van hunne karakters voltooid.

Bij dezulke kan men alleen eene verwarde mengeling van beginzelen of gebruiken waarneemen; maar hunne waare onbezwalkte gewoonten konden alleen onder die natieën gevonden worden, die ſlegts weinig gemeenſchap met de provintieën gehouden hebben. Deeze vond ik in de Noord-Westlijke deelen en daarom vleie ik mij dat ik in ſtaat ben een juister bericht van de zeden en gewoonten der Indiaanen, in haare oude zuiverheid, te geeven dan alle die tot heden toe aan het licht gekoomen zijn. Ik heb bij dertig natieën waarneemingen gedaan, en ſchoon de meeste in taal van elkanderen verſchilden, was 'er egter groote gelijkheid in hunne zeden, uit welke ik de volgende aanmerkingen heb opgemaakt.

Naardien ik nu niet voorneemens ben eene regelmaatige en zaamenhangende beſchrijving van Indiaanſche zaaken te geeven, maar enkel die bijzonderheden van hunne zeden, gewoonten enz. te verhaalen, die mij de merkwaerdigſte voorkwamen en zoo min als mogelijk de berichten van andere ſchrijvers wil herhaalen, moet ik mijne Lezeren verzoeken mij te verſchoonen zoo

 zij

zij niet ordelijk geschikt of omstandig genoeg behandeld zijn.

De Indiaanen schijnen mij toe niet zoo sterk in maakzel, kleur of gesteltenis van elkanderen te verschillen als sommige schrijvers hen voorstellen. Zij zijn, over het algemeen, tenger, lang en regt van gestalte en zelden ziet men 'er onder hen die mismaakt zijn. Hun vel is van eene roodachtige of koper-kleur; zij hebben groote zwarte oogen, en hun hair is van dezelfde tint, maar zeer zelden gekruld; zij hebben goede tanden en hun adem is zoo zuiver als de lucht die zij inademen; hunne wangen beenderen zijn enigzints verheven, maar meer bij de vrouwen dan bij de mannen; de eerste zijn niet wel zoo lang als de Europische vrouwen, maar men ontmoet dikwijls goede aangezigten en bevallige vrouwen onder haar, schoon zij meer tot [illegible]heid neigen dan de andere kunne.

Ik zal hier in geen bijzonder onderzoek treeden of de Indiaanen de kleur van hun vel aan de natuur, de konst, of de getemperdheid van de lucht verschuldigd zijn; ik zal ook geene van de strijdige berichten, welke ik over dat onderwerp geleezen heb, aanhaalen; ik zal alleenlijk zeggen dat het mij voorkoomt de kleur te zijn, die zij oorspronglijk van de hand van den Schepper ontvangen hebben, maar op welken tijd het verschil, dat

men

ending, tellen

mstandig genoeg be-

toe niet zoo sterk in
s van elkanderen te
rijvers hen voorstel-
een, tenger, lang en
ziet men 'er onder
un vel is van eene
; zij hebben groote
s van dezelfde tint,
j hebben goede tan-
r als de lucht die zij
beenderen zijn enig-
bij de vrouwen dan
jn niet wel zoo lang
maar men ontmoet
n bevallige vrouwen
r tot ...rheid neigen

onder onderzoek tree-
r van hun vel aan de
etemperdheid van de
zal ook geene van de
over dat onderwerp
ik zal alleenlijk zeg-
e kleur te zijn, die zij
den Schepper ontvan-
tijd het verschil, dat
men

Pl. II.

AMERIKAAN
van de Natie der Ottigaumies.

m
n
zi
v
ri
lij
g
w

da
do
zij
da
de
lij
D
ke
om
on
wa
tro
he
val
ke
fch
dig
in a
rich

men thans in de kleur en trekken van verscheiden natieën ziet, plaats gegrepen hebbe, op welken tijd de Europische blankheid, de zwarte kleur van den Afrikaan, of de koper-kleur van den Amerikaan hun gegeeven zijn, welke de oorsprongelijke kleur van de eerste bewooners der aarde geweest zij of welke de volmaaktste geacht moet worden, zal ik niet op mij neemen te bepaalen.

Daar zijn veele schrijvers die beweerd hebben dat de Indiaanen, zelfs in hunnen rijpsten ouderdom, alleen op hun hoofd met hair voorzien zijn en dat, niettegenstaande de dikte van hair, dat op dat deel groeit, egter de deelen, die bij de bewooneren van andere luchtstreeken gemeenlijk bewassen zijn, geheel hairloos zijn. *Zelfs* Doctor ROBERTSON heeft, door hunne verkeerde berichten misleid, het zijne toegebragt om deeze dwaaling voortteplanten en, wijl hij onderstelde dat de aanmerking juist en gegrond was, heeft hij 'er verscheiden gevolgen uit getrokken omtrent de gesteldheid en de getemperdheid hunner lighaamen, die gevolglijk ook vervallen. Doch ik ben in staat, uit eigen naauwkeurig onderzoek en na eene nieuwsgierige beschouwing, te verklaaren (voor hoe achtingwaerdig ik ook het gezag deezer historie-schrijvers in andere deelen houden mag) dat hunne berichten valsch zijn en enkel uit gebrek van gron-

dige

dige kennis van de gewoonten der Indiaanen ſpruiten.

Als zij huwbaar zijn, zijn hunne lighaamen, natuurlijk, op dezelfde wijze bewasſen als die der Europeaanen. Het is waar, de mannen achten dat een baard zeer lelijk ſtaat en doen groote moeite om dien kwijt te worden; ook ziet men nooit iets van een baard op hunne aangezigten, behalven als zij oud worden en niet meer op hun voorkoomen letten. Alle hair op andere deelen van het lighaam wordt bij hen voor onbetamelijk gehouden en beiden de kunnen beſteeden veel tijd om het uitteroeijen.

De *Naudowesſies* en de afgelegen natieën plukken het uit met gebogen ſtukken van hard hout, tot eene ſoort van nijptang gemaakt, terwijl degeene, die gemeenſchap met Europeaanen hebben, ijzerdraad van hun vraagen, dat zij tot een ſchroef of als een kurkentrekker draaien; dit ijzerdraad leggen zij op de deelen, drukken de ringen tot elkanderen en trekken dan met een ruk alle de hairtjens uit, die 'er tusſchen geraakt zijn.

De mannen onder alle natieën verſchillen in hunne kleeding zeer weinig van malkanderen, uitgezonderd die, welke met de Europeaanen handel drijven; deeze verruilen hunne bonten voor dekens, hemden of andere kleederen, die

zij

eeding, tenten

nten der Indiaanen

n hunne lighaamen,
bewasfen als die der
, de mannen achten
aat en doen groote
orden; ook ziet men
hunne aangezigten,
en en niet meer op
Alle hair op andere
rdt bij hen voor on-
len de kunnen bestee-
lijen.

fgelegen natieën pluk-
ukken van hard hout,
gemaakt, terwijl de-
et Europeaanen heb-
agen, dat zij tot een
trekker draaien; dit
deelen, drukken de
trekken dan met een
die 'er tusfchen ge-

natieën verfchillen in
ig van malkanderen,
met de Europeaanen
erruilen hunne bonten
andere kleederen, die
zij

Pl. IV.

AMERIKAAN
van de Natie der Naudowessies.

zij
he
lal
da
Zi
va
hu
pe
bo
me
be
de
ge
zij

wi
ho
va
da
gu
va
ſc
va
ſc

zv
de
oe

zij zoo zeer tot verfiering als uit noodzaaklijkheid draagen. Zij binden omtrent eene halve el laken met eenen gordel om hunnen middel, dat dan de middelfte deelen van hun lighaam bedekt. Zij die hemden draagen maaken dezelve nooit vast om den hals of aan de handen, dit zou voor hun een onverdraaglijke dwang zijn. Zij werpen hunne deken los op hunne fchouderen en het bovenfte einde aan de twee hoeken vasthoudende met een mes in de eene hand en eene tabaks-beurs, pijp of iets diergelijks in de andere, wandelen zij dus toegetakeld in hunne dorpen of legerplaatfen rond; maar in hunne dansfen draagen zij zelden deeze kledij.

Die mannen, welke vrolijker dan de andere willen uitzien, plukken al het hair van hunne hoofden uitgezonderd van eene plek op de kruin van omtrent de grootte van een kroon-ftuk, daar zij het tot eene aanmerklijke lengte laaten groeijen; hier op worden pluimen van vederen van verfchillende kleuren met zilvere of ijvoiren fchaften vastgemaakt. De wijze van dit gedeelte van het hoofd te fnijden en te verfieren onderfcheidt verfcheiden natieën van elkanderen.

Zij fchilderen hunne aangezigten rood en zwart, dat zij voor eenen grooten opfchik houden. Zij befchilderen zig zelven ook als zij ten oorlog gaan; maar zij doen het bij deeze gele-

gen-

genheid op eene andere wijze dan wanneer zij zig enkel tot opſiering die kleuren geeven.

De jonge Indiaanen, die in opſchik boven hunne makkers willen uitmunten, ſplijten den buitenſten rand van beiden hunne ooren; maar draagen zorg dezelve niet geheel afteſnijden en laaten het vleesch, dat dus doorgeſneden is, aan beiden einden heel; rondom deeze ſponsachtige zelfſtandigheid winden zij van boven tot onder koperdraad, tot dat het gewigt den afgeſneden rand tot eenen boog van vijf of zes duimen middellijns uitrekt, en dezelve bijna tot op den ſchouder doet zakken. Dit verſierzel wordt voor zeer aardig en wel pasſende gehouden.

Het is ook eene gemeene gewoonte onder hen hunne neuzen te doorbooren en hangers van verſchillende ſoorten in dezelve te draagen. Ik merkte op dat die in de binnen-landen veeltijds zee-ſchulpen droegen, die zij voor een groot ſieraad achteden; maar hoe zij 'er aan kwamen kon ik niet verneemen, waarſchijnlijk door handel met andere natieën, die digter aan zee woonen.

Zij bedekken hunne dijen niet, behalven met het ſtuk laken om den middel, van welk wij boven geſprooken hebben, dat half weg hunne dijen reikt; maar zij maaken voor de beenen eene ſoort van kousſen van doek of van vellen,

deeze

deeze worden, zoo na mogelijk, naar den vorm van het been toegenaaid, zoo dat zij dezelve uit en aan kunnen trekken. De randen van de ſtof, van welke zij gemaakt zijn, worden 'er aan gelaaten en hangen omtrent eene hand breedte neder; en dit gedeelte, dat op de buiten-zijde van het been gebragt wordt, is bij degeene, die enige gemeenſchap met Europeaanen hebben, gemeenlijk opgeſierd, als het van doek is, met linten of kant, is het van leder, met bordourwerk, en ſtekel-varkens-pennen, fraai gekleurd. Vreemdelingen, die onder de Indiaanen jaagen in ſtreeken daar veel ſneeuw ligt, vinden deeze kousſen veel gemaklijker dan anderen.

Hunne ſchoenen worden van de vellen van herten, elanden of buffels (bifons) gemaakt; deeze, ſomtijds opgemaakt volgens de Europiſche wijze, op andere tijden met het hair 'er op, worden tot ſchoenen geſneden en zoodanig van vorm gemaakt, dat zij gemaklijk aan de voeten zitten en goed zijn om mede te gaan. De randen om de enkels worden opgeſierd met ſtukjens koper of tin, die om lederen riemen vast gemaakt zijn, omtrent een duim lang; deeze zeer dik op malkanderen aan de ſchoenen gehecht zijnde, rinkelen op eene vrolijke wijze, als zij gaan of dansſen.

De vrouwen draagen een dek-kleed van de

eene of andere foort, van den hals tot de knieën. Zij, die met de Europeaanen handelen, draagen een linnen kleed even als dat, hetwelk door de mannen gebruikt wordt, waarvan de flippen over haaren rok hangen. Die, welke zig naar de oude wijze kleeden, maaken eene foort van wambuis van leder, dat het lighaam, maar niet de armen bedekt. Haare rokken worden of van leder of van lijnwaad gemaakt en reiken van den middel tot de knie. Aan haare beenen draagen zij fchoenen en kousfen van denzelfden vorm als die der mannen en eveneens opgefierd.

Zij verfchillen van malkanderen in de wijze van haar hoofd te kappen, naardien elke de gewoonte volgt van de bende of natie, tot welke zij behoort en zig houdt bij den vorm, welken haare voorouders reeds van onheuglijke tijden gebruikt hebben.

Ik nam waar dat de meeste der vrouwen, die aan de Oost-zijde van de *Misfisfippi* woonen, haare hoofden verfieren door haar hair of met linten of met plaaten van zilver optebinden; van het laatste maaken alleen de vrouwen van hooger rang gebruik, alzoo het een kostbaare opfchik is. Het zilver, dat zij hiertoe gebruiken, is tot dunne plaaten van omtrent vier duimen breedte geflaagen, binnen verfcheiden van welke zij hun hair befluiten. De plaat, die naast bij het

g, *tenten*

als tot de knieën.
ndelen, draagen
hetwelk door de
de flippen over
lke zig naar de
eene foort van
am, maar niet de
worden of van
n reiken van den
beenen draagen
nzelfden vorm als
ogefierd.

eren in de wijze
dien elke de ge-
natie, tot welke
n vorm, welken
nheuglijke tijden

der vrouwen, die
ssissippi woonen;
ar hair of met lin-
optebinden; van
vrouwen van hoo-
een kostbaare op-
hiertoe gebruiken,
trent vier duimen
fcheiden van welke
laat, die naast bij
het

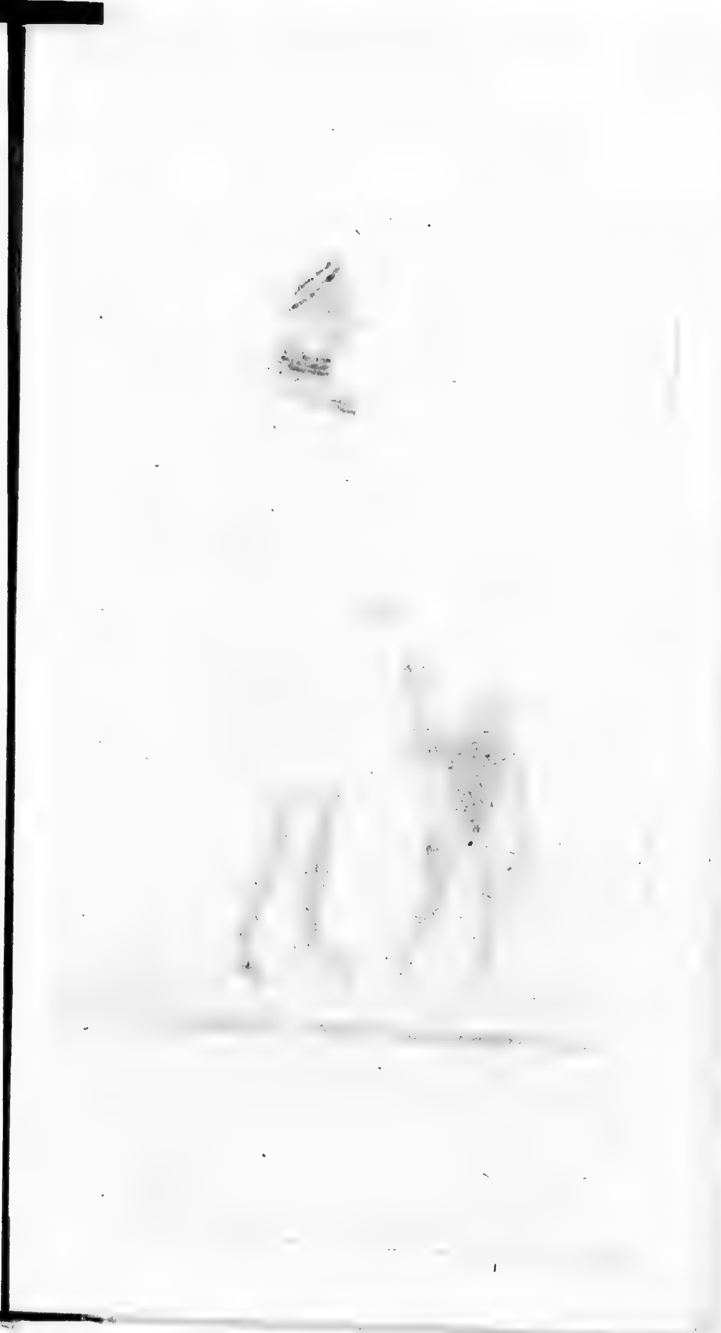
Pl. III.

AMERIKAANSCHE VROUW
van de Natie der Ottigaumies.

E VROUW
gaumies.

Pl. V.

AMERIKAANSCHE VROUW
van de Natie der Naudowessies.

Pl. V.

E VROUW
dowesfies.

het h
en e
wijze
verdu
der ,
het h
meen
ze va
Ma
sissipp
Assini
het h
op e
men l
regt v
derste
ter de
oog o
De
eene v
kroon-
op haa
midden
De I
werk v
met we
makken

het hoofd is, is zeer wijd; de volgende naauwer en enigzints in de andere fluitende, en op deeze wijze zitten zij in elkanderen vast en, trapswijze verdunnende, vallen zij tot aan den middel neder, gelijk op Pl. III. verbeeld ftaat. Naardien het hair der Indiaanfche vrouwen over het algemeen zeer lang is, is dit ook eene kostbaare wijze van kappen.

Maar de vrouwen, die ten Westen van de *Misfisfippi* woonen, naamelijk de *Naudowesfies*, de *Asfinipoils* enz. verdeelen haar hair midden op het hoofd en maaken het tot twee rollen, eene op elk oor; deeze rollen zijn omtrent drie duimen lang en zoo dik als vuisten. Zij hangen regt voor elk oor neder en reiken tot het onderfte gedeelte van hetzelve. Men kan een beter denkbeeld van dit kapfel vormen als men het oog op Pl. V. flaat.

De vrouwen van alle natieën zetten gewoonlijk eene vlak verw, omtrent van de grootte van een kroon-ftuk, aan elk oor; fommige doen verw op haar hair en zetten fomtijds eene kleine vlek midden op het voorhoofd.

De Indiaanen over het algemeen maaken meer werk van hunne kledij en van de verfierzelen, met welke zij zig opfchikken, dan van de gemakken in hunne hutten of tenten. De laatste

 bou-

bouwen zij op de volgende eenvoudige en ſpoedige wijze.

Zig van paalen van de nodige lengte voorzien hebbende, binden zij twee derzelve digt bij de einden kruislings over elkanderen vast met banden van boomſchors. Dit gedaan hebbende, zetten zij die op en verwijderen dezelve van onderen zoo verre van malkanderen als zij voorneemens zijn den vloer van de tent te maaken; als dan rigten zij andere van even gelijke hoogte op, en planten die zoodanig dat zij de voornaamſte onderſtutten. Op deeze paalen leggen zij hertenof elands-vellen, die aan malkanderen genaaid zijn, in genoegzaame hoeveelheid om de paalen te bedekken en door het overhangen van de lappen de deur uittemaaken. Hier toe worden ſomtijds zeer veele vellen vereischt, naardien ſommige hunner tenten zeer ruim van binnen zijn. Die van het Opperhoofd der krijgslieden van de *Naudowesſies* was ten minſten veertig voeten in omtrek en zeer gemaklijk.

Zij plaatſen hunne tenten niet in eene regelmaatige ſchikking, als zij zig nederſlaan, maar zetten die op naar het hun voeglijkst voorkoomt. De hutten, welke zij, die geene tenten gebruiken, oprigten als zij op reis zijn, want zeer weinige Stammen hebben een vast verblijf, of re-

regelmaatige dorpen of vlekken, zijn ook even eenvoudig en even schielijk gebouwd.

Zij steeken kleine buigzaame paalen in den grond, buigen die tot dat zij boven aan de toppen bij malkanderen koomen, en eenen halven cirkel maaken, en binden dezelve dan aan een. Deeze bedekken zij met matten van gevlogten biezen of met berken-bast, die zij tot dat einde in hunne kanoos met zig voeren.

Deeze hutten hebben noch schoorsteenen, noch vensters; men laat slegts eene kleine opening midden in het dak, door welke de rook wegvliegt; doch, naardien dit gat toegemaakt moet worden als het sterk regent of sneeuwt, wordt de rook als dan zeer lastig.

Zij slaapen op vellen, gemeenlijk beeren-vellen, die in reijen op den grond gelegd worden en als de vloer niet wijd genoeg is voor de bedden van geheel het huisgezin, wordt 'er een stellaadjen opgezet omtrent vier of vijf voeten hoog, waarin de kinderen slaapen.

Gelijk de wooningen der Indiaanen ruuw zijn, zoo is ook hun huisraad weinig in getal en eenvoudig van maakzel. Het gereedschap, waarmede zij het bewerken, is zoo lomp en gebrekkig, dat het hun niet alleen onmogelijk is het enigzints net of sierlijk te maaken, maar zelfs is de tijd, die 'er toe vereischt wordt, zoo aan-

 merk-

merklijk, dat zij afgeſchrikt worden om zig te verledigen met het maaken van zulke die niet volſtrekt noodzaaklijk zijn.

De *Naudoweſſies* vormen de potten, waarin zij hun eeten kooken, van de zwarte klei of ſteen, van welken ik in mijne reis melding heb gemaakt, die het vuur bijna zoo wel weêrſtaat als ijzer. Als zij iets braaden willen, en het een groot ſtuk of een geheel dier is, gelijk een bever, ſteeken zij het, gelijk de Europeaanen doen, aan een ſpit, van hard hout gemaakt en, de einden op twee gevorkte ſtutten liggende, draaien zij het nu en dan om. Is het ſtuk kleiner, ſteeken zij het, gelijk het ander, aan het ſpit en, het ſpit overeind, maar ſchuins in den grond ſteekende, met het vleesch naar het vuur gekeerd, keeren zij het dikwijls om, tot het overal genoeg gebraaden is.

Zij maaken hunne ſchotels, in welke zij hun eeten opdisſchen, en hunne bakken en pannen van de kwastachtige uitwasſen van den ſuiker-boom of van enig ander hout. Zij maaken hunne lepels vrij net (naardien deeze veel minder moeite kosten dan grooter huisraad) van een hout, dat in Amerika lepel-hout genaamd wordt en dat veel naar palm-hout gelijkt.

Alle Stammen zijn nu voorzien van mesſen en vuurſlagen. Naardien deeze zoo wezenlijk nodig zijn

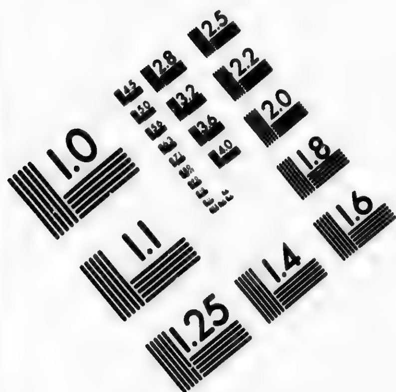
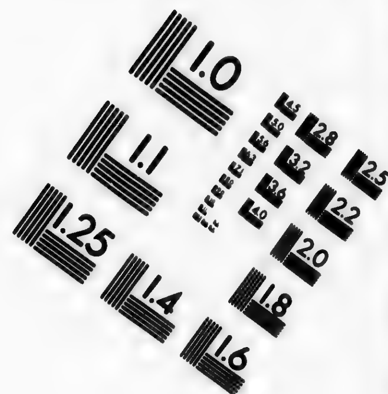
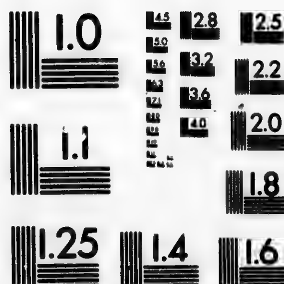
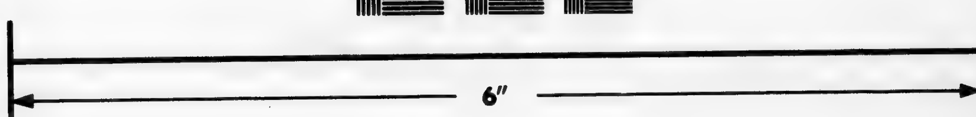
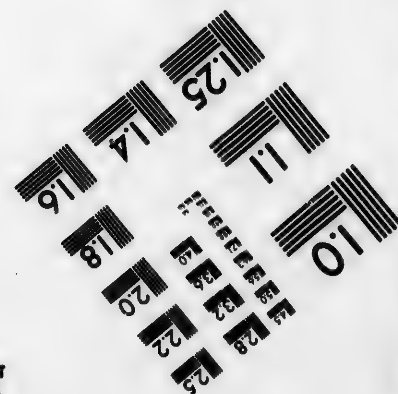
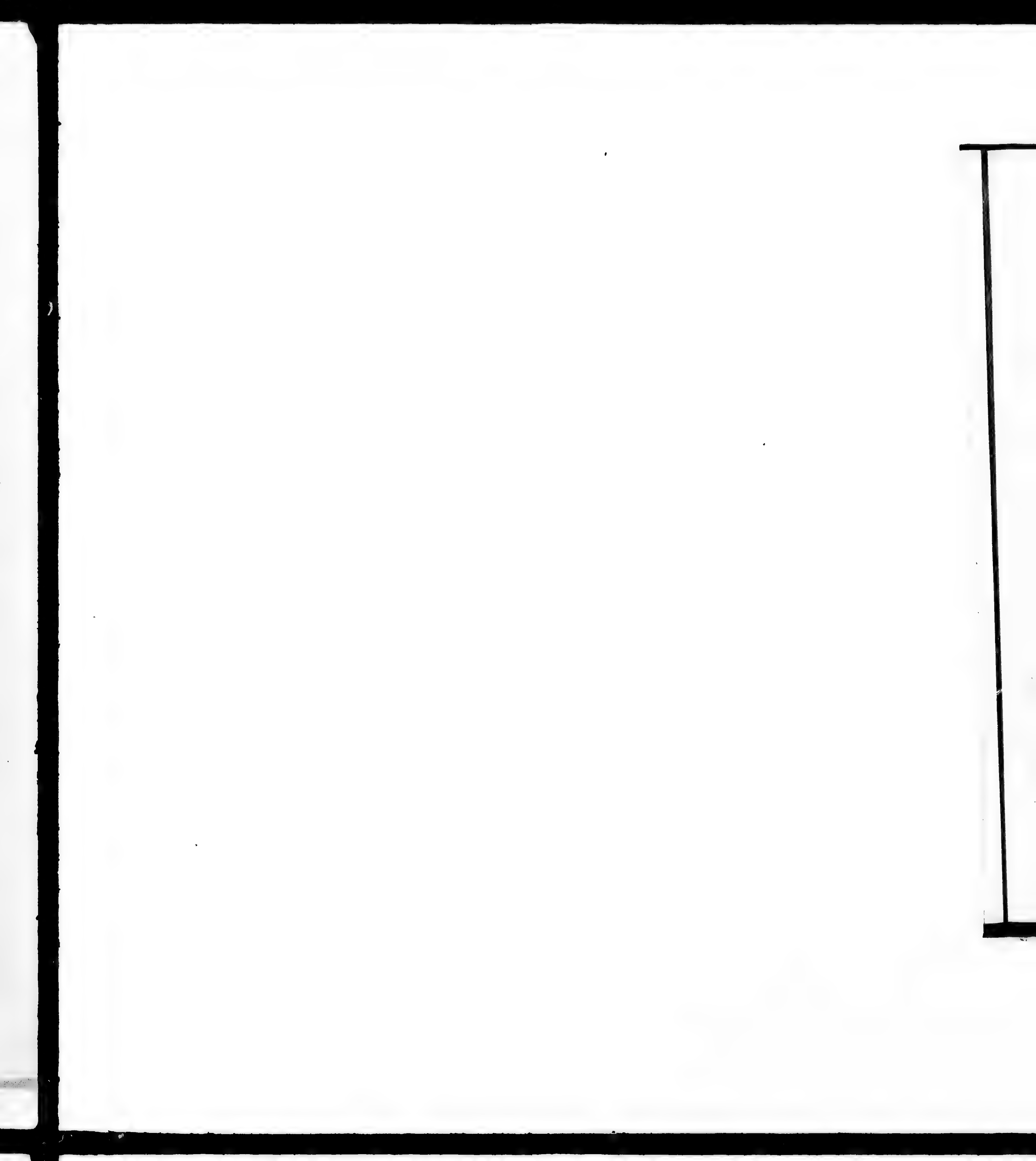

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

zijn voor het gemeen gebruik in het leven, koopen zij, die geenen onmiddelijken omgang met de Europische handelaars hebben, dezelve van die hunner nabuuren, welke nader bij de volkplantingen woonen en ruilen die gewoonlijk voor slaaven.

DERDE HOOFDSTUK.

Van de hoedanigheden en zeden der Indiaanen.

Als de Indiaansche vrouwen gaan zitten, plaatsen zij zig in eene betamelijke houding met de knieën digt tegens elkanderen; maar, omdat zij aan deeze houding gewoon zijn, gaan zij slegt en als of zij kreupel waren.

Zij hebben geene vroedvrouwen, naardien de luchtstreek, of eene bijzondere gelukkige gesteldheid alle hulp bij het baaren onnodig maakt. Bij deeze gelegenheden worden zij slegts enige uuren van haare gewoone bezigheden afgehouden, die gemeenlijk zeer zwaar zijn, naardien de mannen, die zeer vadzig zijn, al het lastigst werk voor haar overlaaten, zelfs op hunne jagten zullen zij zig niet eens verledigen het wild t' huis te brengen,

gen, maar hunne wijven zenden om het te haalen, schoon het op eenen aanmerklijken afstand ligt.

De vrouwen plaatsen haare kinderen, zoo dra zij geboren zijn, op planken met zagte mos gestoffeerd, die men in moerassen of weiden vindt. Het kind wordt in eene van deeze soort van wiegen op zijnen rug gelegd, en, in vellen of doek gewonden zijnde om het warm te houden, wordt het door kleine gebogen stukjens hout belet 'er uit te vallen.

Aan deeze werktuigen maaken zij touwen vast, waarmede zij die aan takken van boomen hangen; of, als zij geene boomen bij de hand vinden, hangen zij dezelve aan stompen of steenen, terwijl zij haar nodig werk verrigten. In deezen toestand worden de kinderen enige maanden gehouden. Als zij 'er uitgenoomen worden, laat men de jongens naakt loopen en de meisjens worden van den hals tot de knieën met een hemd en kort rokjen gekleed.

De Indiaansche vrouwen zijn bijzonder zedig geduurende haare maandlijkse zuivering. De natieën, die verst van de Europische volkplantingen liggen, als de *Naudowessies* enz. zijn nog oplettender op dit stuk, schoon zij alle zonder uitzondering enigermaate dezelfde gewoonte volgen.

In

In elke legerplaats of vlek is een vertrek, dat voor haar in dien tijd gefchikt is, in hetwelk getrouwde en ongetrouwde zig begeeven, en zig met de grootfte naauwkeurigheid, geduurende dien tijd, van allen omgang afzonderen; daarna reinigen zij zig in loopend water en keeren tot haare verfchillende bezigheden terug.

De mannen mijden zig bij deeze gelegenheden allerzorgvuldigst van alle gemeenfchap met haar; en de *Naudowesfies* neemen dit zoo geftreng in acht, dat zij niemand van hun gezin willen toelaaten dingen, die noodzaaklijk zijn, zelfs vuur, uit die afzonderlijke vertrekken der vrouwen, geduurende haare maandlijkfe zuivering, te haalen, fchoon het ontbeeren van dezelve hun het grootfte ongemak zoude veroorzaaken. Ook zijn zij zoo bijgeloovig dat zij meenen dat, als 'er een pijpen-fteel berst, die bij hen van hout gemaakt zijn, dat de eigenaar zijne pijp aan zulk befmet vuur heeft aangeftooken, of gemeenfchap met eene vrouw geduurende haare afzondering gehad heeft, dat bij hen voor zeer fchandelijk en godloos gehouden wordt.

De Indiaanen zijn zeer omzigtig en bedaard in alle hunne woorden en daaden; daar is niets dat hen in eene hartstogtlijke drift kan brengen dan die ingewortelde haat tegens hunne vijanden, die in elk Indiaansch hart is ingeplant, en nimmer

kan uitgeroeid worden. Bij alle andere gelegenheden zijn zij koud en aanmerklijk omzigtig, zorg draagende hunne zielbeweegingen nooit te verraaden. Als een Indiaan ontdekt heeft dat een vriend in gevaar is van opgevangen of afgesneden te worden door den eenen of anderen, bij welken hij zig gehaat gemaakt heeft, maakt hij hem niet in klaare en duidlijke bewoordingen het gevaar bekend, dat hij loopt met het spoor te volgen, langs welk zijn vijand op hem ligt te wagten, maar hij vraagt hem eerst koel werwaarts hij dien dag meent te gaan en, als hij andwoord van hem bekoomen heeft, zegt hij hem met dezelfde onverschilligheid dat hij onderrigt is dat digt daar bij een hond ligt, die hem waarschijnlijk moeijen zou. Deeze wenk is genoeg, en zijn vriend vermijdt het gevaar met zoo veel omzigtigheid als of alle voorneemens en gangen van zijnen vijand hem waren bekend gemaakt.

Deeze ongevoeligheid toonen zij zelfs bij gelegenheden, die alle de warmte van een gevoelig hart zouden opwekken. Als een Indiaan maanden agtereen van zijne vrienden en gezin afwezig geweest is, hetzij in den oorlog of op de jagt, en als zijne vrouw en kinderen hem op eenen afstand van zijne wooning te gemoet koomen, zal hij, in plaats van de tedere gewaarwor-

wordingen, die natuurlijk in den boezem van befchaafder menfchen ontftaan zouden, en wederzijdfe gelukwenfchingen zouden teweegbrengen, zijnen weg vervolgen zonder de minste acht te flaan op degeene, die hem omringen, tot hij t'huis koomt; daar gaat hij zitten en begint met dezelfde onverfchilligheid als of hij geenen dag afwezig geweest was zijne pijp te rooken; zijne kennisfen, die met hem gekoomen zijn, doen hetzelfde, en daar verloopen misfchien uuren eer hij hun verhaalt wat hem zedert zijn vertrek bejegend is, fchoon hij misfchien eenen vader, broeder, of zoon op het flagveld gelaaten heeft, wiens verlies hij beweenen moet, of niet geflaagd is in de onderneeming, die hem van huis deed trekken.

Is een Indiaan verfcheiden dagen agtereen op de jagt, of op eenigen anderen moeielijken tocht, en bij geval zoo lang zonder voedzel geweest, zal hij, als hij aan de tent of hut van eenen vriend koomt, daar hij weet dat hij zijne behoeften onmiddelijk voldoen kan, zorg draagen geene de minfte blijken van ongeduld te toonen, of den grooten honger te verraaden, door welken hij geprangd wordt; maar op de nodiging om binnen te koomen zet hij zig vergenoegd neder en rookt zijne pijp zoo bedaard als of alle behoeften bevredigd waren en hij volkoomen voldaan was;

 het-

hetzelfde zal hij doen als hij onder vreemdelingen is. Deeze gewoonte wordt bij alle Stammen naauwkeuriglijk in acht genoomen, naardien zij het voor een bewijs van ſterkte houden en denken dat een tegengeſteld gedrag hen den naam van oude wijven zoude doen verdienen.

Als gij eenen Indiaan vertelt dat zijne kinderen zig dapper tegens den vijand gedraagen hebben, dat zij veele pan-vliezen hebben gekregen en veele gevangene medegebragt, ſchijnt hij geen buitengewoon genoegen 'er over te gevoelen; zijn andwoord is gemeenlijk: *het is wel*, en verder vraagt hij 'er niet naar. Als gij hem integendeel bericht dat zijne kinderen geſneuveld of gevangen zijn, klaagt hij niet, hij andwoord ſlegts: *dat is niets*, en zal waarſchijnlijk, ten minſten geduurende enigen tijd, niet vraagen hoe het toegekoome zijn.

Deeze ſchijnbaare onverſchilligheid koomt egter niet voort uit eene geheele onderdrukking der natuurlijke aandoeningen; want niettegenſtaande zij Wilden genoemd worden, zag ik nimmer onder ander volk grooter blijken van ouder- of kinder-liefde, en ſchoon zij hunne vrouwen, na eene lange afwezigheid, met de zoo even beſchreven Stoïſche onverſchilligheid wederzien, zijn zij egter, over het algemeen, niet van huwelijks-liefde ontbloot.

Daar

Daar is nog eene opmerklijke bijzonderheid in hunne wijze van bezoeken te geeven. Als een Indiaan iemand in een huisgezin gaat bezoeken, zegt hij tot wien zijn bezoek gerigt is en dan gaan de overige van het huisgezin onmiddelijk aan het ander eind van de hut of tent en wagten zig van geduurende hun gantsche gesprek niet zoo digt bij hen te koomen dat zij hen stooren kunnen. Dezelfde gewoonte heeft plaats als een man bij eene vrouw zijn hof gaat maaken; maar dan moet hij zig wagten van zijn gesprek niet op de liefde te wenden zoo lang het licht is.

De Indiaanen vertoonen eene verwonderlijke schranderheid en leeren zeer gereedlijk alles, dat van oplettendheid van geest afhangt. Door ondervinding en eene naauwkeurige waarneming verkrijgen zij veele bekwaamheden, die de Europeaanen niet bezitten. Bij voorbeeld, zij zullen een bosch of eene vlakte, twee honderd mijlen breed, overkruissen en met groote naauwkeurigheid aan de plaats koomen daar zij wezen willen, terwijl zij dien gantschen weg eene regte lijn zullen volgen, zonder 'er sterk van aftewijken; dit zullen zij even gemaklijk doen of het weder helder of de lucht bewolkt zij.

Zij zullen met even zulk eene scherpzinnigheid op het gedeelte van de lucht wijzen, daar de zon is, schoon zij door wolken of mist onder-

schept

ſchept wordt. Behalven dit zijn zij in ſtaat om met ongelooflijke gemaklijkheid de ſpooren van mensch of dier op bladeren of op het gras nategaan; en in dit opzigt kan een vlugtende vijand hen bezwaarlijk ontkoomen.

Deeze talenten zijn zij niet alleen aan de natuur verſchuldigd, maar aan een buitengemeen geweld over hunne verſtandelijke vermogens, dat alleen verkregen kan worden door eene onafgebrooken aandacht en langduurige ondervinding.

Zij zijn, over het algemeen, zeer gelukkig van geheugen; zij kunnen alle bijzonderheden herhaalen, die in den raad verhandeld zijn, en zig naauwkeurig den tijd herinneren wanneer die raadsvergaderingen gehouden zijn. Op hunne draagbanden van wampum ſtaat het hoofdzaaklijke van de tractaaten, welke zij met de nabuurige Stammen over eeuwen geſloten hebben, op welke zij zig beroepen zullen, en zij zullen die met zoo veel duidlijkheid en gereedheid aanhaalen als de Europeaanen hunne geſchreven beſcheiden.

Alle hunne natieën bewijzen den ouderdom veel eerbied. De raad van eenen vader zal zelden bij de jonge Indiaanen buitengewoone aandacht verwekken, en zij zullen dien waarſchijnlijk met eene eenvoudige toeſtemming ontvaagen; maar zij zullen beeven voor eenen grootvader en zijne bevelen met de grootſte vaardigheid

heid gehoorzaamen. De woorden van het ouder gedeelte van hunne maatschappij worden bij de jonge als godspraaken ontvangen. Als zij op hunne jagt-partijen enig wild vangen, dat bij hen voor ongemeen lekker gehouden wordt, wordt het terstond den oudsten van hunne nabestaande aangeboden.

Zij laaten zig nooit door zorgen overkroppen, maar leeven in eenen staat van volkoomen gerustheid en vergenoegen. Naardien zij uit den aart lui zijn, zullen zij, als 'er maar even genoeg voorraad voor hun bestaan met weinig moeite te bekoomen, of digt bij de hand is, niet verre gaan, of veel moeite voor denzelven doen, schoon zij dus doende grooter overvloed en van beter hoedanigheid zouden kunnen krijgen.

Naardien zij veel ledigen tijd hebben, geeven zij zig in de vadzigheid, waartoe zij zoo zeer geneigd zijn, toe met te eeten, te drinken en te slaapen, en in hunne vlekken en legerplaatsen omtezwerven. Doch als de nood hen dringt om in het veld te gaan, hetzij om eenen vijand te wederstaan of om spijze te zoeken, zijn zij gaauw en onvermoeid. Ik zal verscheiden voorbeelden van hunne wakkerheid bijbrengen, als ik over hunne oorlogen zal handelen.

De bedwelmende zugt tot het spel is niet tot Europa alleen bepaald; de Indiaanen gevoelen ook

ook deeze betoverende drift en verliezen menigmaalen hunne wapenen, hunne klederen en alles wat zij bezitten. In dit geval volgen zij egter het voorbeeld niet van fijner speelers, want nooit morren, of beklaagen zij zig; daar ontsnapt hun geen verdrietig woord, maar zij verdraagen de mishandelingen der fortuin met eene wijsgeerige bedaardheid (*a*).

De grootste blaam in hun karakter is die woeste neiging, welke hen aandrijft om hunne vijanden met eene gestrengheid te behandelen, van welke andere natieën gruuwen; maar indien zij zoo barbaarsch zijn tegens degeene, met welke zij in oorlog zijn, zij zijn vriendlijk, gastvrij en menschlievend in vrede. Men kan met waarheid van hun zeggen dat zij de ergste vijanden en de beste vrienden zijn van enig volk in de geheele waereld.

De Indiaanen over het algemeen gevoelen de hartstogt van minnenijd niet en brandmerken den man als eenen dwaas, die wantrouwend op zijne vrouw is. Onder sommige benden is zelfs het denkbeeld van jaloezij onbekend, naardien de liederlijkste van hunne jonge lieden zelden de deugd

(*a*) Niet altijd; zij geeven de schuld aan de booze geesten, die zij met verwenschingen overlaaden. Zie het Hoofdstuk *over de speelen*. VERTAALER.

deugd van getrouwde vrouwen zoeken te verleiden, en deeze zig niet dikwijls aan verleiding bloot ſtellen. Egter zijn de Indiaanſche vrouwen over het algemeen van eene verliefde geſteldheid, en worden voor zij getrouwd zijn niet te minder geacht, omdat zij haare driften ingevolgd hebben.

Toen ik onder de *Naudowesſies* was, merkte ik op dat zij eene van hunne vrouwen eenen ongemeenen eerbied beweezen, en bij onderzoek bevond ik dat zij daar recht op verkregen had door eene daad, die haar in Europa onteerd zou hebben.

Zij verhaalden mij dat zij, toen zij jong was, (want toen ik haar zag was zij verre in jaaren gevorderd, zoo als zij het noemden, een rijst-maal gegeeven had. Volgens een oud, maar bijna verouderd gebruik (dat, gelijk HAMLET zegt, meer geëerd moest worden als het nagelaaten dan als het in acht genoomen wierd) verzogt zij veertig van de voornaamſte oorlogslieden in haare tent, daar zij, hen op rijst en wild onthaald hebbende, hun elken op zijne beurt een afzonderlijk nageregt verſchafte agter een ſcherm, dat ten dien einde in het binnenſte van de tent was opgerigt.

Zij had het geluk van door deeze milde uitdeeling van gunſten de achting van haare gasten en

en de goedkeuring van de geheele bende te verwerven. De jonge Indiaanen waren zoo wel bewust van haare buitengemeene verdienſten, dat zij om ſtrijd naar haare hand ſtonden en binnen korten tijd wierd zij door een van de voornaamſte Opperhoofden tot vrouw genoomen, op welk zij groot vermogen verkreeg, en van welk zij altoos geduurige blijken van eerbied en liefde ontvong.

Het gebeurt egter naauwlijks eens in eene eeuw dat eene van de vrouwen ſtout genoeg is om dit feest te geeven, niettegenſtaande haar een man van den eersten rang wagt als eene zeekere belooning voor haar, die het met eenen goeden uitſlag aanregt, en zedert heb ik vernoomen dat de gewoonte den *Naudowesſies* bijzonder eigen is.

De Indiaanen weeten in hunnen gemeenen ſtaat van geen onderſcheid van eigendom, uitgezonderd in zaaken van huislijk gebruik, die elk als zijne eigene beſchouwt, en die hij vermeerdert naar maate het hem de omſtandigheden toelaaten. Zij zijn zeer mild jegens elkanderen en zullen het gebrek van hunne vrienden met hunnen overvloed vervullen.

In gevaaren zijn zij gereed om hulp te verleenen aan diegeenen van hunne benden, die dezelve nodig hebben, zonder enig uitzigt op vergelding, uitgezonderd die billijke belooningen, die

die door de Indiaanen altoos aan de verdienste geschonken worden. Naardien zij enkel door de eenvoudige en billijke wetten der natuur geregeerd worden, wordt ieder alleen volgens zijne verdiensten beloond en hunne gelijkheid van staat; levenswijs en voorrechten met die geduurige en maatschaplijke gemeenzaamheid, die onder alle Indiaansche natieën heerscht, bezielt hen met eenen zuiver patriottischen geest, die tot algemeen welzijn strekt van de maatschappij, tot welke zij behooren.

Zoo iemand van hunne nabuuren door den dood of door den vijand van zijne kinderen beroofd is, vergoeden degeene, die de meeste slaaven bezitten, dat gebrek, en deeze worden door hen aangenoomen, en in alle opzigten behandeld als of zij wezenlijk de kinderen waren van den persoon, welken zij worden aangeboden.

De Indiaanen, uitgezonderd degeene die aan de Europeaansche volkplantingen grenzen, kunnen zig geen denkbeeld maaken van de waarde van het geld. Als men hun verklaart waartoe het door andere natieën wordt aangewend, beschouwen zij het als de bron van zeer veel kwaad. Zij schrijven aan hetzelve alle de boosheden toe, die onder de Europeaanen heerschen, als bedrog, plundering, verwoesting en moord.

Zij achten het onredenlijk dat de een eene groo-

tere hoeveelheid van hetzelve bezit dan de ander en zijn verwonderd dat men aan het bezit van hetzelve eer kan hechten. Maar dat het gebrek aan dit nutloos metaal oorzaak zij van menfchen hunne vrijheid te ontneemen en dat om deeze ongelijke verdeeling een groot getal menfchen binnen de akelige muuren eener gevangenis worden opgefloten en afgefneden van die maatfchappij, van welke zij een gedeelte uitmaaken, gaat hun geloof te boven. Ook misfen zij niet, als zij dit gedeelte van den ftaat der Europifche regeeringvormen hooren vertellen, de inftellers van dezelve gebrek aan menschlievendheid te verwijten, en hen met de naamen van wilden en beesten te brandmerken.

Zij toonen ook eenen bijna even grooten graad van onverfchilligheid voor de voortbrengzelen der konst. Als men hun enige van deeze vertoont, zeggen zij: *het is mooi, ik mag het gaerne zien*; maar zij zullen niet vraagen hoe het gemaakt zij en kunnen zig ook geen goed denkbeeld van derzelver gebruik vormen. Maar als gij hun vertelt van iemand die in ftaat is met groote fnelheid te loopen, die zeer bedreven is in het jaagen, die juist kan fchieten, of gemaklijk een' boog fpannen, die behendig eene kanoo kan maaken, die den oorlog verftaat, die bekend is met de ligging van een land en zonder gids door

een

een onmeetlijk woud zijnen weg kan vinden, terwijl hij ondertusſchen van eene kleine portie levensmiddelen beſtaat, dan zijn zij in vervoering, dan luisteren zij met groote aandacht naar de aangenaame vertelling, en zullen den held van de historie den grootſten lof toezwaaien.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de tijd - rekening, afſtands - berekening en telling der N. A. Indiaanen.

Als men de onkunde der Indiaanen in de Sterrekunde in aanmerking neemt, is de tijd zeer ſchrander bij hen verdeeld. Die, welke in de binnendeelen woonen (en van deeze moet men begrijpen dat ik over het algemeen ſpreek) tellen hunne jaaren bij winters, of, gelijk zij zig uitdrukken, bij ſneeuwen.

Sommige natieën onder hen rekenen hunne jaaren bij maanen, en maaken dezelve van twaalf ronde of maan - maanden, terwijl zij in acht neemen dat zij, als 'er dertig maanen zijn afgenoomen, eene maan daar bij te voegen, die zij de ver-

verloren maan noemen, en dan beginnen zij weder van vooren af aan te tellen. Zij slaan veel acht op de eerste verschijning van elke maan, en herhaalen bij die gelegenheid altoos een vrolijk geluid, terwijl zij hunne handen naar dezelve uitstrekken.

Elke maand heeft bij hen eenen naam, die derzelver tijd uitdrukt; bij voorbeeld, zij noemen de maand Maart (in welke hun jaar gewoonlijk begint met de eerste nieuwe maan na de nagtevening der lente) de *worm-maan* of maand, omdat op deezen tijd de wormen hunne schuilplaatsen verlaaten, in de basten der boomen, in het hout enz. waarin zij zig geduurende den winter verscholen hebben. De maand April wordt bij hen de *Planten-maand* genaamd; Mey de *Bloemen-maand*; Juny de *heete-maan*; July de *Bok-maan*; Augustus de *Steur-maan*, omdat zij in deeze maand veele dier visschen vangen; September de *Koorn-maan*, omdat zij in die maand hun Indiaansch koorn inzamelen; October de *Reis-maan*, omdat zij op deezen tijd hunne dorpen verlaaten en naar de plaatsen reizen, daar zij voorneemens zijn geduurende den winter te jaagen; November de *Bever-maan*; want in deeze maand beginnen de bevers zig in hunne huizen te verschuilen, naardat zij genoegzaamen voorraad voor den winter opgedaan hebben;

ben; December de *Jagt-maan*, omdat zij deeze maand doorbrengen met het wild te vervolgen; January de *Koude maan*, omdat het in deeze maand gewoonlijk ſterker vriest en de koude ſcherper is dan in de andere maanden; February noemen zij de *Sneeuw-maan*, omdat 'er in deeze maand gemeenlijk meer ſneeuw valt dan in eene andere in den winter.

Als de maan niet ſchijnt zeggen zij: *de maan is dood*, en ſommige noemen de drie laatſte dagen van dezelve de *naakte dagen*. Als de maan eerst verſchijnt, zeggen zij dat zij weêr leevend wordt.

Zij maaken geene verdeeling van weeken, maar de dagen tellen zij bij ſlaapen; halve dagen door op den middag op de zon te wijzen, en vierde dagen bij het op en ondergaan der zon; om dit in hunne overleveringen uittedrukken, maaken zij gebruik van zeer duidlijke beeldſpraakige figuuren.

De Indiaanen zijn geheel onbedreven in de Aardrijkskunde zoo wel als in alle andere weetenſchappen en egter, kunnen zij, gelijk ik hiervoor reeds aangeſtipt heb, op hunne berkenbasten zeer naauwkeurige aftekeningen of kaarten maaken van de landen, daar zij bekend zijn. Daar ontbreekt ſlegts lengte en breedte aan om die vrij volledig te maaken.

Alle hunne kennis in de Sterrenkunde bestaat daarin dat zij in staat zijn de pool-star aantewijzen, door welke zij hunnen weg vinden als zij des nagts reizen.

Zij rekenen de afstanden van plaatsen niet bij mijlen, maar bij dag-reizen, die, volgens mijne beste berekening, elke omtrent van twintig Engelsche mijlen schijnen te zijn. Deeze verdeelen zij ook in halve en vierde, en zullen die in hunne kaarten met groote naauwkeurigheid aantekenen, door de zoo even gemelde beeldspraakige figuuren, als zij in den raad hunne oorlogstochten of hunne eerste jagt-partijen regelen.

Zij hebben geen denkbeeld van de rekenkonst, en schoon zij in staat zijn tot alle getallen te tellen, schijnen hun de getallen zoo wel als letters geheimzinnige dingen te zijn en boven hunne bevatting.

Toen ik bij de *Naudowessies* was, zagen enige der Opperhoofden eens eene plaat van eene maanverduistering in een sterrenkundig boek, dat ik in mijne hand hield en verzogten dat ik het hun eens zoude laaten zien. Naardien ik hun het boek gesloten overgaf, begonnen zij de bladen een voor een omteslaan tot zij aan het blad kwamen daar de plaat was. Na dat zij haar bekeken en veele vraagen omtrent dezelve gedaan hadden, zeide ik hun dat zij zoo veele moeite niet had-

hadden behoeven te doen om het blad te vinden, waarop zij ſtond; want dat ik niet alleen 'terſtond de plaats kon noemen zonder de bladen te tellen, maar ook hoe veele bladen 'er vooraf gingen.

Zij ſcheenen ten hoogſten verwonderd over mijne verzeekering, en verzogten mij dat ik 'er hun de mogelijkheid van zoude toonen. Hiertoe verzogt ik het Opperhoofd, dat het boek vast hield, hetzelve te openen, mij het blad te toonen en de randen der bladen zorgvuldig te verbergen zoo, dat ik die niet zoude kunnen tellen. Dit deed hij met de grootſte omzigtigheid, en des niettegenſtaande zeide ik hem, door het getal van de bladzijden optemerken, tot zijne groote verwondering, het getal der bladen. Hij telde dezelve zorgvuldig over en ontdekte dat ik het geraaden had. En toen de Indiaanen, na verſcheiden herhaalde proeven, bevonden dat ik het met groote vaerdigheid zeggen kon, zonder eens in mijne berekening te misſen, ſcheenen zij alle zoo zeer verwonderd als of ik de dooden hadd' opgewekt. De eenigſte reden, die zij van mijne kennis geeven konden, was te beſluiten dat het boek een geest was die mij andwoord influisterde op wat ik hem vroeg.

Deeze omſtandigheid, hoe beuzelachtig zij ook mag voorkoomen aan degeenen, die min-

der

der ongeletterd zijn, bragt veel toe om mij aanzien te geeven en het gunstig denkbeeld te vermeerderen, dat zij reeds omtrent mij koesterden.

Einde van het eerste Deel.

g enz.

l toe om mij aan-
denkbeeld te ver-
ent mij koesterden.

ste Deel.

CARVER'S REIZE.

TWEEDE DEEL.